

**T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı**

**SEKİZİNCİ SINIF VATANDAŞLIK VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ
DERSİNDE ÖRNEK OLAY YÖNTEMİYLE ÖĞRETİMİN ÖĞRENME
DÜZEYİNE VE KALICILIĞA ETKİSİ**

Doktora Tezi

İsmail Hakan AKGÜN

Danışman: Doç. Dr. Zafer ÇAKMAK

Elazığ, 2013

**T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Öğretimi Bilim Dalı**

**SEKİZİNCİ SINIF VATANDAŞLIK VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ
DERSİNDE ÖRNEK OLAY YÖNTEMİYLE ÖĞRETİMİN ÖĞRENME
DÜZEYİNE VE KALICILIĞA ETKİSİ**

Doktora Tezi

İsmail Hakan AKGÜN

Danışman: Doç. Dr. Zafer ÇAKMAK

Elazığ, 2013

T.C.
Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sosyal Bilgiler Öğretimi Bilim Dalı

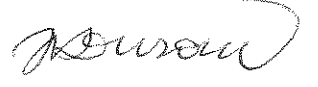
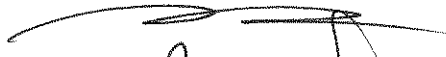

ONAY

İsmail Hakan AKGÜN'nün hazırlamış olduğu "**SEKİZİNCİ SINIF VATANDAŞLIK VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ DERSİNDE ÖRNEK OLAY YÖNTEMİYLE ÖĞRETİMİN ÖĞRENME DÜZEYİNE VE KALICILIĞA ETKİSİ**" başlıklı tez, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 26.09.2013 tarih ve 2013-33/9 sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından 31.10.2013 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda doktora tezini oy birliği ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

- 1: Prof. Dr. Hacı DURAN (Jüri Başkanı)
- 2: Doç Dr. Bürhan AKPUNAR
- 3: Doç. Dr. Zafer ÇAKMAK (Danışman)
- 4 . Yrd. Doç. Dr. Feyzullah EZER
5. Yrd. Doç. Dr. Esen DURMUŞ

İmza

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun
..... tarih ve .....sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Doç. Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Zafer ÇAKMAK danışmanlığında hazırlamış olduğum “**SEKİZİNCİ SINIF VATANDAŞLIK VE DEMOKRASİ EĞİTİMİ DERSİNDE ÖRNEK OLAY YÖNTEMİYLE ÖĞRETİMİN ÖĞRENME DÜZEYİNE VE KALICILIĞA ETKİSİ**” adlı doktora tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

İsmail Hakan AKGÜN

.../.../..

ÖN SÖZ

Lisans eğitimime başladığım andan doktora eğitimime kadar her konuda hoşgörüsünü ve güçlü desteğini esirgemeyen, her türlü problemimi dinleyen, samimiyetle ilgilenen ve çözen, bilgi ve tecrübeleriyle akademik hayatımı derinden etkileyerek bana ufuk açan, hem akademik hem de sosyal kişiliğini örnek aldığım ve fikirlerine her zaman ihtiyaç duyacağım kıymetli danışman hocam Sayın; Doç. Dr. Zafer ÇAKMAK'a,

Tez izleme komitesinde olan; gerek doktora ders döneminde gerekse tez döneminde bana hoşgörü ve desteklerini esirgemeyen, bilgi ve tavsiyelerinden oldukça faydalanma olanağı bulduğum hocalarım Sayın; Doç. Dr. Burhan AKPINAR ve Yrd. Doç. Dr. Feyzullah EZER'e, tez dönemimde sürekli fikirlerine başvurduğum, bana sabır gösteren değerli hocam Sayın; Prof. Dr. Hacı DURAN'a, doktora eğitimim boyunca her konuda güçlü desteğini gördüğüm, birikim ve tecrübelerinden oldukça istifade ettiğim, yoğun iş temposuna rağmen bana oldukça fazla zaman ayıran kıymetli hocam Sayın; Doç. Dr. Kadir ULUSOY'a,

Özellikle araştırmanın pilot uygulaması sürecinde bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım Sayın Yrd. Doç. Dr. Adnan ALTUN'a ve araştırma sürecinde birçok konuda yardımlarını esirgemeyen kıymetli arkadaşlarım; Arş. Gör. Zeynel AMAÇ, Arş. Gör. Fatih ELÇİ ve Arş. Gör. Ümit DURUK'a, tezin analiz sürecinde yardımlarını esirgemeyen Yunus Emre FIRAT'a, sosyal bilgiler öğretmeni İrfan ARIKAN'a; araştırmanın uygulaması sürecinde uygulama okulunda görev yapan ve oldukça yardımını gördüğüm sosyal bilgiler öğretmeni Sayın; Necmettin DEMİR'e

Ayrıca araştırma sürecindeki anlayışı ve desteği için eşime ve araştırma sürecinde ihmal ettiğim hayatıma eşsiz anlam katan oğlum Mehmet Oğuzhan AKGÜN'e gönülden teşekkürlerimi sunarım.

İsmail Hakan AKGÜN

Elazığ-2013

ÖZET

Doktora Tezi

Sekizinci Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinde Örnek Olay Yöntemiyle Öğretimin Öğrenme Düzeyine ve Kalıcılığa Etkisi

İsmail Hakan AKGÜN

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Anabilim Dalı

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

ELAZIĞ – 2013, Sayfa: XXX+207

Bu araştırmanın amacı; sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi'nde örnek olay yöntemiyle öğretimin öğrenme düzeyine ve kalıcılığa etkisini ortaya koymaktır.

Araştırmada deneysel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel desenin (quasi-experimental design) ön test-son test, bir deney ve bir kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır.

Deney grubunda demokrasi kültürü temasının her kazanımı için ayrı bir örnek olay tespit edilerek “örnek olay yöntemi ile öğretim”; kontrol grubunda ise “yapılandırmacı öğretim” yaklaşımına göre hazırlanmış mevcut öğretim uygulanmıştır. Deneysel işlem sonrasında her iki gruba da son test uygulanmıştır. Son test uygulamasından 56 gün sonra ise gruplara kalıcılık testi uygulanarak, deneysel işlemin

öğrenilenlerin hatırlanması üzerinde etkililiğini ölçmek için gerekli veriler elde edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 17.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Ortalama, Standart Sapma) kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı t-testi, grup içi tekrarlı ölçümlerin arasındaki farkın anlamlılığının testinde eşleşmiş grup t-testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmadan çıkan sonuçlar bütünsel olarak ele alındığında; dokuz kazanımın ikisinde deney grubu öğrencilerin son test sonuçları kontrol grubundan daha olumlu, ikisinde de kalıcılık testi sonuçları daha olumludur. Araştırmaya katılan öğrencilerin ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,257$; $p=0,798>0,05$). Araştırmaya katılan öğrencilerin son test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2,180$; $p=0,034<0,05$), deney grubunun son test puanları ($x=1,956$), kontrol grubunun son test puanlarından ($x=1,640$) yüksektir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kalıcılık testi puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2,498$; $p=0,016<0,05$), deney grubunun kalıcılık testi puanları ($x=1,840$), kontrol grubunun kalıcılık testi puanlarından ($x=1,489$) yüksektir. Diğer bir ifade ile örnek olay yöntemi ile işlenen derslerin öğrencilerin kazanım düzeylerine yapılandırmacı yaklaşıma göre işlenen derslerden daha fazla olumlu etkilerinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Örnek Olay Yöntemiyle Öğretim, Örnek Olay Yöntemi, Demokrasi ve Eğitim, Vatandaşlık ve Eğitim, Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi.

ABSTRACT

Doctoral Dissertation

The Effect of Teaching through Case Study Method of the Acquisition of Learning Outcomes and Retention of the Learning in the Course of 8th Grade Citizenship and Democracy Education

İsmail Hakan AKGÜN

The University of Firat

The Institute of Education Science

The Department of Primary Education

ELAZIĞ – 2012, Page: XXX+207

The purpose of this study is to investigate the effect of teaching through case study method on the acquisition level and retention of learning outcomes belong to Citizenship and Democracy Education course of 8th grades.

In the study, pretest-posttest quasi experimental design with an experimental group and a control group was used.

In the experimental group, students took the course with cases considered appropriate for each learning outcome of the theme. In the control group, however, the course went on as usual with the prevailing teaching programme inspired constructivist approach. After experimental implementations, post test was administered to both groups. After posttest, retention test was administered after 56 days to both groups to check the post test results.

Findings obtained from the study were analyzed using SPSS 17.0 (Statistical Package for Social Sciences). Descriptive statistics methods such as mean and standard deviation. To compare the quantitative data, independent samples t test and paired samples t test were used. Data was evaluated at 95 percent confidence interval.

In conclusion, there is a significant difference between students post test scores in 2 of 9 learning outcomes in favor of experimental group. Similarly, there is also a significant difference among students' retention test scores in another two learning outcomes in favor of the experimental group. Besides, it is revealed that there is not a statistically significant difference between students pre test scores ($t=0,257$; $p=0,798>0,05$). Additionally, there is a statistically significant difference between students post test scores ($t=2,180$; $p=0,034<0,05$) in favor of the experimental group's mean ($x=1,956$) in comparison to control group ($x=1,640$). Also, there is a significant difference between students retention test scores ($t=-2,498$; $p=0,016<0,05$) and experimental groups' retention test mean ($x=1,840$) is much more than control groups' retention test mean ($x=1,489$). These results given above reveal that case study method is more effective educational tool than classical instruction to improve students' level of acquiring corresponding learning outcomes.

Keywords: Case Study Method, Teaching Through Case Study Method, Democracy and Education, Citizenship and Education, Citizenship and Democracy Education

İÇİNDEKİLER

ONAY	I
BEYANNAME	II
ÖN SÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar LİSTESİ	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ	XXIV
EKLER LİSTESİ	XXIX
SİMGELER/KISALTMALAR LİSTESİ	XXX
BİRİNCİ BÖLÜM	1
I. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.2.1. Alt Amaçlar.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sayıtlar.....	7
1.5. Sınırlılıklar.....	8
1.6. Tanımlar.....	8
İKİNCİ BÖLÜM	10
II. KURMASAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	10
2.1. Demokrasi.....	10
2.1.1. Demokrasinin Kuralları	11
2.1.2. Demokrasi Türleri.....	12
2.1.2.1. Doğrudan Demokrasi.....	12
2.1.2.2. Temsili Demokrasi	12
2.1.2.3. Yarı Doğrudan demokrasi	13
2.1.3. Demokrasinin Tarihi Gelişimi	13
2.1.3.1. Demokrasinin Dünyadaki Tarihi Gelişimi	13
2.1.3.2. Demokrasinin Türkiye'deki Tarihi Gelişimi	15
2.1.4. Demokrasi ve Eğitim	17
2.1.4.1. Demokratik Devlet	20
2.1.4.2. Demokratik Çevre	20
2.1.4.3. Demokratik Aile	20
2.1.4.4. Demokratik Okul	22
2.1.4.5. Demokratik Sınıf	23

2.1.4.6.	Demokratik Öğretmen	24
2.2.	Vatandaşlık	25
2.2.1.	Vatandaşlık ve Eğitim.....	26
2.3.	Tarihsel Süreç Bağlamında Türkiye’de Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi..	28
2.4.	İlköğretim Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi (sekizinci Sınıf) Programı 30	
2.5.	Sekizinci Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinin Öğretimi	44
2.5.1.	Örnek Olay Yöntemi.....	46
2.5.1.1.	Örnek Olay Yönteminin Kısa Tarihi	48
2.5.1.2.	Örnek Olay Türleri	49
2.5.1.2.1.	Genel Olarak Örnek Olay.....	50
2.5.1.2.2.	Sunuş Biçimi Olarak Örnek Olay	51
2.5.1.3.	Örnek Olay Yönteminin Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar	51
2.5.1.4.	Örnek Olay Yönteminin Avantajları	53
2.5.1.5.	Örnek Olay Yönteminin Sınırlılıkları.....	55
2.5.1.6.	Örnek Olay Yönteminde Kullanılabilecek Teknikler.....	56
2.6.	Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	57
2.7.	Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	65
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		68
III. YÖNTEM		68
3.1.	Araştırmanın Yaklaşımı	68
3.2.	Araştırmanın Modeli.....	69
3.3.	Çalışma Grubu	70
3.3.1.	Araştırmanın Evreni.....	70
3.3.2.	Araştırmanın Örnekleme	70
3.3.3.	Deney ve Kontrol Gruplarının Denkliğinin Sağlanması.....	70
3.4.	Veri Toplama Araçları	72
3.4.1.	Akademik Başarı Testi.....	73
3.5.	Veri Toplama Süreci	79
3.5.1.	Araştırmada Deney Grubunda Kullanılan Örnek Olaylar	81
3.6.	Verilerin İstatistiksel Analizi	95
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		96
IV. BULGULAR VE YORUM		96
4.1.	Deney ve Kontrol Gruplarının Yansızlığına Yönelik Bulgular	96
4.2.	Birinci Alt Amaca ilişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum	100
4.3.	İkinci Alt Amaca ilişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum.....	104
4.4.	Üçüncü Alt Amaca ilişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum.....	108
4.5.	Dördüncü Alt Amaca ilişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum	118

4.6.	Beşinci Alt Amaca ilişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum	129
4.7.	Altıncı Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum.....	140
4.8.	Yedinci Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum	151
4.9.	Sekizinci Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum	161
4.10.	Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum	171
4.11.	Onuncu Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum	183
BEŞİNCİ BÖLÜM		195
V. SONUÇ VE ÖNERİLER		195
5.1.	Sonuçlar	195
5.2.	Öneriler	205
KAYNAKLAR		208
EKLER		219
ÖZGEÇMİŞ		305

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Öğretim Programının Temalarına Ait Kazanım Sayıları ve Oranları	35
Tablo 2: Araştırmanın Deneysel Deseni	69
Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarında Bulunan Öğrenci Sayısı.....	70
Tablo 4: Deney ve Kontrol Grupları İçin Ön Test Genel Puanlarının Karşılaştırılması	71
Tablo 5: 8/A Kontrol Grubu 2011-2012 Ders Yılı Karne Notları Ortalaması.....	71
Tablo 6: 8/B Deney Grubu 2011-2012 Ders Yılı Karne Notları Ortalaması.....	72
Tablo 7: Pilot Uygulama Başarı Testi Sorularının İlgili Olduğu Kazanımlar ve Maddeler	75
Tablo 8: Pilot Uygulama Başarı Testi Maddelerinin Güçlük ve Ayırt Edicilik Değerleri	76
Tablo 9: Nihai Testin Kazanımlarla İlgili Soru Sıraları ve Kullanılan Soruların Güçlük İndeksi ve Madde Ayırıcılık Gücü Değerleri	78
Tablo 10: “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları	96
Tablo 11: “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları .	97
Tablo 12: “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları	97
Tablo 13: “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları.....	97
Tablo 14: “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları.....	98
Tablo 15: “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları.....	98
Tablo 16: “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları	99
Tablo 17: “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları	99
Tablo 18: “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları.....	99

Tablo 19: “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları.....	100
Tablo 20: “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları	100
Tablo 21: “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanım Gruplarına Göre Son Test Sonuçları	101
Tablo 22: “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları .	101
Tablo 23: “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Gruplarına Göre Son Test Sonuçları ..	102
Tablo 24: “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları	102
Tablo 25: “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları	103
Tablo 26: “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları.....	103
Tablo 27: “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları	103
Tablo 28: “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları...	104
Tablo 29: “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları	104
Tablo 30: “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplarına Göre Kalıcılık Testi Sonuçları	105
Tablo 31: “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları	105
Tablo 32: “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları	106

Tablo 33: “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları	106
Tablo 34: “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları.....	106
Tablo 35: “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları.....	107
Tablo 36: “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları	107
Tablo 37: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	108
Tablo 38: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	109
Tablo 39: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	110
Tablo 40: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	111
Tablo 41: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	113
Tablo 42: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	114
Tablo 43: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	115
Tablo 44: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	116

Tablo 45: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark	117
Tablo 46: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	119
Tablo 47: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	120
Tablo 48: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	121
Tablo 49: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	122
Tablo 50: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	123
Tablo 51: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	125
Tablo 52: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark	126
Tablo 53: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark	127
Tablo 54: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	128
Tablo 55: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	130

Tablo 56: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	131
Tablo 57: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar.	132
Tablo 58: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	134
Tablo 59: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	135
Tablo 60: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	136
Tablo 61: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	137
Tablo 62: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	138
Tablo 63: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	139
Tablo 64: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	141
Tablo 65: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	142
Tablo 66: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular	143

Tablo 67: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	144
Tablo 68: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	145
Tablo 69: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	147
Tablo 70: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	148
Tablo 71: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	149
Tablo 72: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	150
Tablo 73: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	152
Tablo 74: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	153
Tablo 75: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	154
Tablo 76: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	155
Tablo 77: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	156

Tablo 78: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar	157
Tablo 79: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	158
Tablo 80: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	159
Tablo 81: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	160
Tablo 82: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	162
Tablo 83: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	163
Tablo 84: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	164
Tablo 85: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	165
Tablo 86: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	166
Tablo 87: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	167
Tablo 88: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	168

Tablo 89: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	169
Tablo 90: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	170
Tablo 91: Deney Grubunda “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	171
Tablo 92: Deney Grubunda “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	172
Tablo 93: Deney Grubunda “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	172
Tablo 94: Deney Grubunda “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka ilişkin Sonuçlar	173
Tablo 95: Deney Grubunda “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	173
Tablo 96: Deney Grubunda “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	174
Tablo 97: Deney Grubunda “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	174
Tablo 98: Deney Grubunda “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	174

Tablo 99: Deney Grubunda “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	175
Tablo 100: Deney Grubunda “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	175
Tablo 101: Deney Grubunda “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	176
Tablo 102: Deney Grubunda “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	176
Tablo 103: Deney Grubunda “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	177
Tablo 104: Deney Grubunda “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	177
Tablo 105: Deney Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	177
Tablo 106: Deney Grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	178
Tablo 107: Deney Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	178
Tablo 108: Deney Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	179

Tablo 109: Deney Grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	179
Tablo 110: Deney Grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	179
Tablo 111: Deney Grubunun “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	180
Tablo 112: Deney Grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	180
Tablo 113: Deney Grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	181
Tablo 114: Deney Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	181
Tablo 115: Deney Grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	182
Tablo 116: Deney Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	182
Tablo 117: Deney Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	182
Tablo 118: Kontrol Grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	183

Tablo 119: Kontrol Grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	184
Tablo 120: Kontrol Grubunun “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	184
Tablo 121: Kontrol Grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	185
Tablo 122: Kontrol Grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	185
Tablo 123: Kontrol Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	185
Tablo 124: Kontrol Grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	186
Tablo 125: Kontrol Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	186
Tablo 126: Kontrol Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	187
Tablo 127: Kontrol Grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	187
Tablo 128: Kontrol Grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	188

Tablo 129: Kontrol Gruplarının “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	188
Tablo 130: Kontrol Grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	188
Tablo 131: Kontrol Grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	189
Tablo 132: Kontrol Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	189
Tablo 133: Kontrol Grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	190
Tablo 134: Kontrol Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	190
Tablo 135: Kontrol Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	190
Tablo 136: Kontrol Grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	191
Tablo 137: Kontrol Grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	191
Tablo 138: Kontrol Grubunun “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	192

Tablo 139: Kontrol Grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	192
Tablo 140: Kontrol Grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	193
Tablo 141: Kontrol Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	193
Tablo 142: “Kontrol Grubunun Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	193
Tablo 143: Kontrol Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	194
Tablo 144: Kontrol Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar	194

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Başarı Testinin Geliştirilmesinde Takip Edilen Aşamalar	73
Şekil 2: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	109
Şekil 3: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	110
Şekil 4: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark	111
Şekil 5: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	112
Şekil 6: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	113
Şekil 7: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	114
Şekil 8: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark	115
Şekil 9: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	116
Şekil 10: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	118
Şekil 11: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	119

Şekil 12: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	120
Şekil 13: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark	122
Şekil 14: Deney Grubu” Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	123
Şekil 15: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	124
Şekil 16: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	125
Şekil 17: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark	126
Şekil 18: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark	128
Şekil 19: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark.....	129
Şekil 20: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	130
Şekil 21: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	132
Şekil 22: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark.....	133

Şekil 23: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	134
Şekil 24: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	135
Şekil 25: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	137
Şekil 26: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	138
Şekil 27: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	139
Şekil 28: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark.....	140
Şekil 29: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	141
Şekil 30: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	142
Şekil 31: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark....	144
Şekil 32: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	145
Şekil 33: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	146

Şekil 34: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	147
Şekil 35: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark.....	148
Şekil 36: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	150
Şekil 37: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	151
Şekil 38: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	152
Şekil 39: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	153
Şekil 40: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark.....	154
Şekil 41: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	155
Şekil 42: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	156
Şekil 43: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	157
Şekil 44: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark.....	158

Şekil 45: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	159
Şekil 46: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark	161
Şekil 47: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	162
Şekil 48: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	163
Şekil 49: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	164
Şekil 50: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	165
Şekil 51: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	166
Şekil 52: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	167
Şekil 53: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test ile Son Test Puanları Arasındaki Fark	168
Şekil 54: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark	169
Şekil 55: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark.....	171

EKLER LİSTESİ

EK-1. Mili Eğitim Müdürlüğü'nün İzin Yazısı ve Valilik Oluru.....	219
EK-2. Araştırma Kullanılan Örnek Olaylar ve İlgili Resimler.....	220
EK-3. Pilot Uygulamada Kullanılan Akademik Başarı Testi.....	246
EK-4. Araştırmada Kullanılan Nihai Akademik Başarı Testi.....	268
EK-5. Deney ve Kontrol Gruplarının Uygulama Öncesi Eğitim-Öğretim Yılına Ait Karne Notları.....	279
EK-6. Araştırma Sonuçlarına İlişkin Ek Grafikler.....	299
EK-7. Araştırma Bulgularına İlişkin Özet Tablo.....	304

SİMGELER/KISALTMALAR LİSTESİ

Akt: Aktaran

ANOVA: Tek Yönlü Varyans Analizi

Bk.: Bakınız

C: Cilt.

Ed.: Editör

F: Frekans

N: Denek Sayısı

P (p) : Anlamlılık

SPSS: Statistical Packagefor Social Sciences

S: Standart sapma

s: Sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

TTK: Tali Terbiye Kurulu

vb.: ve benzeri

vd. : ve diğerleri

X : Aritmetik Ortalama

% : Yüzde

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin; araştırma problemi, araştırmanın amacı, alt amaçlar, araştırmanın önemi, varsayımlar (sayıtlılar), sınırlılıklar ve tanımlar hakkında bilgi verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Hem biyolojik hem de sosyal bir varlık olan insanın birçok gereksinimi vardır. Bu gereksinimlerden biri de en az fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarımız kadar önemli olan eğitim gereksinimidir (Ertürk, 1993: 12). Eğitimin insan için bir gereksinim olmasının sebebi insanın içgüdüsel donanımının yetersizliği ve diğer insanlara bağımlılığının fazla olmasındandır (Temiz, 2005: 189). Eğitimin birçok tanımı yapılmaktadır. Ertürk (1993: 12)'e göre eğitim “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir”. Sönmez (2010: 10)'e göre ise “eğitim, fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma sürecidir”.

Dünyayı bilinçli ve doğru olarak anlamak ve anlamlandırabilmek için eğitim programlarının sürekli geliştirilmesi; gelecek nesillere daha iyi imkânlar sunmak ve öğrencilerin bilinçli vatandaşlar olarak yetiştirilmelerini sağlamak açısından son derece önemlidir. İletişim ve ulaşım olanaklarının son derece geliştiği, dünyanın farklı bölgelerinde gelişen olayların birçok ülkede yaşayan insanları yakından etkilediği günümüzde eğitimin amacı sadece ülkesindeki değil dünyadaki toplumsal gelişmelere ve değişime uyum sağlayabilen bireyler yetiştirmek haline gelmiştir (TTK, 2010: 4).

Eğitim yoluyla demokratik değerleri benimsemiş insan tipi yetiştirilmeye çalışılır. Eğitimin evrensel amaçlarından biri ve belki de en önemlisi iyi bir vatandaş yetiştirmektir. İyi vatandaş ise ülkenin mevcut siyasal sistemine uyum sağlayan, haklarını bilen ve kullanan, kendinden beklenen vatandaşlık görevlerini yerine getirmeye çalışan kişidir.

Eğitimdeki son gelişmelere bakıldığında vatandaşlık eğitiminin; demokratik bir toplumun oluşabilmesi için öğrencileri gerekli bilgi, beceri ve değerlerle donatmayı hedeflediği görülmektedir. Öğrencilerin konulara eleştirel bakabilen, kendi düşüncelerini ifade edebilen, başkalarının düşüncelerine saygılı, barış içinde bir arada yaşama kültürüne sahip, topluma duyarlı, toplumun iyiliği için harekete geçebilen bireyler olarak yetiştirmeleri hedeflenmektedir. Böylece öğrenciler haklarını, sorumluluklarını ve özgürlüklerini öğrenirken aynı zamanda kanunları, eşitliği, adaleti, ayrımcılık yapmamayı, demokrasiyi de öğrenmektedirler. Demokratik vatandaşlık eğitimi farklı din, kültür, inanç ve düşünüş şekillerine saygıyı desteklemekte, böylece içinde yaşadığı toplumun çeşitli değerlerini anlamayı ve paylaşmayı sağlamaktadır (TTK, 2010: 4). Bu bağlamda bireylerin demokratik yaşama entegre olmaları noktasında oldukça önemlidir.

Eğitim sistemlerinin iki ortak amacından birisi (belki de en önemlisi) etkin, nitelikli, üretken, iyi insan ve iyi vatandaşlar yetiştirmektir (Sağırlı, 2005: 20). Dünyanın çeşitli bölgelerinde son dönemlerde baş gösteren; ekonomik anlamda karşılıklı bağımlı olma durumu, terörizm, siyasete duyarsızlık, büyüyen toplumsal uçurumlar gibi toplumsal ve siyasal durumlar demokratik istikrarı tehlikeye düşürmektedir. Bu nedenlerden dolayı İnsan hakları ve demokratik vatandaşlık eğitimi son on yıl içerisinde hükümetlerin başlıca öncelikleri arasına girmiştir (Flowers, 2010: 12). Vatandaşlık ve demokrasi eğitiminin, demokratik bireylerin yetiştirilmesi ve ülkelerin demokratikleşmesinde bu derece hayati bir öneme sahip olması devletlerin demokrasi eğitimine ayrı bir önem vermesine neden olmuştur. Bu nedenle ülkeler demokrasi eğitimini müfredatlarına ya bağımsız bir ders olarak ya da disiplinler arası bir yaklaşımla çeşitli derslerde ünitelerine koymaktadır. Ülkemizde de uzun bir süre demokrasi eğitimi ilköğretimde çeşitli dersler içerisinde öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktaydı; günümüzde ise vatandaşlık ve demokrasi alanına giren bilgiler hem sosyal bilgiler gibi çeşitli derslerin içerisinde öğrencilere kazandırılmaya çalışılmakta hem de sekizinci sınıflarda “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” ismiyle bağımsız bir ders olarak verilmektedir.

Genel anlamda kazanım ya da hedef varılmak istenen noktadır. Eğitimde ise hedef-kazanım “kişide gözlenmesi kararlaştırılan istendik özellikler olarak ele alınabilir.” (Sönmez, 2008: 17). Kazanımı öğrencilerin öğretim süreci sonunda neleri

bilmesi gerektiği veya neleri bilmesinin istendiği özellikler olarak tanımlamak da mümkündür. İlköğretimde her ders ünitelere ayrılır ve her üniteye ait kazanımlar belirlenir. “İlköğretim Sekizinci Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” dersi; Her İnsan Değerlidir (kazanım sayısı 6), Demokrasi Kültürü (kazanım sayısı 9), Hak ve Özgürlüklerimiz (kazanım sayısı 7), Görev ve Sorumluluklarımız (kazanım sayısı 10) olmak üzere 4 üniteye ayrılmış ve toplam 32 kazanımı gerçekleştirilmeyi amaçlamaktadır.

Eğitim-öğretim sürecinde kazanımların istenilen düzeyde gerçekleştirilebilmesi şüphesiz bu süreçte kullanılan öğretim strateji, yöntem ve tekniklerin anlatılan konuya uygunluğuna ve etkililiğine bağlıdır. Öğrenciler sınıf ortamında sadece oturarak pasif bir şekilde öğrenmek istememektedir, yapılan araştırmalar klasik yöntemlerle yapılan öğretimin etkililiğinin çok düşük olduğunu ortaya koymaktadır (Küçükahmet, 2009b: 58).

Eğitim-öğretim sürecinde öğrenenin ne kadar fazla duyu organına yönelik strateji, yöntem ve teknik kullanılırsa öğrenmenin de o kadar daha kalıcı ve etkili olduğu bilinmektedir. Ergin (1995: 66)'e göre öğrencilerin; % 83'ü görme, % 11'i işitme, % 3.5'i koklama, % 1.5'i dokunma, % 1'i tatma duyularıyla edinilen yaşantılar yoluyla öğrenir. Ayrıca, zaman sabit tutulmak üzere insanlar; okuduklarının % 10'unu, işittiklerinin % 20'sini, gördüklerinin % 30'unu, hem görüp hem işittiklerinin % 50'sini, söylediklerinin % 70'ini, yapıp söylediklerinin ise % 90'ını hatırlamaktadırlar (Akt. Uşun, 2006: 82).

Eğitim-öğretimde öğrenmenin daha kalıcı ve istenilen düzeyde olması için eğitim-öğretim sürecinde öğrenilen konunun özelliklerine göre çok sayıda öğretim stratejisi, yöntemi ve tekniği kullanmak mümkündür. Önemli olan dersin kazanımlarının, hedeflerinin gerçekleştirilmesi için en uygun olan strateji, yöntem ve tekniği kullanmaktır. Her derste olduğu gibi ilköğretim sekizinci sınıf vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersinde öğrenmenin istenilen düzeyde olması için çeşitli yöntem ve teknikler kullanılabilir. Ancak bu dersin kazanımları incelendiğinde örnek olay yönteminin bu dersin öğretiminde kullanılmasının olumlu sonuçlar vereceğini düşünülmektedir.

Bu bağlamda bu araştırmada sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinde örnek olay yöntemiyle öğretimin dersin kazanımlarının gerçekleşme düzeyine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisinin ne derecede olduğu ortaya koyulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi'nde örnek olay yöntemiyle öğretimin öğrenme düzeyine ve kalıcılığa etkisini ortaya koymaktır.

1.2.1. Alt Amaçlar

1. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubuyla yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

2. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubuyla yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

3. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubunun son test ile kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

4. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubunun ön test ile kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

5. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubunun ön test ile son test başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

6. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun son test ile kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

7. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun ön test ile kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

8. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun ön test ile son test başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

9. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubunun ön test, son test ve kalıcılık testi başarı puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

10. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun ön test, son test ve kalıcılık testi başarı puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Her demokratik devlet dünyadaki gelişmeleri de göz önüne alarak kendi siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel değerlerine uygun olarak etkin, demokratik ve iyi vatandaşlar yetiştirmek ister. Bir ülkede demokrasinin varlığı ve yaşaması ancak

demokratik insanların varlığıyla olabilir. Çünkü bir ülkede vatandaşların demokrasi anlayışını benimsemeleri ve bunu koruyarak geliştirmeleri demokratik bir düzenin temelidir. Demokratik insanların yetiştirilmesi ise ancak eğitimle mümkündür. Eğitimde meydana gelen son gelişmeler göstermektedir ki demokratik bir toplumun oluşması için bireylere gerekli bilgi, beceri ve değerleri kazandırmayı hedefleyen dersler vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersleridir.

Vatandaşlık ve demokrasi eğitiminin, demokratik değerleri içselleştirmiş bireylerin yetişmesi için bu derece önemli olması devletlerin demokrasi eğitimine ayrı bir önem vermesini sağlamıştır. Buna bağlı olarak ülkeler demokrasi eğitimini müfredatlarına ya bağımsız bir ders olarak ya da disiplinler arası bir yaklaşımla çeşitli derslerde ünitelere koymaktadır.

Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersleri gerek dünyada gerekse ülkemizde köklü bir geçmişe sahiptir. Vatandaşlık eğitiminin Türk eğitim sisteminde planlı olarak yer alması Tanzimat Dönemi'yle başlamıştır. Cumhuriyet döneminde ise vatanını seven, vatandaşlık sorumluluklarını bilen ve yerine getiren, demokratik değerlerle donatılmış bireyler yetiştirmek Türk milli eğitiminin genel amaçları arasında yer almıştır. Ülkemizde insan hakları ve demokrasi eğitimi önceleri Yurttaşlık Bilgileri, Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık Bilgileri ile Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi gibi dersler içerisinde verilmiştir.

Günümüzde ise vatandaşlık ve demokrasi eğitimine dair bilgiler disiplinler arası bir yaklaşımla çeşitli derslerin ünitelerinde verilmeye çalışılmakla beraber sekizinci sınıfta "Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi" ismiyle bağımsız bir ders bulunmaktadır. Bu ders 2010-2011 öğretim yılında seçmeli olarak okutulmakta iken; 2011-2012 öğretim yılından itibaren zorunlu olarak okutulmaya başlanmıştır. İstenilen vatandaş tipinin yetiştirilmesi için bu dersin ilköğretim dersleri arasına girmesi olumlu bir gelişme olmakla birlikte yeterli değildir. Bu bilincin tam anlamıyla kazandırılması için devlet, çevre, aile, okul ve sınıf ortamıyla birlikte öğretmenlerinde demokratikliği son derece önemlidir.

Devletin istediği ideal vatandaş tipini yetiştirmek için işe koşulan en önemli derslerden biri olan "Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi" dersinin kazanımları incelendiğinde genel olarak bu kazanımların soyut olduğu görülmektedir. Sekizinci sınıf

öğrencileri bilişsel gelişim olarak soyut evreDEDİR; ancak soyut konuların somutlaştırılarak öğrencilere aktarılması durumunda öğrenmenin daha kolay ve kalıcı olacağı düşünüldüğünde bu dersin işlenişinde çeşitli öğretim yöntemlerinin kullanılmasının yerinde olacağı ileri sürülebilir. Zira bir öğrenci ne kadar fazla duyu organı ile öğrenme-öğretme sürecine dâhil olursa öğrenme o kadar etkili ve kalıcı olmaktadır.

Devletin yetiştirmek istediği vatandaş özelliklerinin bireylere kazandırılmasında oldukça işlevsel olması nedeniyle Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi önemli bir çalışma alanıdır. Yapılan literatür incelemesinde vatandaşlık ve demokrasi eğitimi alanında yeterli çalışma yapılmadığı görülmüştür. Amacı sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinde örnek olay yöntemiyle öğretimin, dersin kazanımlarının gerçekleştirme düzeyine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini ortaya koymak olan bu çalışma; vatandaşlık ve demokrasi eğitiminin daha etkili olarak gerçekleştirilmesi amacıyla yapılmış ve bu amaca yönelik olarak çağdaş bir öğretim yöntemi olan örnek olay yönteminin bu alandaki etkililiği sınanmıştır. Örnek olay yönteminde öğrencilerin olayı çok yönlü olarak değerlendirebilmeleri mümkün olmaktadır. Bu da öğrenmenin daha bütüncül ve anlamlı olmasını sağlamaktadır. Yapılan incelemelerde böylesine önemli bir öğretim yöntemiyle ilgili araştırmaların da oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Bu nedenle böyle bir çalışma yapılmış ve bu çalışma ile bu alandaki çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Ayrıca araştırma sonuçlarının, bundan sonra yapılacak araştırmalara konu belirleme açısından fikir vereceği umulmaktadır.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlar doğru kabul edilmiştir.

1. Bu araştırma için seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
2. Kullanılan ölçme aracı amaca hizmet etmektedir.
3. Araştırma süresince kontrol altına alınamayan değişkenler her iki grubu da benzer şekilde etkilemektedir.

4. Araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak belirlenen örnek olaylar ilkgretim sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinin “Demokrasi Kültürü” teması ile ilgili kazanımlara hizmet eder niteliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın denekler ve kapsam açısından sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma denekler açısından, Adıyaman ili merkez ile sınırları içerisinde bulunan okullar ve bu okulların sekizinci sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın deneysel evresi, 2012-2013 ğretim yılı bahar dönemi ile sınırlıdır. Araştırma amaçlar açısından, belirtilen problem ve alt problemlerin sınanmasıyla sınırlıdır.
3. Araştırma, ilkgretim sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinin “Demokrasi Kültürü” temasının kazanımları ile sınırlıdır.
4. Kazanımların gerçekleşme düzeyinin ölçülmesi n-son test testlerinin uygulanmasıyla sınırlıdır.
5. Kazanımların kalıcılığının test edilmesi ön test- kalıcılık, son test- kalıcılık testleriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1993: 12)

Demokrasi: “Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi, el erki, demokratlık.” (Türk Dil Kurumu [TDK], 2009: 495)

Vatandaşlık: Bir kişiye bir devlete bağlayan uyrukluk (tabiiyet) bağına denir (Kepenekçi, 2008:30).

Vatandaş: bir ülkeye uyrukluk bağı ile bağlı olan kişiye denir (Kepenekçi, 2008: 30).

Öğretim Stratejisi: Öğretimin hedeflere ulaşmak amacıyla örgütlenmesinde takip edilecek yoldur (Fidan ve Erden, 1998:183). Konu alanının seçimi, örgütlenmesi ve öğretim modellerinin belirlenmesi işlemlerini kapsar (Bilen, 2006: 71).

Öğretim Yöntemi: Derste onun amacını ve görevini emin ve en iyi yolla yerine getirmek için düzenlenmiş hareket biçimidir (Hesapçioğlu, 2011: 207).

Öğretim Tekniği: Bir öğretim yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünü” olarak tanımlanabilir (Demirel, 2009: 104).

Öğretimde Kazanım: Kişide gözlenmesi kararlaştırılan istendik özelliklerdir (Sönmez, 2008: 17).

Örnek Olay: Örnek olay (case study) yöntemi gerçek yaşamdaki sorunlarla öğrencileri yüz yüze getiren bir yöntemdir (Sönmez, 2007: 292). Öğrencilerin gerçek ya da hayali olan sorunlu bir olaya aktif olarak katılımlarını gerektirir, bu yöntemde öğrenciler olayı anlatan ve gerekli verileri kapsayan bir rapor üzerinde çalışarak olayı öğrenir, verileri analiz eder ve sorunu değerlendirir. Tartışarak olayın çözümüne yönelik öneriler getirirler (Küçükahmet, 2009: 79).

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURMASAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde tez konusuna ait; demokrasi, demokrasinin tarihi gelişimi, demokrasi ve eğitim, vatandaşlık, vatandaşlık ve eğitim, tarihsel süreç bağlamında Türkiye’de vatandaşlık ve demokrasi eğitimi, sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Ders Programı, sekizinci Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinin öğretimi, örnek olay yöntemi ve araştırma konusuyla ilgili olarak yapılmış olan yurt içi ve yurt dışı çalışmalarla ilgili bilgi verilmiştir.

2.1. Demokrasi

Herkesin üzerinde tam anlamıyla uzlaştığı bir demokrasi tanımı olmamakla birlikte, demokrasinin genel anlamda kabul görmüş pek çok tanımı vardır (Taşkesen, 2005: 100). Demokrasiyi tanımlayan düşünür, yazar ve bilim adamları tanımlamalarını yaparken kendi bilim dalları veya ilgi alanlarında oldukça etkilenmektedirler. Örneğin yönetim bilimciler demokrasiye daha çok bir yönetim biçimi olarak bakarak, yönetim sürecindeki karar, katılım, seçim, oy gibi unsurları dikkate alarak tanımlamaya çalışırken, hukukçular daha çok insan hakları, sorumlulukları gibi konuları demokrasi tanımlarının temelini atmaktadırlar. Hukukçuların bir kısmı, eğitim bilimciler ve diğer sosyal bilimciler ise demokrasiyi; yönetim biçimini de içine alan hak ve özgürlükler, barış, dayanışma, hayatın bütün yönlerine etkin katılma gibi insani değerler üzerine kurulmuş bir yaşam biçimi olarak tanımlayarak demokrasiye daha geniş bir boyut kazandırmışlardır (Yeşil, 2002: 4).

Demokrasi Latince bir kavram olup, halk anlamına gelen “demos” ile egemenlik-iktidar anlamına gelen “kratos” kelimelerinin birleşmesiyle oluşmuştur (Gündüz ve Gündüz, 2007: 105). Demos kelimesi belirli bir kentte yaşayan vatandaşlar anlamına gelmekle beraber, sıradan insanlar, alt tabakadaki insanlar ya da alt tabakadaki din adamları anlamlarında da kullanılmaktadır (Arblaster, 1999: 27). Demokrasinin en

popüler tanımlarından biri Amerika Birleşik Devletleri eski başkanlarından Abraham Lincoln'un yaptığı "Halkın, halk için, halk tarafından yönetimi" şeklindedir (Uygun, 2003: 9). Karpat (2010: 9)'a göre en geniş anlamıyla demokrasi, "insanı özgürleştirerek ona kişiliğini, kimliğini ve toplum içindeki yerini serbest iradesiyle belirleme imkanı verir". Böylece özgür olan birey, her yönüyle daha verimli ve dengeli olur, kendisiyle, ait olduğu toplumla ve dünya ile barışık bir yaşam sürer (Karpat, 2010: 9). Türkçe sözlükte ise demokrasi "Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi, el erki, demokratlık." (Türk Dil Kurumu [TDK], 2009: 495) şeklindedir.

"Halk yönetimi" olarak demokrasi, "memurların iktidarı" anlamında bürokrasinin zıddıdır, yani demokraside kamu politikalarına yönelik temel kararlar sivil ve/veya askeri bürokrasi tarafından değil, halkın seçtiği temsilcileri tarafından alınması gerekir. Bu nedenle siyaset teorisinde "seçilmişlerin atanmışlara üstünlüğü" demokrasinin kurucu unsurları arasında gösterilmektedir. Demokrasilerde bürokrasi, sadece milletin seçmiş olduğu temsilcileri tarafından belirlenen politikaları, siyasi iradenin gözetiminde ve denetiminde yerine getirmekle görevli bir unsurdur (Erdoğan, 2000: 130). Demokrasi yolu en çok sayıda insana en çok sorumluluk yükleyen bir yoldur (Dewey, 1988: 109).

Demokrasiler içerisinde şiddet ögesine kesinlikle yer yoktur (Kongar, 2007: 14) ve her çağdaş toplum kendini "demokratik" ve "eşitlikçi" olarak isimlendirir (Chomsky, 2007: 48). Günümüzde ülkelerin çoğu içlerinde en az demokratik olanlar da dâhil demokratik rejim ile yönetildiklerini iddia etmektedirler. Bu durum demokrasinin; meşru, aranan ve istenen bir yönetim sistemi olarak dünyada çok yaygın bir biçimde kabul gördüğünü göstermektedir (Ünal, 1995; Akt. Kınca, 2007: 79).

2.1.1. Demokrasinin Kuralları

Gözler (2003; 2005)'e göre demokrasinin genel kuralları şunlardır:

1. Demokraside bir kişinin ya da belirli bir zümrenin kararları değil, milletin tamamının kararları tercih edilir ve çoğunluğun dediği olur.
2. Demokrasilerde azınlığın hakları da koruma altındadır.
3. Demokrasilerde hiçbir kimsenin görüşü veya fikri başkalarına dayatılmaz.

4. Demokrasilerde bütün etkin ve siyasi makamlar seçimle belirlenir.
5. Demokrasilerde seçimler serbesttir ve belirli aralıklarla tekrarlanır.
6. Demokrasilerde birden çok siyasi parti vardır.
7. Demokrasilerde muhalefetin iktidar olma şansı vardır.
8. Demokrasilerde kamu hakları tanınmıştır ve güvence altındadır.

2.1.2. Demokrasi Türleri

Demokrasinin halkın yönetime katılma şekillerine göre “doğrudan demokrasi”, “temsili demokrasi”, ve yarı doğrudan demokrasi” olmak üzere üç çeşidi bulunmaktadır.

2.1.2.1. Doğrudan Demokrasi

Vatandaşların tamamının kamusal kararların alınmasına katıldığı demokrasi türüdür. Günümüzde nüfusun hızlı artması nedeniyle doğrudan demokrasi türünün ülke yönetimlerinde uygulanması mümkün değildir. Bu demokrasi türü günümüzde sadece İsviçre'nin kanton denilen bazı küçük yerleşim birimlerinde uygulanmaktadır (Kepenekçi, 2008: 51). Tarihte ise Eski Yunan şehir devletlerinden Atina'da uygulandığı bilinmektedir (Kıncal, 2007: 92).

2.1.2.2. Temsili Demokrasi

Yönetimin, halk tarafından seçilen temsilcilerden oluşan organlar (yasama organı-parlamento) tarafından gerçekleştirilmesidir. Temsili demokraside vatandaşlar, ilgili görevlileri, siyasi kararlar almak, yasaları yapmak vs. uygulamaları gerçekleştirmek için seçerler. Halk tarafından seçilen bu görevliler halk adına kararlar alır ve bu kararları uygular ya da uygulatır (Kepenekçi, 2008: 52). Demokratik hükümetlerin oluşabilmesi için eğitilmiş ve bilinçli seçmenlerin olması gerekir. (Mueller, 2009: 257). Temsili demokrasinin; parlamenter demokrasi, başkanlık demokrasisi, parlamenter-başkanlık demokrasisi şeklinde üç çeşidi vardır (Kıncal,

2007: 94). Günümüzde tüm bireylerin yönetime doğrudan katılmaları mümkün olmadığından modern demokrasiler geniş ölçüde temsil edicidir (Tezcan, 1985).

2.1.2.3. Yarı Doğrudan demokrasi

Hem doğrudan hem de temsili demokrasi türlerinin birlikte uygulandığı demokrasi türüdür. Bu sistemde yönetenler halk tarafından seçilmekle beraber, zaman zaman halkın kendisi de referandum gibi çeşitli yollarla ülke yönetimine katılabilmektedir (Kepenekçi, 2008: 52).

2.1.3. Demokrasinin Tarihi Gelişimi

Demokrasinin tarihi insanlığın ilk dönemlerinden başlamakta ve uzun bir süreci kapsamaktadır. Burada demokrasinin dünyada ve Türkiye'deki tarihi gelişimi kısaca anlatılacaktır.

2.1.3.1. Demokrasinin Dünyadaki Tarihi Gelişimi

Demokrasinin ilk uygulamalarına M.Ö. X. Yüzyılın sonlarında kurulup M.S. I. yüzyıla kadar devam eden antik çağ dünyasının ilk karakteristik devlet biçimlerinde rastlanmaktadır. Bu küçük devletlerde toplumu ilgilendiren kararlar her bireyin katılımıyla alınır. Agora'larda yapılan toplantılarda halkı seçtiği yüksek memurlara bazı yetkileri vermesiyle oluşan bürokrasinin yine halk tarafından denetlenerek devamlılığının sağlanması demokratik devlet modelinin ilk adımları olarak görülmektedir. Antik çağ devletlerinden biri olan Atina'da demokrasi 150 yıllık bir evrim sonrasında gerçekleşmiştir (Melen, 1997; Akt. Yeşil, 2002: 15).

Yunan siyasi düşüncesinde aristokratik değerler egemendi. Atina'da demokrasi ilk olarak tek kişinin egemenliği olan monarşi ve soylular kümesini ifade eden aristokrasiye karşı ortaya çıkmıştır. Atina'da tüccarlar halkın çeşitli sınıflarıyla birleşerek, toprak soylularına başkaldırmış ve yönetime katılma hakkını elde etmişlerdir. Bu dönemde Atina'nın nüfusu büyük çoğunluğu halktan sayılmayan ve demokratik haklardan faydalanamayan köklerden oluşuyordu. Geriye kalan halkın

sayısı çok azdı ve bu nedenle köleler dışındaki tüm halkın katılabildiği bir kent yönetim kurulu toplanabiliyordu. Demokrasinin ilk örneği olarak kabul edilen Atina demokrasisini bu dönemde Epikür, Aristoteles, Platon ve Sokrates gibi filozoflar fikirleriyle etkilemişlerdir. (Taşkesen, 2005: 101). Bu demokrasi köleler, yabancılar ve kadınlar dışında kalanların ülke yönetimini doğrudan üstlendiği, aracısız bir demokrasidir (Güven, 2009: 418). Halkın egemenlik hakkını bizzat kendisi kullandığı için, Atina demokrasisi doğrudan demokrasi niteliğindedir (Tanilli, 1979; Akt. Kıncal, 2007: 80-81).

Demokrasinin kabile demokrasileri, ya da erken dönem Mezopotamya'sında izlerine rastlanan Yunan demokrasinden daha eski örneklerinin olması ihtimalini reddetmediğini belirten Finley (2003, 23) bu demokrasilerin sonraki toplumlar üzerindeki etkisinin önemsiz olmasından dolayı, demokrasiyi asıl keşfedenlerin Yunanlılar olduğunu ileri sürmektedir. Burada şunu unutmamak gerekir ki kaynaklar ilk demokrasi modelinin Eski Yunan'da hayata geçtiğini vurgulamaktadır. Ancak bu demokrasi modelinde kadınlara ve kölelere söz hakkı verilmediği ifade edilmektedir. Demokrasinin tanımında ise “halkın, halk için, halk tarafından yönetimi” ifadesi kabul görmektedir. Bu noktadan hareketle Eski Yunan'daki demokrasi anlayışı demokrasinin anlamıyla örtüşmemektedir. Çünkü hem kölelik sistemi vardır, hem de halkın % 50'sini oluşturduğunu var saydığımız kadınlar yok sayılmaktadır. Ancak Türk tarihi incelendiğinde kölelik sisteminin toplum yaşamında yer almadığı görülmekle beraber, kadınlarda özellikle yönetimde oldukça söz sahibidirler. Bu nedenle alan yazında rastlanmamakla beraber gerçek manada demokrasi yaşamının Eski Türk toplumlarında olduğunu düşünmekteyiz.

Eski Yunan döneminde ortaya çıkan ve Atina Şehir devletlerinde kısmen uygulanan demokrasi, Orta Çağda etkisini kaybetmiştir. Demokrasinin yeniden canlanması ise Yeni Çağ ve Aydınlanma Dönemi düşüncesinin sonuç vermesiyle oluşmuştur (Erdoğan, 1997; Akt, Yeşil, 2002: 15).

Ortaçağ siyasi düşüncesi genel olarak dini etki altındadır. Bu dönemin bir başka önemli gelişmesi ise feodal beylerin aşırı baskısı karşısında, halkın içinden tepkileri dile getirecek grupların öncülüğü ile temsili hükümetin kabul edilmesidir. Böylece demokrasinin fonksiyonlarında bir genişleme olmuştur. “Kararların alınmasında söz sahibi olmayanlar, alınan kararlara uymak zorunda değildir” gibi bir düşünce ortaya

çıkıştır. Modern demokrasinin ilk tohumu da Ortaçağda ortaya çıkan bu görüşte saklıdır (Büyükkaragöz ve Kesici, 1998; Akt. Yeşil, 2002: 16).

Genel olarak dünya tarihinde üç devrimin demokrasi açısından ayrı bir önemi vardır. Bunlar; 1640'dan 1688'e kadar devam eden İngiltere'deki devrim, 1776'dan 1791'e kadar süren ABD'deki devrim, 1789'dan günümüze kadar etkili olan Fransa'daki devrimdir. Bu üç büyük devrimin en büyük ortak yanı, halk tarafından denetlenemeyen iktidarları devirmeyi amaçlamış olmalarıdır (Lipson, 1986, Şaylan, 1980; Akt. Yeşil, 2002: 16). Demokrasi, bu ihtilaller sonrası Batı Avrupa devletlerinin yaşamına girmiştir (Akbaşlı, 2009: 57).

Özellikle II. Dünya Savaşı sonrası, demokrasi küresel ölçekte yaygın bir düşünce haline gelmiş ve güçlü bir demokratikleşme dalgası oluşmuştur. 20. Yüzyılın sonlarında otokratik rejimlerdeki sosyalist bloğun dağılarak demokratikleşme sürecine girmesiyle, dünya tarihinde ilk defa demokratik ülkelerin sayısı demokrasi dışı rejimlerle yönelen ülkelerin sayısını geçmiştir. 21. Yüzyıl başlarına gelindiğinde demokratik yönetimler istisna olmaktan çıktığı gibi, farklı kültür çevrelerinin büyük çoğunluğu da artık demokrasiyi en iyi yönetim şekli olarak görmektedirler (Uygun, 2003: 9).

2.1.3.2. Demokrasinin Türkiye'deki Tarihi Gelişimi

Türk siyasi hayatında demokratik gelişimin tam olarak nerede ve nasıl başladığını bilmek oldukça zordur (Yeşil, 2002: 18). Türk toplumu yaşadığı her devirde ve her yerde demokratik yaşamın en güzel örneklerini göstermiş ve bunu günümüzde devam ettirmektedir. Asırlar boyunca farklı ırk ve dinlere mensup insanlarla bir arada dostluk, sevgi, saygı, hoşgörü ve adaletle yaşamasını bilmiştir (Yılman, 2006: 16).

Demokratik yaşamı Türk aile yapısında görmek mümkündür. Çünkü aile yapısı özünde geleneksel olarak demokratiktir. Aile bireyleri birbirine karşı saygılı olup bu saygı hiçbir zaman mutlak itaat ve tek başına söz sahibi olma anlamına gelmemektedir. Özellikle aile içerisinde kadınların ve çocukların önemli bir yeri vardır. Ailede her birey düşüncesini ifade etmekte özgürdür ve aileyi ilgilendiren konularda söz sahibidir. Kadınlar Türklerin Milli Meclisi olan Kurultay Toplantısı'na katılır, orada

serbest olarak yapılan tartişmalara girerlerdi. şölenlere, milli törenlere erkekle birlikte gider, devletin siyasi içlerinde görev alabilir, evin ekonomik içlerinde de sorumluluk yüklenirlerdi. Görüldüğü gibi, demokratik bir yaşamın bütün özellikleri eski Türk aile yapısında açıkça ve rahat bir şekilde görülebilmektedir (Yılman, 2006: 23, 24). Günümüzde çağdaş toplumlarda bile kadınların uygulama noktasında sahip olduğu haklar ile eski Türk aile yapısında kadınların sahip olduğu hakları karşılaştırdığımızda Türk toplumunda kadına verilen önemi ve demokratikleşme noktasında gelinen noktayı görmek mümkündür.

Demokrasinin Türk tarihinde, Osmanlı Devletinde Sadrazam Bayraktar Mustafa Paşa'nın padişah adına Anadolu ve Rumeli Beylerbeyi ile Ekim 1808'de imzaladığı Sened-i İttifak ile başladığı kabul edilir, 1839 tarihli Gülhane Hattı Hümayun ise Osmanlı tarihindeki ikinci demokrasi hareketidir. Demokratikleşme ve Anayasallaşma yolundaki üçüncü aşama 18 şubat 1856 tarihli Islahat Fermanı ile olmuş, bu fermanda Tanzimat Fermanı'ndaki haklar teyit edilmiştir. Osmanlı Devleti'nde demokratikleşme yolunda atılan dördüncü ve en büyük adım ise 23 Aralık 1876 tarihli "Kanunu Esasi" ve I. Meşrutiyet'in ilan edilmesidir (Özbudun, 1993, Kuran, 1997; Akt. Yeşil, 2002: 19-20).

Cumhuriyet Dönemi'nde Osmanlı siyasi sisteminden tamamen farklı bir sistem kurulmaya çalışılmış, bu farklılaşma yönetim anlayışından birçok uygulamaya kadar geniş bir alanda yapılmaya çalışılmıştır. Yönetim sahibi padişahın yerini meclis almış böylece halkın yönetime katılımını sağlamak amaçlanmıştır (Yeşil, 2002: 20). Türk toplumu Osmanlı Devleti'nin son iki yüzyılında ve Cumhuriyet devrinde çok hızlı ve köklü bir değişim yaşamıştır. Bu değişimi tetikleyen ve gerçekeştiren güçlerin bir kısmı dışarıdan gelmiş olsa da, değişimler Türkiye'nin kültürü, tarihi, kimliği ve siyasi tecrübelerine göre şekil almış, yerleşmiş ve bize ait olmuştur. Türkiye'de demokrasinin hızlı bir şekilde yerleşmesini, kökleşmesini ve toplumun kültürü haline gelmesini kolaylaştıran çeşitli tarihsel, kültürel ve sosyo-ekonomik nedenler bulunmaktadır (Karpas, 2010: 10).

2.1.4. Demokrasi ve Eğitim

Demokrasi ve eğitim ilişkisini etkileyen en önemli faktör eğitim hakkıdır. İnsanların insan olarak doğdukları anda kazandıkları birtakım haklar vardır. Eğitim-öğretim hakkı da bu haklardandır. Bu hak çok önemli bir haktır ve bunun için devlet bu hakkı vatandaşlarına sağlama görevini kendisine ait vazgeçilmez bir görev olarak görmekte ve bunu birtakım yasalarla hukuki temellere dayandırmaktadır (Töremen, 2002: 129). Eğitim hakkı; İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948), Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1966), Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989) gibi uluslararası birçok metinde sıklıkla vurgulanarak evrensel bir şekil kazanmıştır (Clapham, 2010; Levent, 2006; Akıllıoğlu,1995). Ayrıca Anayasamızın 42. Maddesinde de bu hak güvence altına alınmıştır.

Ülke yönetimlerinin demokratikleşmesi ile eğitimin demokratikleşmesi arasında doğrusal bir ilişki bulunur. Ülke rejimi demokratikleştikçe eğitim de demokratikleşecektir ve eğitimin demokratikleşmesi de ülkenin demokrasisini daha ileri götürecektir (Kepenekçi, 2003: 45).

Demokratik vatandaşlar olmadan demokrasi olamaz, çünkü onlar demokrasiyi oluşturan ve devam ettiren güçtür (Parker, 2009: 62). Her şeyden önce gerçek anlamda “demokrat insanın” yetiştirilmesi ancak eğitim ile mümkündür. Bir ülke vatandaşlarının demokratik rejimi benimsemeleri, bunu koruma ve yaşatma konusunda gereken iradeye sahip olmaları demokratik bir düzenin devam edebilmesinin temelidir. Bunu gerçekleştirebilecek araç ise ancak eğitimidir (Yılman, 2006: 64, 67). Yapılan bir araştırmada, bir toplumda eğitim düzeyi yükseldikçe o toplumun yaşadığı ülkede demokrasinin korunması ve yaşatılması şansının da yükseldiği tespit edilmiştir (Karasar, 1995; Akt. Yılman, 2006: 64).

Bir toplumda demokrasinin işleme için, mümkün olduğu kadar halkın nefretten, yıkıcılıktan, aynı zamanda korku ve boyun eğmekten uzak durması gerekir (Russel, 1990; Akt. Başaran, 2008: 225, 226). Bu bağlamda demokratik eğitim herhangi bir siyasal sisteme kör bir bağlılığı reddeder. Bireyler toplumu olduğu gibi kabul eden değil, bilinçli olarak yeniden oluşturan kişiler olarak eğitilir (Büyükdüvenci, 1995: 40).

Her nesil kendi döneminde oluşan isteklerine yeni bir şekil vermek amacıyla eğitime yön verir; fakat ideal olan eğitimin, demokrasinin devamlılığı için olmasıdır (Bruner, 2009: 1). Demokrasi bilincinin öğrencilere istenilen düzeyde kazandırılabilmesi için öğrencileri destekleyici bir öğrenme ortamı ve öğrenme öğretme yöntemleri gerekir (Gollob, Krapf, Olafsdottir ve Weidinger, 2010: 10).

Büyükkaragöz (1990: 161) demokratik bir eğitimin özelliklerini şöyle sıralamaktadır:

1. Demokratik bir hayat için davranış, tutum ve anlayış örüntülerini geliştirmeye çalışır.
2. Bireyi demokratik hayata hazırlar.
3. Bireyleri başarılı bir yaşama hazırlamak için konu alanlarını uygulamalı olarak kullanır.
4. Toplum yaşamında geçerli olan yaşantıları öğrencilere sağlar.
5. Grup üyelerine bilinçli ve kendini denetleme alışkanlığı kazandırır.
6. İşbirliği yaparak birlikte çalışma tutumunu temel alır.
7. Öğrencilerin kendi gelişimleri ve öğrenmelerini yönlendirmelerine yarayacak çaba, yetenek ve yaratıcılığı esas alır.
8. Bireysel farklılıklara göre farklı yaşantılar sağlar.
9. Öğrencileri karar verme, planlama, kendini disiplin altına alma, değerlendirme ve faaliyetlerde uyumlu olmaya özendirir.
10. Gençler yetişkinlerin kültürünün yanı sıra kendi kültürlerini de oluşturma çabasıdadır.

Demokratik tutum ve davranışlar öğrencilere sadece teorik bilgi aktarımıyla kazandırılmaz. Ancak günlük hayatta pratiği yapılarak öğrencilere benimsetilebilir. Demokrasi eğitiminin pratiği yapılarak bir yaşam biçimi halini alabilmesi için, Milli Eğitim Bakanlığı ile TBMM arasında 13 Ocak 2004 tarihinde imzalanan bir protokolle bazı pilot okullarda “Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesi” uygulamaya konulmuştur. 2003-2004 öğretim yılında 81 ilde toplam 300 okulda pilot uygulama yapılan proje 2004-2005 öğretim yılından itibaren tüm okullarımızda uygulamaya geçmiştir (Kıncal ve Uygun, 2006, 32).

Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Yönergesinin 5. maddesinde projenin amacı şöyle belirtilmiştir (<http://ttkb.meb.gov.tr/okulmeclisleri/index.html>):

“Cumhuriyetimizin demokrasi ile güçlenmesi öğrencilerimizde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması, hoşgörü ve çoğulculuk bilincinin geliştirilmesi, kendi kültürünü özümsemiş, milli ve manevi değerlere bağlı evrensel değerleri benimseyen nesillerin yetiştirilmesi, öğrencilere seçme, seçilme ve oy kullanma kültürünün kazandırılması; katılımcı olma, iletişim kurabilme, demokratik liderliği benimseyebilme ve kamuoyu oluşturabilme becerilerinin kazandırılması amaçlanmaktadır.”

Proje gereği tüm ilköğretim ve ortaöğretim okullarında okulun öğrencilerinin oylarıyla seçilmiş üyelerden oluşan “Okul Öğrenci Meclisi”, okul öğrenci meclislerinin başkanlarının seçtiği “İl Öğrenci Meclisi” ve il öğrenci meclisi başkanlarının seçtiği “Türkiye Öğrenci Meclisinin her yıl 23 Nisan Ulusal Egemenlik Haftası'nda TBMM Genel Kurul Salonu'nda toplanması planlanmıştır. Bu öğrenci meclislerinin aldığı kararlar, okul, il yönetimi, Milli Eğitim Bakanlığı ve TBMM'de tavsiye niteliğindedir. Demokrasinin ülkemizde gelişmesi ve yerleşmesi için bu proje önemli bir araçtır (Kıncal ve Uygun, 2006: 32).

Demokrasi eğitiminin, ülkelerin demokratikleşmesi ve demokratik değerlerle donatılmış bireylerin yetişmesi için bu derece önemli olması devletlerin demokrasi eğitimine ayrı bir önem vermesini sağlamıştır. Bu bağlamda ülkeler demokrasi eğitimini müfredatlarına ya bağımsız bir ders olarak ya da disiplinler arası bir yaklaşımla sosyal bilgiler gibi çeşitli derslerde ünitelerine koymaktadır. Ülkemizde de uzun bir süre demokrasi eğitimi ilköğretimde sosyal bilgiler dersinde ünite olarak verilmekteydi; ancak günümüzde “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” ismiyle sekizinci sınıflarda verilmektedir. Ancak demokrasi bilincinin kazandırılmasında derslerin tek başına yeterli olması beklenemez. Bu bilincin tam anlamıyla kazandırılması için devlet, çevre, aile, okul ve sınıf ortamıyla birlikte öğretmenlerinde demokratikliği son derece önemlidir.

2.1.4.1. Demokratik Devlet

Anayasamızın 2. Maddesine göre, “Türkiye Cumhuriyeti demokratik bir devlettir”. Demokratik devletler, demokrasiye bağlı, demokrasi ilkelerine ve kurallarına göre yönetilen devletlerdir (Kaya, 2005: 83). Demokratik devletlerde egemenlik millete aittir. Millet sahip olduğu bu egemenliği, serbest seçimlerle belirlediği temsilciler aracılığıyla kullanır. Devletin anayasası millet tarafından yapılır ve devletin idari örgütlenmesi anayasa ile düzenlenir. Demokratik devletlerde düşünce hürriyeti, din ve vicdan hürriyeti, siyasi haklar, seçme ve seçilme hakkı, siyasi parti kurma özgürlüğü vb. gibi haklar önemli bir yere sahiptir. Devlet yönetimine bu haklardan ve özgürlüklerden faydalanarak seçilmiş olan kimseler katılırlar. Millet, siyasi parti olarak ortaya çıkan teşkilatların belirlediği adaylardan istediklerini seçer ve ülke yönetiminin başına getirir. Millet tarafından seçilen bu temsilciler kanunları yapar ve bu kanunlarla ülke yönetilir (Çakmak, 2005: 68).

2.1.4.2. Demokratik Çevre

Bir yaşam biçimi olarak kabul gören demokrasi, insanın bulunduğu her ortamda kendinden söz ettirmektedir. Bireyin ailesiyle, akrabalarıyla, komşularıyla, yakın ve uzak çevredeki diğer insanlarla olan ilişkilerini demokrasi ilkelerinden bağımsız olarak düşünmek imkânsızdır. Bu nedenle bireylerin toplumsal ortamlarda birbirlerinin haklarına saygı göstermeleri oldukça önemlidir. Çünkü bireyler içerisinde buldukları toplumsal ve fiziksel ortamları diğer insanlarla paylaşmaktadır. Dolayısıyla her birey bulunduğu her ortamda diğer insanların haklarına saygı göstermek zorundadır (Kıncal, 2007: 119). Demokrasinin bireyler tarafından içselleştirilebilmesi için bireylerin çevrelerinde demokratik bir yaşam anlayışının olması son derece önemlidir.

2.1.4.3. Demokratik Aile

Eğitimin her türlü ailede başladığı gibi demokrasi eğitimi de ailede başlar (Töremen ve Çete, 2004: 130). Bir diğer ifadeyle demokratik davranışların öğrenilmesi ve uygulanması gereken ortamların ilki ailedir. Katılma, tartışma, açıklık, adalet,

tarafsızlık, kendi kendine disiplin gibi demokratik değerler sadece kitaplardan öğrenilmez; gerçek ortamlarda yaşayarak öğrenilir. Aile ise bireyin yaşamındaki bu gerçek ortamların ilki ve en önemli olanıdır. Aile ortamında anne ve babanın davranışlarının demokratik ya da baskıcı oluşu çocukların davranışlarını da etkilemektedir. Yapılan araştırmalarda da bu etki görülmektedir. Buna göre demokratik değerleri benimsemiş ailelerde çocuklar duygusal olgunluk, toplumsal uyum, liderlik ve eğitimde başarı boyutlarında yüksek performansa sahiptir. Diğer yandan araştırmalar zekâ puanları açısından da demokratik bir ailede yetişen çocukların diğer çocuklara göre belirgin bir farklılığının olduğunu ortaya koymaktadır. Ailede anne-babanın tutumları çocukları için model oluşturur (Doğan, 2005:70.71). Çocuklara demokratik davranışlar öncelikle kendileri de demokratik olan anne-babalar tarafından kazandırılabilir. Demokrasi bir kuralsızlık değildir, bu nedenle elbette aile ortamında da bazı kurallar ve sınırlamalar olacaktır. Demokratik ailelerde bu kurallar ve sınırlamalar çocukların da katılımıyla belirlenir (Nas, 2006: 309).

Aile, geleceğin vatandaşlarının gelişimine yardım ederek kamusal anlamda da çok önemli bir görevi gerçekleştirmektedir. Çünkü bireylere eşit bir şekilde değer verildiği, aile içi meselelerde eşit olarak söz sahibi olmanın ve başkalarının düşüncelerine saygı göstermenin, çocukların topluma karşı nasıl davranmaları gerektiğinin ilk öğrenildiği çocukluk dönemi aile içerisinde geçmektedir ve bu süreç demokratik vatandaşlığın daha sonraki uygulamaları açısından oldukça önemlidir. (Beetham ve Boyle, 2005: 115).

Çağımızda ailenin birey üzerindeki görev ve sorumlulukları toplumların gelişmişlik düzeyine göre toplumdaki topluma değişmektedir. Nitekim tarım toplumlarında aile birçok görevi yüklenmişken, sanayi toplumlarında bu görevlerin önemli bir bölümü devlet tarafından üstlenilmiştir (Yılman, 2006: 163, 164).

İyi vatandaş, iyi insan olabilmek için bireylerin iyi evlat, iyi anne baba, iyi kardeş olması gerekir (Yücel, 2011). Buna bağlı olarak aile fertlerinin, aile içi görev ve sorumluluklarına yönelik yetiştirilmeleri de önem arz etmektedir. Zira iyi bir anne-baba, iyi bir kardeş, iyi bir evlat olunmadan iyi bir vatandaş olunması düşünülemez.

Ailenin birey ve toplumun geleceği açısından önemini farkında olan Birleşmiş Milletler ve diğer birçok kuruluş aileyi güçlendirmeye yönelik olarak ulusal ve uluslararası düzeyde birçok çalışmanın yapılmasını öngörmektedir (Yeşil, 2005: 160).

2.1.4.4. Demokratik Okul

Bir yaşam biçimi olarak kabul edilen demokrasi değerlerinin bireylere kazandırılmasında, aileden sonra en önemli toplumsal kurum okuldur (Kıncal, 2007: 108). Genel anlamda demokratik okul, demokrasinin tüm özelliklerinin yaşadığı bir okul sistemini ifade eder. Bir ortamın demokratik olabilmesi için öncelikle bu ortamdaki kuralların demokratik olması ve bu kurallara uyacak olan insanların demokrasiyi kendileri için bir yaşam biçimi olarak seçmeleri ve yerine getirmeleri gerekir (Yeşil, 2005: 183). Bunu başarmak için, okulda çocukların öğrenme deneyimleri geniş bir yelpazede olmalıdır (Gollob ve Krapf, 2007: 5). Çünkü okulda bulunan yöneticiler, öğrenciler, öğretmenler ile diğer çalışanlar arasında kurulan ilişkinin sevgi, saygı, hoşgörü ve anlayışa dayalı olması, kısacası okul ortamında insan haklarına saygılı bir iklim oluşturulması, öğrencilerin insan hakları, demokrasi ve vatandaşlık konularında öğrendiklerinin okulda yaşama geçtiğini görmelerini sağlayacaktır. Böylece okullarda, insan haklarına saygılı bir toplum oluşturma amacına hizmet edilmiş olacaktır (Kepenekçi, 2008: 228). Okul öğrencileri sadece yetişkin yaşamına hazırlayan bir yer olmayıp aynı zamanda insanların birlikte çok fazla zaman harcadığı bir yerdir. Bu durum öğrencilere kendilerinin dışında başkalarıyla birlikte öğrenme olanağı ve öğrencilerde sosyal becerilerin öğrenilmesini sağlar (Gollob ve Weidinger, 2010: 7). Bu nedenle özellikle aile ve okul gibi eğitim kurumlarının demokratik değerlere sahip olması, bireylerin ve toplumun demokrasiyi benimsemeleri ve yaşatmaları açısından son derece önemlidir (Yeşil, 2002: 78). En iyi ve en akıllı anne-baba kendi çocukları için neyi istiyorlarsa, toplum da tüm çocuklar için aynı şeyi istemelidir. Okullarımız için bunun dışında bir ideal dar ve sevimsiz olur ve bu dar temele dayanan toplumun yaptığı işler demokrasiyi zedeleyebilecek bir görünüm arz eder. (Dewey, 1990: 7).

Demokratik ilkeler okulların idari amaçları, yöntemleri ve materyallerinin oluşumunda yer almalıdır (Dewey, 2010: 227). Zira demokratik ilkelerin işlerlik

kazanmadığı bir okul ortamında demokrasi eğitiminden istenilen sonucun alınması mümkün değildir (Akgün, Doğan ve Torun, 2012: 23). Geray (1993) demokratik bir okulun yönetimi ve programıyla ilgili genel özellikleri şu şekilde sıralamaktadır (Yeşil, 2005: 183):

1. Özgürlük, hoşgörü, dürüstlük, gerçekçilik ve akılcılık gibi temel insani değerlere okulun verdiği önem, okulun genel yapısı ve uygulamaları içerisinde yansıtılmalıdır.
2. Okulda bulunan tüm personel ve öğrenciler insan haklarına sahip olmalı ve her bireyin bir başkasının haklarına saygı göstermesi sağlanmalıdır.
3. Haklar konusunda hiçbir şekilde fark gözetilmemelidir.
4. Ceza uygulamalarına karşı, bireylere savunma hakkı ve olanağı sağlanmalıdır.
5. Uygulanan eğitim sistemi insan kişiliğinin tam olarak gelişmesine yönelmelidir.
6. Karşılıklı olarak hoşgörü, saygı, dostluk ve barış ortamı oluşturulmalıdır.

2.1.4.5. Demokratik Sınıf

Sınıf kısaca “eğitim-öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği yaşam alanı” olarak tanımlanmaktadır (Ağaoğlu, 2005:7). Demokrasi eğitiminde sınıf ortamının demokratikliği son derece önemlidir ve demokratik bir ortamın oluşturulması için çeşitli kurallara ihtiyaç vardır.

Sınıf kuralları belirli temel değerlere dayandırılmalıdır ve bu değerler toplumsal değerlerle tutarlı olmalıdır. İnsan haklarına saygı göstermek temel bir değerdir (Çelik, 2005: 73). Sınıfta gerek öğrencilerin birbirleriyle olan iletişimde gerekse öğrenci-öğretmen arasındaki iletişimde psikolojik bir iklim vardır. Bu iklim öğretmen ve öğrencilerin motivasyonunu ve verimliliğini etkilemektedir (Tan, 2002: 226). Sınıf ortamında öğrenciler kendilerini güvende hissetmeli ve kişisel haklarını rahatlıkla savunabilmelidir, aksi halde öğrencilerin derse odaklanmaları mümkün değildir (Çelik, 2005: 208). Ayrıca etkili bir öğretim için sınıfın fiziki şartları da elverişli bir şekilde düzenlenmelidir (Arı, 2009: 335). Sınıfın denetiminde ölçülü olunmalıdır. Öğrencinin üzerindeki denetimin öğrencinin gelişimiyle dengeli olması gerektiğini belirten Başaran (2005: 358, 359) hiç hataya yer vermeyecek kadar sıkı bir denetimin öğrencilerde özdenetimin ve bağımsız iş yapma alışkanlığının gelişmesini engelleyeceğini ileri

sürmektedir. Ayrıca Dewey (2007: 76) yaptırımla sağlanan sessizlik ve usluluğun öğrencilerin gerçek doğalarını ortaya çıkarmalarını engellediğini ve bu yaptırımların sadece suni bir düzen sağladığını belirtmektedir. Dolayısıyla sınıf ortamı baskıcı tutumlardan arındırılmış demokratik prensiplere ters düşmeyecek ilkelerin hakim kılındığı bir havada olmalıdır.

2.1.4.6. Demokratik Öğretmen

Demokratik sınıf ortamının oluşturulması demokratik bir öğreticiye bağlıdır. Öğretmenin kişilik yapısı eğitim ortamının yapısını belirleyen temel unsurlardandır, dolayısıyla baskıcı bir tutuma sahip bir öğreticinin demokratik bir eğitim ortamı oluşturması mümkün değildir (Yeşil, 2002: 117).

Öğretmen, eğitim sistemlerinin en önemli unsurlarındandır ve öğretmenler öğrencilerin akademik hayatta ve yaşamlarında ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve tutumlarının geliştirilmesinde anahtar rol oynamaktadır (Demircioğlu, Mutluer ve Demircioğlu, 2011: 578). Öğrencilerin kişiliklerinin gelişimi üzerinde öğretmenlerin olumlu ya da olumsuz etkileri olabilmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin insan haklarına saygılı ve demokratik bir sınıf ortamı oluşturarak derslerini işlemeleri, öğrencilerin insan haklarına saygılı ve demokratik davranışlar geliştirmelerinde önemli bir rol oynar (Kepenekçi, 2008: 228).

Öğrencilerin öğretmenlere bakış açılarına yönelik olarak yapılan bir araştırmanın (Kıncal, 2000) sonucuna göre; temel eğitim öğretmenlerinin % 13,3'ü demokrasi ve insan hakları konularında yeterli kadar duyarlı değillerdir, % 22'si demokratik değerleri sınıf ve okul ortamında model olmamakta, % 34'ü ise sınıf başkanlığı ve eğitsel kollar etkinliklerine öğrenci seçilirken öncelikli olarak öğrencilerin görüşlerini dikkate almamaktadırlar (Kıncal, 2007: 114). Demokrasi eğitiminde başarılı olunmasında, bu eğitimi veren öğretmenlerin demokratik kimlikleri önemli bir faktördür. Bir öğretmenin öğrencilerine demokrasi anlayışını ve tutumunu benimsetebilmesi için öncelikle kendisinin bu özelliklere sahip olmasını gerektirir (Yeşil, 2005: 180) ve iyi bir öğretmen öğrencilerinin demokratik kazanımları gerçekleştirebilmeleri için özendirici bir ortam ve uygun fırsatlar hazırlar (Genç, 2006: 43).

Ancak öğretmenlerin demokrasiyi özümseyip sınıf ortamında model olarak sergilemeleri de tek başına yeterli değildir. Aynı zamanda diğer okul personellerinin de demokratik değerleri özümseyip birbirleriyle ve öğrencilerle olan ilişkilerinde yaşamaları gerekmektedir.

2.2. Vatandaşlık

Bir kişiyi bir devlete bağlayan uyrukluk (tabiiyet) bağına “vatandaşlık”, bir ülkeye uyrukluk bağı ile bağlı olan kişiye de “vatandaş” denir (Kepenekçi, 2008: 30). Bireylerin vatandaşı olduğu devlete karşı vergi, askerlik, sadakat gibi bazı sorumlulukları ve vatandaş olmasıyla kazandığı bir takım hakları vardır. Vatandaşlık toplum bireylerinin davranış sınırlarını belirler (Pamuk ve Alabaş, 2008: 23). Devlette vatandaşlarına değer vermekle yükümlüdür, çünkü devletin varlık sebebi vatandaşa hizmet etmektir (Cüceloğlu, 2007:113).

Vatandaşlık hakkı gerek uluslararası gerekse ulusal olarak yasalarla garanti altına alınmıştır. Örneğin 10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine göre;

Herkesin bir yurttaşlığa hakkı vardır, hiç kimse keyfi olarak yurttaşlığından veya yurttaşlığını değiştirme hakkından yoksun bırakılamaz (Madde 15).

Anayasamızın Dördüncü Bölüm Siyasi Haklar ve Ödevler kısmında ise Türk Vatandaşlığı şu şekildedir:

Madde 66- Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür. Türk babanın veya Türk ananın çocuğu Türk'tür. (Mülga cümle: 3/10/2001-4709/23 md.)

Vatandaşlık, kanunun gösterdiği şartlarla kazanılır ve ancak kanunda belirtilen hallerde kaybedilir.

Hiçbir Türk, vatana bağlılıkla bağdaşmayan bir eylemde bulunmadıkça vatandaşlıktan çıkarılamaz.

Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu kapatılamaz.

2.2.1. Vatandaşlık ve Eğitim

Vatandaşlık bilgisi bir bilim dalı değildir, dolayısıyla vatandaşlık bilgisinin alanı ve konularının neler olduğu net bir şekilde sınırlarıyla çizilmemiştir. Vatandaşlık bilgisi, vatandaş ile vatandaşın içinde yaşadığı yani üyesi olduğu toplum arasındaki ilişkileri konu alan bir bilgi/öğreti dalıdır. Birey sahip olduğu hak ve yükümlülükleriyle hem vatandaş olarak devletinin, hem de tüm insanlığın bir üyesidir. Bu nedenle vatandaşlık bilgisi konu olarak bireyin sadece kendi ülkesi ve çevresiyle değil, dünya ile ilişkisini de kapsamaktadır (Sağırlı, 2005: 19).

Eğitim sistemlerinin “iki ortak amacından birisi (belki de en önemlisi) etkin, nitelikli, üretken, iyi insan ve iyi vatandaşlar yetiştirmektir. Eğitim sistemlerinin diğer ortak amacı, ise hedefler doğrultusunda her kademedeki bireylere gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandıracak bir üst öğretim kademesine hazırlamaktır (Sağırlı, 2005: 20). Ancak bir ülkede vatandaşların tamamına yakın ilköğretim düzeyinde eğitim almasına rağmen orta ve yükseköğretime devam etmeyebilmektedir. Ulusal kültürün biçimlendirilmesinde temel kurum ilköğretimdir ve bu nedenlerden dolayı etkili vatandaşlık eğitimi ilköğretimin temel amaçlarından birisi olmaya devam etmektedir (Ersoy, 2007: 17).

Doğal olarak vatandaşlık eğitimi fikri, farklı kişilere farklı anlamlar çağrıştırabilir (Vinson, 2006: 59). Dünyanın değişik birçok bölgesinde son dönemlerde baş gösteren örneğin; ekonomik anlamda karşılıklı bağımlı olma durumu, terörizm, siyasete duyarsızlık, büyüyen toplumsal uçurumlar gibi toplumsal ve siyasal gelişmeler demokratik istikrarı tehlikeye düşürmektedir. İnsan hakları ve demokratik vatandaşlık eğitimi bu nedenle son on yıl içerisinde hükümetlerin başlıca öncelikleri arasına girmiştir (Flowers, 2010: 12). Alkın (2007: 1) günümüzde uluslararası arenada, toplumların gelişmişlik düzeylerinin göstergeleri arasında; vatandaşlık eğitimine verdikleri önemin, vatandaşlık eğitiminin niteliğinin, bu dersin öğrencilere hangi yaşlarda hangi yöntemlerle verildiğinin, bu dersin eğitiminde uluslararası kabul görmüş sözleşmelere gösterilen uygunluğun, vatandaşlık eğitiminde belirlenen içerik ile öğrencilerin bu dersin kazanımlarını günlük yaşamda davranış haline dönüştürmeleri vb. ölçütlerin yer aldığını belirtmektedir.

Gelişmiş demokrasilerde vatandaşlık eğitimi çerçevesinde öğrencilere yeni görevler yüklenmiştir. Öğrencilerden özellikle içinde yaşadıkları toplumun sosyal, politik ve çevresel sorunları ile ilgili bilgi sahibi olmaları ile bu sorunlarla mücadele edebilecek şekilde yetişmeleri beklenmektedir (Holden, 2003; Akt. Demircioğlu, 2008: 54). Vatandaşlık eğitimi genç insanları aktif ve sorumlu vatandaşlar olarak yetiştirmeye teşvik eder (Brander ve diğerler, 2008: 27). Amerika'da faaliyet gösteren ve dünyada sosyal bilgiler alanında ciddi bir öneme sahip olan National Council for the Social Studies [NCSS] aktif bir vatandaş özelliklerini şöyle belirtmektedir.

1. Demokratik değerleri özümser ve bu değerleri yaşamak için çaba gösterir.
2. Kendisinin, ailesinin ve toplum yararını düşünerek sorumluluk almayı kabul eder.
3. Kendi ulusunun ve dünya insanlarının tarihi, gelenekleri hakkında bilgi sahibidir.
4. Ülkesinin kurucu belgelerini, sivil kurumlar ve politik süreçler hakkında bilgi edinir.
5. Yerel, ulusal ve küresel düzeyde insanlar üzerinde etkiye sahip konular ve olayların farkındadır.
6. Sorunlara yaratıcı çözümler getirmek ve bilgisini artırmak için çeşitli kaynaklardan bilgi edinir ve farklı perspektiflerden bakış açılarını değerlendirir.
7. Anlamlı sorular sorar, bilgi ve düşünceleri analiz eder, değerlendirir.
8. Kamu ve özel hayatında karar verme ve problem çözme becerilerini etkin bir biçimde kullanır.
9. Bir grubun üyesi olarak etkin bir biçimde işbirliği yapabilme becerisine sahiptir.
10. Kamu ve toplum hayatına aktif olarak katılır (<http://www.socialstudies.org/positions/effectivecitizens>).

Görüldüğü üzere vatandaşlıkla eğitim arasında sıkı bir ilişki vardır. Çünkü aktif ve iyi bir vatandaşın taşınması gereken özelliklerin bireylere sistemli olarak küçük yaşlarda kazandırılması ancak eğitim yoluyla olacaktır.

2.3. Tarihsel Süreç Bağlamında Türkiye’de Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi

Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi konularında Türk Eğitim Sistemi köklü bir geçmişe sahiptir. Zira vatandaşlık ve demokrasi eğitiminin konularını oluşturan yaşam biçimi zaten Türk toplumlarında geçmişten günümüze önemli ölçüde yaşanmaktadır. Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersleri ülkemizde tarihi süreç içerisinde farklı isimler altında çeşitli amaçlarla ve farklı kapsamlarıyla eğitim programlarında yer alarak günümüze kadar gelmiştir.

Vatandaşlık ve demokrasi gibi konuları da kapsayan dersler ilk kez Sultan II. Abdulhamid (1876-1909) döneminde ilkokul programlarına girmiştir (Öztürk, 2007: 46). 1908 Meşrutiyeti, birçok alanda olduğu gibi eğitim-öğretim alanında da köklü değişikliklerin yapıldığı, Vatandaşlık Bilgisi ve Eğitimi’nin de öğretim programlarına girmeye başladığı bir dönem olmuştur (Sağırılı, 2005: 24).

1913 yılında çıkarılan “Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-i Muvakkati (İlköğretim Geçici Kanunu)”, ile o zamana kadar İptidai ve Rüşdi adlarıyla bulunan okullar birleştirilmiş ve “Mekatib-i İptidaiye-i Umumiye (Genel ilkokullar)” adını almışlardır. İlköğretim bu şekilde 6 yıl olarak belirlenmiş ve her biri 2 yıl olmak üzere 3 devreye ayrılmıştır (Akyüz, 2010: 268). Buna göre 1913 tarihli “Mekatibi İptidaiye Ders Müfredatı (İlkokulların Ders Müfredatı)” oluşturulmuştur. Bu müfredatta yer alan derslerden biri de “Muhasabat-ı Ahlakiye (ahlaki görüşüp konuşma)” dersidir. Bu ders içerik olarak; Vatandaşlık-Ahlak-İktisat konularını kapsayan bir derstir (Sağırılı, 2005: 24).

Ancak, “Mekatibi İptidaiye Ders Müfredatı”nın kurulmakta olan yeni Türkiye Cumhuriyeti’nin vatandaşlık eğitimine uygun olmaması nedeniyle, savaş yıllarından itibaren bu programın değiştirilmesi için birçok hazırlık yapılmıştır. Atatürk’ün talimatıyla 3 Temmuz 1921 tarihli Maarif Kongresi, 19 Temmuz 1921’de program için toplanan Birinci Heyet-i İlmiye Toplantısı, 3 Mart 1924 tarihli “Tevhid-i Tedrisat Kanunu” ve 20 Nisan 1924 tarihli Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk anayasası bu hazırlıklardandır. Bu hazırlıklar sonucu, 1924-1925 öğretim yılında iki yıl denenmek üzere, 1924 tarihli “İlk Mektepler Müfredat Programı” oluşturulmuştur. Bu programda

“Muhasebatı ahlakiye ve Malumatı Vataniye” isimli ahlak, iktisat, hukuk ve vatandaşlık bilgisi konularını içeren bir ders yer almıştır (Sağırlı, 2005: 24).

1924 tarihli “İlk Mekteplerin Müfredat Programı”, iki yıllık deneme süresinden sonra yerini, John Dewey tarafından hazırlanan raporun da etkisiyle hazırlanan ve Hayat Bilgisi dersinin mihver ders olarak ilk kez yer aldığı 1926 tarihli “İlk Mektepler Müfredat Programı”na bırakmıştır (Sağırlı, 2005: 24). Bu programla Malumatı Vataniye dersinin adı Yurt Bilgisi olarak değiştirilmiştir (Üstel, 2011: 131). Bu programda vatandaşlık bilgisi konuları Hayat Bilgisi (1. devre) ve Yurt Bilgisi (2. devre) dersleri içerisinde yer almıştır (Sağırlı, 2005: 24).

Milli eğitimin amaçlarına geniş bir şekilde yer verilen 1936 İlkokul Müfredat Programı’nda (Gülmez, 2001: 213) Hayat Bilgisi (1. devre) ve Yurt Bilgisi (2. devre) dersleriyle, 1962 tarihli ilkokul programı taslağında Hayat bilgisi (1. devre) Toplum ve Ülke İncelemeleri (2. devre) dersleriyle ve 1968 ilkokul programında ise Hayat Bilgisi (1 devre) ve Sosyal Bilgiler (2. devre) dersleriyle verilmiştir (Binbaşoğlu, 1995; Akt. Sağırlı, 2005: 25).

Vatandaşlık Eğitimi ilköğretim 2. kademe de; Yurttaşlık Bilgisi (1970 programı), Sosyal Bilgiler (1973 programı), vatandaşlık bilgileri (1988 programı), 1995 tarihli programda Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi isimleriyle yer almıştır (Sağırlı, 2005: 25). Daha sonra vatandaşlık bilgisinin kapsamına giren konular 1997-1998 eğitim-öğretim yılında yürürlüğe giren ve ilköğretimi kesintisiz olarak 8 yıla çıkararak 4306 sayılı yasa ile Hayat bilgisi (1. kademe), Sosyal bilgiler (2. kademe), Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi (2. kademe), ve Demokrasi ve İnsan Hakları (orta öğretim) dersleriyle verilmeye çalışılmıştır. Öğretmen yetiştirme programlarında ise, Yurttaşlık Bilgisi dersi adıyla 1944 yılında ortaokullar için Yurttaşlık Bilgisi öğretmeni yetiştiren eğitim enstitülerinin sosyal bilgiler programında, 1992’den itibaren Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği bölümlerinde, Sosyal Bilgiler yan alanı programında, İnsan Hakları ve Demokrasi dersi ismiyle, 1997’den itibaren de Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde birer yarıyıl olmak üzere Vatandaşlık Bilgisi adıyla okutulmaktadır (Sağırlı, 2005: 25). En geniş kapsamıyla ise Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında “Vatandaşlık Bilgisi I ve Vatandaşlık Bilgisi II” adlarıyla iki yarıyıl olacak şekilde yer almaktadır.

Özetle vatandaşlık eğitiminin Türk eğitim sisteminde planlı bir biçimde yer alması Tanzimat Dönemi'yle başlamıştır. Devleti ve devletin vatandaşlarını bir arada tutan bağları güçlendirmek amacıyla vatandaşlık eğitimine önem vermek bu dönemde gerçekleştirilen eğitimdeki yenileşme hareketlerinin bir parçası olmuştur. Cumhuriyet döneminde ise yurdunu seven, vatandaşlık sorumluluklarını bilen bireyler yetiştirmek Türk milli eğitiminin genel amaçları arasında yer almıştır. Ülkemizde insan hakları ve demokrasi eğitimi daha önce *Yurttaşlık Bilgileri*, *Sosyal Bilgiler*, *Vatandaşlık Bilgileri* ve son olarak *Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi* gibi dersler içinde verilmiştir (TTK, 2010: 4).

Günümüzde ilköğretim 2. kademe sekizinci sınıfta “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” ismiyle bir ders bulunmaktadır. Bu ders 2010-2011 öğretim yılında seçmeli olarak okutulmakta iken; 2011-2012 öğretim yılından itibaren zorunlu olarak okutulmaya başlanmıştır. Aşağıda “ Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi” dersi ile ilgili olarak geniş bilgi verilmiştir.

2.4. İlköğretim Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi (sekizinci Sınıf) Programı

Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi 2010- 2011 öğretim yılında ilköğretim 2. kademe sekizinci sınıflarda haftada 1 saat seçmeli bir ders olarak okutulmuştur. 2011-2012 öğretim yılından itibaren ise zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Burada programın amaçları, programda yer alan temalar, programın temel yaklaşımı, yapısı ve uygulanmasıyla ilgili bilgi verilecektir.

Programın Amaçları

Programda bu ders ile öğrencilere vatandaşlık, demokrasi ve insan haklarıyla ilgili bazı temel kavramların tanıtılmasının yanı sıra insan haklarının korunup uygulanmasıyla ilgili farkındalık, duyarlılık, bilinç, düşünce, tutum ve davranış kazandırmanın amaçlandığı belirtilerek programın genel amaçları şöyle sıralanmıştır (TTK, 2010: 5, 6):

Bu programın genel amaçları;

1. Özgür, bağımsız, hoşgörülü, barıştan yana ve kendine güvenen bir birey olarak demokratik ve adaletli bir toplumun oluşmasına katkı sağlamaları,
2. Paylaşılan ortak değerlerin korunması ve geliştirilmesinin önemini benimsemeleri,
3. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak temel hak ve özgürlüklerini kullanarak sorumluluklarını yerine getirmeleri,
4. Etkin, sorumlu ve demokratik bir vatandaş olarak toplumsal yaşamın geliştirilmesi ve güçlenmesinde rol almaları,
5. Demokratik katılımın ve demokratik yaşamın önemine inanarak kişisel ve toplumsal sorunların çözümüne katkı sunmaları,
6. Demokrasi bilincine sahip bir birey olarak, demokratik tutum ve davranışlar geliştirerek demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak benimsemeleri,
7. Atatürk ilke ve inkılâplarının önemini kavrayarak demokratik bir Türkiye Cumhuriyeti Devletinin oluşmasına katkı sağlamaları,
8. İnsanlığın bir parçası olduğu bilinci ile ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konularda duyarlılık göstermeleri amaçlanmaktadır.

Temalar

Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Öğretim Programı tematik yaklaşımla hazırlanmıştır. Programda dört tema yer almaktadır. Bunlar (TTK, 2010: 5, 9):

Her İnsan Değerlidir adlı birinci temada, insan haklarıyla ilgili uluslararası belgelerde yer alan insanın değeri ve onurunun korunması, insani değerlerin korunması ve geliştirilmesi, bireysel farklılıklar ve bu farklılıkların birlikte yaşamak için gerekliliğine yer verilmektedir. Bu kavramlar, birlikte yaşama düşüncesinin temelinde “insan”ın olduğunu vurgular. İnsan, tüm kültürel etkinliklerin kökenidir, başlangıç koşuludur. Bununla birlikte insanın çevresiyle bir bütün olduğu anlayışıyla ekolojik açıdan diğer canlılarla birlikte yaşama zorunluluğu ele alınmıştır.

Bu temanın sonunda öğrenciler;

1. Her insanın değerli ve onurlu olduğunu kabul eder
2. Her bireyin kendine has özelliklerinin olduğunu kabul eder

3. Kendi bireysel farklılıklarının topluma neler katabileceğine ilişkin çıkarımlarda bulunur
4. Kendisi ve çevresindeki kişilere değer verir
5. İnsanlığın/toplumun insanî değerler ve insansın çabaları ile korunup geliştirileceğini kabul eder
6. İnsanın varlığının ve onurunun korunmasında insan haklarının rolünü fark eder.

Bu temada verilecek temel beceriler: gözlem, araştırma, yaratıcı düşünme, empati, iletişim, eleştirel düşünme, ayrımcılığa duyarlılık, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçeyi doğru güzel ve etkili kullanma, sosyal ve kültürel katılım ile sosyal uyumdur.

Bu temada verilecek temel değerler: Saygı, sevgi, eşitlik, özsaygı, barış, onur, farklılıklara saygı.

Demokrasi Kültürü temasında, demokrasi ve demokratik tutumlar vurgulanmaktadır. Demokrasinin “insan”a yaptığı vurgunun yanı sıra demokratik vatandaşlığın gerekleri, her türlü ayrımcılığın fark edilmesi ve ayrımcılıkla mücadele, diyalog ve etkili iletişimin birlikte yaşama için gerekliliği, farklılıkların toplumsal zenginlik olduğu, önyargının olumsuzluğu, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında rol alma, işbirliği ve iş bölümü gibi beceriler ön plana çıkarılmıştır. Böylece demokrasi bilincinin oluşturulması, demokratik tutum geliştirilmesi, demokrasinin bir yaşam biçimi olarak benimsenmesi hedeflenmektedir.

Bu temanın sonunda öğrenciler;

- 1.Farklı tanımlarından yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar.
- 2.Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser.
- 3.Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar.
- 4.Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar.
- 5.Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir.
- 6.Toplumsal cinsiyet eşitliğinin güçlendirilmesinde kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir.

7. Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser.
8. Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder.
9. İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar.

Bu temada verilecek temel beceriler: Gözlem yapma, araştırma, eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme, girişimcilik, iletişim, ayrımcılığa duyarlılık, birlikte yaşama, empati, kaynakları etkili kullanma ile Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmadır.

Bu temada verilecek temel değerler: Saygı, sevgi, dayanışma, paylaşma, hoşgörü, sorumluluk, eşitlik, diğerkâmlık, farklılıklara saygı, adil olma ile hoşgörüdür.

Hak ve Özgürlüklerimiz temasında, insan hak ve özgürlükleri vurgulanmaktadır. Hak ve özgürlükleri koruma ve geliştirme, bu konuda sivil toplum kuruluşlarının rolü ve önemi kavrama, demokrasi ile hak ve özgürlüklerin kullanılması arasındaki ilişkiyi fark edebilme, demokratik hak arama yollarını kullanma, hak ve özgürlüklerin ihlallerinde demokratik çözüm önerileri getirme gibi beceriler hedeflenmiştir.

Bu temanın sonunda öğrenciler;

1. Hak, özgürlük ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi fark eder
2. İnsan haklarının ve özgürlüklerinin herkes için doğuştan ve vazgeçilmez olduğunu kavrar.
3. Hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği durumlara ilişkin demokratik çözüm önerileri geliştirir.
4. Hak ve özgürlüklerin demokratik bir ortamda gerçekleşebileceğini fark eder.
5. Demokratik toplumlarda sivil toplum kuruluşlarına katılımın önemini fark eder.
6. İnsan hakları ile ilgili gelişmeleri takip etmeye istekli olur.
7. Hukukun üstünlüğünü kabul eder.

Bu temada verilecek temel beceriler: Gözlem yapma, araştırma, eleştirel düşünme, girişimcilik, iletişim, sosyal ve kültürel katılım, problem çözme, yaratıcı

düşünme, değişim ve sürekliliği algılama, bilgi teknolojilerini kullanma, araştırma ile Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanmadır.

Bu temada verilecek temel değerler: Özgürlük, adil olma, sorumluluk, dayanışma, uzlaşma, kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık ile milli, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olmasıdır.

Görev ve Sorumluluklarımız adlı son temada ise birlikte yaşam alanlarının demokratikleşmesinde bireylere düşen görev ve sorumluluklar ön plana çıkarılmıştır. Belirtilen görev ve sorumluluklarla, insan yaşam ve onuruna saygı duyulması ile ülkenin birlik ve bütünlüğünün korunup geliştirilmesi hedeflenmiştir. Öğrencilerin karar verme süreçlerine katılım, devlete, topluma ve bireylerin birbirlerine karşı sorumluluklarının farkına varma, kamu mallarını bilinçli kullanma, toplumsal yaşamı düzenleyen kurallara uyma, adaletçi ve eşitlikçi uygulamaları destekleme gibi becerileri geliştirerek ulaşılabileceği varsayılmaktadır.

Bu temanın sonunda öğrenciler;

1. Kendisinin ve toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesi için sorumluluk üstlenmenin önemini fark eder.
2. İçinde yaşadığı topluma ve insanlığa karşı sorumluluklarını yerine getirmek için çaba harcar.
3. Toplum yaşamını düzenleyen kurallara uymanın sorumluluğunu üstlenir.
4. Karar verme süreçlerine katılmanın önemini bilir ve kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir.
5. Devletin vatandaşlarına karşı görev ve sorumluluklarına örnekler verir.
6. Vatandaşlık görevlerini yerine getirmenin önemini kavrar.
7. Toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan değerleri koruma ve geliştirme konusunda sorumluluk üstlenir.
8. Kamu mallarının ve ortak yaşam alanlarının korunmasında sorumluluk üstlenir.
9. Engelli, yaşlı vb. bireylerle empati yaparak onların rahat bir yaşam sürdürebilmeleri için sorumluluk üstlenir.
10. Toplumsal sorunların farkına varır ve bunlar hakkında konumuna uygun çözüm önerileri geliştirir.

Bu temada verilecek temel beceriler: Gözlem yapma, araştırma, eleştirel düşünme, girişimcilik, empati, sosyal ve kültürel katılım, problem çözme, yaratıcı düşünme, bilgi teknolojilerini kullanma, kaynakları etkili kullanma, değişim ve sürekliliği algılama, özyönetim, sosyal uyum ile birlikte yaşamadır.

Bu temada verilecek temel değerler: Adil olma, eşitlik, millî, manevî ve evrensel değerlere duyarlı olma, dayanışma, hoşgörü, farklılıklara saygı duyma, sorumluluk, yardımseverlik, özsaygı, onur, kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık, barış, sevgi ile vatanseverliktir.

Tablo 1: Öğretim Programının Temalarına Ait Kazanım Sayıları ve Oranları

ÜNİTELER	KAZANIM SAYILARI	ORANI (%)	SÜRE DERS SAATİ
Her İnsan Değerlidir	6	19	6
Demokrasi Kültürü	9	28	11
Hak ve Özgürlüklerimiz	7	22	9
Görev ve Sorumluluklarımız	10	31	12
Toplam	32	100	36

Tablo 1’de öğretim programının temalarına ait kazanım sayıları ve oranları gösterilmiştir.

Programın Temel Yaklaşımı

Bu dersin eğitim ve öğretiminde; öğrencilere vatandaşlık, demokrasi ve insan haklarıyla ilgili bazı temel kavramların yanı sıra insan haklarının korunup uygulanmasıyla ilgili farkındalık, duyarlılık, bilinç, düşünce, tutum ve davranış kazandırmak amaçlanmaktadır. Bu bağlamda öğretim programında vatandaşlık ve demokrasi eğitimi, demokratik vatandaşlık bağlamında ele alınmıştır.

Kalkınma planları ve millî eğitim şûralarında sıklıkla öğrencilerin bilgiye ulaşma yollarını öğrenmelerine, sorun çözme ve karar verme becerilerini geliştirmelerine olanak sağlayacak şekilde öğretim programlarının yeniden düzenlenmesine ihtiyaç duyulduğu dile getirilmektedir. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak öğretim programlarında yeni yaklaşımlar dikkat çeker

duruma gelmiştir. Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Öğretim Programı, bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alan bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Böylelikle etkinlik merkezli, öğrencinin kendi yaşantısını ve bireysel farklılıklarını dikkate alan, çevresiyle etkileşimine olanak sağlayan bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır.

Bu anlayış doğrultusunda Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Öğretim Programı yapısal olarak (TTK, 2010: 6, 7);

1. Öğrencilerin bilgi, beceri ve değerlerinin gelişmesini sağlayarak öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutar.
2. Öğrencileri gözlem, inceleme ve araştırma yapmaya özendirir.
3. Öğrencilerin fiziksel ve duygusal açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmelerini amaçlar.
4. Öğrencilerin sahip oldukları hakları ve kültürel zenginliği görmelerini hedefler.
5. Öğrencilerin öğrenme sürecinde deneyimlerini kullanmalarına ve çevreleriyle etkileşim kurmalarına imkân tanır.
6. Her öğrenciye ulaşabilmek için öğrenme, öğretme yöntem ve tekniklerindeki çeşitliliği dikkate alır.

Programın Yapısı

Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Öğretim Programı öğrenci merkezli, etkinlik temelli ve çoklu zekâ kuramını da içine alan bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Doğrudan bilgi aktarmak yerine öğrencinin bilgiyi bizzat kendisinin yapılandığı bu yaklaşım aynı zamanda öğrencinin, uzak ya da yakın geçmişte bilgiye dönüştürdüğü verilerle bu derste edindiklerini ilişkilendirmesine ve böylelikle yeni beceri ve değerlere ulaşmasına da katkı sağlayacaktır.

Programda, genel amaçlar ve kazanımların yanı sıra çeşitli temel beceri ve değerlerin verilmesi, öğrencilerin kazanımlar ve etkinlikler yoluyla bu beceri ve değerleri elde etmeleri amaçlanmıştır. Program, ilköğretim düzeyindeki diğer derslerde öğrencilere kazandırılması tasarlanan 8 becerinin yanında, kendine özgü bazı becerileri de kazandırmayı amaçlamaktadır.

Bu becerileri şöyle sıralayabiliriz (TTK, 2010: 7):

1. Araştırma
2. Eleştirel düşünme
3. Yaratıcı düşünme
4. İletişim
5. Problem çözme
6. Bilgi teknolojilerini kullanma
7. Girişimcilik
8. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
9. Gözlem yapma
10. Değişim ve sürekliliği algılama becerisi
11. Sosyal ve kültürel katılım becerisi
12. Empati
13. Özyönetim
14. Kaynakları etkili kullanma
15. Sosyal uyum
16. Ayrımcılığa duyarlılık
17. Birlikte yaşama

Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılmak istenen değerler şunlardır (TTK, 2010: 7):

1. Dayanışma
2. Hoşgörü
3. Sorumluluk
4. Sevgi
5. Saygı
6. Yardımseverlik
7. Diğerkâmlık
8. Barış
9. Onur
10. Adil olma
11. Özsaygı
12. Paylaşma
13. Vatanseverlik
14. Özgürlük
15. Uzlaşma
16. Eşitlik
17. Farklılıklara saygı duyma
18. Kültürel mirası yaşatmaya duyarlılık
19. Milli, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olma

Program'ın Uygulanması İle İlgili Açıklamalar

Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Öğretim Programı sekizinci sınıflarda haftada 1 (bir) ders saati olmak üzere toplam 36 saatlik bir süre öngörülerek hazırlanmıştır. Programda Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinin uygulanmasına yönelik olarak şu bilgiler verilmiştir (TTK, 2010: 8, 9).

1. Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi kuramsal, yani sadece bilgi düzeyinde gerçekleşmemektedir. Çünkü bu eğitim, doğrudan yaşam pratiği ile ilgilidir ve çoklu zekâ yaklaşımını gerektirir. Bu nedenle yaşama daha fazla nüfuz eden öğrenci merkezli, yapılandırmacı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Soru-cevap, tartışma, örnek olay incelemesi, grup etkinlikleri, rol yapma, beyin fırtınası, münazara, altı şapkalı düşünme, turnuva/istasyon, afiş hazırlama, drama gibi öğretim yöntem ve teknikleri kullanılabilir.

2. Dersin öğretmenin bizzat kendisinin, insan hak ve özgürlüklerine duyarlı biri olması, kazanımların gerçekleştirilmesinde hayati önemdedir. Bu nedenle öğretmen, sorunların barışçıl çözümüne yönelik kararlılık gösterme, eleştirilere katlanabilme, etkili iletişim, yönetişim, ihtilafli konularda soğukkanlılık ve yansızlık gibi demokratik tutumlar konusunda azamî dikkat göstermelidir.

3. Eğitim öğretim sürecinin her aşamasında önyargısızlık, hoşgörü, tolerans, diğerkâmlık, eleştirilere açık olma, başarıyı takdir edebilme gibi duygu ve tutumlar öne çıkarılmalıdır.

4. Vatandaşlık; görev ve sorumluluklar olarak değil, hak ve özgürlükler bağlamında ele alınmalıdır.

5. Kişi hak ve özgürlükleri, hukuk kurallarının okunarak veya anlatılarak öğretilmesi şeklinde değil kazanıma uygun olarak kurgulanmış etkinliklerle kazandırılmalıdır.

6. Demokratik tutumlar, bir sosyalleşme biçimi olarak görülmeli ve ortak demokratik değerler bilincinin oluşturulmasına dikkat edilmelidir.

7. Etkinlikler tasarlanırken okulun bulunduğu yerleşim biriminin sosyo-ekonomik ve sosyokültürel özelliklerinin yanı sıra dersin genel amaçları ve

kazanımlarıyla farklı zekâ türlerine sahip öğrencilerin öğrenme stilleri, ilgi ve ihtiyaçları da göz önüne alınmalıdır.

8. Etkinliklerin tasarlanması ve uygulanmasında pedagojik esaslar ve öğrencilerin gelişim düzeyleri göz ardı edilmemeli, öğretmen bu konuda gerekli hassasiyeti göstermelidir.

9. Öğrencilerin gözlem, inceleme ve araştırma yapmalarına, bulgular arasında anlam ilişkisi kurmalarına yardımcı olunmalıdır.

10. Programdaki değerler, temaya konu olan insan hakları, özgürlükleri, vatandaşlık hak ve sorumlulukları ile demokrasi kültürünün konu alanı içinde ortaya çıkan uygulamalardan hareketle verilmelidir.

11. Dersin işlenişinde fotoğraf, film, CD-ROM, benzeşim (simülasyon) programları, çoklu ortam (multimedia) araçları, telekomünikasyon hizmetleri (internet vb.) dersin bir parçası olarak kabul edilmeli ve imkânlar ölçüsünde uygulanmalı; gezi düzenlenemeyen mekânlara, sanal alan gezileri düzenlenmelidir.

12. Dersin öğretiminde kullanılacak ders kitaplarının ölçüleri aşağıdadır:

a. Ders kitabı: 19,5x27,5 ölçülerinde ve 4-6 forma

b. Öğrenci çalışma kitabı: 19,5x27,5 ölçülerinde ve 9-11 forma

13. Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğretmen tarafından temanın yapısına uygun olan değerlendirme araç ve yöntemleri seçilmeli; seçilen araç ve yöntemler, sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme sürecini de değerlendirmelidir.

Ölçme ve Değerlendirme

Programda Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersinde ölçme ve değerlendirmeye yönelik olarak şu bilgilere yer verilmiştir (TTK, 2010: 23-25).

Ölçme ve değerlendirme; öğrenme, öğretme sürecinde öğrencilerin başarılarını saptamak, eksikliklerini belirlemek, süreç içerisindeki gelişimine ilişkin geri bildirim sağlamak amacıyla yapılır. Bu programda değerlendirme, öğrenme sürecine önem vererek öğrencinin gelişimini izlemeyi amaçlar.

Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Öğretim Programının temaları, kazanımları ve kendine özgü beceri ve değerleri nedeniyle ölçme ve değerlendirmesinin de kendine özgü bir yapı taşıması gerekmektedir. Öğretim programlarının öğrencilere kazandırılmasını öngördüğü üst düzey bilgi, beceri ve tutumların sadece geleneksel ölçme ve değerlendirme araç veya yöntemleri olarak bilinen çoktan seçmeli, doğru yanlış, eşleştirme, boşluk doldurma, uzun veya kısa cevaplı sorulardan oluşan yazılı sınavlar ya da testler kullanılarak ölçülmesi mümkün ve yeterli değildir. Öğrenmede bireysel farklılıkları dikkate alan, bireyin kendine özgü özelliklerini ön plana çıkararak herkesin sahip olduğu bilgilerle yeni aldığı bilgileri kendine özgü biçimde yapılandırıldığını kabul eden ve bu nedenle de öğretim yöntem ve tekniklerinin mümkün olduğunca çeşitlendirilmesi gerektiğini vurgulayan öğrenme yaklaşımlarına göre ölçme ve değerlendirmede de öğrencilere bilgi, beceri ve tutumlarını sergileyebilecekleri çoklu değerlendirme fırsatları sunulmalıdır. Öğrencilerin kazandığı bilgi, beceri ve tutumlara ilişkin doğrudan veri toplayabilmek için alternatif ölçme değerlendirme araç veya yöntemlerinin kullanılması gerekmektedir. Ancak, alternatif ölçme değerlendirme araç veya yöntemlerinin kullanılması geleneksel ölçme değerlendirme araç veya yöntemlerinin kullanılmayacağı anlamına gelmemektedir. Her iki ölçme ve değerlendirme araç veya yöntemlerinin birlikte ve dengeli bir şekilde kullanılması önerilmektedir.

Programda Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersinde kullanılacak bazı ölçme araçları ve yöntemleri şu şekilde belirtilmiş ve açıklanmıştır (TTK, 2010: 23-25):

Kısa Cevaplı Sorular: Bir kelime, bir sembol ya da en çok birkaç kelime ile cevaplanabilen soru türüdür. Kısa cevaplı sorular; soru cümlesi ve eksik cümle olmak üzere iki türüdür.

Açık Uçlu Sorular: Bu tip sorularda cevabın içeriği, niteliği ve uzunluğu açısından cevaplayıcı serbest bırakılır. Yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, analiz sentez ve değerlendirme becerilerinin ölçülmesinde kullanılabilir.

Çoktan Seçmeli Sorular: Daha çok bilgi, zihinsel beceri ve yeteneklerin ölçülmesinde kullanılır. Bir soru, soru cümlesi ve seçeneklerden oluşur. Soru cümlesi,

kazanımın ifade edildiği veya sorunun sorulduğu kısımdır. Seçenekler de öğrencinin önüne konulan muhtemel cevaplardır.

Grup Değerlendirme: Öğrencilerin, arkadaşlarının hazırladığı ödevler, araştırmalar, projeler, raporlar vb. çalışmalarını değerlendirmesidir. Öğrenciler, grupların çalışmalarındaki yeterlik düzeylerini değerlendirirken kendilerinin eleştirel düşünme becerileri gelişir. Grup değerlendirme, öğretmene öğrencilerin gelişim ve yeterlik düzeyleri hakkında geri bildirim sağlar. Grup değerlendirmede, öğrencilerin yanlış davranışlarını önlemek için ölçütlerin öğrencilere verilmesi yararlı olur.

Gözlem: Öğrenci performanslarının görülebildiği bazı alanlarda bu yöntem kullanılabilir. Uygulamada hız ve zaman önemlidir. Gözlem, öğrenciler hakkında doğru ve çabuk bilgi sağlar.

Öğretmen; öğrencilerin:

- Soru ve önerilere verdikleri cevapları,
- Sınıf içi tartışmalara katılımlarını,
- Grup çalışmalarına ve tartışmalarına katılımlarını sağlar.

Kontrol Listesi: Kontrol listeleri, gözlenmesi istenen bilgi, beceri ve tutumların listesidir. Bunlar öğrencinin hedeflenen düzeye gelip gelmediğini belirlemek için kullanılır. Kontrol listelerinin dersin işlenişi ya da ilgili etkinliğin gerçekleştirilmesi sırasında doldurulması daha yararlı olacaktır. Listeler sıklıkla kullanılacak şekilde tasarlanmalıdır. Kontrol listeleri gözlemlerin kaydı için kullanılmalı, not verme amaçlı kullanılmamalıdır.

Proje: Öğrencilerin grup hâlinde veya bireysel olarak, istedikleri bir alanda/konuda inceleme, araştırma ve yorum yapma, görüş geliştirme, yeni bilgilere ulaşma, özgün düşünce üretme ve çıkarımlarda bulunma amacıyla ders öğretmeni rehberliğinde yapacakları çalışmalardır. Proje konuları zümre öğretmenleri tarafından belirlenebileceği gibi öğrenciler de kendi ilgi duydukları alanlara göre bireysel ya da grup hâlinde proje konusu belirleyebilirler. Verilen proje konuları öğrencilerin düzeyine uygun ve yerel imkânlarla yapılabilecek nitelikte olmalıdır.

Görüşme (Mülakat): Öğrencilerle yapılan görüşmeler, öğrencilerin çalışmaları hakkında ve konuları nasıl anladıkları konusunda anlama düzeylerinin daha iyi değerlendirilmesine yardım eder.

Aşağıda bazı örnek görüşme soruları verilmiştir:

- Bir olayı (konuyu, yöntemi, fikri) değişik yolla açıklayabilir misin?
- Bu etkinliği tekrar yapsaydın aynı sonuçları bulur muydun?
- Bu etkinliği daha kolay yapmanın başka bir yolu var mı?
- Bu konuyla ilgili “gerçek yaşamından” bir örnek verebilir misin?

Sözlü Sunum: Sözlü sunum, konumsa, dil eğitimi, dil sanatları gibi birçok alanda kullanılabilir. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri hakkında iyi bilgi sağlarlar. Kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarı ya da akran değerlendirme ölçekleri ile değerlendirme yapılabilir. Sözlü sunumlar öğrencilerin hatırlama, kavrama ve hitap düzeyleri hakkında bilgi toplamak için uygun araçlardır. Aynı zamanda problem çözme becerileri de bu yöntemle ölçülebilir.

Öz Değerlendirme: Belli bir konuda bireyin kendi kendisini değerlendirmesine öz değerlendirme denir. Öz değerlendirme, bireyin kendi yeteneklerini kendilerinin keşfetmelerine yardımcı bir yaklaşımdır. Öz değerlendirme öğrencilerin okulda yaptıkları çalışmaları, nasıl düşündüğünü ve nasıl yaptığını değerlendirmelerini gerektirir.

- Kendini değerlendirme, öğrencilerin kendi güçlü ve zayıf yönlerini tanımalarına yardım eder.
- Performansının düzeyi hakkında karar vermek için kişisel ya da kişiler arası kıstas koymada ve öğrencinin motivasyonunun yükselmesinde öğrencilere fırsat verir.
- Öğrencilerin değişik durumlarda davranışlarını kontrol altına almalarını sağlar.
- Kendini değerlendirme ile öğrenci sürecin bir parçası olduğunu hisseder.
- Kendilerine dışarıdan bakma yetisi gelişir.

Bu tur değerlendirmenin olumsuz yönleri de vardır. Genellikle kendi performanslarını değerlendirirken yanlılığın varlığı göz ardı edilmemelidir. Başlangıçta kendini değerlendirme, öğrencilerin deneyimsizliği nedeniyle yanılığlara neden olabilir. Yine de öğrenciler daha fazla deneyim kazandıkça aldıkları kararlar daha doğru olacaktır.

Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubric): Dereceli puanlama anahtarı, performansı tanımlayan lçtleri içeren puanlama rehberidir. Herhangi bir çalışmanın puanlanması için geliştirilmiş lçtleri içeren bir araçtır. En faydalı dereceli puanlama anahtarı, kendi yaptıklarınızdır.

Öğrenci Urun Dosyası (Portfolyo): Öğrenci urun dosyası, öğrencilerin bir ya da birkaç alandaki çalışmalarını, harcadığı çabayı, geçirdiği evreleri gösteren başarılarının koleksiyonudur. Öğrencinin gelişimini, velisinin ve ğretmenlerinin izleyebilmesine olanak sağlayan bir çalışmadır. Sınıf içi etkinliklerin öğrencinin secimi sonucunda bir araya getirilip, yansıtılmasıyla oluşan ğrenci urun dosyası, aynı zamanda hem ğretmen hem de ğrenci için bir değerlendirme yöntemidir.

Performans Değerlendirme: Performans değerlendirme, öğrencilerin, öğrenme türleri gibi bireysel özellikleri dikkate alınarak, bunları eyleme dönüştürmelerini sağlayacak durum ve ödevler olarak tanımlanabilir.

• Performans değerlendirme, öğrencinin günlük yaşamındaki problemleri nasıl çözeceğini ve problem zmek için sahip olduğu bilgi ve becerileri nasıl kullanacağını göstermesini ister.

• Performans değerlendirme süreç içine yayılmıştır, zamana bağlı değildir.

• Gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle sonuçlanmaktadır.

• Performans değerlendirmeyle öğrenciler, sınav saatleriyle sınırlandırılmaksızın geniş bir zaman diliminde çalışma ve tekrar yapma, oluşturulan ölçütlere göre yeterlik derecelerini ortaya koyma olanaklarına sahip olurlar.

• Performans değerlendirme, öğrencinin yeni bilgiyi yapılandırmasını gerektirir.

• Performans ödevlerinde, tek bir cevap yoktur. devi tamamlamak için değişik yollar bulunmaktadır. Bu nedenle iyi tanımlanmış bir ölçütle değerlendirmelidir.

- Başarılı bir değerlendirme yapmak için her bir performans ödevi bir dereceli puanlama anahtarı (rubric) ile eşleştirilmelidir.

- Öğrenciler performans ödeviyle dereceli puanlama anahtarının bir örneğini alırlar. Böylece değerlendirme sürecinde, öğrenciler kendilerinden ne beklendiğini bilerek çalışmalarını ona göre yönlendirirler.

- Dereceli puanlama anahtarı, öğrencinin başarısı için bir yol haritasına dönüşür.

Belirtilen çok sayıda ölçme değerlendirme araç veya yöntemlerinin uygun ve etkili bir şekilde kullanılması sayesinde öğretmenlerimiz;

- Öğrencilerinin öğrenme eksikliklerini zamanında ve yerinde tespit edebilecekler ve bu sayede sınıf içi öğretim uygulamalarıyla ilgili planlama yaparken öğrenme eksikliklerinin oluşumuna yol açan etkenleri belirleyerek bunların giderilmesi için gerekli önlemleri alabilecekler,

- Öğrencilerinin öğrenme düzeylerini arttırabilecekler,

- Öğretim yöntem ve tekniklerinin ne derece etkili olduğunu değerlendirebilecekler,

- Öğrencilerinin sahip oldukları yeterlik alanlarını belirleyerek onları özellikle mesleki, eğitsel ve kişisel yönden daha iyi yönlendirebilecekler,

- Öğrencilerine başarılarının karşılığı olarak daha güvenilir notlar verebileceklerdir.

Ölçme ve değerlendirme uygulamalarının eğitim sistemi içerisindeki kullanılış amaçlarının geniş bakış açısı içinde ele alınması bu uygulamalardan elde edilecek faydanın en üst düzeye çıkmasını sağlayacaktır. Bu noktada sorumluluğun çok büyük kısmı uygulamalardan birinci derecede sorumlu olan öğretmenlerdir.

2.5. Sekizinci Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinin Öğretimi

Eğitim-öğretim süreçlerinde öğrenmenin istenilen düzeyde ve daha kalıcı olması amacıyla öğretilmesi düşünülen konunun özelliklerine göre çok sayıda öğretim stratejisi, yöntemi ve tekniği kullanılmaktadır. Öğretim stratejisi; bir hedefe ulaşmak için kullanılan en genel yaklaşım olup, genel olarak bir şeyi elde etmek için izlenen yol

ya da amaca ulaşabilmek için geliştirilen bir planın uygulanmasıdır (Açıkgöz, 1996; Akt. Duman, 2008: 73). Ders yöntemi; “derste onun amacını ve görevini emin ve en iyi yolla yerine getirmek için düzenlenmiş hareket biçimidir.” (Hesapçioğlu, 2011: 207). Öğretim tekniği ise; “bir öğretim yöntemini uygulamaya koyma biçimi, ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünü” olarak tanımlanabilir (Demirel, 2009: 104). Strateji, yöntem ve teknik kavramlarının ortak işlevinin öğrenme hedeflerini gerçekleştirmek olduğu görülmektedir (Gözütok, 2011: 189).

Genel olarak eğitim-öğretim sürecinde çok sayıda öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve teknikleri kullanılmakla beraber başlıca öğrenme-öğretme stratejileri; sunuş yoluyla öğretim stratejisi, buluş yoluyla öğretim stratejisi ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi, başlıca öğrenme-öğretme yöntemleri; düz anlatım yöntemi, soru-cevap yöntemi, problem çözme yöntemi, gösteri (demonstrasyon) yöntemi, oyunla öğretim yöntemi, tartışma yöntemi, benzetim yöntemi (similasyon), sınıf dışı öğretim yöntemleri (ödev, sergi, gezi vb), bireysel öğretim yöntemleri (bilgisayar destekli öğretim ve programlı öğretim), örnek olay yöntemi ve başlıca öğrenme-öğretme teknikleri ise; dramatizasyon, beyin fırtınası tekniği, anlatın tekniği, drama, gösteri tekniği, mikro öğretim tekniği, küçük ve büyük grup tartışmaları tekniği, panel, zıt panel, sempozyum, açık oturum, forum, seminer, kollegyum, workshop, münazara, çember tartışma, altı şapkalı düşünme, gezi, gözlem, sergi, proje vb. teknikleridir (Akpınar, 2010; Sünbül,2010; Yıldızlar, 2011; Taşpınar, 2010) .

Bir derste birden fazla öğrenme-öğretme strateji, yöntem ve teknikleri kullanmak mümkündür. Önemli olan dersin kazanımlarının, hedeflerinin gerçekleşebilmesi için en verimli olan strateji, yöntem ve tekniği kullanmaktır. Bu bağlamda her derste olduğu gibi ilköğretim sekizinci sınıf vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersinde öğrenmenin istenilen düzeyde olması için çeşitli yöntem ve teknikler kullanılabilir. Ancak bu dersin içeriği ve kazanımları incelendiğinde örnek olay yönteminin bu dersin öğretim sürecinde kullanılmasının olumlu sonuçlar vereceğini düşünülmektedir.

Aşağıda örnek olay yöntemiyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.5.1. Örnek Olay Yöntemi

Örnek olay yöntemi; case-work, case-method, plan oyunu, simülasyon oyunu ve karar oyunu gibi isimlerle de anılmaktadır (Hesapçioğlu, 2011:304). Örnek olay yöntemi belirli bir öğretim konusuyla ilgili olarak gerçek yaşamda karşılaşılan problemlerin sınıfta; nasıl, neden ve sonuç ilişkileri çerçevesinde incelenerek çözülmesi yoluyla, öğrencilerin ele alınan konuyla ilgili olarak bilgi, beceri ve tutum kazanmalarını sağlamak ve işlenen konuya benzer olaylarla karşılaşılması durumunda daha kısa sürede ve etkin çözüm yolları bulabilmelerine yardımcı olmak amacıyla kullanılan bir yöntemdir (Sünbül, 2010: 263). Bu yöntemde öğrenciler örnek olayı anlatan ve olayla ilgili gerekli verileri kapsayan bir rapor üzerinde çalışarak olayı öğrenir, verileri analiz eder ve sorunu değerlendirirler. Örnek olay üzerine tartışarak olayın çözümüne yönelik öneriler getirirler. Öncelikle sosyal bilimlerde pek çok konuyu sınıf ortamına getirmek mümkündür. Bu yöntemde öğrenciler tartışarak öğrenme olanağına kavuştukları için yöntemden oldukça hoşlanmaktadırlar (Küçükahmet, 2009: 79).

Üst düzey düşünme becerisi gerektiren (Armstrong ve Savage, 1990), öğrencilerin kavramsal anlayış ve motivasyonlarını yükseltmede oldukça etkili olan (Dori ve Herscovitz, 1999) örnek olay yöntemi; demokratik bir toplumda, öğrencilere günlük yaşamlarında ihtiyaçları olan temel nitelik ve becerileri kazandırmanın yanı sıra pedagojik açıdan da pek çok faydası olan bir etkinliktir (Demircioğlu, 2005: 149).

Buluş yoluyla öğrenme stratejisine uygun olan örnek olay yöntemi ile (Cin, 2005:141; Demirel, 2009: 83) öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerileri gelişir (Bilen, 2006: 165; Nas, 2006: 191; Gözütok, 2011: 253). Örnek olay yöntemi öğrenci merkezli bir yöntemdir (Taşpınar, 2005:78) ve öğrencilerin üzerinde çalışılan duruma yönelik bilgi, beceri ve tutum kazanarak benzer durumlar karşısında daha hızlı ve etkili çözümler bulabilmelerini sağlamaktadır (Yurdakul, 2009:81). Bu yöntem daha çok iş çevrelerinde, sosyal çalışma alanlarında, tıpta ve eğitimde uygulanmaktadır. Bu yöntemde kullanılacak konular gerçek olaylara yönelik olarak seçilmeli ve bu alanda çalışacak bireylere yol gösterici nitelikte, bireylerin duyuşsal özelliklerini geliştirmelerine olanak sağlayacak yapıda olmalıdır (Bilen, 2006: 165). Örnek olayı dersin içeriğine ve hedeflerine yönelik olması kaydıyla gazete, dergi,

televizyon, bilimsel kitaplar, bibliyografiler ve filmlerden almak mümkündür (Sünbül, 2010: 264).

Örnek olay yönteminde konunun belirlenmesi çok önemlidir. Belirlenen konunun sınırları belli olmalıdır (Güven, 2011: 181). Konusunu çalışma ortamlarından ve toplumdan alan olaylar, örnek olay için daha uygundur. Bu yöntemde kullanılacak olayın gerçek olaylardan seçilmesi tercih edilmelidir; ancak sınıf içi etkinliklere uygun bir yaşanmış olayın bulunamaması durumunda öğrencilere gerekli yaşantıyı sağlayacak örnek olaylar yazılabilir. Bu durumda olayların gerçeklik ölçütünün ya da özünün değiştirilmemesi kaydıyla sadeliğe ve yalınlığa dikkat edilmelidir (Bilen, 2006: 165).

Örnek olay öğretmen tarafından sınıfa getirilebilir veya öğrencilerin gördükleri yaşadıkları olaylar sonucunda da düzenlenebilir. Öğrencilerin çevrelerinde gözlemledikleri örnek olayların sınıfa getirilmesi yolu izlendiğinde hem öğrencilerin çevrelerinde meydana gelen olaylara yönelik duyarlılıkları gelişir hem de öğrencilerin sürece aktif olarak katılmış olmaları sebebiyle kalıcı ve üst düzey öğrenmeler gerçekleşmiş olur. Gerek öğretmen gerekse öğrenciler tarafından dersin hedeflerine uygun örnek olaylar sınıfın tamamının katılımıyla ya da sınıfı küçük gruplara ayırarak incelenebilir. Ayrılan grubun tamamına aynı örnek olaylar ya da değişik örnek olaylar vermek mümkündür (Gözütok, 2011: 253).

Bu yöntem daha önceden öğrenilmiş olan kavram ve ilkelerin uygulanmasıyla öğrenme-öğretme ortamlarında kuram ve uygulama arasındaki boşlukların doldurulmasına da yardımcı olur. Bazı okullarda araç bakımı, onarımı veya yeni bir araç yapımı, kullanımı gibi bir işin uygulanmasına yönelik el becerilerinin ağırlıkta olduğu alanlarda eğitim ve öğretim yapılır. Okul, öğrenilecek iş belirginleştikçe hedeflerine daha fazla yaklaşır, kuram ile uygulama birlikte yürür. Örneğin öğrencilerin gerçek yaşamda karşılaşılabilecekleri trafikle ilgili gerçek olaylar üzerinde eğitim yaptırmak öğrenmeyi daha etkili kılabilir. Bazı okullarda ise soyut veya düşünsel becerilerin kazandırılmasına yönelik konularda eğitim yapılabilir. Bu tür okullarda genel olarak kuramlar, ilkeler, yasa ve yönetmelikler, sınıflamalar, ölçütler önemli olabilir. Genellikle konuları soyut olan bu tür okullarda öğrenciler daha sonra karşılaştıkları durumlarla çoğu zaman yüz yüze gelemezler. Kuram ile uygulama birbirinden çok farklı olabilir. Bu durumda okullarda geçen kavram, olgu, ilke ve kuramlar ile gerçek

yaşam arasındaki köprüyü öğrenci her zaman kuramayabilir. İşte bu sorunun yaşanması ya da bu sorunu çözebilmek için öğretimde kullanılacak yöntemlerden biri de örnek olay yöntemidir. Örnek olay yönteminde hedeflere ulaşabilmek amacıyla öğrenciler sınıf ortamında gerçek yaşantıya benzetilmiş olay, olgu, durum ve sorunlarla yüz yüze getirilirler. Örnek olay genelde yazılı olarak dağıtılmakla birlikte öğrencilere ev ödevi olarak da verilebilir. Bu durumda öğrencilerin sınıfta konuya yönelik tartışabilmek için hazırlanarak gelmelerini sağlanabilir. Bu yöntemin en büyük faydası öğrencilerin bildiklerini, kavradıklarını gerçek durumlarda uygulama fırsatı sağlamasıdır. Örnek olay yöntemi öğrencileri edilgen olmaktan çıkararak etken olabilmelerini, yani öğrendikleri kavramları, ilkeleri uygulayabilmelerini sağlayabilir (Sönmez, 2007: 293).

Örnek olay yönteminin değişik şekilleri ilk olarak tıp ve hukuk alanlarında kullanılmış olmakla birlikte sosyal bilimlerde de yaygın olarak kullanılabilir (Sönmez, 2007: 293). Kullanılan örnek olay yöntemine benzeyen bir başka yöntem ise “araştırmalı örnek olay” yöntemidir. Bu yöntem daha çok yönetici konumundaki personellerin eğitimi için kullanılır. Bu yöntem beş aşamada uygulanır (Demirel, 2009: 84, 85):

1. Örnek olay katılımcılara kısaca açıklanır
2. Belirlenen örnek olayla ilgili veriler toplanır
3. Karar için muhtemel öneriler belirlenir.
4. Grubun tamamının üzerinde uzlaştığı karar alınır
5. Karara varılış şekli, iş yerinde uygulanabilirliği ve sahip olunan olanaklar incelenerek değerlendirme yapılır.

Aşağıda örnek olay yönteminin kısa tarihi, türleri, yöntemin uygulanmasında dikkat edilecek hususlar, yöntemin avantajları, sınırlılıkları ve örnek olay yöntemi ile birlikte kullanılacak teknikler açıklanmıştır.

2.5.1.1. Örnek Olay Yönteminin Kısa Tarihi

Örnek olay yöntemi eğitim ortamlarında çok eski zamanlardan beri kullanılan bir yöntemdir. Sümerlerde tarih dersleri örnek olay yöntemi üzerinden işlenirdi.

Mısırlılar yaşanmış olayları öğrencilerin bilmesini ve onlardan ders çıkarmasını isterdi, aynı şekilde İbraniler öğrencilere kısa öyküler anlatarak öğrencilerin bu öykülerden ders çıkarmalarını beklerdi, bu duruma “kıssadan hisse” denirdi. Örnek olay yöntemi Farslar, Araplar ve Osmanlılarda da eğitim ortamlarında kullanılmıştır. Eski Yunanda yiğitlerin kahramanlıkları, masallar, destanlar öyküler sözlü ve yazılı olarak gençlere aktarılır ve bunlarda geçen konular üzerinde tartışmalar yapılırdı. Aynı yöntem doğu dünyasında Hindistan ve Çin’de de uygulanmıştır (Alacapınar, 2008:1, 2).

Örnek olay yöntemi bir eğitsel araç olarak ilk defa hukuk ve işletme derslerinde kullanılmaya başlanmıştır (Herreid, 2005a). Eğitimde nispeten yeni bir yöntem olan örnek olay yöntemi bazı hukuk profesörleri tarafından Harvard Üniversitesinde 1800’lerin sonlarında kullanılmıştır. Daha sonraki birkaç yıl içerisinde ise bu yöntem farklı disiplinler içerisinde kullanılmıştır (Giordano, 2009: 9). O zamandan günümüze bu konuda önemli mesafeler kat edilmiştir (Herreid, 2005b). Hukukçular hâkimlerin yargılamaları sürecinde kararlarını yazdıkları birincil kaynakların üzerinde örnek olay olarak çalışmışlardır ve öğrencilerinin pratik cesaretleri ile akademik bilgilerini artırmayı ve öğrencilerine meslekleriyle ilgili gerekli becerileri kazandırmayı amaçlamışlardır (Giordano, 2009: 14).

Bu kapsamda hukuk ve işletme alanındaki öğreticiler ve öğrenciler tarafından iyi ve kötü pratiklerin göstergesi olan gerçekçi hikâyeler analiz edilmiştir. Bu hikâyeler eğitsel bir mesajı olan ve belki de durum çalışmalarının en iyi tanımı olan hikâyelerdir. Tıp okullarında ise örnek olay yaklaşımı Kanada’daki McMaster Üniversitesinde problem temelli öğrenme ile ilişkilendirilerek kullanılmıştır. Dünya geneline de buradan yayıldığı düşünülmektedir (Herreid, 2005c ve 2005d). Ders yöntemi olarak ilk kez 1940’larda kullanılmaya başlanan örnek olay yöntemi (Herreid, 1998) günümüzde eğitimin hemen her alanında kullanılmaktadır.

2.5.1.2. Örnek Olay Türleri

Örnek olayların tek bir şekli yoktur, örneğin örnek olaylar uzunluk bakımından bir iki sayfayı bulabileceği gibi sayfalarca da olabilir. Örnek olayları “genel olarak örnek olay” ve “sunuş biçimi olarak örnek olay” olmak üzere iki başlık altında toplayan

Sönmez (2007: 295, 296) ve Alacapınar (2008: 7-9) Bunları aşağıdaki şekilde açıklamaktadırlar:

2.5.1.2.1. Genel Olarak Örnek Olay

Genel olarak örnek olay türleri aşağıda belirtilmiştir.

Tüm Metin: bu örnek olay türünde öğrencilerin ihtiyaç duyacağı bilgilerin tamamı bulunur, öğrencilerin farklı kaynaklara başvurmasına gerek kalmaz. Örneğin “köy yönetimi” konusunda hedef davranışların öğrencilere kazandırılmasında; köy yöneticilerinin karşılaştıkları gerçek sorunlar, köyün örgütsel yapısı, sorunların nasıl olduğu, ilgili kişiler ile bunların sorunları algılayış biçimleri gibi konular örnek olay içerisinde bulunmalıdır. Tüm metin örnek olay türü sekiz ile on beş sayfa uzunluğunda olabilir. Bu nedenle analiz edilmeleri uzun zaman alabilir. Burada öğrencilerden, örnek olayı okuyarak analiz etmeleri, bir karara varmaları ve vardıkları kararı arkadaşlarıyla tartışmaları istenebilir. Burada özellikle öğrencilerin örnek olayı analiz edişlerine ve karar verme yeteneklerine bakılmalıdır.

Kısaltılmış Örnek Olay: bu örnek olay türünde sadece bir sorun üzerinde durulur ya da bir grup seçeneği içeren bir senaryo üzerinde çalışılabilir. Burada örnek olay metni bir paragraf ile birkaç sayfa arasında değişebilir. Bu durumda örnek olayın kapsamı daralabilir. Metnin kısa olmasından dolayı dikkat tek bir noktaya kaydırılabilir, çözüm ya da çözüm yolları sınırlı olabilir.

Düzensiz Örnek Olay: Öğrencilerin ihtiyacı olabilecek tüm bilgiler belirli bir sistem ya da düzen içerisinde olmayarak öğrencilere verilir ve öğrencilerden örnek olayı anlamlı bir bütün haline getirerek sorunu çözmeleri beklenir.

Eksik Metin: Bilgilerin öğrencilere sınırlı olarak verildiği bu örnek olay türünde öğrenciler sorunun çözümü için gerekli olan bilgiyi öğretmenden istemelidir. Eğer öğrenciler öğretmenden gerekli olan bilgiyi istemezler ise öğretmen hiçbir açıklama yapmamalıdır. Bu örnek olay türünde öğretmen kısa bir örnek olay sunarak öğrencilerden bu durumda karar vermelerini ya da harekete geçmelerini istemelidir. Eksik metin örnek olay türü öğrencilerin doğru sorular sormalarını, analiz yapmalarını ve sorunu çözmelerini sağlamak amacıyla düzenlenip kullanılmalıdır.

Etkileşim Durumu: Bu örnek olay türünde bilgiler öğrencilere eksik olarak verilir. Öğrencilere ihtiyaç duydukları ek bilgileri gerekli kişiler veya kurumlara başvurarak toplayabilirler. Bu örnek olay türü bir araştırma projesinin hazırlanmasında etkili olarak kullanılabilir.

Birbirini İzleyen Örnek Olaylar: Bu örnek olay türünde de uygulamaya öğrencilere sınırlı bir bilgi parçacığı verilerek başlanır. Örnek olaya yönelik bilgi parçacıkları işlendikten sonra öğrencilere ek bilgi isteyip istemedikleri sorulur, eğer istiyorlarsa gereği kadar ek bilgi verilir.

2.5.1.2.2. Sunuş Biçimi Olarak Örnek Olay

Yazılı olarak sunulan örnek olayların yanında bir de sözlü olarak; oyun, film, slâyt ve resimlerle sunulan örnek olaylar vardır. Bunlar dersin daha ilgi çekici olmasını sağlayabilirler. Örneğin herhangi bir sorunla ilgili konu işlenirken konu en önemli yerinde kesilerek “Bundan sonra ne olabilir?, Neden?” gibi sorular sorularak tartışılabilir. Daha sonra tartışma sonuçları da kullanılarak kullanılan görselin sonu gösterilir. Bu durumda verilen yanıtların uygunluğu konusunda tartışma yeniden yapılmalıdır.

2.5.1.3. Örnek Olay Yönteminin Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar

Dersin konusuyla ilgili yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olan ve öğrencilerin ilgisini çekecek bir örnek olay belirlenerek (Taşpınar, 2005: 78) öğrencilerin seviyelerine uygun bir şekilde açıkça yazılmalıdır (Küçükahmet, 2009: 80). Örnek olay yazılı olarak hazırlandıktan sonra yeterli sayıda çoğaltılarak, çalışma koşulları ve çalışmanın tamamlanma süresi belirlenmelidir (Savaş, 2010: 159). Örnek olay ders başlarken beş dakikayı geçmeyecek şekilde kısaca açıklanarak uygulamaya geçilmelidir (Heapçioğlu, 2011: 305).

Örnek olay yönteminden verimli bir şekilde faydalanabilmek için yöntemin uygulama sürecinde aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir (Cin, 2005; Demirel, 2009; Küçükahmet, 2009; Demirel, 2010; Sünbül, 2010, Gözütok, 2011):

1. Örnek olayın konusu; dersin konusuna, öğrencilerin yaşına ve hazır bulunuşluk düzeylerine uygun olmalıdır.
2. Seçilen örnek olayın sınıf ortamında öğrenciler tarafından tartışılabilir özellikte olmasına dikkat edilmelidir.
3. Örnek olayda iyice analiz edilmiş ve anlaşılmış olan temel bir sorun olmalıdır.
4. Sınıf ortamına getirilecek olan örnek olayda temel ayrıntılar iyi belirlenmelidir. Yani; örnek olay gerçek mi?, Olay anlamlı mı?, Olay bir bütünlük taşıyor mu?, Olay mantık açısından farklı bir görüş getiriyor mu? gibi ayrıntılar belirlenmelidir.
5. Örnek olay metni öğrencilerin seviyesine uygun bir dille yazılmalıdır.
6. Öğrencilerin örnek olaya yönelik çalışabilmeleri için ihtiyaç duydukları ön bilgiler öğrencilere verilmelidir.
7. Öğrencilerin bu yöntemden istenilen düzeyde yararlanabilmeleri için olayı iyi ve doğru şekilde anladıklarından emin olunmalıdır.
8. Örnek olayla ilgili grup tartışmasını yönlendirmek, olayın nedenleri, oluş biçimi ve sonuçları hakkında yorumları ortaya çıkarmak ve amaca uygun ilkeleri belirlemek amacıyla gruba yöneltilecek sorular önceden hazırlanmalı ve bu soruların ne zaman sorulacağı planlanmalıdır.
9. Öğretmen örnek olaya yönelik tartışmayı çeşitli sorular sorarak istenilen yöne çekmelidir.
10. Yapılan tartışmalar öğrencilerin dersin hedeflerinden uzaklaşmasına engel olmalı, öğrencilerin tartışma kurallarına uygun davranmalarını sağlamalıdır.
11. Öğrencilerin istenilen yönde ilerlediklerinden emin olmak için öğrenciler periyodik olarak kontrol edilmelidir. Öğrencilerin yanlış çözümlere yönelmeleri engellenmelidir.
12. Uygulama sonunda konu bir bütün olarak öğrencilerle birlikte değerlendirilmeli, öğrencilerin tecrübeleri değerlendirmelerine yardım etmelidir.

13. Örnek olayın sonucunda belirlenen ilke ve sonuçlardan örnek olaya benzer durumlarla karşılaşıldığında nasıl yararlanılacağı tartışılarak açıklanmalıdır (Sünbül, 2010: 263).
14. Örnek olay yaşanmış gerçek bir olay ise yer, zaman ve şahıs isimleri değiştirilmelidir.
15. Olay tartışmaya açık bir konu ise okul idaresi önceden bilgilendirilmelidir.

2.5.1.4. Örnek Olay Yönteminin Avantajları

Örnek olay yöntemi ile öğretimin eğitim ortamlarında kullanılmasının birçok avantajı bulunmaktadır. Bu avantajlar literatürde şöyle belirtilmektedir(Cin, 2005; Bilen, 2006; Demirel, 2009; Küçükahmet, 2009; Gömleksiz, 2006; Alacapınar, 2008; Savaş, 2010; Sünbül, 2010; Güven, 2011; Hesapçioğlu, 2011; <http://www.egitim.aku.edu.tr/metod02.htm>):

1. Öğrenci merkezli bir yöntemdir.
2. Gerçek hayata en yakın öğretim metotlarından biridir, bu yöntemle öğrencilerdeki soyut düşünceler pratiğe dönüştürülebilir.
3. Öğrencilerde bağımsız düşünme, özgün fikirler üretme ile bunları ortaya koyma ve tartışma özellikleri gelişir.
4. Bu yöntemde öğrenciler belirli bir sorun ile ilgilendiklerinden genellikle ilgi ve güduları yüksektir.
5. Öğrenciler bu yöntemde ders kitaplarının dışında materyallerden de faydalanma olanağı bulurlar.
6. Öğrencilerin birbirleriyle iş birliği içerisinde çalışmalarına olanak sağlar.
7. Örnek olaylar gerçek yaşamdan alındığından gerçeğe en uygun olandır ve somuttur. Somut olan olayları öğrenmek daha kolaydır.
8. Gerçek yaşamda riskli olan özellikler örnek olayda olmadığından ve öğrenciler yanlışlarını riske girmeden düzeltebilme olanağına sahip olduklarından dolayı

daha rahat davranabilirler. Örnek olaydaki sorunu çözüncüye kadar tekrar tekrar inceleyebilirler.

9. Örnek olay üzerinde çalışan öğrenciler yoğun olarak zihinsel etkinliklere Bloom taksonomisinin uygula, analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarına kadar çıkabilirler. Böylece problem çözme, özgün ve yeni bilgi üretebilme ile soyut düşünebilme becerileri öğrencilerde gelişebilir
10. Öğrencilerin birlikte çalışmalarına uygun bir yöntem olduğundan öğrencilerin toplumsal becerileri gelişebilir. Bir sorunun çözümüne yönelik tartışma ve işbirliği yapma gibi beceriler öğrencilerde gelişir. Toplum içi davranışlar ile farklı düşüncelere saygı örnek olay ile öğrencilere kazandırılabilir.
11. Öğrenciler bu yöntemde, bir sorunun çözümünde farklı çözüm yollarının varlığını öğrenebilir ve böylece çok boyutlu düşünme becerileri gelişebilir.
12. Öğrenciler daha önceden sahip oldukları bilginin ne zaman ve nasıl işe yaradığını örnek olaydaki sorunu çözerken görebilirler. Sorunu çözemedikleri durumlarda eksik bilginin farkına vararak bu eksikliklerini gidermeye çalışabilirler.
13. Örnek olaya benzer durumlarla gerçek yaşamlarında karşılaşan öğrenciler daha hızlı ve doğru kararlar verebilirler ve sorumluluk alabilirler. Böylece risk azalabilir ve öğrencilerde özgüven duygusu artabilir.
14. Örnek olaylarda çalışan öğrenciler kendileri dışındaki insanların da sorunlarının olduğunu farkına vararak yaşamı daha iyi anlayabilir ve karamsarlığa düşmeyebilirler.
15. Öğrenciler gelecekte karşılaşabilecekleri sorunları tahmin edebilir ve bu sorunlarla karşılaştıklarında kaygılanmayabilirler. Öğrenciler sorunlarla karşılaştıklarında ümitsizliğe düşmeyerek sorunun çözümü için girişimlerde bulunabilirler.
16. Bu yöntemle öğrencilerde sorunu tanımlama, sınırlama, çözüm için denenceler kurma ve uygun yöntemleri bularak sorunu çözme becerileri gelişebilir. Bir diğer ifadeyle öğrencilerde bilimsel çalışma becerisi, duygu ve düşüncesi gelişebilir.

2.5.1.5. Örnek Olay Yönteminin Sınırlılıkları

Örnek olay yöntemi ile öğretimin sınırlılıkları şunlardır (Alacapınar, 2008; Küçükahmet, 2009; Sünbül, 2010; <http://www.egitim.aku.edu.tr/metod02.htm>):

1. Uzun zaman alan bir yöntemdir ve kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.
2. Öğretmenin uygulama öncesinde çok iyi hazırlanmasını gerektirir.
3. Öğretmenin grup liderliği yapamayacağı durumlarda olayı ayrıntılarıyla bilen başka bir lidere ihtiyaç duyulur.
4. İncelenmesi düşünülen örnek olaya tam olarak uygun bir örnek olay yazmak güç olabilir.
5. Tartışmaları yönetmede ve değerlendirmede zorluklarla karşılaşılabilir.
6. Öğrenciler örnek olay yöntemi ve konuyla ilgili yeterli seviyede bilgi ve beceriye sahip olmaz ise yöntemin öğrenme öğretme hedeflerini gerçekleştirme mümkün değildir.
7. İncelenmesi düşünülen örnek olaya tam olarak uyacak bir örnek olay bulmak veya yazmak zor olabilir.
8. Etkinlik sürecinde sınıfın kontrolü, tartışmaların yönetilmesi ve değerlendirilmesi konularında zorluklar yaşanabilir.
9. Örnek olaylar öğrenci seviyesine uygun olmaz ise (örneğin ilkököl 2. sınıfta ticari mahkemeleri anlatmak gibi) öğrenciler sağlıklı fikirler üretmezler ve tartışamazlar.
10. Örnek olay iyi analiz edilmez ise varılan sonuçlar gerçek yaşama aktarılamaz. Bu durum öğrencilerin gereksiz risk almalarına ve başarısız olmalarına sebep olabilir. Bu nedenle öğrencilerde maddi ve manevi kayıplar olabilir.
11. Öğrenciler örnek olayların eğitimi sürecinde risk almazlar, bu nedenle konu hakkında yeteri kadar düşünmeden ve inceleme yapmadan acele kararlar vererek uygulayabilirler. Bu durumda öğrencilerin eğitim ortamında kayıpları olmaz; ancak öğrenciler gerçek yaşamda da böyle olacağını düşünerek bu şekilde davranabilir, bu da pek çok soruna sebep olabilir.

12. Örnek olaydaki sorunun çözümü için gerekli olan tüm bilgiler öğrencilere verilebilir, ancak gerçek yaşamda böyle olmayabilir. Eğitim ortamında soruna dair bilgilerin öğrencilere hazır olarak verilmesi onların gerçek yaşamda da bilgilerin kendilerine hazır olarak verileceğini düşünmelerine neden olabilir. Oysa gerçek yaşamda bilgiler her zaman hazır değildir ve öğrencilerin bilgileri kendilerinin bulmaları gerekebilir. Bu durumlarda sorunlarla karşılaşılabilir.
13. Öğrencilerin sorun teşkil eden olaylara bakış açıları, olaylarla ilgili ön bilgileri ve yargıları çözümü engelleyebilir. Öğrencilerin olgulara yönelik olumsuz tutumları olabilir bu tutumları değiştirmek bazen çok zor olabilir.
14. Genel olarak etik olmayan, şiddet, korku vb. duygulara sebep olan örnek olayların, bazı eğitim anlayışlarına göre sınıfa getirilmemesi öğrencilerin gerçek yaşamı korkusuz, şiddetsiz vb. şekilde hep güzel olarak algılamalarına ve dolayısıyla gerçek yaşamı tüm yönleriyle görememelerine neden olabilir.
15. Bazı konularda örnek olaylar çok uzun olabilir, örneğin beş sayfadan on beş sayfaya kadar örnek olaylar vardır. Bu tür örnek olayların işlenmesi saatler, haftalar hatta bazı durumlarda aylar alabilir. Bu durumda öğrenciler örnek olayları okul dışında ailelerine ya da başkalarına çözdürerek kendileri çözmüş gibi davranabilir. Bu durum eğitimde hiç istenmeyen bir olaydır. Bunun yanı sıra örnek olayın çok uzun olması öğrencilerin bıkmalarına, isteklerinin, güdülerinin ve derse katılımlarının azalmasına neden olabilir. Böyle durumlarda örnek olay en can alıcı yerlerinden kesilerek sınıfa parça parça sunulabilir. Ancak bu da öğrencilerin olguyu bir bütün olarak görmelerini engelleyebilir.
Tüm bunlar örnek olayın sınırlılıkları arasında sayılabilir.

2.5.1.6. Örnek Olay Yönteminde Kullanılabilecek Teknikler

Örnek olay yöntemi hem buluş hem de araştırma-soruşturma stratejilerinde kullanılan bir yöntem olduğundan bu yöntemle birlikte çeşitli öğrenme-öğretme teknikleri de kullanılabilir. Bunlar küçük ve büyük grup tartışmaları, açık uçlu soru-cevap, çember, zıt panel, münazara, açık oturum, workshop, beyin fırtınası, problem çözme, kubaşık öğrenme ve karar verme teknikleridir (Sönmez, 2007: 298-302).

Bunlara ek olarak öğrenci merkezli birçok öğretim tekniği örnek olay yöntemiyle birlikte kullanılabilir (Küçükahmet, 2009:81, Sünbül, 2010:265).

2.6. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Aşağıda araştırma konusunda yurt içinde yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verilmiştir.

Pehlivan (1997); “Örnek Olay ve Oyun Yoluyla Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi” isimli yapmış olduğu doktora tez çalışmasını, 1996-1997 öğretim yılı bahar döneminde, Ankara Gazi İlkokulu’nda öğrenim gören 4. Sınıf öğrencilerinden seçtiği öğrencilere yapmıştır. Araştırma sürecinde deney gruplarının birinde insan hakları ile ilgili olarak 32, vatan ve millet konusu ile ilgili 21 ilke için yazılmış örnek olaylar kullanılmıştır. Kontrol gruplarında ise geleneksel öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda toplam erişiş, bilgi düzeyi erişisi ve kavrama düzeyi erişisinde geleneksel yöntem ile örnek olay yöntemi arasında istatistiksel anlamda anlamlı fark bulunmamıştır.

Pehlivanlar (2005); “İlköğretim 6.Sınıf Canlının İç Yapısına Yolculuk Ünitesinde Örnek Olay Yönteminin Başarıya, Hatırlamaya ve Biliş Üstü Becerilerin Gelişimine Etkisi” isimli yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasını İstanbul ili Ümraniye ve Üsküdar ilçelerinde bulunan ilköğretim okullarında öğrenim gören tesadüfi olarak seçilen toplam 179 altıncı sınıf öğrencisinin (Deney ve Kontrol grubu) katılımıyla yapmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencilerine uygulamaya başlamadan önce hazırlanan başarı testi ön test olarak uygulanmış, ayrıca açık uçlu sorular ve biliş üstü beceri ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada deney grubunda dersler örnek olay yöntemi kullanılarak araştırmacı tarafından işlenmiştir. Hazırlanan örnek olaylar farklı yöntem ve tekniklerle (beyin fırtınası, problem çözme, diyalog, drama, grup çalışması...) de birleştirilmiştir. Kontrol grubuna ise ünite, geleneksel yöntemle yine araştırmacı tarafından işlenmiştir. Uygulamanın sonunda deney ve kontrol grubu öğrencilerine başarı testi son test olarak uygulanmış, açık uçlu sorular ve biliş üstü beceri ölçeği ise tekrar verilmiştir. Örnek olayların hatırlamaya etkisinin olup olmadığını tespit etmek için ise deney ve kontrol gruplarına uygulama bitiminden 10 hafta sonra başarı testi tekrar uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS

10.00 paket programında değerlendirilmiştir. Analizler sonucunda ünitenin örnek olay yöntemiyle işlenmesinin öğrencilerin başarısında ve hatırlamasında olumlu etkisinin olduğu belirlenmiştir. Seçilen ünitenin örnek olay yöntemiyle işlenmesinin öğrencilerin biliş üstü becerileri ve biliş üstü becerilerin alt kavramı olan farkındalıklarının gelişiminde de olumlu etkisinin olduğu ifade edilmiştir. Sosyoekonomik düzeyin ise; örnek olay yöntemiyle ders işlenmesinde, başarıya, hatırlamaya ve biliş üstü becerilerin gelişimine etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Şimşek (2005); “Örnek Olaya Dayalı Öğretimin İlköğretim Hayat Bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Öğrenmede Kalıcılığa Etkisi” isimli yaptığı doktora tez çalışmasında araştırmasını deneme modellerinden; ön test-son test kontrol gruplu modele göre desenlemiş ve çalışmanın uygulamasını 2003–2004 öğretim yılının güz döneminde Eskişehir Merkez Şehit Ali Gaffar Okkan İlköğretim Okulu’nda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada biri kontrol, diğeri deney grubu olmak üzere iki ilköğretim 3. sınıf şubesi yansız olarak belirlenmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla, öğrencilerin denkleştirilmesinde ve akademik başarıları ile öğrenmedeki kalıcılık düzeylerinin ölçülmesinde “Yaşadığımız Yer” ve “Toplum Hayatımız” ünitelerine ait başarı testleri geliştirilmiş ve Hayat Bilgisi dersinin örnek olay ile işlenebilmesi amacıyla örnek olay metinleri hazırlanmıştır. Çalışmada verilerin çözümlenmesinde; elde edilen ön test, son test ve kalıcılık testleri puan ortalamaları ile puan dağılımlarının standart sapmaları hesaplanmış, gruplar arası karşılaştırmalarda ise t testinden yararlanılmış ve grupların puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı .05 düzeyinde yorumlanmıştır. Araştırmada ön test sonuçlarına göre deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0.05$), son test ve kalıcılık testleri sonuçlarına göre İlköğretim 3. sınıf Hayat Bilgisi dersinde örnek olaya dayalı öğretime göre yapılan uygulamanın akademik başarı ve kalıcılık düzeyleri bakımından kontrol grubundaki öğrencilere göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Uğur (2007); “Oluşturmacı Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Tekniği Kullanımının Öğrencilerin Empatik Düşünme Becerilerine Etkisi: Bir Eylem Araştırması” isimli yaptığı yüksek lisans tez çalışmasını Kocaeli ili Gebze ilçesinde yer alan bir devlet okulunda öğrenim gören 27 ilköğretim 6.sınıf öğrencisiyle gerçekleştirmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmış, araştırma eylem araştırması şeklinde tasarlanmış ve bu şekilde uygulanmıştır. Araştırma

süresince dersler araştırmacı tarafından yürütölmüş, uygulamalar bir ünite boyunca devam ettirilmiştir. Araştırmanın veri toplama sürecinde dersler video kamera ile kayıt altına alınmıştır. Araştırmada kullanılan örnek olay konularının kavranmasını sağlayan soruların yanında öğrencileri örnek olaylarda yer alan kişilerle empati kurmaya yönlendirecek soruların bulunduğu çalışma yaprakları öğrencilere verilmiştir. Bu çalışma yaprakları öğrenciler tarafından doldurulduktan sonra etkinliklerin sonunda toplanmıştır. Verilerin sağlıklı bir şekilde analiz edilebilmesi amacıyla video kamera kayıtları yazıya aktarılmıştır. Öğrencilerden elde edilen dokümanlar ve görüşmeler ışığında değerlendirme esasları oluşturularak bu esaslar çerçevesinde bütün veriler nitel içerik çözümlemesi ve yorumsal analize tabi tutulmuştur. Yapılan analizler sonucunda örnek olay incelemesi yönteminin öğrencilerin empatik düşünme becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir. Çalışmada empatik düşünebilen öğrencilerin iletişim becerilerinin arttığı, sosyal bilgiler derslerinin örnek olay incelemesi yöntemi ile yürütölmemesinin öğrencilerin konuları kavramalarında, problem çözme becerilerinin gelişmesinde ve derse yönelik tutumları üzerinde olumlu yönde etkisinin olduğu sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

Saral (2008); “Örnek Olaya Dayalı Öğrenmenin Onuncu Sınıf Lise Öğrencilerinin İnsanda Üreme Sistemi Konusunu Öğrenmelerine ve Motivasyonlarına Katkısı” isimli yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında araştırmasını 2007-2008 bahar döneminde Ankara’da özel bir lisede gerçekleştirmiştir. Çalışmaya iki öğretmenin dersine girdiği dört sınıftan 48 erkek 32 kız olmak üzere toplam 80 onuncu sınıf öğrencisi katılmıştır. Rastgele dağılımı sağlamak amacıyla, öğretmenlerin her birinin sınıflarından biri kontrol grubu olarak atanırken aynı öğretmenin diğer sınıfı ise deney grubu olarak atanmıştır. Deney grubu olarak atanan iki sınıf konuyu örnek olaya dayalı öğrenme yöntemiyle öğrenirken kontrol grupları konuyu geleneksel öğrenme yöntemiyle öğrenmişlerdir. İnsanda üreme ünitesinin işlenişinde deney grubunda örnek olaylar birkaç bölüm halinde ve her defasında bölümlerden biri öğrencilere verilerek uygulanmış, bu gruptaki öğrencilere örnek olay dışında herhangi bir yöntem kullanılmamıştır. Kontrol grubunda ise öğretim, öğretmenin açıklamaları ve okul zümre öğretmenleri tarafından hazırlanmış olan internet erişimli ders notları aracılığıyla yapılmıştır. Araştırmada öğrencilerin insanda üreme ünitesindeki akademik başarılarını ve güdülenmelerini ölçmek amacıyla “İnsanda Üreme Basarı Testi ve Öğrenmede

Güdülenmiş Stratejiler Anketi” deney ve kontrol gruplarına ön-test ve son-test olarak uygulanmıştır. Araştırma sonuçları Çoklu Varyans Analizi (MANOVA) yoluyla analiz edilmiş ve örnek olaya dayalı öğrenme yönteminin çalışmanın değişkenlerine etkisine bakılmıştır. Analizler sonucunda örnek olaya dayalı öğrenmenin öğrencilerin akademik başarılarını ve güdülenmelerini arttırdığı tespit edilmiştir.

Çamur (2008); “Örnek Olay Yönteminin Mürettebat Koordinasyonu Dersinde Öğrenci Başarısına Etkisi” isimli yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasını; Kara Havacılık Okulu'nda, 2007-2008 Eğitim-Öğretim yılında 43’ncü Dönem Helikopter Pilot Subay Temel Kursunu takip eden 47 öğrenci üzerinde yapmıştır. Araştırmaya deney grubunda 24, kontrol grubunda ise 23 öğrenci katılmıştır. Çalışmada başarı testi nicel veri toplama aracı olarak, görüşme formları ise nitel veri toplama aracı olmak üzere nitel ve nicel veri toplama araçları birlikte kullanılmıştır. Örnek olay yöntemi ile yapılan uygulama sonrası, deney ve kontrol gruplarının son test sıra ortalamaları arasında yapılan U-testi sonuçlarında gruplar arasında deney grubunun lehine istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre mürettebat koordinasyonu dersinde örnek olay yöntemi uygulamasının, geleneksel öğretime göre öğrenci başarısı üzerinde daha etkili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca görüşme formlarının değerlendirilmesi sonucunda elde edilen bulguların da bu sonucu desteklediği ifade edilmiştir.

Çam (2009); “Örnek Olay Temelli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Çözünürlük Dengesi İle İlgili Kavramları Anlamalarına Etkisi” isimli yaptığı doktora tez çalışmasında örnek olay temelli öğrenme yönteminin on birinci sınıf lise öğrencilerinin çözünürlük dengesi ile ilgili kavramları anlamalarına etkisini geleneksel yöntem ile karşılaştırmıştır. Ayrıca çalışmada öğrencilerin kimya dersine karşı tutumları ve epistemolojik inançları da araştırılmıştır. Çalışma 2007-2008 bahar döneminde Atakent Lisesinde aynı kimya öğretmenin iki ayrı on birinci sınıftaki 62 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Sınıflar kontrol ve deney grubu olarak rastgele seçilmiştir. Araştırmada deney grubu öğrencileri örnek olay temelli öğrenme yöntemi ile öğrenim görürlerken, kontrol grubu öğrencileri geleneksel yöntemle öğrenim görmüşlerdir. Her iki gruba da çözünürlük kavram testi ön test olarak uygulanmış, ayrıca iki gruba kimya dersine karşı tutum ölçeği ve epistemolojik inanç ölçeği ön test ve son test olarak verilmiştir. Çözünürlük dengesi kavram testi ve açık uçlu çözünürlük dengesi kavram

testileri ise son test olarak iki gruba da uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda örnek olay temelli öğrenme yönteminin geleneksel yöntemle göre çözünürlük dengesinin anlaşılmasında daha etkili olduğunu tespit edilmiştir. Aynı zamanda deney grubu ve kontrol grubu arasında epistemolojik inançları ve kimya dersine karşı tutumları incelendiğinde de deney grubu lehine istatistiksel bir fark bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin çözünürlük dengesiyle ilgili kavram yanlışlarının olduğu belirlenmiş, örnek olay temelli öğrenmenin, kavram yanlışlarının giderilmesinde ve öğrencilerin anlamalarını pekiştirmek açısından geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu tespit edilmiştir.

Yalçınkaya (2010) “Örnek Olaya Dayalı Öğrenme Yönteminin Onuncu Sınıf Öğrencilerinin Gazlar Konusu İle İlgili Kavramları Anlamalarına, Tutumuna ve Motivasyonuna Etkisi” isimli yaptığı doktora tez çalışmasında kavramsal değişim koşulları göz önünde bulundurularak örnek olaya dayalı öğrenme yönteminin, 10.sınıf lise öğrencilerinin gaz kavramlarıyla ilgili kavram yanlışlarını gidermeye etkisi incelenmiştir. Ayrıca, bu öğretim metodunun öğrencilerin kimyaya karşı tutumlarına ve motivasyonlarına etkisi araştırılmıştır. Çalışma 2008-2009 öğretim yılında düz lise ve Anadolu lisesinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya toplam 128 onuncu sınıf öğrencisi katılmıştır. Her okul için aynı kimya öğretmeninin derse girdiği sınıflardan biri deney diğeri ise kontrol grubu olarak gruplar rastgele atanmıştır. Deney grubundaki öğrenciler örnek olay ile eğitim alırken kontrol grubundaki öğrenciler geleneksel yöntemle dayalı eğitim almışlardır. Gaz Kavram Testi, Kimyaya Karşı Tutum Ölçeği ve Öğrenmede Güdusel Stratejiler Anketi öğrencilerin gazlar konusundaki kavram yanlışlarını, gaz kavramlarını anlamalarını, kimyaya karşı tutumlarını ve motivasyonlarını belirlemek amacıyla deney ve kontrol gruplarına ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Örnek olaya dayalı öğrenme yönteminin öğrencilerin gaz kavramlarını anlamalarına etkisi ve kimyaya karşı tutumları iki tane kazanım puanlara dayandırılmış varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Ayrıca, örnek olaya dayalı öğrenme yönteminin öğrencilerin motivasyonlarına etkisi kazanım puanlarına dayandırılmış çok yönlü varyans analizi (MANOVA) ile incelenmiştir. Araştırma sonunda örnek olaya dayalı öğrenme yönteminin geleneksel yöntemle göre öğrencilerin gazlarla ilgili kavram yanlışlarını gidermede etkili bir yöntem olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca örnek olay

yönteminin Anadolu lisesindeki öğrencilerin kimyaya karşı tutumlarını ve motivasyonlarını geliştirmede etkili olduğu görülmüştür.

Özkan (2010); “Örnek Olay Yönteminin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Kullanımının Etkililiği” isimli yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'na göre hazırlanmış ders kitaplarındaki örnek olayları belirlemeye ve karşılaştırmaya yönelik olarak doküman incelemesi yapmış ve 11 ayrı ders kitabı, ilgili öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarını incelemiştir. Doküman incelemesi sonucunda; Hayat Bilgisi 1. sınıf ders kitaplarında görsel örnek olayların sayısının, 2. ve 3. sınıf ders kitaplarında ise yazılı örnek olayların sayısının fazla olduğu belirlenmiştir. Ders kitaplarında yer alan soru tiplerinden düşümsel soruların, empatik ve ahlaki sorulara göre daha fazla olduğu tespit edilmiş, öğrencilerde yazılı örnek olayların farklı bakış açıları oluşturacağı ifade edilmiştir. Görsel örnek olayların olumlu ve olumsuz, doğru ve yanlış durumları bir arada sunduğu, öğrencilerin bilgiyi kendilerinin yapılandırmasına imkan tanıdığı belirlenmiştir. İstanbul ili Bayrampaşa ilçelerindeki resmi ilköğretim okullarında görev yapan 65 sınıf öğretmenin araştırmanın görüşme bulgularının elde edileceği çalışma grubu olarak belirlendiği çalışma grubunda gönüllük esasına göre seçilen öğretmenlere hazırlanan 15 soru sorulmuştur. Görüşme ile edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Görüşmede yer alan açık uçlu sorulara göre; Örnek olayların kullanımının yeni programın eski programa göre ve buna bağlı olarak yeni ders kitaplarının eski ders kitaplarına göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler, örnek olay yönteminin derslerde kullanılma amacının çocukların günlük yaşamla dersi bağdaştırmak, akılda kalıcılığı sağlamak olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin örnek olay yöntemini kullanarak işledikleri ders sürecinde kendi veya öğrencilerin yaşantılarından örnek olaylar sunduğu, örnek olayla ilgili sorular sorduğu ve örnek olayı sonuca bağladığı ve ders sürecinde bilgiye ulaşma noktasında öğrenciyi yönlendirdiği belirlenmiştir. Bu yöntem uygulanırken en çok düşümsel soru tipinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Öğretmenler örnek olay yöntemiyle dersin işlenmesinde, öğrencilerin derse katılımının diğer yöntemlere göre daha fazla olduğunu ve bu yöntemin rahatça uygulanabilmesi için sınıf mevcutlarının azaltılması gerektiği dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin çoğu ders kitaplarındaki örnek olay metinlerinin arttırılması ve örnek olayın öğrencilerin yaşamıyla ilişkilendirilmesi gerektiği belirtmişlerdir. Bu yöntemin öğrencilerde kendini

ifade etme ile karar verme becerilerini geliştirdiği ve derse yönelik öğrencilerin ilgisini çektiği için başarıyı arttırdığı belirtilmiştir. Çalışmada görüşme yapılan öğretmenlerden gönüllük esasına göre seçilen 15 sınıf öğretmeni araştırmanın gözlem bulgularının elde edileceği çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Gönüllülük esasına göre seçilen 15 sınıf öğretmeni 3'er ders saati gözlenmiş ve elde edilen nitel veriler analiz edilmiştir. Gözlemden elde edilen sonuçlara göre; Öğretmenlerin örnek olay yöntemini ders sürecinde uygularken örnek olay öncesi sorular sorduğu, örnek olayı anlattığı ve örnek olayı sonuca bağladığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ders sürecinde örnek olay öncesi, örnek olayı uygularken ve örnek olay sonrası kullandığı soru tiplerinden düşünsel soruların ağırlık kazandığı görülmüştür. Örnek olayın öğrencilere bütün veya kesilerek okunduğu, anlatıldığı ve örnek olayın öğrencilere drama yöntemiyle sunduğu görülmüştür. Öğretmenlerin öğrenme ortamında öğrenci ders kitapları, ilgili öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarındaki örnek olaylara ek olarak kendi ve öğrencilerin yaşantılarından örnek olaylar sunduğu belirlenmiştir. Örnek olayın sonuca bağlanmasının ve gerçek hayatla ilişkilendirilmesinin çoğunlukla öğretmen tarafından yapıldığı görülmüştür. Ders sürecinde bazı öğretmenin öğrenciyi sonuca yönlendirdiği ve birden fazla sonuç olabileceğini ifade ettiği belirlenmiştir. Hayat Bilgisi öğrenme ortamlarında öğrencilerin çoğunlukla öğretmenin düşüncelerini ön planda tuttuğu tespit edilmiştir.

Aydemir (2010); “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay Yönteminin Öğrencilerin Çevre Bilincine ve Çevreye Yönelik Tutumlarına Etkisi” isimli yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasını deneysel modelin ön test-son test kontrol gruplu desenine göre gerçekleştirmiştir. Çalışma 2008-2009 Eğitim ve Öğretim yılında, İstanbul ili Fatih ilçesi Yunus Emre İlköğretim Okulu 6. sınıflarından 30 kişilik deney grubu ve 30 kişilik kontrol grubu olmak üzere 60 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde, öncelikle deney ve kontrol grubuna ön başarı testi ve ön tutum ölçeği uygulanmış, grupların ön test ve ön tutum başarı puanları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı tespit edildikten sonra deneysel işleme geçilmiştir. Toplam 6 hafta süren çalışma deneysel işlemin tamamlanmasından sonra, deney ve kontrol gruplarına son başarı testi ve son tutum ölçeği uygulanmış, deney grubundaki öğrencilerle uygulamanın etkililiği ile ilgili görüşme yapılmış ve uygulamanın bitiminden 6 hafta sonra kalıcılık testi uygulanmıştır. Başarı testi ve tutum

ölçeğinden elde edilen veriler SPSS veri analiz programında analiz edilmiştir. Görüşme formundan elde edilen veriler ise betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, örnek olay yöntemi ile öğretimin yürütüldüğü deney grubu ile mevcut programa dayalı öğretimin yürütüldüğü kontrol grubunun son test başarı puan ortalamaları, son tutum puan ortalamaları ve kalıcılık testi puan ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Örnek olay yöntemi ile desteklenmiş öğretimin, öğrencilerin derse katılımını ve derse karşı olan ilgisini artırdığı, sosyal bilgiler dersine karşı olumlu tutum geliştirdiklerini, temel beceri ve değerlerinin gelişimine olumlu katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Sancar (2010); “İlköğretim Birinci Kademedeki Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Kullanılan Örnek Olay Yönteminin Etkililiği” isimli yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasını 2009-2010 öğretim yılı Mustafa Kemal İlköğretim Okulu'nun 4. ve 5. sınıflarından, ikişer şube olmak üzere toplam 4 sınıf seçerek, her iki sınıf için de bir şube kontrol diğer şube ise deney grubu olarak gerçekleştirmiştir. Araştırma konusu kontrol gruplarında öğretmen kılavuz kitabında belirtilen şekilde işlenirken deney gruplarında örnek olay yöntemi ile 4 hafta süreyle işlenmiştir. Veri toplama aracı olarak, 4. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Başarı Testi, 5. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Başarı Testi, Fen Bilgisi Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgiler Formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu deney ve kontrol gruplarına araştırma uygulamalarından önce uygulanmıştır. Başarı testleri ve tutum ölçeği ise uygulama öncesinde ön test ve uygulama sonrasında son test olarak deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır. Araştırma verileri; öğrencilerin kişisel bilgi formlarına verdikleri cevapların frekansları, başarı testlerine ve tutum ölçeğine verdikleri cevapların frekansları, aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bağımsız gruplar t testini hesaplamak amacıyla SPSS istatistik programıyla yapılmıştır. Analizler sonucunda; örnek olay yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin akademik başarıları ile kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarıları arasında, deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Kontrol grubunda ve deney grubunda bulunan öğrencilerin Fen ve Teknoloji Dersine yönelik tutumlarında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Yılmaz (2011); “Örnek Olay Yönteminin Lise 9. Sınıf Öğrencilerinin Anlatım Bozuklukları Konusundaki Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” isimli yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasını 2010-2011 öğretim yılı bahar döneminde Ağrı ili Öğretmenler Lisesinde 1. Sınıfta öğrenim gören 72 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirmiştir. Örnek olay yöntemi ilkelerine dayanılarak hazırlanan “Anlatım Bozuklukları” ünitesinin içeriği ile ilgili hedeflerin belirlendiği çalışmada; örnek olay yönteminin anlatım bozuklukları konusunun işlenmesinde kullanılmasının öğrencilere ne gibi faydalarının olabileceği hakkında teorik bilgiler verilmiştir. Çalışma sonucunda örnek olay yönteminin uygulandığı deney grubunun kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

2.7. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Aşağıda araştırma konusuyla ilgili olarak yurt dışında yapılmış olan çalışmalarla ilgili bilgi verilmiştir.

Adam (1992); on birinci sınıfların sosyal bilgilerdeki örnek olay eğitim metodunun uygulanmasına tepkilerini ölçmeye yönelik yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasını büyük bir kent okulunun sosyal bilgiler 11. Sınıfına kayıt olan 27 öğrenci ile yapmıştır. Bu sınıftaki eğitim programında, Harvard Ticaret Okulunda yaygın bir şekilde kullanılan örnek olay öğretim metodunun ilkeleri takip edilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından yazılan orijinal olay çalışmaları konu içeriği (subjectmattercontent) incelemelerini teşvik etmek için müfredat materyali olarak kullanılmıştır. Çalışmada öğretmen, müfredat konseptlerinin derin incelemesini teşvik etmek için spesifik öğretmen-öğrenci etkileşimlerini uygulamıştır. Araştırmada temel olarak üç kaynaktan veri elde edilmiştir: öğrenci anketleri, öğretmen mülakatları ve öğrenci gurup tartışmalarının ses kayıtları. Bu verilerden elde edilen bulgularda, öğrencilerin eleştirel düşünme yeteneklerinde, öğrenmede ilgi ve merakta ve başkalarının görüş, tutum ve inançlarına saygı duyma konusunda öğrencilerin algısında değişiklikler olduğunu tespit edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin sorunlar konusunda daha çok okuma; sınıf dışında arkadaşları ve aileleriyle tartışma ve başkalarıyla daha etkili iletişim kurma konularında artan bir eğilim gösterdikleri tespit edilmiştir. Çalışmada örnek olay öğretim yönteminin, orta dereceli okullarda umut verici bir yöntem olduğu

ve eğitim bakanlığının mezuniyet programında eklenmiş olan öğrenme hedeflerinin gerçekleşmesine olanak sağlayan bir yöntem olduğunun tespit edildiği belirtilmiştir.

Flynn, A. E. (2000); küçük grupların örnek olay temelli öğrenmedeki etkileri üzerine yapmış olduğu doktora tez çalışmasında örnek olay temelli öğrenme ortamında, iki eğitim metodunun (birey ve grup halinde) öğrencilerin performansı, tutumları ve sürenin iş üzerindeki etkilerini araştırmıştır. Çalışmada satın alma ve arz yönetimi lisans öğrencilerinin oluşturduğu iki sınıftan 93 öğrenci rastgele bireysel ya da grup halinde işleme tabi tutulmuştur. Grup işleminde öğrenciler daha sonra rastgele dörderli ya da beşerli guruplara ayrılmışlardır. Bütün öğrencilere okuma, ders ve sınıf örneği yoluyla olay analizi süreci öğretilerek, iki ayrı sınıf döneminde iki olay için, her iki işleme tabi tutulan öğrenciler sınıf döneminin ilk yarısını bir olayı bireysel olarak hazırlayarak geçirmişlerdir. Dönemin ikinci yarısında, grup halinde işlem görenler önceden ayrılmış küçük guruplarıyla olay üzerinde çalışmışlardır. Bireysel olarak işlem görenler olayı kendi başlarına hazırlamaya devam etmişlerdir. Her iki gurup doküman analizine olanak sağlamak için dönemin ilk yarısında siyah mürekkeple, ikinci yarısında ise kırmızı mürekkeple yazmışlardır. Sonuçlar eğitim metodunun olay 1 üzerindeki performansı etkilediğini göstermiştir. Grup halinde çalışan öğrencilerin olayı 1'in analiz ve alternatifler kısmında, yalnız olarak çalışanlardan gözle görülür derecede daha iyi performans gösterdiği görülmüştür. Dahası, olayın değerlendirme ve tavsiye kısmında, yalnız çalışan öğrencilerin guruplar halinde çalışan öğrencilerden daha iyi bir performans sağladığı görülmüştür. Sonuçlar olay 1 üzerindeki iki işlem arasında performans farklılıkları gösterirken, olay 2 üzerinde önemli bir farklılığın olmadığını göstermiştir. Sonuçlar ayrıca öğrencilerin eğitim metotları karşısındaki tutumları arasında da ciddi farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Grup halinde çalışanların metodu, yalnız başına çalışanlardan daha çok sevdiği görülmüştür. Öğrencilerin gurup halinde çalışma ile bireysel çalışmaya göre daha iyi öğrendiklerini hissettikleri tespit edilmiştir.

Srinivasan ve diğerler (2007); problem tabanlı öğrenmeyle örnek olay tabanlı öğrenmenin karşılaştırılması: iki kurumdaki büyük müfredat değişimlerinin etkilerine yönelik yaptıkları makale çalışmasında iki kurumdaki müfredat değişiminden sonra, fakülte ve tıp öğrencilerinin geleneksel problem tabanlı öğrenmeyle örnek olay tabanlı öğrenme algıları karşılaştırılmıştır. Toplamda 286 öğrenci ve 31 fakülte yapılan anket

çalışmasında örnek olay tabanlı öğrenmenin (255; 89%) öğrenci ve (26;84%) fakülte tarafından tercih edildiği görülmüştür. Problem tabanlı öğrenmeyi tercih eden birkaç öğrenci (11%) bu metodu cesaret verici, kendi kendini yöneten öğrenme bir öğrenme türü olarak ve katılım açısından iyi bir fırsat olarak değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun örnek olay tabanlı öğrenmeyi tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Gallucci (2007) eğitimde örnek olay metodu, kavramsal değişim ve öğrenci tutumu üzerine yaptığı doktora tez çalışmasında eğitimde örnek olay metodunun öğrencilerin genler, biyolojik çeşitlilik ve evrim konularını anlamasındaki kavramsal değişimi ve örnek olay metodunun öğrencilerin bilim disiplini ve bilimle ilgili öğrenmeleri hakkındaki tutumları üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmada, ayrıca, öğrencilerin örnek olay metoduyla öğrenme kazanımlarıyla ilgili algıları da incelenmiştir. Çalışma sonucunda örnek olay yönteminin pozitif etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Bagdasarov ve diğerleri (2012); öğrenme, süreklilik ve etik kararlar verme üzerine örnek olay tabanlı öğretim stratejilerinin araştırmasına yönelik yaptıkları makale çalışmasında katılımcılar rastgele dört gruba ayrılmıştır: birinci grup verilen bir olayı ayrıntılaştırmış, ikinci grup kendi olaylarını geliştirmiş, üçüncü grup kendiliğinden gelişen bir olayı ayrıntılaştırmış, dördüncü grup ise kontrol koşulunu oluşturmuştur. Bulgular, verilen bir olayı ayrıntılaştıran grubun ve kontrol grubunun diğer gruplardan örnek olay tabanlı bilgi edinme, anlamlandırma süreçlerinin uygulanması, etik karar verme kullanımı stratejileri bakımından daha iyi bir performans sergilediğini göstermiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu (evren ve örneklem), araştırmanın süreci, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yaklaşımı

Araştırma modeli "...araştırma amacına uygun ve ekonomik olarak, verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesidir (Selltiz, Jahoda, Deutsch ve Cook, 1959; Akt: Karasar, 2007: 76). Bu koşulların sağlanmasında tarama ve deneme yoluyla gerçekleşen yaklaşımlar olmak üzere iki temel yaklaşım vardır (Nisbet ve Entwistle, 1974; Simon, 1969; Cole, 1972; Akt: Karasar, 2007: 76).

Tarama modeli geçmişte olmuş ya da halen olan mevcut durumu tespit etmek için yürütülen bir araştırma yaklaşımıdır (Çepni, 2009: 62). Tarama modelinde araştırmaya konu olan olay, birey veya nesneye herhangi bir müdahalede bulunulmadan problemin kendi koşulları içerisinde olduğu gibi tanımlanmasına çalışılır (Karasar, 2007: 77).

"Deneme modellerinde ise neden-sonuç ilişkisini belirlemek amacıyla, doğrudan araştırmacının kontrolünde, gözlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelidir. Tarama modellerinde mevcut durum gözlenirken, deneme modellerinde gözlenmek istenilen durumun araştırmacı tarafından üretilmesi söz konusudur (Karasar, 2007: 87). Deneme modellerindeki çalışmaların, kuramların test edilmesinde ve uygulama sürecindeki soruların yanıtlanmasında oldukça kullanışlı olduğu ifade edilmektedir (Kerlinger, 1986: 369).

3.2. Araştırmanın Modeli

Bir araştırmanın amacı belirlendikten sonra araştırmacı bu araştırma amacına uygun bir çalışma modeli belirler. Bu araştırmanın amacının örnek olay yöntemiyle desteklenmiş öğretimin başarıya ve kalıcılığa etkisini belirlemek olması nedeniyle araştırmada deneysel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel desenin (quasi-experimental design) ön test-son test bir deneysel bir kontrol gruplu deneme modeli kullanılmıştır. Bu desen eğitim araştırmalarında oldukça sık kullanılan bir desendir. Deneysel araştırma yöntemi bilimsel araştırma yöntemleri içerisinde en kesin sonuçların elde edildiği bir araştırmadır (Büyüköztürk vd. (2013: 17). Bu desende yer alacak denekler önceden belirlenmiş bir yolla belirlenir. Ancak deneklerin mümkün olduğunca denk ya da benzer özellikler taşımalarına özen gösterilir.

Araştırmada yansız olarak belirlenmiş deney ve kontrol grubu kullanılmıştır. Deneysel işlem öncesinde her iki gruba da Demokrasi ve Vatandaşlık Eğitimi dersinin “Demokrasi Kültürü” temasında yer alan konular ile ilgili önbilgilerini belirlemek için ön test uygulanmıştır. Deney grubunda demokrasi kültürü temasının her kazanımı için ayrı bir örnek olay tespit edilerek “örnek olay yöntemi ile öğretim”; kontrol grubunda ise “yapılandırıcı öğretim” yaklaşımına göre hazırlanmış mevcut öğretim uygulanmıştır. Deneysel işlem sonrasında her iki gruba da son test uygulanmıştır. Son test uygulamasından 56 gün sonra ise gruplara kalıcılık testi uygulanarak, deneysel işlemin öğrenilenlerin hatırlanması üzerinde etkililiğini ölçmek için gerekli veriler elde edilmiştir.

Tablo 2: Araştırmanın Deneysel Deseni

Gruplar	Ön Testler	Deneysel İşlem	Son Testler
Deney Grubu	Akademik Başarı Testi	Örnek Olay Yöntemiyle İşleniş (Bağımsız Değişken)	Akademik Başarı Testi, Kalıcılık Testi
Kontrol Grubu	Akademik Başarı Testi	2005 Programına Göre Yapılandırıcı Yaklaşım Temelli İşleniş	Akademik Başarı Testi, Kalıcılık Testi

Araştırmanın deneysel deseni Tablo 2’de gösterilmiştir.

3.3. Çalışma Grubu

Aşağıda çalışmanın evreni, örnekleme ve deney ve kontrol gruplarının denkliliğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.3.1. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini Adıyaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı merkez ilçede yer alan ilköğretim okullarının sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3.2. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örnekleme ise; ilgili evrenden akademik başarıları birbirine yakın olarak seçilmiş olan Adıyaman merkez ilçede bulunan Emniyet Ortaokulu'nun 8/A (kontrol grubu) ile 8/B (deney grubu) şubeleridir. Araştırmanın örneklemini 8/A kontrol grubunda 13 erkek 12 kız, 8/B deney grubunda 13 erkek, 12 kız öğrenci olmak üzere toplam 50 8.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarında Bulunan Öğrenci Sayısı

Gruplar	Kız	Erkek	Toplam
8/A Kontrol Grubu	12	13	25
8/B Deney Grubu	12	13	25
Toplam	25	25	50

Tablo 3'te deney ve kontrol sınıflarında bulunan öğrencilerin cinsiyete göre sayıları verilmiştir.

3.3.3. Deney ve Kontrol Gruplarının Denkliliğinin Sağlanması

Deney ve kontrol gruplarının hazır bulunuşlukları açısından denk olup olmadıklarını belirlemek amacıyla ön test yapılmış olup elde edilen veriler Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Deney ve Kontrol Grupları İçin Ön Test Genel Puanlarının Karşılaştırılması

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ön Test	Kontrol	25	13,120	3,982	0,235	0,815
	Deney	25	12,840	4,432		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,235$; $p=0,815>0,05$). Araştırmaya alınan öğrencilerin ön test genel başarı puanları benzer olarak saptanmıştır.

Ayrıca deney ve kontrol gruplarının denliğini belirlemek amacıyla uygulamanın yapıldığı ders yılının bir önceki yılına ait (2011-2012 ders yılı) tüm derslerin karne notu ortalamaları (Ek 5) incelenmiştir. Elde edilen veriler Tablo 5 ve 6'da gösterilmiştir.

Tablo 5: 8/A Kontrol Grubu 2011-2012 Ders Yılı Karne Notları Ortalaması

8/A KONTROL GRUBU	
DERSİN ADI	KARNE NOTU SINIF ORTALAMASI
Beden Eğitimi	87
Din kültürü ve Ahlak Bilgisi	72
Fen ve Teknoloji	54
Görsel Sanatlar	77
Matematik	51
Müzik	73
Sosyal Bilgiler	68
Teknoloji ve Tasarım	71
Türkçe	52
Yabancı Dil	57
YILSONU ORTALAMASI	66

Tablo 6: 8/B Deney Grubu 2011-2012 Ders Yılı Karne Notları Ortalaması

8/B DENEY GRUBU	
DERSİN ADI	KARNE NOTU SINIF ORTALAMASI
Beden Eğitimi	90
Din kültürü ve Ahlak Bilgisi	71
Fen ve Teknoloji	51
Görsel Sanatlar	84
Matematik	48
Müzik	76
Sosyal Bilgiler	70
Teknoloji ve Tasarım	73
Türkçe	56
Yabancı Dil	56
YILSONU ORTALAMASI	67

Yukarıdaki Tablo 5 ve Tablo 6 incelendiğinde 2011-2012 ders yılı karne notu ortalamalarının kontrol grubunda 66 deney grubunda ise 67 olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesi yıla ait karne notu ortalamalarına göre birbirlerine denk olduğu ileri sürülebilir.

3.4. Veri Toplama Araçları

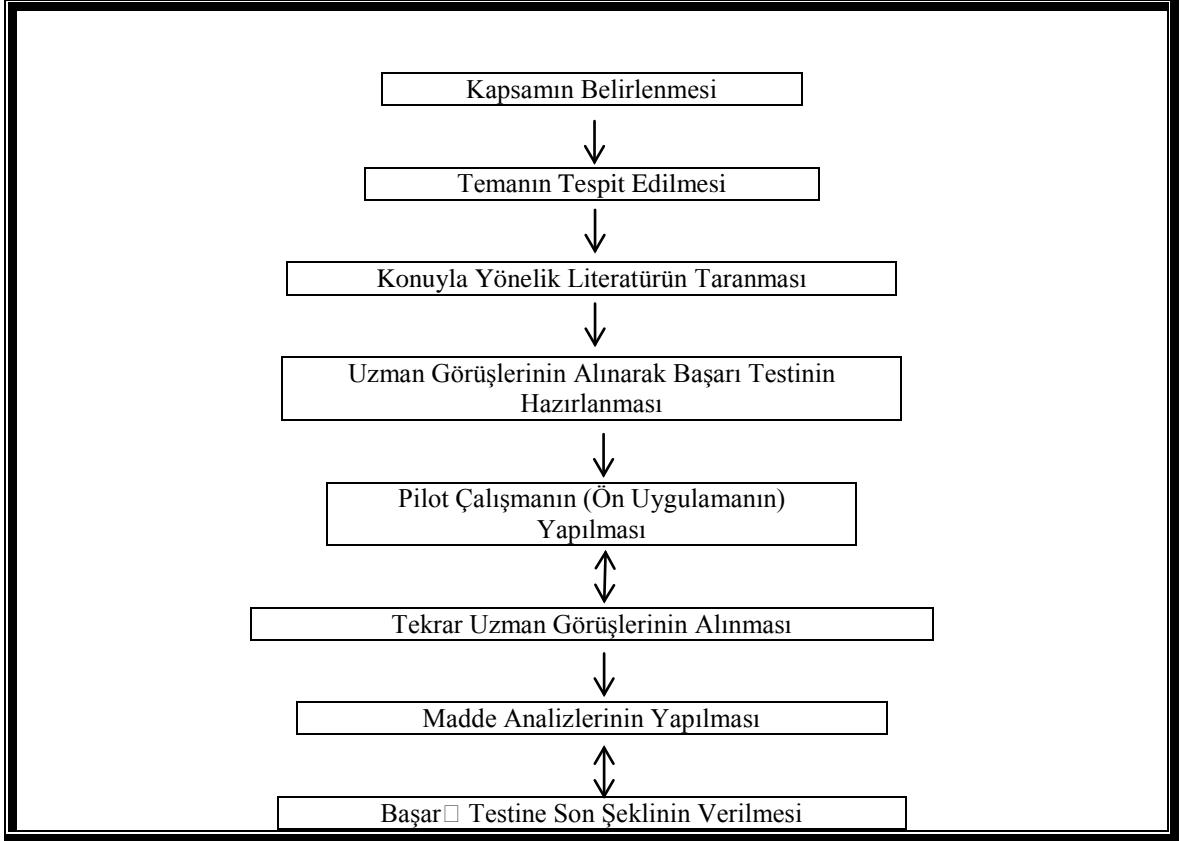
Aşağıda veri toplama aracıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.4.1. Akademik Başarı Testi

Araştırmada kullanılan başarı testinin geliştirilme aşamaları ve süreçle ilgili açıklamalar aşağıda belirtilmiştir:

Şekil 1: Başarı Testinin Geliştirilmesinde Takip Edilen Aşamalar

Ortaokul Sekizinci Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersindeki “Demokrasi Kültürü” ünitesiyle ilgili olarak hazırlanan başarı testi aşağıda belirtilen aşamalardan oluşturulmuştur:

1. Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi ile ilgili olarak yapılan incelemeler sonucunda Sekizinci Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi ders programındaki “Demokrasi Kültürü” ünitesi belirlenmiştir. Programdan “Demokrasi Kültürü” ünitesinin kazanımları alınmıştır.

2. Ölçme aracının içerik geçerliliğini saptamak için ünite birkaç kez incelenmiş ve sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi ders programındaki “Demokrasi Kültürü” ünitesinin programda belirtilen 9 kazanımıyla ilgili Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde görev yapan üç uzaman akademisyen ve Adıyaman merkez okullarında görev yapan iki sosyal bilgiler öğretmeninden görüş alınarak her kazanıma yönelik olarak 6 soru olmak üzere toplam 54 soruluk çoktan seçmeli (1 doğru 3 çeldirici şıklı) başarı testi hazırlanmıştır. Sorular hazırlanırken Milli Eğitim Bakanlığı tarafından (MEB) kabul edilen sekizinci sınıf vatandaşlık ve demokrasi eğitimi ders kitapları, çeşitli soru bankaları ve ilgili literatürdeki kaynaklardan faydalanılmıştır.

3. Hazırlanan sorular uzman akademisyenlere, branş öğretmenlerine ve dil bilgisi açısından bir Türkçe öğretmenine tekrar incelendikten sonra 54 sorunun (4 seçenekli) sekizinci sınıf vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” ünitesinin kazanımlarını ölçmeye uygun olduğuna karar verilmiştir.

4. Teste son şekli verilmeden önce testteki maddelerin analiz edilmesi amacıyla pilot uygulama yapılmıştır. Testin pilot uygulaması Adıyaman merkeze bağlı bulunan toplam 6 okulda sekizinci sınıflarda eğitim gören 223 (n= 223) öğrenciye uygulanmıştır.

Aşağıdaki Tablo 7’de vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” ünitesiyle ilgili her kazanım için sorulan soru adedi ve soruların ölçme aracındaki sırası verilmiştir:

Tablo 7: Pilot Uygulama Başarı Testi Sorularının İlgili Olduğu Kazanımlar ve Maddeler

KAZANIMLAR	İLGİLİ SORULAR
1. Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar.	19-28-31-33-35-36
2. Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser.	2-13-34-37-38-39
3. Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar.	1-8-21-26-40-41
4. Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar.	4-10-15-16-20-42
5. Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir.	5-23-32-43-44-45
6. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir.	9-17-22-24-46-47
7. Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser.	14-27-29-48-49-50
8. Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder.	3-6-11-18-25-51
9. İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar.	7-12-30-52-53-54

5. Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Demokrasi Kültürü Ünitesinin Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyi Başarı Testinin gerekli madde analizleri ITEMAN analiz programı ile değerlendirilmiş olup bu analiz sonucunda elde edilen veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 8: Pilot Uygulama Başarı Testi Maddelerinin Güçlük ve Ayırt Edicilik Değerleri

Soru Sırası	Madde Güçlük İndeksi (p değeri)	Madde Ayırtıcılık Gücü (d değeri)
1	0.62	0.49
2	0.74	0.34
3	0.61	0.37
4	0.51	0.49
5	0.18	0.11
6	0.68	0.49
7	0.14	0.13
8	0.73	0.44
9	0.34	0.18
10	0.64	0.62
11	0.41	0.30
12	0.81	0.43
13	0.64	0.38
14	0.59	0.43
15	0.80	0.48
16	0.72	0.49
17	0.42	0.24
18	0.77	0.47
19	0.46	0.54
20	0.69	0.59
21	0.72	0.55
22	0.69	0.59
23	0.62	0.64
24	0.58	0.54
25	0.80	0.58
26	0.84	0.37
27	0.73	0.60
28	0.70	0.75
29	0.76	0.55
30	0.73	0.39
31	0.42	0.30
32	0.64	0.76
33	0.26	-.01
34	0.15	0.11
35	0.45	0.51
36	0.57	0.39
37	0.59	0.49
38	0.66	0.68
39	0.43	0.25
40	0.52	0.52
41	0.44	0.56
42	0.50	0.49
43	0.71	0.59
44	0.53	0.60
45	0.58	0.48
46	0.74	0.65
47	0.55	0.55
48	0.75	0.60
49	0.62	0.63
50	0.73	0.63
51	0.40	0.35
52	0.86	0.43
53	0.41	0.38
54	0.72	0.46
ORTALAMA	0,59	0,46

6. Adıyaman merkeze bağlı 6 okulun sekizinci sınıflarında öğrenim gören toplam 223 öğrenci üzerinde yapılan ve çoktan seçmeli (4 şıklı) 54 sorudan oluşan pilot uygulamanın ITEMAN analiz programında yapılan analiz sonucunda KR-20 (iç güvenilirlik) değeri 0.90 bulunmuştur. Bu değeri oldukça iyi olmakla birlikte pilot uygulamanın analizleri sonucunda 48 maddenin madde ayırıcılık değeri nihai testte kullanılmaya uygun bulunmuştur. Ancak bu 48 maddeden her kazanım için (Madde ayırıcılık gücü bir soruda 0.25 diğer 26 soruda ise 0.30 ve üzeri olmak üzere) 3 soru seçilerek 27 soruluk nihai test oluşturulmuş ve 27 soru ise kapsam dışı bırakılmıştır. 27 sorudan oluşan nihai testin ITEMAN programında yapılan analizi sonucunda KR-20 değeri 0.81 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ise şöyle yorumlanabilir:

Büyüköztürk (2011: 171) bir test için hazırlanan güvenilirlik katsayısının 0.70 (Cronbach Alfa Değeri) ve üzeri olması durumunda test puanlarının güvenirliliği için genel olarak yeterli olacağını belirtmektedir. Nihai testte kullanılan soru sayısının 27 ve KR-20 değeri için güvenilirlik katsayısının 0,81 olduğu göz önünde bulundurulduğunda Büyüköztürk'ün görüşüne göre başarı testinin güvenirliliğinin yeterli olduğunu söylemek mümkündür.

Pilot uygulama sonrası yapılan madde analizleri neticesinde her kazanımla ilgili üç soru olmak üzere toplam 27 maddeden oluşan başarı testi hazırlanarak ölçme aracına son hali verilmiştir. Kazanımlarla ilgili sorular başarı testinde ardışık olarak değil dağınık bir şekilde kullanılmıştır. Başarı testinin nihai halinde kazanımlarla ilgili soru sıraları ve kullanılan soruların madde güçlük indeksi (p değeri) ve madde ayırıcılık gücü değeri (d değeri) ile ilgili veriler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 9: Nihai Testin Kazanımlarla İlgili Soru Sıraları ve Kullanılan Soruların Güçlük İndeksi ve Madde Ayırıcılık Gücü Değerleri

Kazanım	Pilot Testteki Soru Sırası	Nihai Testteki Soru Sırası	Madde Güçlük İndeksi (p değeri)	Madde Ayırıcılık Gücü (d değeri)
1.Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar.	31	1	0.42	0.30
	35	10	0.45	0.51
	36	19	0.57	0.39
	Ortalama		0.48	0.40
2. Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser.	13	2	0.64	0.38
	37	11	0.59	0.49
	39	20	0.43	0.25
	Ortalama		0.55	0.37
3. Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar.	1	3	0.62	0.49
	40	12	0.52	0.52
	41	21	0.44	0.56
	Ortalama		0.53	0.52
4. Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar.	4	4	0.51	0.49
	10	13	0.64	0.62
	42	22	0.50	0.49
	Ortalama		0.55	0.53
5. Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir.	23	5	0.62	0.64
	44	14	0.53	0.60
	45	23	0.58	0.48
	Ortalama		0.58	0.57
6. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir.	22	6	0.69	0.59
	24	15	0.58	0.54
	47	24	0.55	0.55
	Ortalama		0.61	0.57
7. Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser.	14	7	0.59	0.43
	48	16	0.75	0.60
	49	25	0.62	0.63
	Ortalama		0.65	0.55
8. Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder.	3	8	0.61	0.37
	11	17	0.41	0.30
	51	26	0.40	0.35
	Ortalama		0.47	0.34
9. İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar.	30	9	0.73	0.39
	53	18	0.41	0.38
	54	27	0.72	0.46
	Ortalama		0.62	0.41
GENEL ORTALAMA			0.56	0.47

Yetenek ve başarı testleri gibi bilgi ve becerilerin ölçüldüğü testlerde kullanılan maddelerin doğru cevaplanma oranlarını gösteren madde güçlüğü indeksinde madde güçlüklerinin 0.50 civarında olması beklenir (Büyüköztürk vd. 2013: 123). Bu bağlamda Tablo 8 ve Tablo 9'daki veriler incelendiğinde Pilot Uygulama Başarı Testi maddelerinin güçlük indeksi ortalamasının 0.59 olduğu görülmektedir. Bu sonunca

göre testin madde güçlük indeksi bakımından kullanılabilir bir değere sahip olduğu söylenebilir.

Nihai testin verilerinin belirtildiği Tablo 9 incelendiğinde ise testin ortalama güçlük oranının 0.56 olduğu görülmektedir. Bu orana göre testin madde güçlük indeksi açısından iyi ve kullanılabilir bir test olduğu ileri sürülebilir.

Maddelerin ölçülen özellikle ilgili olarak bireyleri ne ölçüde ayırt ettiğini gösteren “madde ayırt ediciliği” testin ölçmeyi amaçladığı özelliğe yüksek ve düşük oranlarda sahip olan bireyleri ayırt etme gücüdür. Madde ayırt edicilik değerlerinin yorumlanmasında aşağıdaki ölçütler kullanılabilir (Crocker ve Algina, 1986, Tekin, 1996; Akt. Büyüköztürk vd, 2013: 123).

$\geq .40$ ise madde çok iyi.

0.30 ile 0.39 arasında bir değer ise madde düzeltme yapılmadan ölçekte tutulabilir. Ancak küçük geliştirmeler yapılabilir. İyi madde.

0.20 ile 0.29 arasında bir değer ise maddelerin düzeltilerek geliştirilmesi önerilir.

< 0.20 ise madde ölçekten çıkarılmalıdır.

Bu değerlere göre yukarıdaki Tablo 8’de pilot uygulamada kullanılan testin verileri incelendiğinde testin ortalama madde ayırt ediciliğinin 0.46 olduğu görülür. Bu değere göre testin ortalama ayırt edicilik gücü indeksinin literatürde tanımlanan çok iyi madde (0.40 ve üzeri) değerinin oldukça üstünde ve testin genel olarak madde ayırt ediciliğinin çok iyi olduğu söylenebilir.

Nihai testin verilerinin belirtildiği Tablo 9 incelendiğinde ise testin ortalama madde ayırt ediciliğinin 0.47 olduğu görülür. Bu değere göre nihai testin ortalama ayırt edicilik gücü indeksinin çok iyi madde olarak kabul edilen (0.40 ve üzeri) değerinin oldukça üstünde olduğu söylenebilir ve test çok iyi olarak nitelendirilebilir.

3.5. Veri Toplama Süreci

1. Çalışmada öncelikli olarak Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü’ne araştırma yapılacak okul bildirilerek gerekli yasal izinlerin alınması için başvuru yapılmış ve ilgili enstitü 2012-2013 öğretim yılının II. yarısında 9 haftalık ders işleme

süreci, ön test, son test ve kalıcılık testi uygulamasına yönelik olarak Adıyaman Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile gerekli yazışmaları yaparak Adıyaman merkez ilçede bulunan Emniyet Ortaokulu'nda uygulama yapmak için gerekli olan yasal izin alınmıştır (Ek-1).

2. Araştırmanın yapılacağı Emniyet Ortaokulu'nun deney ve kontrol gurubu şubelerinin (8/A kontrol grubu, 8/B deney grubu) sosyal bilgiler öğretmeni araştırmacı tarafından uygulama süreci başlamadan yaklaşık 2 hafta önce bilgilendirilmiş ve uygulamaya başlamadan önce karşılaşılabilecek sorunları görmek amacıyla deney ve kontrol şubelerinin dışında bir şubede pilot bir uygulama yapılarak uygulama hakkında öğretmene gerekli dönütler verilmiştir. Araştırmanın yapıldığı sınıfların öğretmenin aynı olması dışsal değişkenlerin etkisini ortadan kaldırmıştır.

3. Öğretmenin deney grubunda kullanılacak olan örnek olayların etkisinde kalmaması için önce kontrol grubuyla ders işleme sağlanmış ve bir gün sonra ise deney grubuyla aynı konu örnek olay yöntemiyle işlenmiştir. Bu süreç 9 hafta boyunca devam etmiştir. Öğretmen haftanın konusuyla ilgili olan örnek olayı kontrol grubunda derse girdikten sonra öğrenmiştir. Bu şekilde öğretmenin kontrol grubunda örnek olayın etkisinde kalmasının önüne geçilmiştir.

4. Başarı testi ön test uygulaması uygulamanın başlamasından bir gün önce gerekli sayıda çoğaltılarak ve öğrencilere 1 ders saati verilerek deney ve kontrol gruplarına uygulanmıştır. Uygulamadan önce araştırmayla ilgili öğrencilere bilgi verilerek uygulanan testin öğrencilere not vermek amacıyla olmadığı söylenmiştir. Testin uygulanması sürecinde sınav kurallarına azami dikkat edilerek testin güvenilirliğine etki edebilecek unsurlar önlenmiştir.

5. Demokrasi Kültürü temasının 9 kazanımına yönelik olarak her kazanımla ilgili 3 soru olmak üzere toplam 27 sorudan oluşan başarı testi ön test sonuçları doğru işaretlenen seçenekler için "1" yanlış işaretlenen seçenekler için ise "0" olarak kodlanarak SPSS analiz programına aktarılmıştır.

6. Araştırmacı araştırma konusu ünitenin 9 kazanımı için 3 akademisyen ve 2 sosyal bilgiler öğretmenin görüşlerini alarak her bir kazanımla ilgili 1 olmak üzere toplam 9 örnek olay hazırlamıştır (Ek 2). Örnek olayların sonuna yapılandırmacı yaklaşımın

felsefesine uygun olarak 4-5 soru eklenmiştir. Örnek olayların hazırlanmasında TV, internet, gazete, ders kitapları vb. araçlardan yararlanılmıştır.

7. 12 Şubat 2013 tarihi itibariyle 8/A şubesi kontrol grubunda yapılandırmacı yaklaşıma göre sosyal bilgiler öğretmeni tarafından işlenmiş araştırmacı ders sürecince sınıfta hazır bulunmuştur. 13 Şubat 2013 tarihi itibariyle de 8/B deney grubunda örnek olay yöntemiyle ders işlenmiştir. Örnek olay yöntemi işlenirken öncelikle öğrencilerin dikkatlerini çekmek üzere olaya yönelik resimler, fotoğraflar (Ek 2) ve bazı örnek olaylarda kısa filmler izletilmiş daha sonra öğrencilerin her birine örnek olay verilerek okumaları istenmiştir. Soru-cevap tekniği ile örnek olay üzerinde çalışılarak dersin haftalık kazanımının gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu süreç 9 hafta devam etmiştir.

8. 16 Nisan 2013 tarihi itibariyle çalışmanın deneysel aşaması tamamlanmış olup 17 Nisan 2013 tarihinde öğrencilere son test uygulanmıştır. Veriler 5. Maddede belirtildiği şekilde SPSS analiz programına aktarılmıştır. Son testin uygulanmasından 8 hafta sonra (56 gün) 14 Haziran 2013 tarihinde öğrencilere kalıcılık testi uygulanmıştır. Kalıcılık testinin uygulanacağı gün okula gelmeyen öğrencilere ulaşılarak okula gelmeleri ve sınıfla aynı anda sınava girmeleri sağlanmıştır. Elde edilen veriler yukarıda belirtildiği şekilde kodlanarak SPSS analiz programına aktarılmıştır.

3.5.1. Araştırmada Deney Grubunda Kullanılan Örnek Olaylar

Aşağıda deney grubunda 9 hafta boyunca yapılan uygulamalarda kullanılan örnek olaylar verilmiştir.

ÖRNEK OLAY-1

Kazanım-1: Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar.

Açıklamalar: Hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, eşitlik, özgürlük, katılım, sosyal adalet, sivil toplum örgütlenmesi, çoğulculuk, farklılıklara saygı, uzlaşma, eleştirel düşünme, vb. kavram değer ve beceriler demokrasi kültürü ile ilişkilendirilir.

GANDİ

24 yaşında Afrika'daki Hintlilerin avukatlığını yapmak için Afrika'ya giden Gandhi burada çeşitli ayrımcılıklara maruz kalır. Birinci sınıf bileti olmasına rağmen kendisinden üçüncü sınıf mevkide yolculuk etmesi istenir, kabul etmeyince trenden atılır. Yoluna bir at arabasıyla devam eder; ancak burada da Avrupalı bir yolcuya yer açmak için arabanın basamaklarında oturması istenir, bu duruma karşı çıkınca arabacı tarafından dövülür. Gittiği bazı otellere alınmaz. Afrika'da karşılaştığı bu ayrımcılıklar onun hayatında bir dönüm noktası oluşturur ve her türlü ayrımcılığa sosyal adaletsizliğe, eşitsizliğe, esarete karşı bir uyanış başlar.

Gandi 1915'te ülkesi Hindistan'a döner. Ancak ülkesi İngilizlerin sömürgesi altındadır. Ülkesini kendi halkı değil İngilizler yönetmektedir. İngilizler Hintlilere yönetimde yer vermediği gibi onları her türlü ayrımcılığa ve haksız vergilere maruz bırakmaktadır. Gandhi Hindistan'a döndüğünde buradaki toplum örgütleriyle çalışmaya başlar ve halkının İngiliz esaretinden kurtulması, eşitsizliğin giderilmesi, ayrımcılığın ortadan kaldırılması için şiddet içermeyen bir pasif direniş geliştirir. Halkının cehaletten kurulması için çabalar. İnsanları haksızlıklara ve ayrımcılığa karşı örgütler. Birçok defa hapse girer ancak mücadelesini bırakmaz. İngilizlerin ülkelerini terk etmesini ister ve halkı bu yönde örgütleyerek çeşitli yürüyüşler ve şiddet içermeyen eylemler düzenler. 1947 yılında Hindistan toplumunun direnişi sonuç verir ve İngilizler yönetimden çekilerek idareyi Hintlilere devreder ve Hindistan bağımsızlığına kavuşur.

SORULAR

1. Siz Gandhi'nin yerinde olsaydınız ne yapardınız?
2. Siz o dönemde Hindistan'da yaşıyor olsaydınız ne yapardınız?
3. Sizce o dönemde Hintlilerin hangi hakları engellenmiştir?
4. Gandhi'nin Ülkesini İngilizlerin sömürgesinden kurtarmak için yaptıkları sizce doğru mu?
5. Gandhi'nin ülkesi için mücadelesini verdiği konular neyi amaçlamaktadır?

ÖRNEK OLAY-2

Kazanım-2: Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser.

Açıklamalar: Demokrasi, hayatın her alanında; ailede, okulda ve toplumsal çevrede demokratik ve insan haklarının özündeki değerlere uygun davranışlar sergilenmesi çerçevesinde ele alınır.

Cumhuriyetin demokrasinin yaşam biçimine dönüştürülebileceği en iyi yönetim biçimi olduğu vurgusu yapılır.

Milli egemenliğin anlamı ve önemi konusunda Atatürk'ün sözlerinden örnekler verilir.

RÜMEYSA

Suriye'deki iç savaşta büyük ağabeyini, babasını ve amcasını kaybeden on iki yaşındaki Rümeyisa küçük ağabeyi, iki küçük kız kardeşi, annesi ve dayısı ile Türkiye'ye sığındı ve bir kampa yerleştirildi. Burada bir süre kaldıktan sonra Suriyeli çocukların eğitimlerinden geri kalmaması için kampta Arapça bilen öğretmenler eşliğinde dersler başladı. Rümeyisa derslerine iyi çalışıyor bir yandan da hızla Türkçe öğreniyordu. Rümeyisa'nın Mehmet isminde bir öğretmeni vardı. Mehmet öğretmen derste sürekli öğrencilerin de fikirlerini sorarak dersleri işliyor, birçok konuda öğrencilerin de düşüncelerini dikkate alarak sınıfla ilgili konularda ortak kararlar alıyordu. Rümeyisa bu durumdan çok etkilendi çünkü onun ülkesinde sürekli bir çatışma hali vardı ve insanların fikirleri çokta sorulmaz her şey önlerine hazır olarak gelirdi. Bir de sınıfın duvarında *“Toplumda en yüksek özgürlüğün, en yüksek eşitlik ve adaletin devamlı şekilde sağlanması ancak tam anlamıyla milli egemenliğin kurulmuş olmasına bağlıdır. Bu nedenle özgürlüğün de, eşitliğin de, adaletin de dayanak noktası milli egemenliktir.”* ATATÜRK sözü vardı. Bu söz de Rümeyisa'yı çok etkiliyordu. Çünkü onun ülkesinde egemenlik bir kişinin elindeydi ve özgürlük, eşitlik, adalet yoktu.

Rümeyisa ülkesinde yaşanan olaylar aklına geldiğinde çok üzülüyor ve çok uzaklara dalıyordu. Bu durum Rümeyisa'yla aynı yaşta bir kızı olan Mehmet öğretmenin dikkatini çekmişti. Bir gün öğretmen Rümeyisa'ya “benim de senin yaşında bir kızım var, adı Aylin, istersen seni onunla tanıştırebilirim” dedi. Rümeyisa çok

heyecanlanmıştı. “Çok isterim dedi.” Sonraki hafta Aylin'de babasıyla kampa geldi. Rümeyisa Aylin'in hayatını merak ediyordu, tabi Aylin de haberlerde çıkan Suriye haberlerinden dolayı Suriye'yi çok merak ediyordu. Aylin Rümeyisa'ya “neden orda savaş oluyor” diye sordu. Rümeyisa “bizim devlet başkanımız çok uzun yıllardır bizi yönetiyor, ondan önce de onun babası bizi yönetiyordu ama biz hiç mutlu değiliz, onun gitmesini istiyoruz, o ise gitmek istemiyor, bunun için benim de; ağabeyimi, babamı ve amcamı öldürdüler” dedi. Aylin çok etkilenmişti, “Ama neden o kötü biriyse ona oy veriyorsunuz?” diye sordu. Rümeyisa “Ona oy versek de vermesek de hep o seçiliyor, birçok insan korktuğu için ona oy veriyor ya da o az oy alsa da hep birinci olarak başkanlığa devam ediyor.” dedi. Aylin dehşete kapılmıştı. Çünkü orada insanların iradesine hiç önem verilmiyordu. Cumhuriyet böyle bir şeye müsaade etmezdi, çünkü cumhuriyette insan iradesi ve bireysel tercihler çok önemliydi, eşitlik ve özgürlük vardı, çok sayıda parti seçime girer ve insanlar bireysel tercihlerine göre oylarını kullanırdı. Suriye'de de çok parti ve cumhuriyet vardı ancak bunlar hiç gerçek anlamda çalışmazdı. Sadece kâğıt üzerinde vardı, diktatör başkan hiçbir şekilde cumhuriyetin gereklerini yerine getirmezdi. Sonra Rümeyisa Aylin'e okulda Mehmet öğretmenin onların fikirlerini sormasından çok etkilendiğini anlatınca, Aylin Rümeyisa'ya evde de bizlerin fikirleri sorularak ortak kararlar alınır, çevremizde de insanların bireysel tercihlerine önem verilir diyerek ona bazı örnekler anlattı. Rümeyisa ve Aylin birbirlerini çok sevmişlerdi ancak akşam olmak üzereydi ve Aylin artık gitmeliydi. Sonraki hafta tekrar görüşmek üzere ayrıldılar.

Rümeyisa o gün bir karar vermişti, büyüyünce öğretmen olacak ve bu yaşadıklarını öğrencilerine öğretecekti. Öğrencilerinin ve çocukları olursa çocuklarının kişisel tercihlerine çok önem verecekti. Hatta bir kızı olursa adını Aylin kuracaktı.

SORULAR

1. Siz Rümeyisa'nın yerinde olsaydınız ne yapardınız?
2. Siz Rümeyisa'nın yerinde olsaydınız ülkenize döndüğünüzde neler yapardınız?
3. Sizce Suriye'de insanlar neden mutlu değil?
4. Sizce Suriye devlet başkanının yaptıkları doğru mu?

ÖRNEK OLAY-3

Kazanım-3: Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar.

Açıklamalar: Demokratik bir vatandaşın, etkin ve sorumlu; eşitlik ve sosyal adalet yanlısı, hak ve özgürlüklere saygılı, katılımcı, demokratik davranış biçimini içselleştirmiş vb. özellikleri vurgulanır.

OVACIK KÖYÜ

İzmir'in Bergama ilçesinin Ovacık köyü tarım ve hayvancılıkla geçinen, zengin yer altı kaynakları ve doğal güzellikleri ile insanı büyüleyen şirin bir köydür. Ovacık köyünün zengin yer altı kaynaklarını bilen yabancı maden şirketleri 1990'lı yıllarda Ovacık köyünde siyanürle altın arama çalışmalarına başladı. Siyanür çeşitli sanayi kollarında kullanılan bir tür asit ve bu asitten türeyen metal tuzlardan oluşan bir tür zehirdir. Altın ve gümüş üretiminde 19. Yüzyıldan beri kullanılan siyanürle üretim sonucunda ortaya çıkan yoğun atıklar çevreye ve insan sağlığına ciddi zararlar vermektedir. Siyanür atıkları; toprağa, suya geçer ve yok olmaz, nehir sularına karışmasıyla nehir canlıları ölür, ayrıca havadan, topraktan ve sudan meyve ve sebzelere geçerek insan vücuduna alınır ve çeşitli hastalıklara hatta ölümlere yol açabilir.

Bu durumun farkında olan etkin, sorumluluk sahibi ve katılımcı olan bölge halkı Ovacık köyünde siyanürle altın aranmasına karşı çıktı ve tepkilerini ortaya koymak için çeşitli eylemlerde bulundular. “*Biz altın değil toprağımızı istiyoruz!*” diyerek çevre köydeki kadınlar toplanarak yürüyüşe geçtiler. Erkekler yarı çıplak bir şekilde oturma eyleminde bulundular. Seslerini medyada duyurmak için birçok ilginç eylem ve yürüyüş gerçekleştirdiler. Siyanürle altın aramanın insan ve doğa için doğuracağı zararlı sonuçları ısrarla dile getirdiler. Demokratik vatandaş olmanın gereklerini bildikleri için şiddete başvurmuyor haklarını demokratik yollardan arıyorlardı. İrmaklarının ve topraklarının kimyasal maddelerle kirletilmesini istemiyorlardı. Onlar çocukları için temiz ve sağlıklı bir çevre bırakmak istiyorlardı. Bunun onların en doğal hakkı olduğunu ve bu hakka saygı gösterilmesi gerektiğini düşünüyorlardı. Bunun için yediden yetmişe bütün halk yetkililere sesini duyurmaya çalıştı. Bergamalılar bu eylemlerini inatla yıllarca sürdürdüler. Hukuki yoldan haklarını aradılar, mahkemeye verdiler ve mahkemeyi kazandılar.

SORULAR

1. Sizce yöre halkının yaptıkları doğru mu?
2. Sizce altın arayan şirketlerin yaptıkları doğru mu?
3. Siz Ovacık köyünde yaşıyor olsaydınız ne yapardınız?
4. Sizce Ovacıklı insanlar ne gibi özelliklere sahiptir?

ÖRNEK OLAY-4

Kazanım-4: Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar.

Açıklamalar: Toplumdaki farklılıkların doğal olduğunun kabulüne ve bunun korunmasının önemine dikkat çekilir.

Farklılıkların toplumun birlik ve beraberliğine katkı sağlaması gerektiğinin önemi vurgulanır.

FARKLILIKLAR ZENGİNLİĞİMİZDİR

Konya'nın Beyşehir ilçesine bağlı bazı köylerde ekin tarlalarını istila eden fareler, arazide hasat edilecek ürün bırakmadı. Arazilerde inceleme yapan Beyşehir Ziraat Odası Başkanı tarla farelerinin istilasını nedeniyle yaklaşık yüzde 50'lik bir ürün kaybının olduğunu tahmin ettiklerini söyledi. Tarla farelerinin çoğalmasını, son yıllarda artış gösteren anız yangınlarına bağlayan Başkan, doğal dengenin bozulması nedeniyle ilginç bir kampanya başlattıklarını da açıkladı.

Başkan, fareleri yok etmek için tarlalara kır yılanı bırakacaklarını ve kendilerine getirilen yılan başına 5 TL para vereceklerini bildirdi. Başkan, ilçeye bağlı bazı köy ve beldelerde görülen dev farelerin 1 kilogram ağırlığa sahip olduğunu çiftçilerden öğrendiklerini anlatarak, “Anız yangınları sonucu toprakta böcek, yılan kalmadı. Doğal denge bozuldu. Farenin en büyük düşmanları olan yılanlar ve tilkiler insanlar tarafından öldürüldüğü için doğada azaldılar ve bu nedenle fareler tarlalarda çoğalmaya başladı. Oysa bir tilki yılda yaklaşık 6 bin 500 tane fare yiyormuş. Yılanın da fare ile beslendiği göz önünde bulundurulursa, farelerin çoğalması

normaldir. Kampanya ile toplanan bu yılanları sorun yaşanan bölgelerde tarlalara salıp, farelerin çoğalmasının önüne geçmeye çalışacağız. Aksi takdirde hasat sonrasında bu farelerin açlıktan köyleri istila etme endişesi de var." dedi.

Bu durumdan köyde yaşayan çocuklar da çok olumsuz etkileniyordu. Durumun farkında olan öğretmen öğrencilerine "Toplumlar da aynen böyledir. Toplumlar çok farklı kültürel değerlere, farklı görüş, inanç ve anlayışlara sahiptir ve toplumda her birey farklı işler yaparak; kimi avukat, kimi bakkal, kimi öğretmen, kimi fırıncı, kimi ayakkabıcı vb. birbirini tamamlar. Toplumsal yaşam içerisinde farklılıkların bulunması doğaldır ve farklı görüş, düşünce, inanç ve anlayış toplumsal yaşamı zenginleştirir. Farklılıklara gösterilen özen ve saygı hem toplumun birlik ve beraberliğine hem de dünya barışına katkı sağlar. Bu doğal denge bozulduğu zaman çok olumsuz sonuçlarla karşılaşmaktadır. Köyde de bu doğal denge bozulduğu için sonuçları çok ağır oldu." diyerek öğrencilerinden bu konuda daha dikkatli olmalarını istedi.

SORULAR

1. Siz Başkanın yerinde olsaydınız ne yapardınız?
2. Siz köylülerin yerinde olsaydınız ne yapardınız?
3. Sizce Başkanın başlattığı kampanya neyi amaçlıyor ve doğru mu?
4. Siz öğretmenin söyledikleri hakkında neler düşünüyorsunuz?

ÖRNEK OLAY-5

Kazanım-5: Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir.

Açıklamalar: Irk, din, dil, milliyet, mezhep, bölge, cinsiyet, sosyal sınıf/tabaka vb. unsurlara dayalı ayrımcılık ve toplumsal dışlama evrensel boyutta ele alınır. Ayrımcılığı önlemenin hukuksal düzenleme ve önlemlerin yanında bireysel çabalar da gerektirdiği vurgulanır.

Önyargı, dışlama, aşağılama gibi davranışların insan hakları ile bağdaşmadığı vurgulanır.

KÖLELİK

Amerika'da yaşayan insanlar, Avrupa'dan göç edenlerin oluşturduğu bir topluluktu. 18. yüzyılın ortalarında Amerika'nın orta, güney ve güneydoğu bölgelerindeki verimli topraklarda, büyük çiftliklerin ağırlıkta olduğu tarıma dayanan bir ekonomi yerleşmişti. Bu çiftliklerde genellikle sığır yetiştiriciliği ile pamuk, tütün ve şeker kamışı tarımı yapılmaktaydı. Ancak bu verimli toprakları ekip biçmek, değerli madenleri çıkarmak için büyük bir işgücüne ihtiyaç vardı. Sömürgeci, ırkçı ve önyargılı Avrupalılar bu durum karşısında çareyi, köleleştirilen Afrikalı yerlileri çalıştırılmak üzere Amerika'ya getirmekte buldular. Köle tacirleri tarafından tutsak edilen Afrikalı esirler zincire vurularak Amerika'ya getiriliyor ve buralarda kurulan pazarlarda satılıyordu.

Köleler, taşınır herhangi bir mal gibi görüldükleri ve onlara hiçbir hak ve özgürlük tanınmadığı için, kendilerinden istenen her türlü işi yapmakla yükümlüydüler. Beyazlar insan haklarıyla hiçbir şekilde bağdaşmayacak şekilde zencilere her türlü hakarete bulunuyor, onları dışlıyor ve aşağılıyorlardı. Efendilerinin kötü davranışları, ağır yaşam ve çalışma koşulları, insan sayılmayan binlerce kölenin ölümüne yol açtı.

Fransız devriminden sonra köleler devrim bildirgesinde yer alan ilkelerin kendilerine bazı haklar tanıdığını söylediler. Köle ticaretine karşı çeşitli dernekler kurdular. Davullar çalarak toplantılar düzenleyen köleler ayaklandı. Evler, kamış tarlaları düzenli olarak yakıldı. Köleliğin kalkmasını istemeyen sömürgeci beyazlar ile zenciler arasında şiddetli çatışmalar yaşandı. Sonunda insan haklarına aykırı, insanlar arasında ayrımcılık yapılan kölelik sisteminin kaldırılması ile huzur ortamı sağlandı.

SORULAR

1. Zencilere yapılanları doğru buluyor musunuz? Neden?
2. Sizce zencilerin hangi hakları engellenmiştir?
3. Siz bu dönemde yaşayan bir zenci olsaydınız ne yapardınız?
4. Siz bu dönemde yaşayan bir beyaz olsaydınız ne yapardınız?

ÖRNEK OLAY-6

Kazanım-6: Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir.

Açıklamalar: Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin insan haklarına aykırı olduğu üzerinde durulur.

Atatürk'ün kadın haklarına verdiği önemi belirten örnekler verilir.

SEHER ÖĞRETMEN

Seher çok fakir bir ailenin ilk çocuğuydu. Annesini kaybetmiş, bir ayağı total babası ve üç küçük kardeşiyle yapayalnız kalmıştı. Her gün dağlarda bir yandan keçilerini otlatırken bir yandan da çorap, atkı, şapka vs. örüyordu. Eve gelince yemek yapıp diğer işlerle de ilgilenmek zorundaydı. Kardeşlerinin önlükleriyle okuldan gelmeleri ve okuldan söz etmeleri için yakar, kavururdu. Çok istediği halde okula gidememişti. Bütün işlerin kendine baktığı evde nasıl okula gitsin ki? Hem de babasının tutumu belliyken.

Seher çok üzülmesine rağmen elinden yapacak bir şey gelmiyordu. Köyün öğretmeni de Seher'e yardım etmek istemişti. Birkaç kez Seher'in babasıyla görüşmeye gelmişti ancak babası her seferinde :“Kız çocuğu değil mi? Okuyup da ne yapacak? Evde o kadar iş dururken, hem oğullarım okula gidiyor ya! Yetmez mi?” diyerek öğretmeni başından savmıştı.

Bir gün Seher'in babası hastalandı ve acilen ameliyata alındı. Seher ameliyat sonrası hastane içinde koşa koşa babasını aramaya başladı. Sonunda “Babam herhalde buradadır!” diyerek önünde durduğu kapıyı zorlamaya başladı. Seheri gören hemşirelerden biri: “Ne yapıyorsun sen? Burası yoğun bakım odası. Kocaman harflerle yazılı görmüyor musun?” diye Seher'i azarladı. Seher okuma bilmemenin zorluğunu bir daha yaşamıştı. Babası iyileşip eve döndüğünde Seher bütün olanları gözyaşlarıyla babasına anlattı. Babası kendinin düştüğü bu zor durumda ilk yardımına koşan kızının yaşadıklarını duyduktan sonra içinde bir üzüntü oluştu ve onu okula göndermemekle hata yaptığını anladı. O günden sonra karar vermişti, Seher de okula gidecekti.

Seher okula başladı, aradan yıllar geçti Seher öğretmen oldu ve bir köy okuluna tayini çıktı. Seher'in köyde göreve başladığı ilk gün dikkatini çeken bir şey oldu. Tüm öğrenciler erkekti. Anlaşılan bu köyün insanları da kızlarını okula göndermek istemiyorlardı. Yaşadıkları bir bir gözünün önüne gelmeye başladı. Bu köydeki kızların da daha fazla acı çekmemeleri için elinden geleni yapacağına kendi kendine söz verdi. Tek tek bütün ailelerin evlerini dolaşip aileleri kızlarını okula göndermeleri için ikna etmeye çalıştı. Birkaç aile dışında aileler o kadar kararlıydı ki yine de kızlarını okula göndermediler. Hepsi “ Kız çocuğu okula mı gider?” diyordu. Hepsinin kafasındaki bu anlamsız düşüncelere aşina olan Seher yılmadı, yorulmadı. Hem ne diyordu ATATÜRK : “İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan mürekkeptir. Kabil midir ki, bu kütlenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünlüğü ilerleyebilsin? Mümkün müdür ki, bir cismin yarısı toprağa zincirle bağlı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebilsin?” Bu durumun farkında olan Seher yılmadan çalışacak ve amacına ulaşacaktı.

Bir süre sonra şehirden öğretmen arkadaşları Seher'in ziyaretine geldiler. Durumu arkadaşlarına anlattıktan sonra birlikte kızlarına okula göndermeyen ailelere ziyarete gittiler ve kendi başlarından geçen olayları “Tüm zorluklara rağmen biz okuduk.” mesajıyla ailelere anlattılar. Aileler belli etmeseler de etkilenmişlerdi. Artık kafalarında “kız çocuğu okula mı gider?” düşüncesi değil “ ben okuyamadım bari kızım okusun. Ben cahil kaldım bari kızım kurtulsun.” düşünceleri vardı. O günden sonra aileler okumanın önemini tamamen kavradı; kızlar da okullarına kavuştu. Böylelikle köydeki bütün kızlar okutuldu.

SORULAR

1. Siz Seher'in yerinde olsaydınız neler yapardınız?
2. Sizce aileler çocuklarını okula neden göndermiyorlardı?
3. Sizce Seher'in öğretmen olduğu köyde yaptıkları neyi amaçlıyordu?
4. Sizin çevrenizde böyle bir durum olsa neler yapardınız?
5. Sizce kız çocukları okula gönderilemeseydi ne gibi sorunlarla karşılaşılırdı?

ÖRNEK OLAY-7

Kazanım-7: Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser.

Açıklamalar: Sorunların çözümünde şiddete başvurmayı ve hukuk dışı yolları reddeden yöntemlerin gereğine ve önemine vurgu yapılır.

SAĞLIK ÇALIŞANLARINA ŞİDDET

İzmir Torbalı Devlet Hastanesi Kadın Servisi'nde hemşire ve ebe olarak görev yapan dört personel 27 Eylül 2011 tarihinde bir hasta yakını tarafından hakarete maruz kaldı. Ebe ve hemşireler, hasta yakınından şikâyetçi olunca olay yargıya taşındı. Mahkemede görülen dava 19 Şubat 2013'te sonuçlandı. Zanlı olan hasta yakını duruşmadaki savunmasında, "Olay günü devlet hastanesinde işlemlerimi yapıyordum. Bana saat 11'de çıkışımın yapılacağını söylediler. 12.30'a kadar beklememe rağmen işlemlerim yapılmadı. Görevlilerin bulunduğu odaya gittiğimde odada oturup çay kahve içtiklerini ve sohbet ettiklerini gördüm. Ben neden işlemlerin yapılmadığını sordum. Onlar da: "beğenmiyorsan, gider şikâyet edersin" dediler. Bunun üzerine görevlilerden birine, sinirle: "sen geri zekâlısın" dedim ve odadan çıktım. Hastamın olduğu odaya gittiğimde bu görevliler peşimden gelerek bana saldırdılar ve bana aynı hakarete bulundular. Ben hakaret kastıyla hareket etmedim. Bu nedenle suçsuzum. Beraatımı talep ediyorum." ifadelerini kullandı.

Davacılarından biri: "Ben sanıktan şikâyetçiyim. Herhangi bir gecikme yaşanmamasına rağmen olay tarihinde sanık, taburcu işlemlerinin geciktirildiğini ileri sürerek bizlere hakaretler etti." dedi. Hastanede servis sorumlusu olduğunu ifade eden bir görevli: "On ikiye on kala sanık geldi. Taburcu işlemlerimiz halen yapılmadı." dedi. Biz: "on biri çeyrek geçe hastayı doktorlarına gönderiyoruz, onun görmesinden sonra taburcu edebiliyoruz, sabah taburcu olmak isteyen hasta ancak öğleden sonra taburcu olabiliyor dedim; ancak hasta yakını bize hakaretle karşılık verdi." şeklinde konuştu. Olayı bizzat gördüğünü ve duyduğunu anlatan bir tanık ise ifadesinde: "Olay tarihinde ben tansiyon ilacı almaya gitmiştim. Kadın bağırmaya başladı. Hemşirelere "salak ve geri zekâlı" diyerek bağırdı." dedi.

Davaya katılanların iddiaları ve savunmanın alınmasının ardından mahkeme heyeti sanık hakkında; "kamu görevlisine görevi nedeniyle hakaret suçundan ve ayrıca aynı suçun birden fazla kişiye işlenmesi nedeniyle, 8 bin 800 lira para cezası ve 5 yıl denetim altında tutulması kararı verdi.

Mahkeme sonrası bazı sağlık çalışanları; hastanelerde sıklıkla şiddete maruz kaldıklarını ve hukuki yollardan haklarını aradıklarını belirterek bu mahkeme sonucunun caydırıcı olmasını dilediklerini dile getirdi.

SORULAR

1. Sizce hasta yakınının yaptıkları doğru mu? Neden?
2. Siz hasta yakınının yerinde olsaydınız neler yapardınız?
3. Sizce hastane personellerinin yaptıkları doğru mu? Neden?
4. Siz hastane personellerinin yerinde olsaydınız neler yapardınız?
5. Sizce buna benzer durumlarla karşılaşıldığında insanlar haklarını hangi yollardan aramalıdır?

ÖRNEK OLAY-8

Kazanım-8: Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder.

Açıklamalar: Herkesin fikirlerini ifade etmesine olanak sağlamanın önemi vurgulanır.

HOŞGÖRÜ KENTİ MARDİN

Mardin Müftüsü Dursun Ali Coşkun ve beraberindeki bazı yöneticiler, rahatsızlığından dolayı çene ameliyatı geçiren Süryani Cemaati Metropolitisi Saliba Özmen'e manastırda geçmiş olsun ziyaretinde bulundu. Mardin'de yaşanan farklılıkların Mardin'in ve Türkiye'nin zenginliği olduğunu belirten İl Müftüsü Dursun Ali Coşkun, burada yaşayan farklı dinlerin, kültürlerin, dillerin asırlardır aynı havayı teneffüs ettiğini ve birbirlerinin acısını, sevincini, bayramlarını hep birlikte paylaştığını söyledi. Mardin'in farklılıkları ile bir barış kenti olduğunu ve bu birlikte yaşama kültürünü, dünyanın kendisine örnek alması gerektiğini vurgulayan Coşkun, "Mardin, zaten binlerce yıldır dilleri ve dinleri, kültürleri, ırkları ne olursa olsun, huzur

içerisinde, barış içerisinde dünyada kardeşçe yaşamının en güzel örneğini teşkil ediyor." ifadesini kullandı.

Mardin'de insanların et ve tırnak gibi bir arada olduğunu belirten Coşkun, sözlerine şöyle devam etti: "Hoşgörü kenti Mardin'de insanlar iç içe kardeşçe yaşamayı öğrendiler. Bugün Süryani Cemaati Metropoliti Saliba Özmen'e geçmiş olsun dileklerimizi ilettik. Ameliyat esnasında bizden dua istedi. Biz de bütün kalbimizle şifa bulması için dua ettik. Zaten olması gereken de budur. Mardin'de farklı dinler ve diller acı günde, iyi günde, bayramlarda hep birlikte bir arada olmayı ve bu ortamı paylaşmayı çok iyi başarmıştır. Aslında dünyanın Mardin'in yaşama kültürünü örnek alması gerekir."

Ameliyat esnasında Müslümanların dualarını hissettiğini belirten Süryani Cemaati Metropoliti Saliba Özmen ise "Mardin, binlerce yıldır Müslümanların, Hıristiyanların, Yahudilerin, Ermenilerin, Yezidilerin ve bütün etnisitelerin bir araya geldiği bir hoşgörü şehridir. Mardin'in güzelliği de işte budur. Umarız bu güzellik bütün dünyaya örnek olur. Bayramlarımızda, taziyelerimizde, düğünlerimizde, birbirimizin sevincini ve acısını paylaşmayı biliyoruz. Mardin'deki bu birlikteliği dünya ülkelerinin kendilerine örnek alması gerekir. Ameliyat esnasında dualarınızı hissettim. Sizlerin ve Müslümanların duaları sayesinde iyileştim." diye konuştu. Orada bulunan Mardinli bir vatandaş ise Mardin'de değişik dinlerden ve ırklardan herkesin çok rahat bir şekilde fikirlerini ifade edebildiği, insanların birbirleriyle olan diyaloglarının birlikte kardeşçe yaşamalarını sağladığını ve bu kardeşlikten herkesin mutlu olduğunu belirtti.

SORULAR

1. Sizce Mardin'de insanların kardeşçe yaşama kültürü nasıl oluşmuştur?
2. Mardinli vatandaşın söyledikleriyle ilgili neler düşünüyorsunuz?
3. Siz de Mardin'de farklı dinler, diller ve kültürlerle birlikte yaşıyor olsaydınız neler yapardınız?
4. Sizce insanların birbirlerini doğru anlayarak kardeşçe yaşamaları için neler gereklidir?

ÖRNEK OLAY-9

Kazanım-9: İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar.

Açıklamalar: Paylaşma, yardımseverlik, işbirliği, işbölümü, dayanışma vb. kavramlara vurgu yapılır.

VAN İÇİN HERKES EL ELE

23 Ekim 2011'de Van'da meydana gelen depremde 700'ün üzerinde insan yaşamını yitirdi, çok sayıda ev, iş yeri, kamu binası yıkıldı ve birçok bina da hasar gördü. Ancak bu duruma hem Türkiye hem de dünyadan birçok ülke duyarsız kalmadı ve hemen çok sayıda yardım kampanyaları düzenlenerek Van'ın yaraları sarılmaya çalışıldı.

Van'da yaşanan 7,2'lik depremin hemen ardından Türkiye'nin hemen her yerinden kimi öğrenci, kimi öğretmen, kimi doktor, kimi avukat, yüzlerce insan gönüllü olarak Van'daki yaraları sarmak için geldiler. Depremzedeler için Van'a gelen yardımların toplandığı depolarda sabahlara kadar çalışan bu gönüllü insanlar tam bir kardeşlik örneği sergilediler.

Çoğunluğunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu bu gönüllü insanların gösterdikleri özveri gören herkesi duygulandırdı. Türkiye'nin birçok ilinden hatta çeşitli ülkelerden Van'a gelen gönüllüler, aralarında iş bölümü yaparak tam bir işbirliği içerisinde, gelen yardım kamyonlarını bir yandan depolara boşaltıyor bir yandan da boşalttıkları malzemeleri koli yaparak halka dağıtıyorlardı.

İzmir'den gelen bir gönüllü depremin hemen ertesi günü Van'a geldiğini belirterek, gönüllüler arasında iş bölümü yaparak mahallerde çalışmalar yaptıklarını ve halkın ihtiyaçlarını belirlediklerini, yaptıkları tespitlerin ardından depodan aldıkları yardım malzemelerini gece saatlerinde ailelere ulaştırdıklarını ifade etti. Ankara'dan gelen bir üniversite öğrencisi ise: "Biz ülkenin diğer bölgelerindeki insanlar da bu felaketi yaşayabilirdik. O açıdan bu insani görevimizi yerine getiriyoruz. Biz bir grup arkadaşımızla buraya hem yardım getirdik hem de duygularımızı paylaşmak için buraya geldik. Van'da tam bir kardeşlik tablosu oluşturduk." dedi.

Van'da tam bir iş birliği ve dayanışma örneğinin yaşandığını belirten üst düzey bir yetkili “Van depremi ile tüm Türkiye seferber olarak depremzedelerimizin yaralarını sarmaya çalışıyor. Türkiye'nin tamamında hem kamu kurumları, hem çeşitli sivil toplum kuruluşları hem de bireysel olarak birçok yardım kampanyası düzenlendi. Bu kampanyalarla depremzedelerin ihtiyaç duyduğu her çeşit yaşam malzemesi temin edilerek Van'a ulaştırıldı. Ayrıca dünyanın birçok ülkesinden de çeşitli yardımlar Van'a ulaştırıldı. Türkiye'nin ve dünyanın çeşitli yerlerinden Van'a gelen çok sayıda insan gece gündüz demeden çalışarak tüm dünyaya bir kardeşlik ve dayanışma örneği sergiledi. Bu durum gerek Van'da yaşayan depremzedeleri gerekse tüm Türkiye'yi çok derinden duygulandırdı” dedi.

SORULAR

1. Siz de Van depreminde yardım ettiniz mi, ya da çevrenizde bu depreme yardım edenleri gördünüz mü, gördüyseniz neler hissettiniz?
2. Siz Van'da yaşayan bir depremzede olsaydınız bu durum karşısında neler hissederdiniz?
3. Sizce iş bölümü ve iş birliği yapmak neden önemlidir, birer örnek veriniz?
4. Günümüzde böyle bir durumla karşılaşırdınız neler yapardınız?

3.6. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences for Windows 17.0) programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır.

Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı bağımsız t-testi, grup içi tekrarlı ölçümlerin arasındaki farkın anlamlılığının testinde bağımlı (eşleşmiş grup) t-testi kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 ($p < 0,005$) anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın bulguları ve bulgulara dayalı yorumlar yer almaktadır. Bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda elde edilen verilere göre ele alınmıştır.

4.1. Deney ve Kontrol Gruplarının Yansızlığına Yönelik Bulgular

Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubuyla yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun ön test başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 10: “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (ön test)	Kontrol	25	1,160	0,746	-0,170	0,866
	Deney	25	1,200	0,913		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-0,170$; $p=0,866>0,05$).

Tablo 11: “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (ön test)	Kontrol	25	1,480	0,714	0,335	0,739
	Deney	25	1,400	0,957		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,335$; $p=0,739>0,05$).

Tablo 12: “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (ön test)	Kontrol	25	1,680	0,802	2,097	0,041
	Deney	25	1,200	0,817		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2,097$; $p=0,041<0,05$). Kontrol grubunun demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar ön test puanları ($x=1,680$), Deney grubunun demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar ön test puanlarından ($x=1,200$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 13: “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrır” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrır (ön test)	Kontrol	25	1,280	0,891	-	0,631
	Deney	25	1,400	0,866		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,483$; $p=0,631>0,05$).

Tablo 14: “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (ön test)	Kontrol	25	2,000	0,866	2,071	0,044
	Deney	25	1,520	0,770		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2,071$; $p=0,044<0,05$). Kontrol grubunun ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir ön test puanları ($x=2,000$), Deney grubunun ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir ön test puanlarından ($x=1,520$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 15: “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (ön test)	Kontrol	25	1,440	0,821	-	0,301
	Deney	25	1,680	0,802		

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,046$; $p=0,301>0,05$).

Tablo 16: “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (ön test)	Kontrol	25	1,320	1,069	-	0,892
	Deney	25	1,360	0,995	0,137	

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-0,137$; $p=0,892>0,05$).

Tablo 17: “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder (ön test)	Kontrol	25	1,320	0,945	-	0,142
	Deney	25	1,680	0,748	1,493	

Araştırmaya katılan öğrencilerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-1,493$; $p=0,142>0,05$).

Tablo 18: “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplara Göre Ön Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar (ön test)	Kontrol	25	1,800	0,817	0,322	0,749
	Deney	25	1,720	0,936		

Araştırmaya katılan öğrencilerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar ön test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,322$; $p=0,749>0,05$).

4.2. Birinci Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

1. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubuyla yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun son test başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 19: “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (son test)	Kontrol	25	1,480	0,918	-1,571	0,123
	Deney	25	1,880	0,881		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar son test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,571$; $p=0,123>0,05$).

Tablo 20: “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (son test)	Kontrol	25	1,760	1,052	-	0,009
	Deney	25	2,440	0,651		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser son test puanları

ortalamalarının gurup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur($t=-2,749$; $p=0,009<0,05$). Deney grubunun demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser son test puanları ($x=2,440$), kontrol grubunun demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser son test puanlarından ($x=1,760$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 21: “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklere Örneklerle Açıklar” Kazanım Gruplarına Göre Son Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklere Örneklerle Açıklar (son test)	Kontrol	25	1,440	0,870	-	0,138
	Deney	25	1,800	0,817	1,509	

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik bir vatandaş olmanın gereklere örneklerle açıklar son test puanları ortalamalarının gurup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır($t=-1,509$; $p=0,138>0,05$).

Tablo 22: “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (son test)	Kontrol	25	1,440	0,917	-	0,329
	Deney	25	1,680	0,802	0,985	

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar son test puanları ortalamalarının gurup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,985$; $p=0,329>0,05$).

Tablo 23: “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Gruplarına Göre Son Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (son test)	Kontrol	25	1,680	0,988	-	0,035
	Deney	25	2,240	0,831	2,169	

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir son test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2,169$; $p=0,035<0,05$). Deney grubunun ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir son test puanları ($x=2,240$), kontrol grubunun ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir son test puanlarından ($x=1,680$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 24: “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (son test)	Kontrol	25	1,720	0,936	-	0,290
	Deney	25	2,000	0,913	1,071	

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir son test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,071$; $p=0,290>0,05$).

Tablo 25: “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (son test)	Kontrol	25	1,280	0,980	-	0,279
	Deney	25	1,560	0,821	1,095	

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser son test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,095$; $p=0,279>0,05$).

Tablo 26: “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (son test)	Kontrol	25	1,880	0,881	-	0,757
	Deney	25	1,960	0,935	0,311	

Araştırmaya katılan öğrencilerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder son test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,311$; $p=0,757>0,05$).

Tablo 27: “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplara Göre Son Test Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar (son test)	Kontrol	25	2,080	0,862	0,166	0,869
	Deney	25	2,040	0,841		

Araştırmaya katılan öğrencilerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar son test puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,166$; $p=0,869>0,05$).

4.3. İkinci Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

2. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubuyla yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 28: “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (kalıcılık testi)	Kontrol	25	1,200	0,817	-	0,633
	Deney	25	1,320	0,945	0,480	

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kalıcılık testi puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,480$; $p=0,633>0,05$).

Tablo 29: “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (kalıcılık testi)	Kontrol	25	1,240	1,165	-	0,001
	Deney	25	2,280	0,843	3,617	

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kalıcılık testi puanları

ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-3,617$; $p=0,001<0,05$). Deney grubunun demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kalıcılık testi puanları ($x=2,280$), kontrol grubunun demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kalıcılık testi puanlarından ($x=1,240$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 30: “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplarına Göre Kalıcılık Testi Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	Kontrol	25	1,440	0,768	-	0,329
	Deney	25	1,680	0,945	0,985	

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kalıcılık testi puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,985$; $p=0,329>0,05$).

Tablo 31: “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrır” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrır (kalıcılık testi)	Kontrol	25	1,400	0,957	-	0,330
	Deney	25	1,640	0,757	0,983	

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrır kalıcılık testi puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,983$; $p=0,330>0,05$).

Tablo 32: “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (kalıcılık testi)	Kontrol	25	2,160	0,800	-	0,299
	Deney	25	2,400	0,817	1,050	

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kalıcılık testi puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,050$; $p=0,299>0,05$).

Tablo 33: “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir (kalıcılık testi)	Kontrol	25	1,560	0,768	-	0,159
	Deney	25	1,920	0,997	1,430	

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,430$; $p=0,159>0,05$).

Tablo 34: “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (kalıcılık)	Kontrol	25	1,360	0,810	-	0,011
	Deney	25	1,960	0,790	2,652	

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının

grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2,652$; $p=0,011<0,05$). Deney grubunun karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ($x=1,960$), kontrol grubunun karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanlarından ($x=1,360$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 35: “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder (kalıcılık testi)	Kontrol	25	1,680	0,945	0,312	0,756
	Deney	25	1,600	0,866		

Araştırmaya katılan öğrencilerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,312$; $p=0,756>0,05$).

Tablo 36: “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Gruplara Göre Kalıcılık Testi Sonuçları

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	Kontrol	25	1,360	0,907	-	0,139
	Deney	25	1,760	0,970		

Araştırmaya katılan öğrencilerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,506$; $p=0,139>0,05$).

4.4. Üçüncü Alt Amaca ilişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

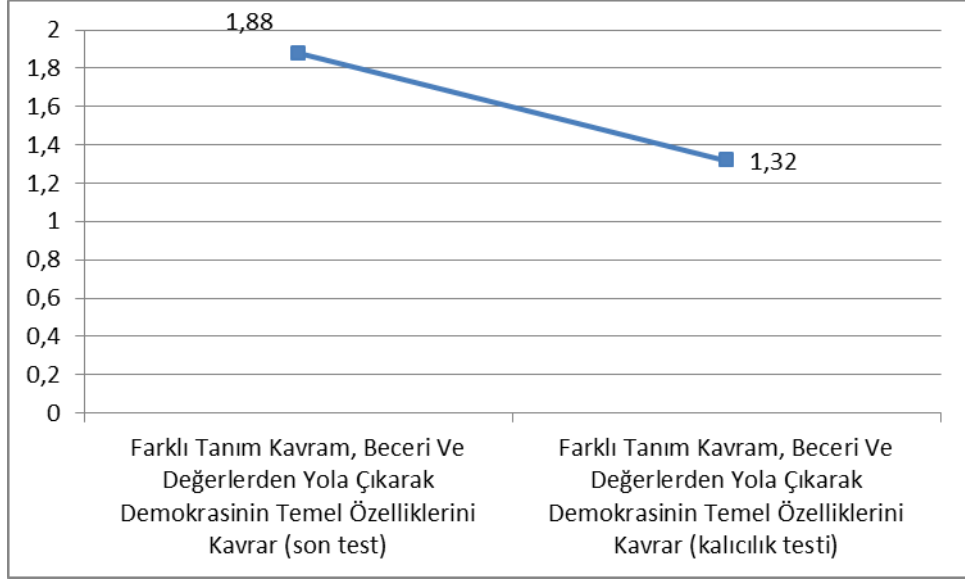
3. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubunun son test ile kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar son test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 37: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (son test)	25	1,880	0,881	-2,791	0,010
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (kalıcılık testi)	25	1,320	0,945		

Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar son test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,791$; $p=0,010<0,05$). Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar kazanımı son test ortalaması ($x=1,880$) farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kalıcılık testi ortalamasından ($x=1,320$) yüksektir.

Şekil 2: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

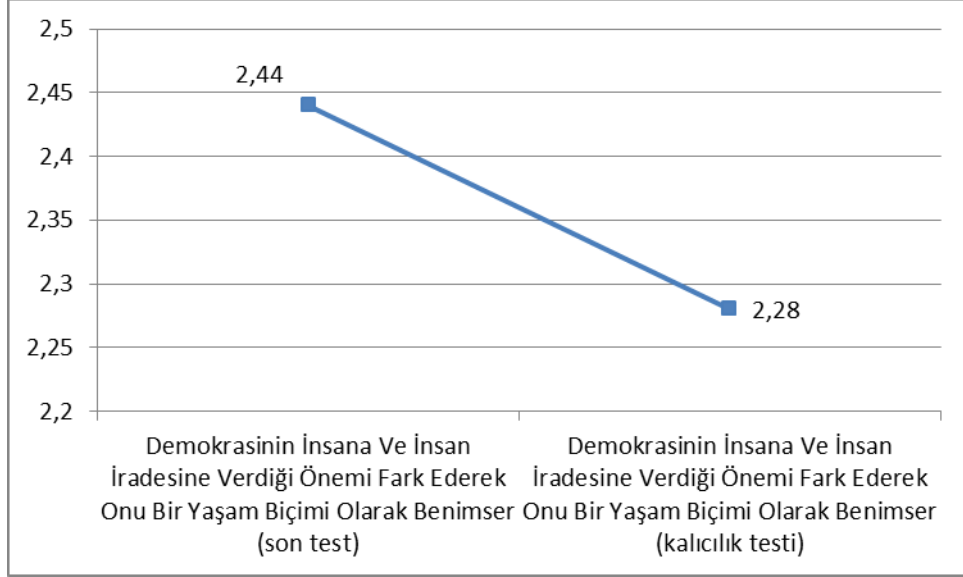
Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 38: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (son test)	25	2,440	0,651		
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (kalıcılık testi)	25	2,280	0,843		
				0,749	0,461

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,749$; $p=0,461>0,05$).

Şekil 3: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

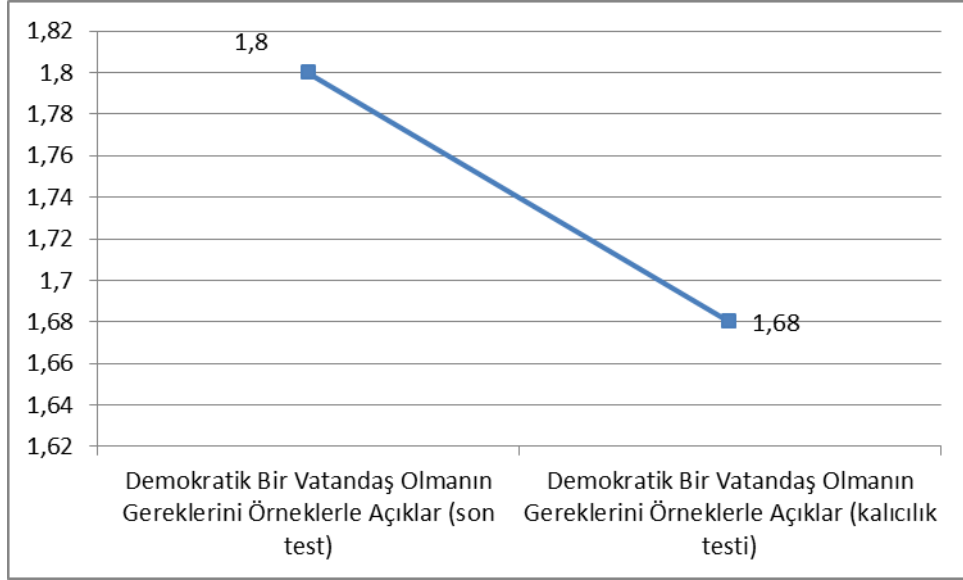
Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar son test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 39: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (son test)	25	1,800	0,817	-0,531	0,600
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	25	1,680	0,945		

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar

kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,531$; $p=0,600>0,05$).

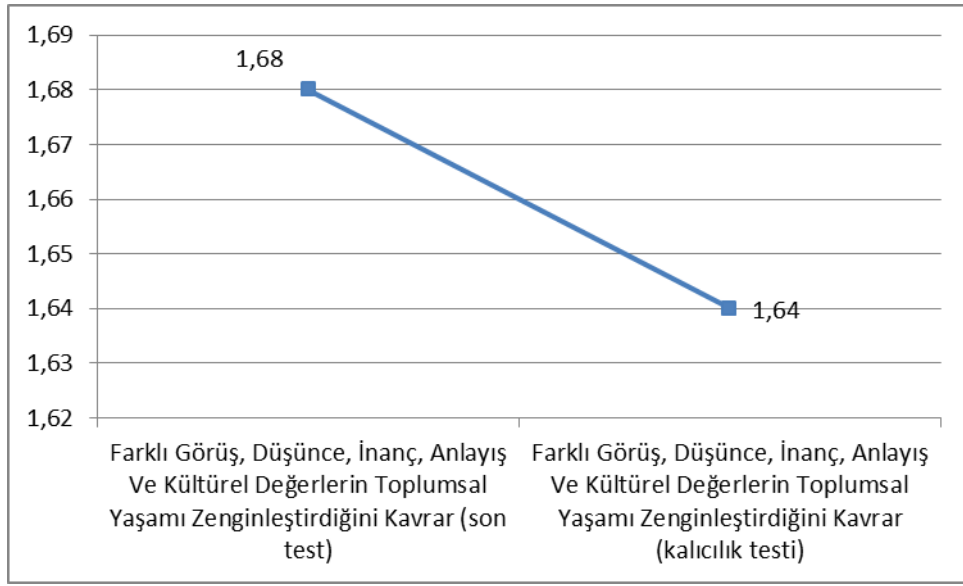
Şekil 4: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklere Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar son test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 40: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (son test)	25	1,680	0,802	-0,214	0,832
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (kalıcılık testi)	25	1,640	0,757		

Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar kazanımına ilişkin son test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,214$; $p=0,832>0,05$).

Şekil 5: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

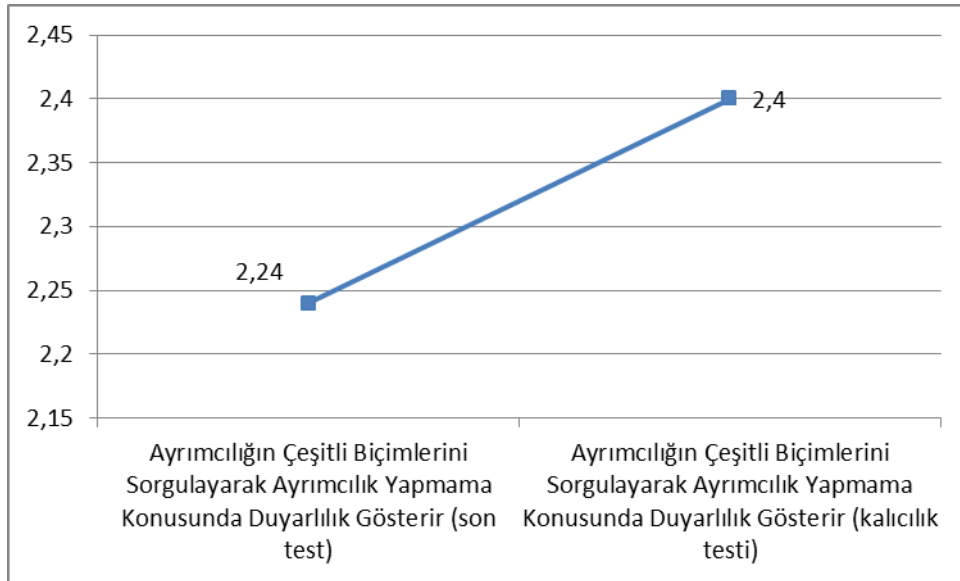
Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 41: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (son test)	25	2,240	0,831	-0,848	0,405
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (kalıcılık testi)	25	2,400	0,817		

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,848$; $p=0,405>0,05$).

Şekil 6: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

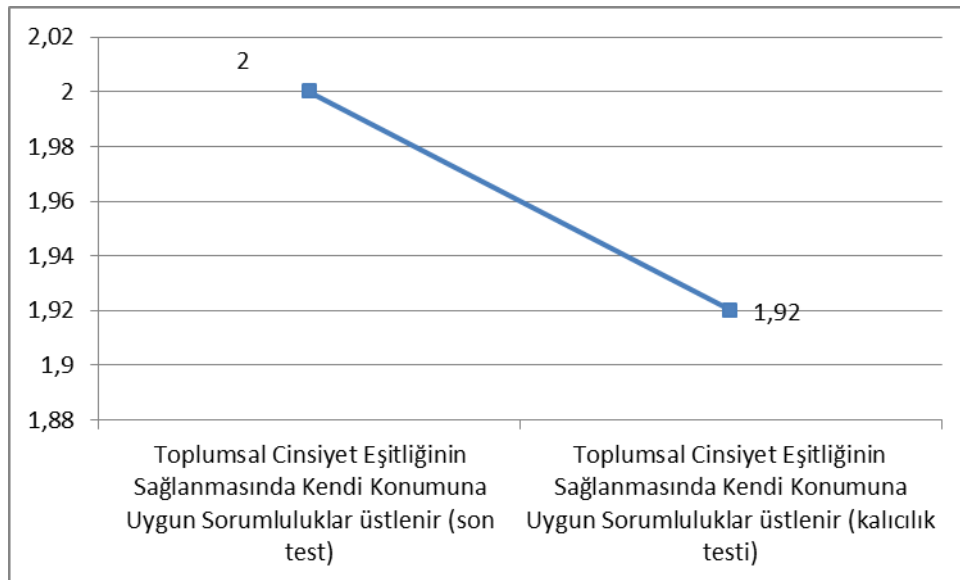
Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin

sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 42: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (son test)	25	2,000	0,913		
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (kalıcılık testi)	25	1,920	0,997	0,310	0,759

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,310$; $p=0,759>0,05$).

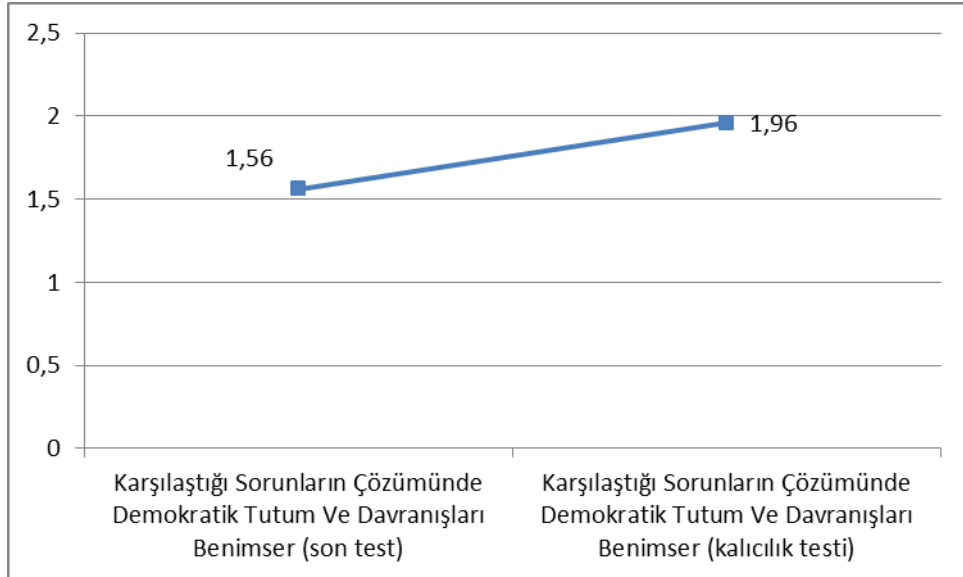
Şekil 7: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 43: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (son test)	25	1,560	0,821		
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (kalıcılık testi)	25	1,960	0,790	-1,922	0,067

Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,922$; $p=0,067>0,05$).

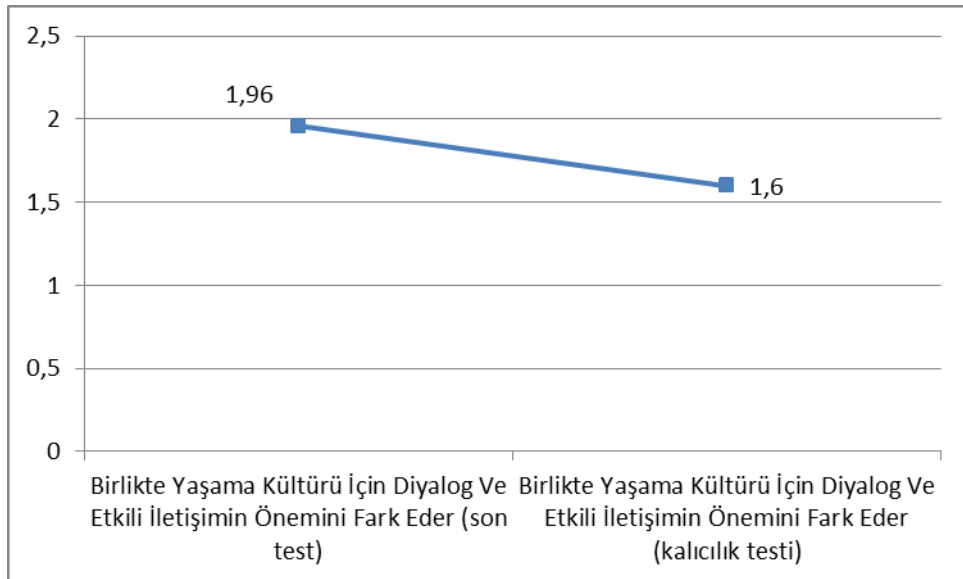
Şekil 8: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 44: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (son test)	25	1,960	0,935		
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (kalıcılık testi)	25	1,600	0,866	-1,304	0,205

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,304$; $p=0,205>0,05$).

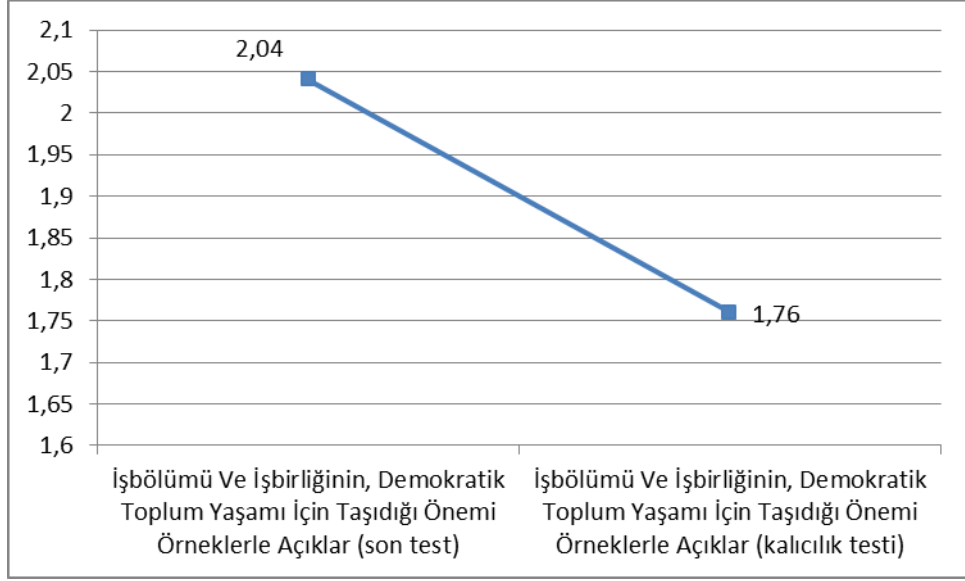
Şekil 9: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 45: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (son test)	25	2,040	0,841		
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	25	1,760	0,970	1,159	0,258

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,159$; $p=0,258>0,05$).

Şekil 10: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

4.5. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

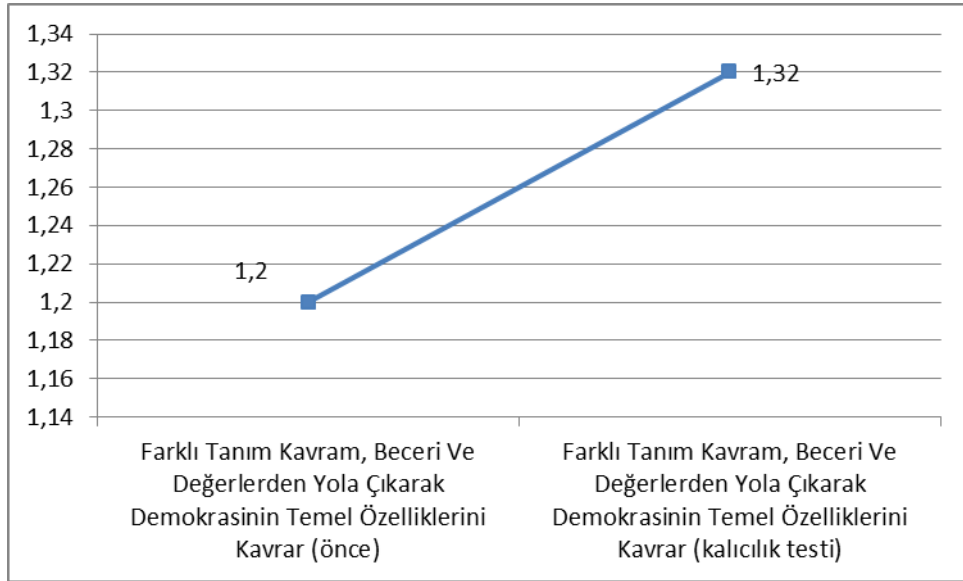
4. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubunun ön test ile kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Deney Grubunun farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 46: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (ön test)	25	1,200	0,913	-0,569	0,574
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (kalıcılık testi)	25	1,320	0,945		

Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,569$; $p=0,574>0,05$).

Şekil 11: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

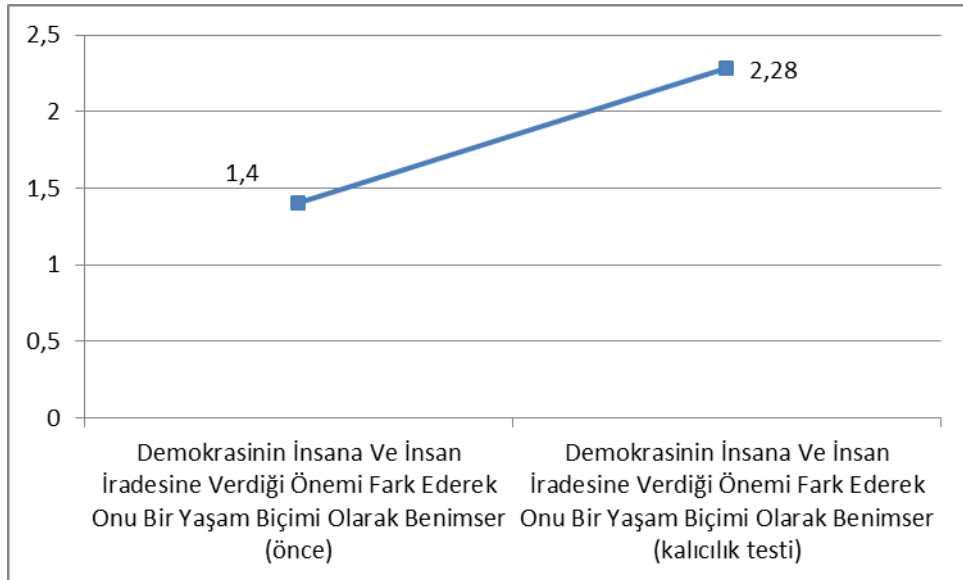
Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test ile demokrasinin insana ve insan

iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 47: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (ön test)	25	1,400	0,957		
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (kalıcılık testi)	25	2,280	0,843	-3,468	0,002

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3,468$; $p=0,002<0,05$).

Şekil 12: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

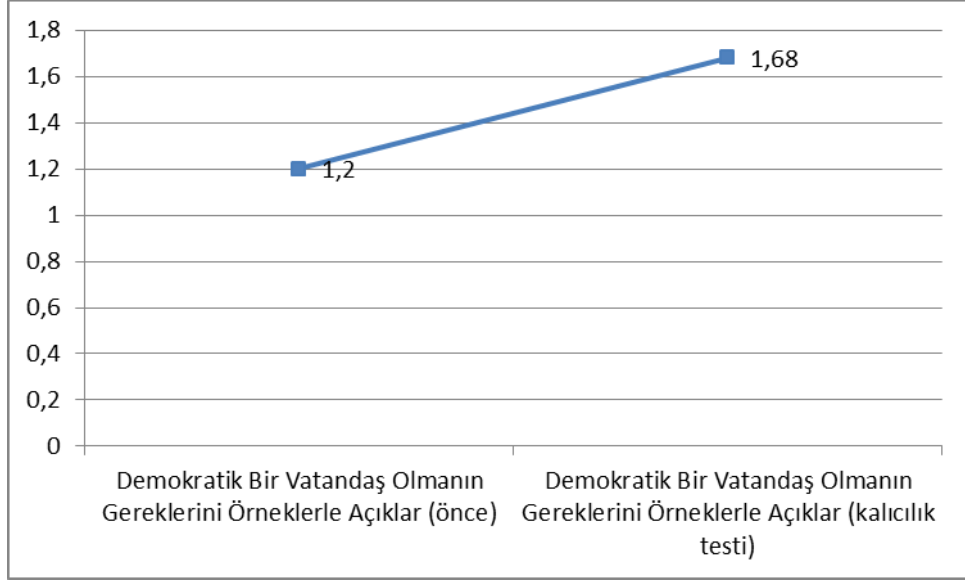
Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test ortalaması ($x=1,400$) demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamasından ($x=2,280$) düşüktür.

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 48: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (ön test)	25	1,200	0,817		
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	25	1,680	0,945	-1,953	0,063

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t= -1,953$; $p=0,063>0,05$).

Şekil 13: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereksinimleri Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 49: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (ön test)	25	1,400	0,866	-1,141	0,265
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (kalıcılık testi)	25	1,640	0,757		

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,141$; $p=0,265>0,05$).

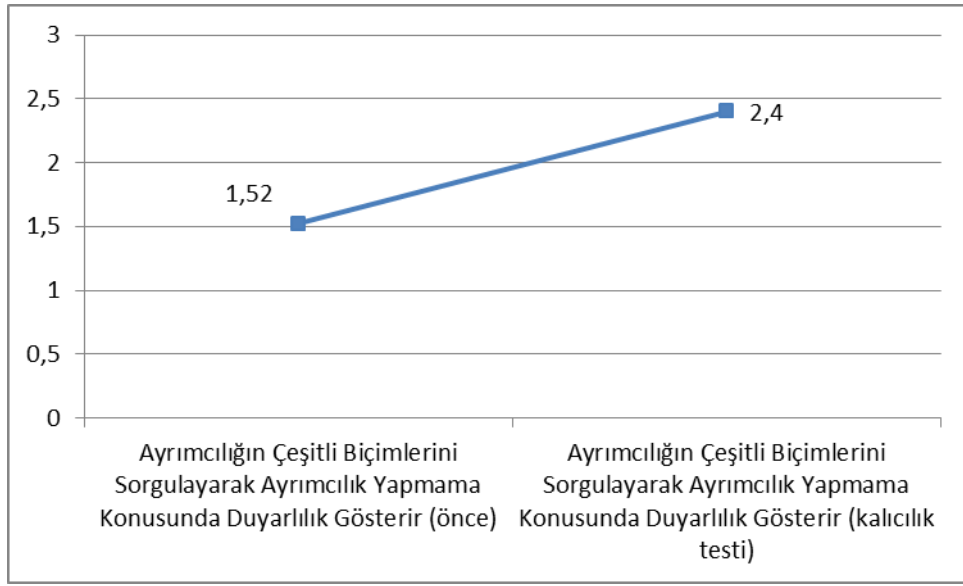
Şekil 14: Deney Grubu” Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 50: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (ön test)	25	1,520	0,770	-4,530	0,000
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (kalıcılık testi)	25	2,400	0,817		

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-4,530$; $p=0,000<0,05$).

Şekil 15: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

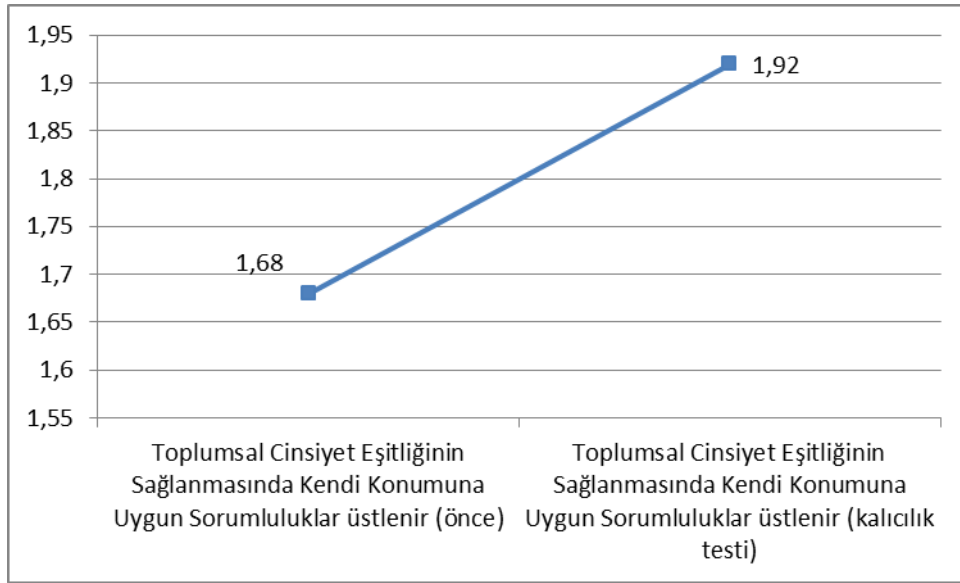
Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ortalaması ($x=1,520$) ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamasından ($x=2,400$) düşüktür.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin ön test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 51: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (ön test)	25	1,680	0,802	-1,063	0,298
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (kalıcılık testi)	25	1,920	0,997		

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin ön test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,063$; $p=0,298>0,05$).

Şekil 16: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

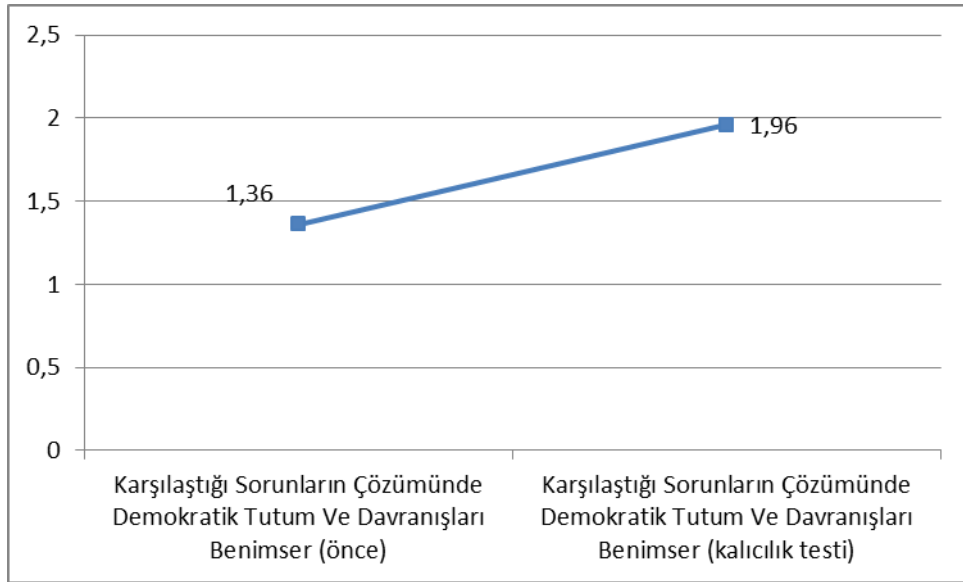
Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve

davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 52: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

Kazanım		N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (ön test)		25	1,360	0,995	-2,598	0,016
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (kalıcılık testi)		25	1,960	0,790		

Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2,598$; $p=0,016<0,05$).

Şekil 17: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

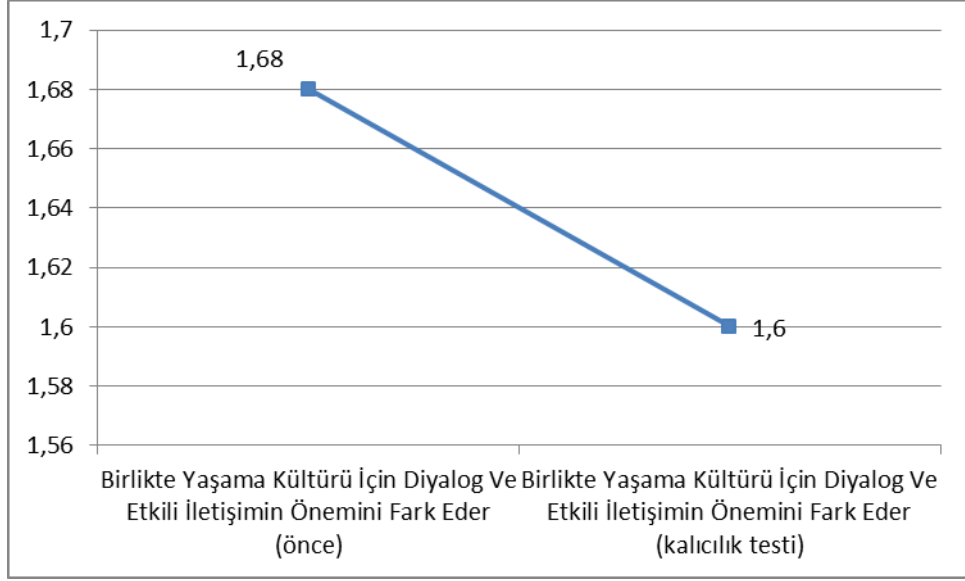
Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test ortalaması ($x=1,360$) karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamasından ($x=1,960$) düşüktür.

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 53: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (ön test)	25	1,680	0,748		
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (kalıcılık testi)	25	1,600	0,866	-0,385	0,703

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,385$; $p=0,703>0,05$).

Şekil 18: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

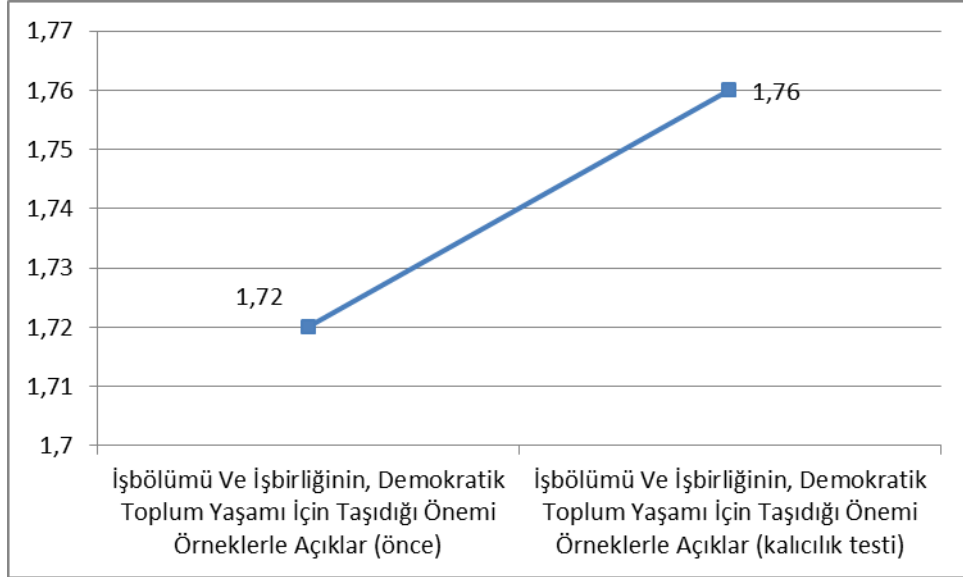
Tablo 54: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (ön test)	25	1,720	0,936	-0,143	0,888
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	25	1,760	0,970		

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,143$; $p=0,888>0,05$).

Şekil 19: Deneysel Grup “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test ile Kalıcılık Testi Arasındaki Fark

4.6. Beşinci Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

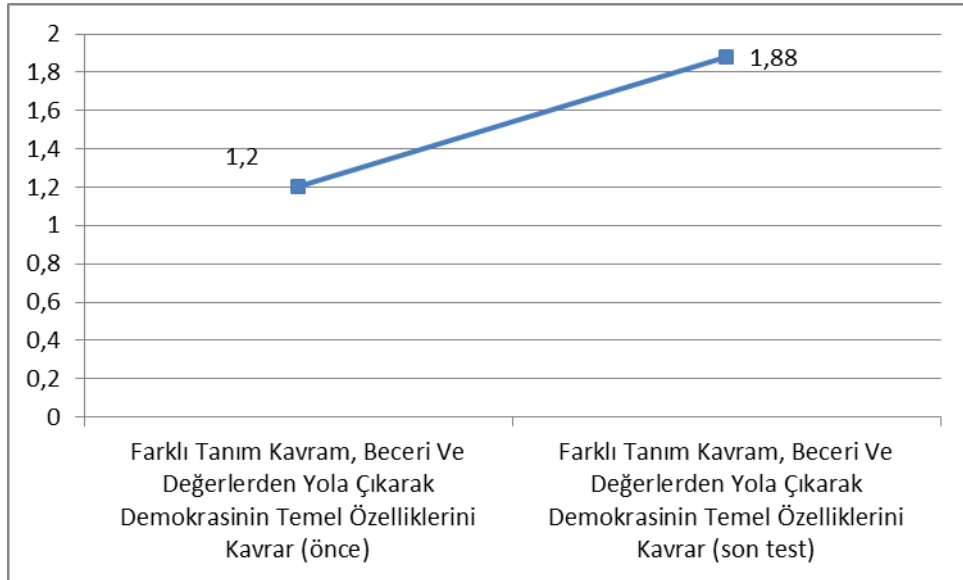
5. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deneysel grubunun ön test ile son test başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Farklı tanım, kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin son test arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 55: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (ön test)	25	1,200	0,913	-3,778	0,001
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (son test)	25	1,880	0,881		

Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-3,778$; $p=0,001<0,05$). Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test ortalaması ($x=1,200$) farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin son test ortalamasından ($x=1,880$) düşüktür.

Şekil 20: Deney Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 56: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (ön test)	25	1,400	0,957	-4,437	0,000
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (son test)	25	2,440	0,651		

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-4,437$; $p=0,000<0,05$).

Şekil 21: Deney Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

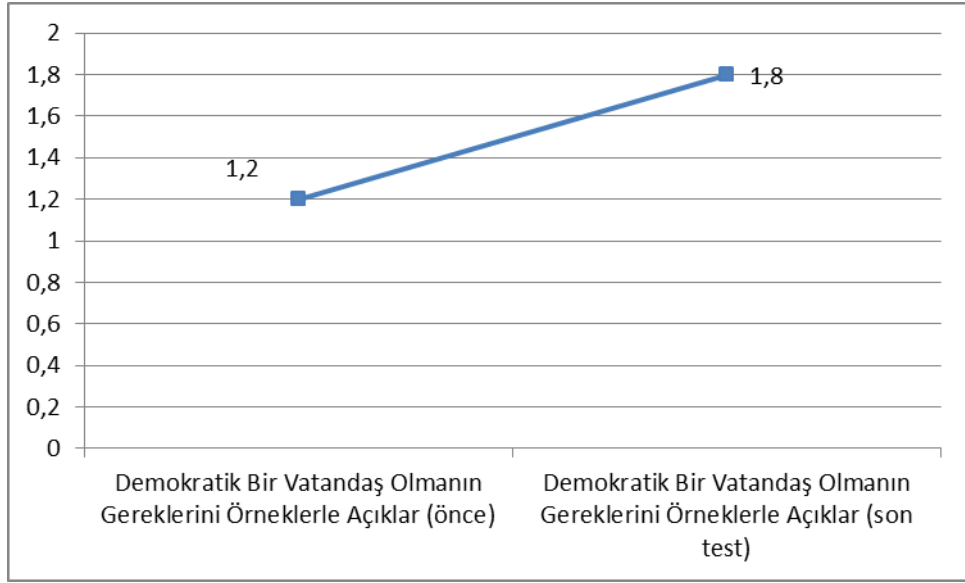
Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test ortalaması ($x=1,400$) demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test ortalamasından ($x=2,440$) düşüktür.

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 57: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (ön test)	25	1,200	0,817	-2,683	0,013
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (son test)	25	1,800	0,817		

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2,683$; $p=0,013<0,05$).

Şekil 22: Deney Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

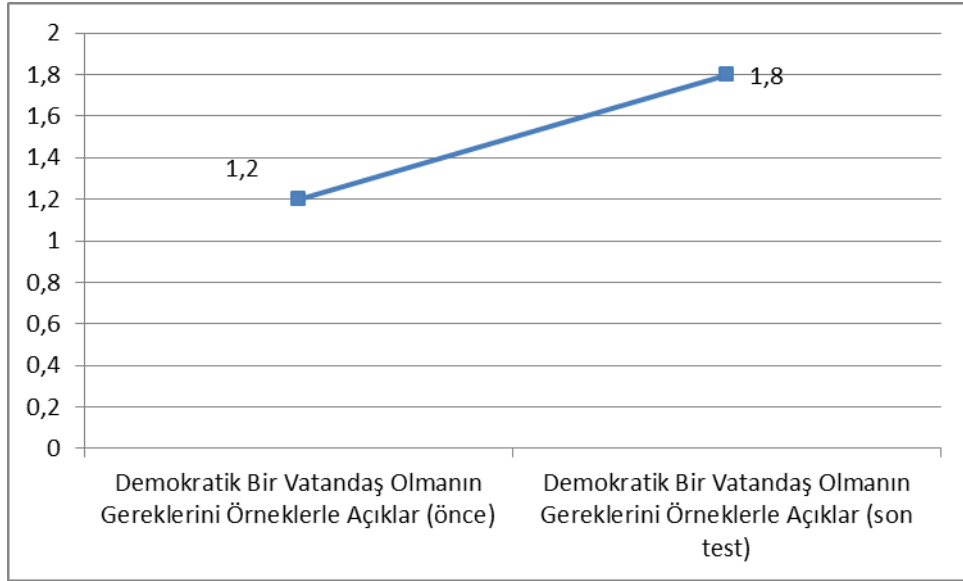
Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ortalaması ($x=1,200$) demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ortalamasından ($x=1,800$) düşüktür.

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 58: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (ön test)	25	1,400	0,866	-1,159	0,258
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (son test)	25	1,680	0,802		

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,159$; $p=0,258>0,05$).

Şekil 23: Deney Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

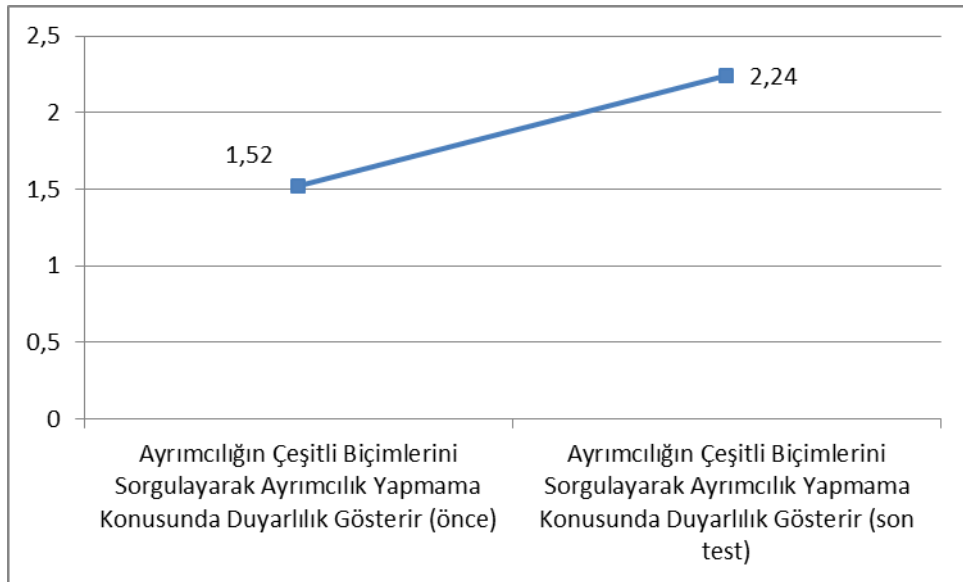
Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son

test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 59: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (ön test)	25	1,520	0,770	-4,548	0,000
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (son test)	25	2,240	0,831		

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-4,548$; $p=0,000<0,05$).

Şekil 24: Deney Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ortalaması ($x=1,520$) ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test ortalamasından ($x=2,240$) düşüktür.

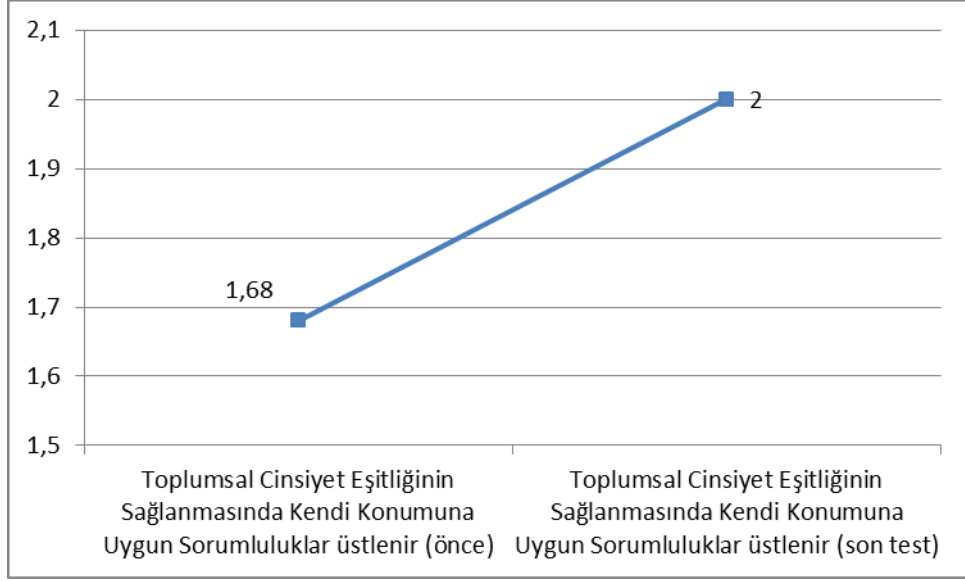
Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin ön test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 60: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (ön test)	25	1,680	0,802	-1,554	0,133
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (son test)	25	2,000	0,913		

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin ön test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,554$; $p=0,133>0,05$).

Şekil 25: Deney Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

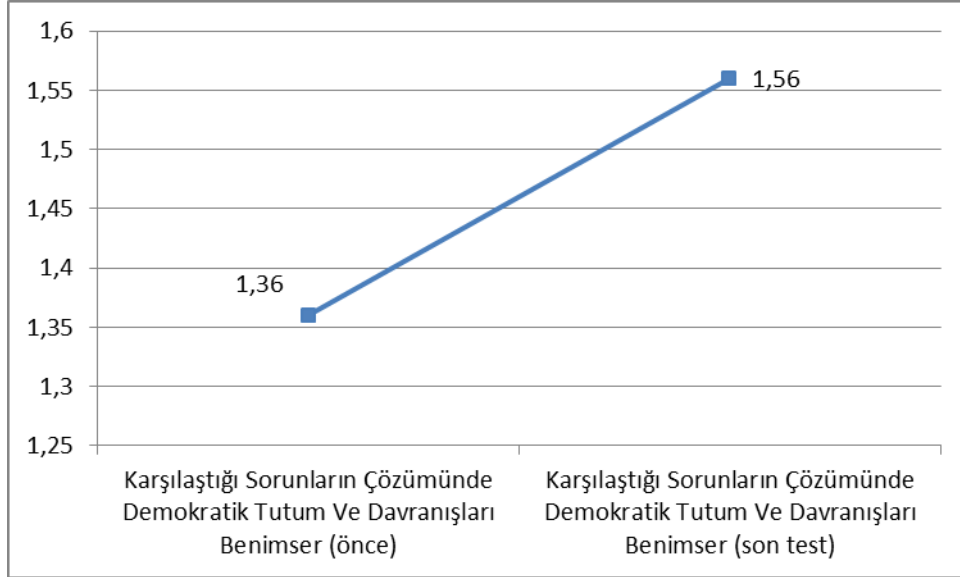
Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 61: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (ön test)	25	1,360	0,995	-0,926	0,364
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (son test)	25	1,560	0,821		

Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi

sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,926$; $p=0,364>0,05$).

Şekil 26: Deney Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 62: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder (ön test)	25	1,680	0,748	-1,273	0,215
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder (son test)	25	1,960	0,935		

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin

önemini fark eder kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,273$; $p=0,215>0,05$).

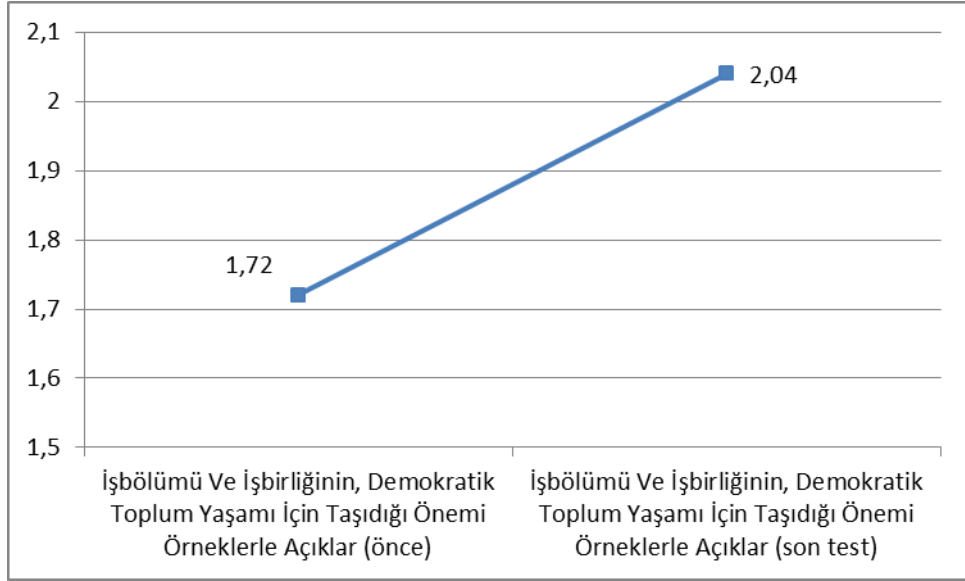
Şekil 27: Deney Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 63: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (ön test)	25	1,720	0,936	-1,218	0,235
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (son test)	25	2,040	0,841		

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,218$; $p=0,235>0,05$).

Şekil 28: Deney Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

4.7. Altıncı Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

6. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun son test ile kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

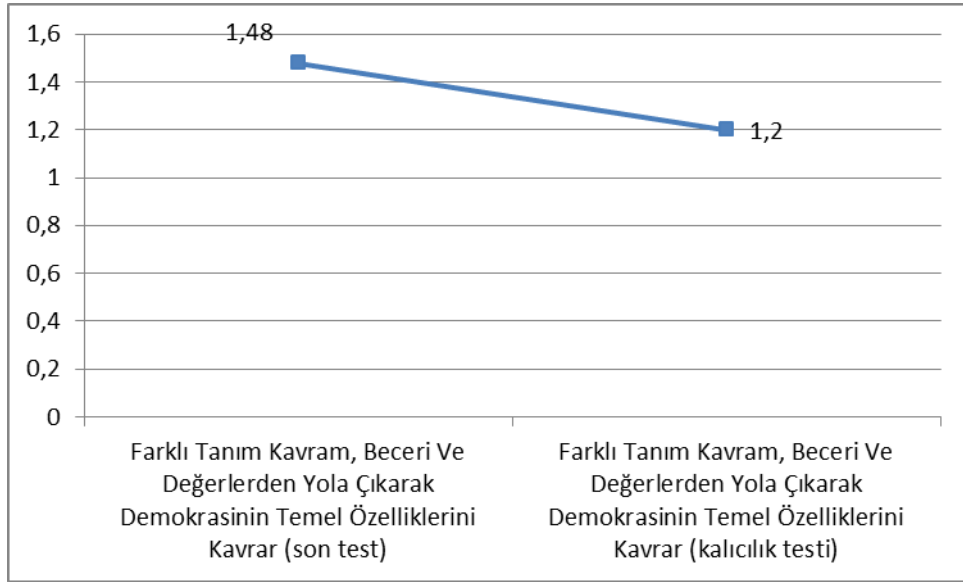
Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin son test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin

kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 64: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (son test)	25	1,480	0,918	1,273	0,215
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (kalıcılık testi)	25	1,200	0,817		

Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin son test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,273$; $p=0,215>0,05$).

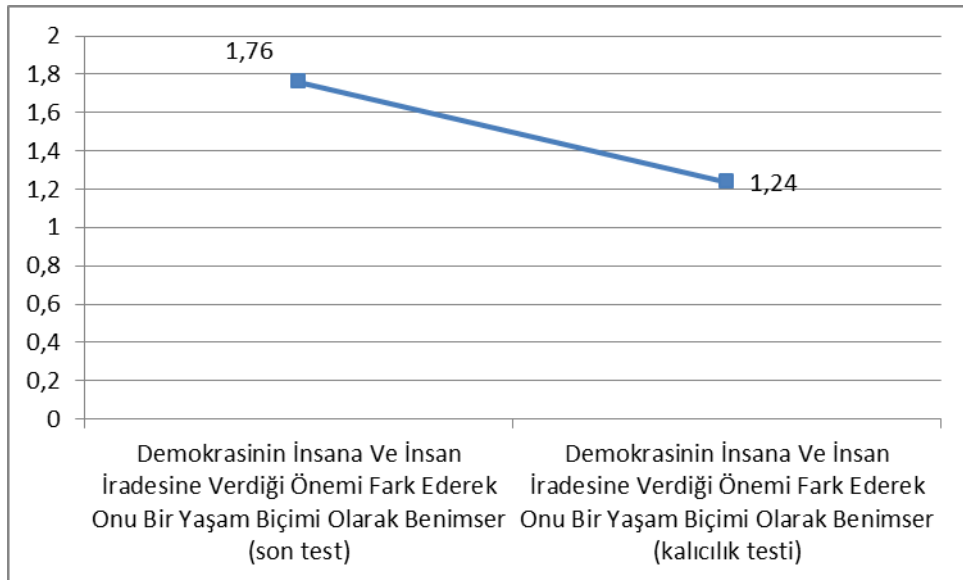
Şekil 29: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 65: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (son test)	25	1,760	1,052		
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (kalıcılık testi)	25	1,240	1,165		
				1,698	0,102

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,698$; $p=0,102>0,05$).

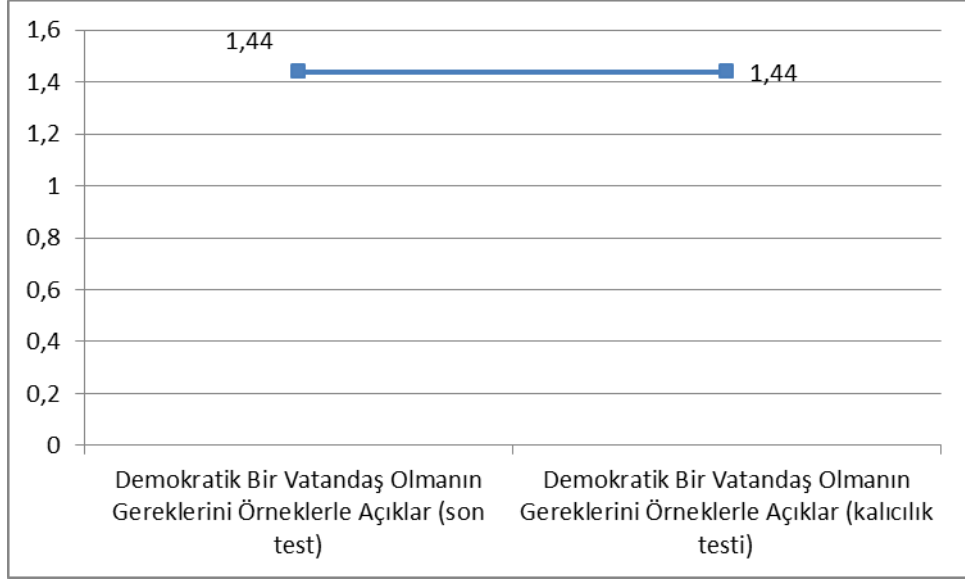
Şekil 30: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 66: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Bulgular

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (son test)	25	1,440	0,870		
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	25	1,440	0,768	-0,000	1,000

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,000$; $p=1,000>0,05$).

Şekil 31: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklere Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin son test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

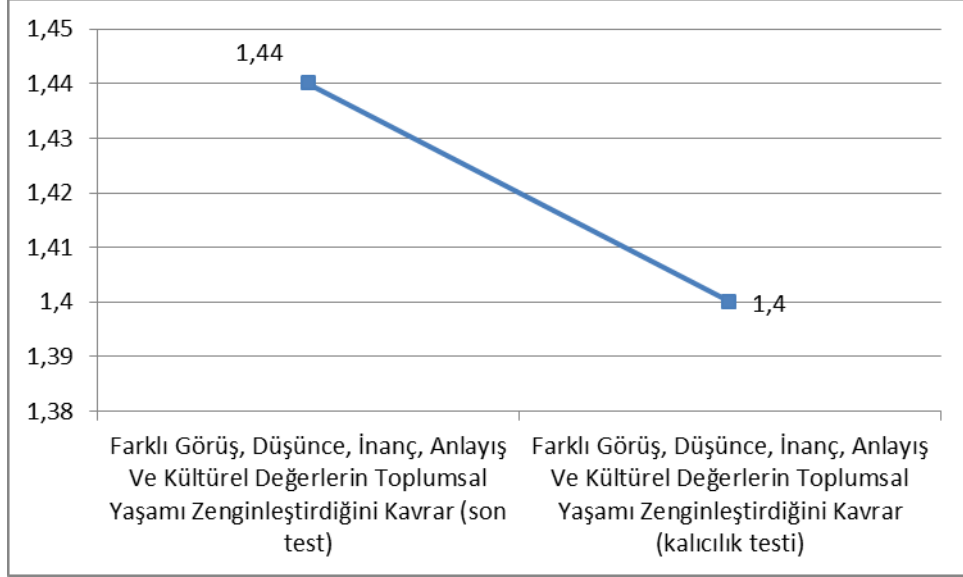
Tablo 67: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (son test)	25	1,440	0,917	-0,182	0,857
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (kalıcılık testi)	25	1,400	0,957		

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin son test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,182$; $p=0,857>0,05$).

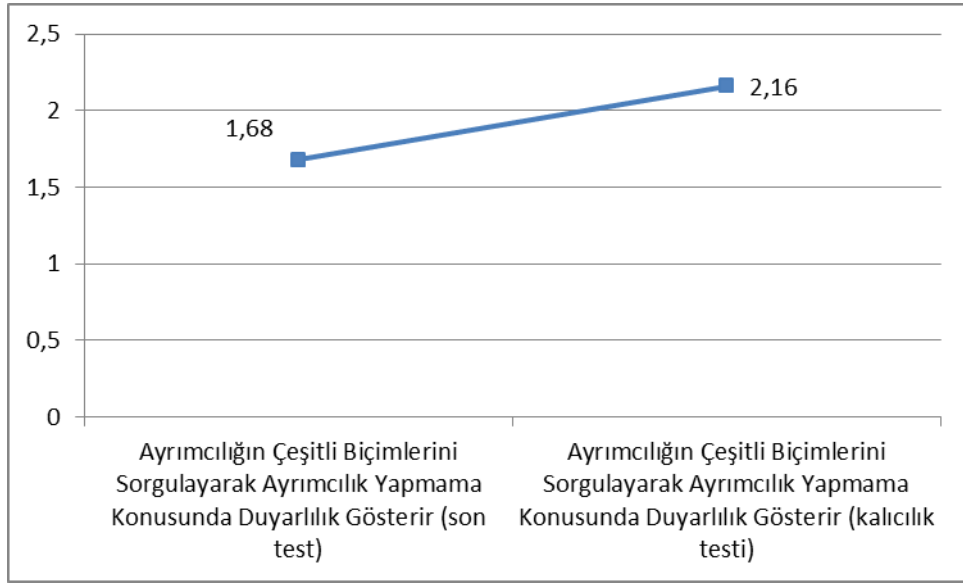
Şekil 32: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Son Test ile Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 68: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (son test)	25	1,680	0,988	-2,388	0,025
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (kalıcılık testi)	25	2,160	0,800		

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2,388$; $p=0,025<0,05$).

Şekil 33: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

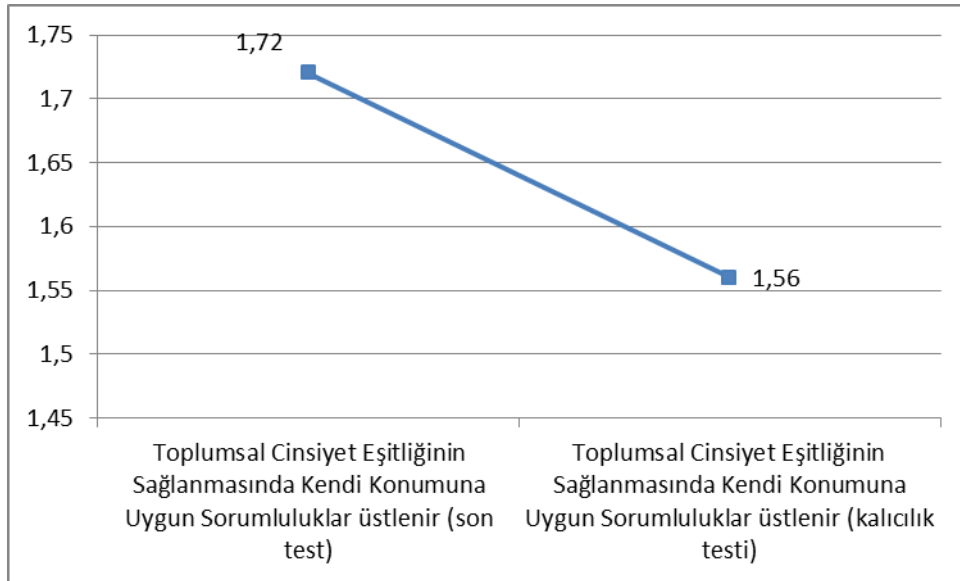
Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test ortalaması ($x=1,680$) ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamasından ($x=2,160$) düşüktür.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 69: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (son test)	25	1,720	0,936	-0,778	0,444
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (kalıcılık testi)	25	1,560	0,768		

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,778$; $p=0,444>0,05$).

Şekil 34: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

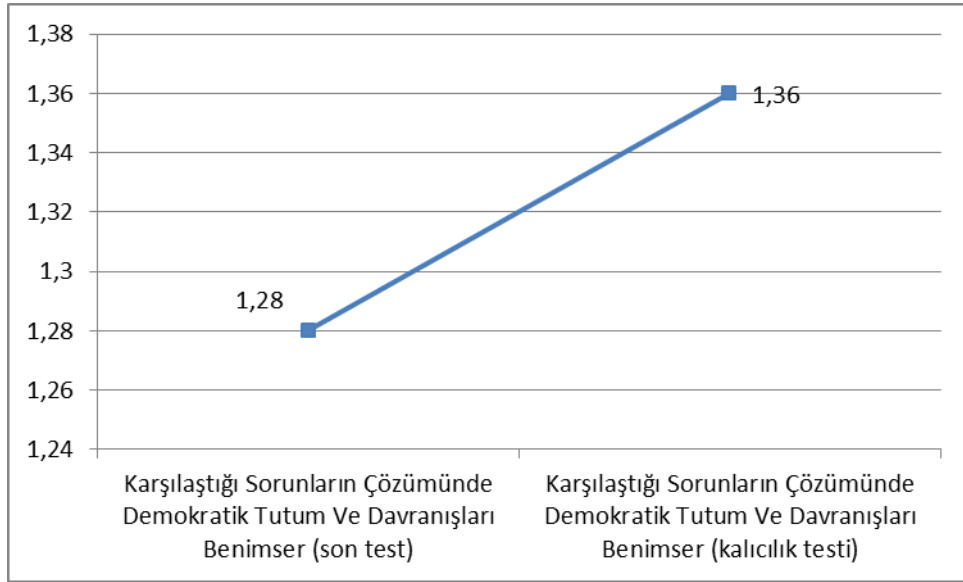
Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir

farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 70: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (son test)	25	1,280	0,980	-0,347	0,731
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (kalıcılık testi)	25	1,360	0,810		

Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,347$; $p=0,731>0,05$).

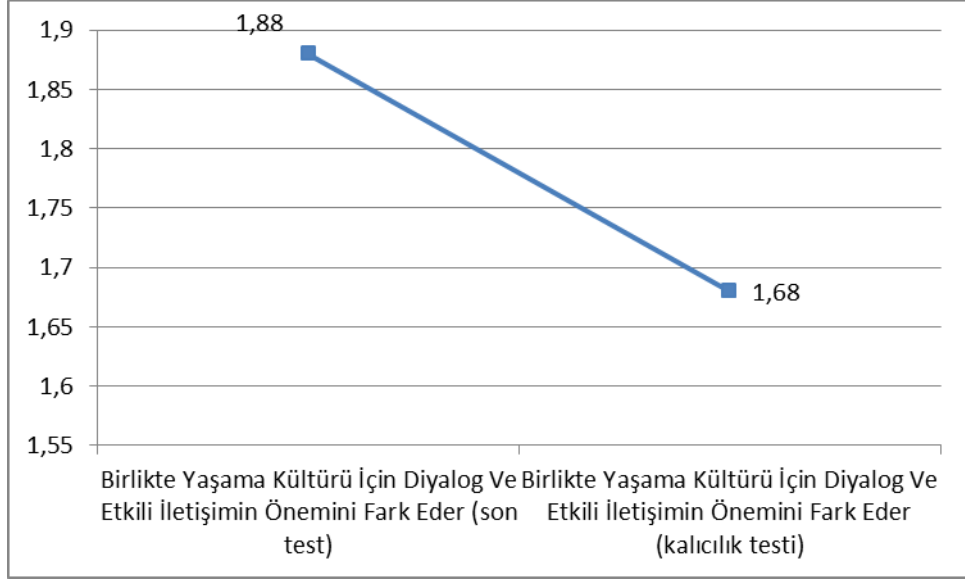
Şekil 35: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 71: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (son test)	25	1,880	0,881		
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (kalıcılık testi)	25	1,680	0,945	1,000	0,327

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,000$; $p=0,327>0,05$).

Şekil 36: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

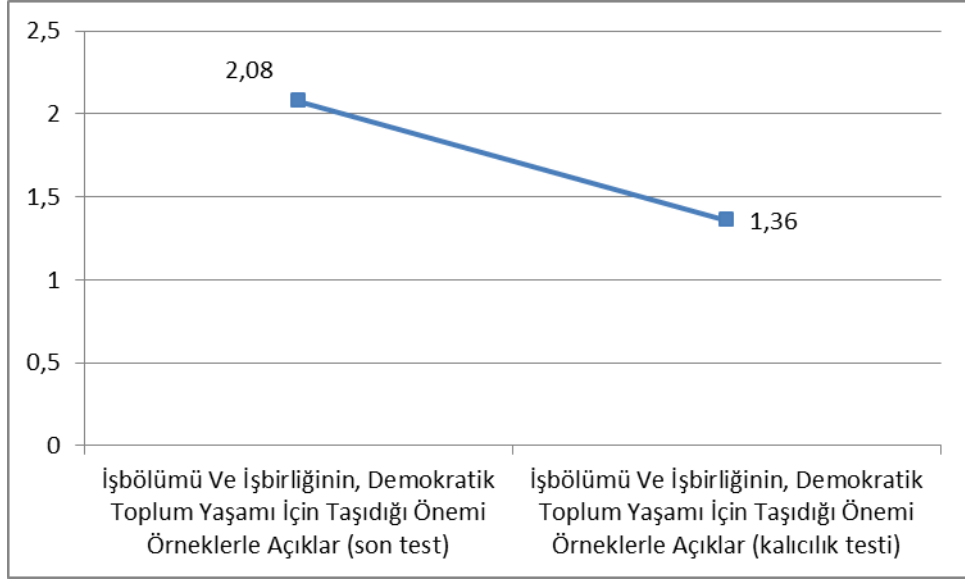
İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 72: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (son test)	25	2,080	0,862		
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	25	1,360	0,907	-2,979	0,007

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla

yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,979$; $p=0,007<0,05$).

Şekil 37: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Son Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ortalaması ($x=2,080$) işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamasından ($x=1,360$) yüksektir.

4.8. Yedinci Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

7. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun ön test ile kalıcılık testi başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

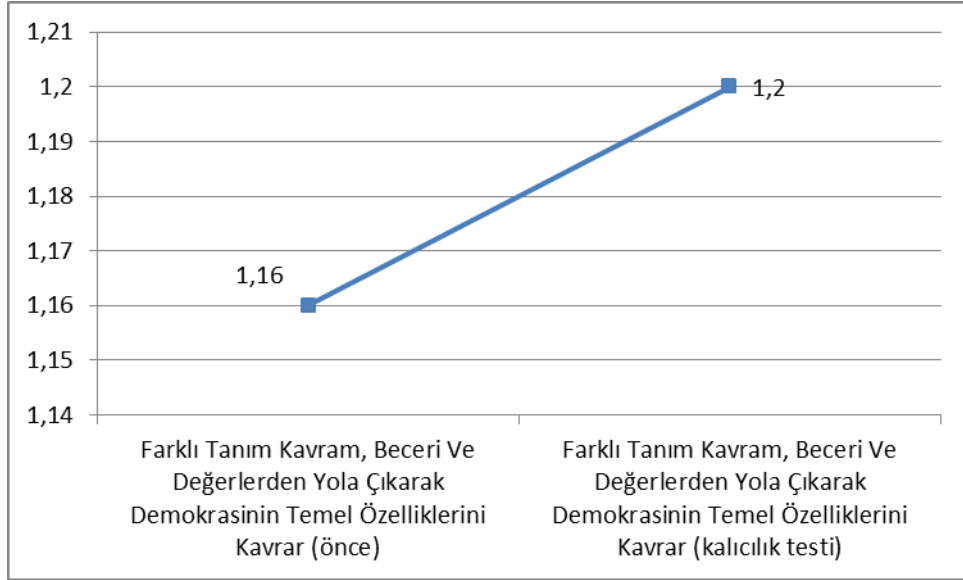
Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin

kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 73: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (ön test)	25	1,160	0,746	-0,176	0,862
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (kalıcılık testi)	25	1,200	0,817		

Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,176$; $p=0,862>0,05$).

Şekil 38: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

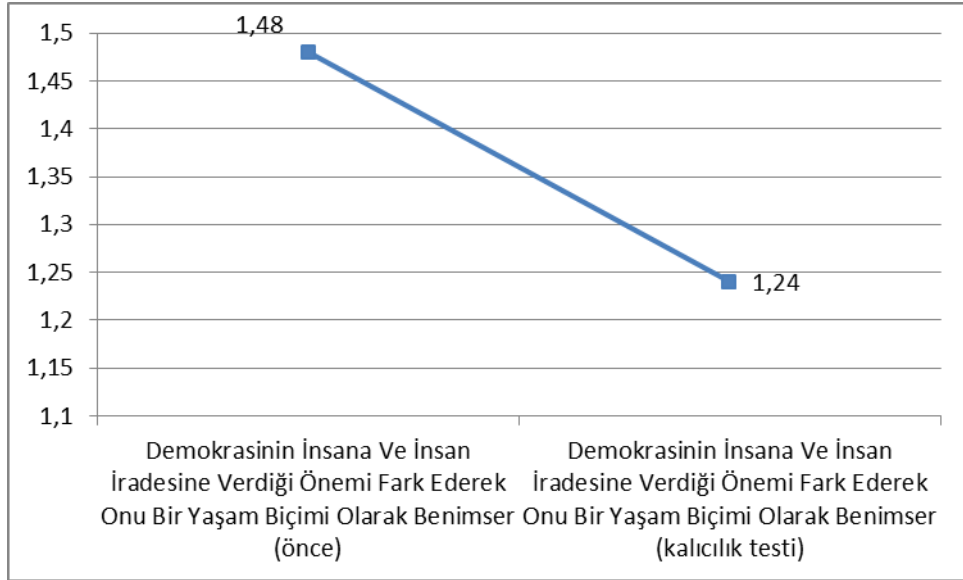

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser (önce) ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser (kalıcılık testi) arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 74: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (ön test)	25	1,480	0,714		
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (kalıcılık testi)	25	1,240	1,165	-0,827	0,417

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,827$; $p=0,417>0,05$).

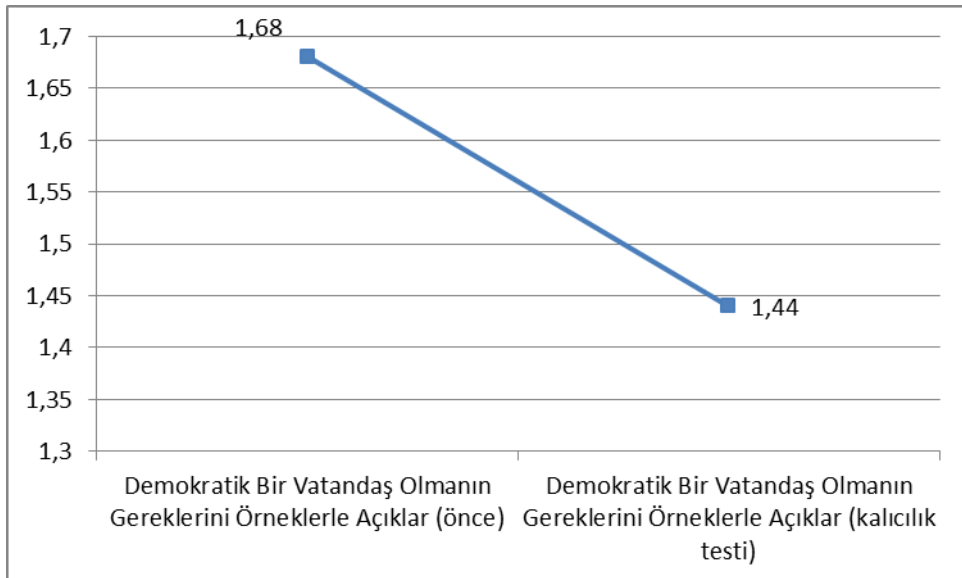
Şekil 39: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 75: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (ön test)	25	1,680	0,802		
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	25	1,440	0,768	-1,238	0,228

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,238$; $p=0,228>0,05$).

Şekil 40: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 76: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (ön test)	25	1,280	0,891	-0,592	0,559
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (kalıcılık testi)	25	1,400	0,957		

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,592$; $p=0,559>0,05$).

Şekil 41: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 77: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (ön test)	25	2,000	0,866	-0,941	0,356
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (kalıcılık testi)	25	2,160	0,800		

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,941$; $p=0,356>0,05$).

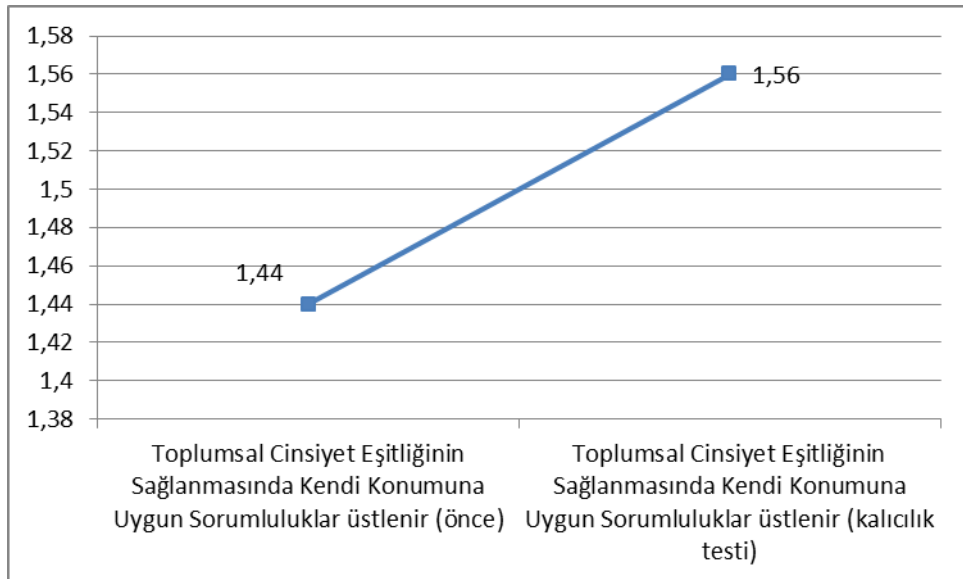
Şekil 42: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin ön test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 78: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka Yönelik Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (ön test)	25	1,440	0,821		
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (kalıcılık testi)	25	1,560	0,768	-0,681	0,503

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına yönelik ön test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına yönelik kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,681$; $p=0,503>0,05$).

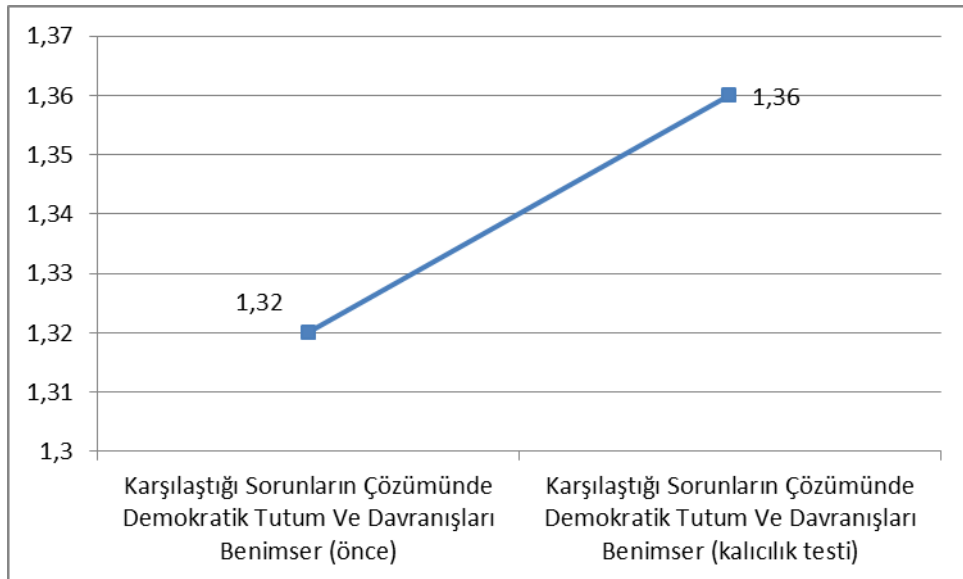
Şekil 43: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 79: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (ön test)	25	1,320	1,069	-0,204	0,840
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (kalıcılık testi)	25	1,360	0,810		

Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,204$; $p=0,840>0,05$).

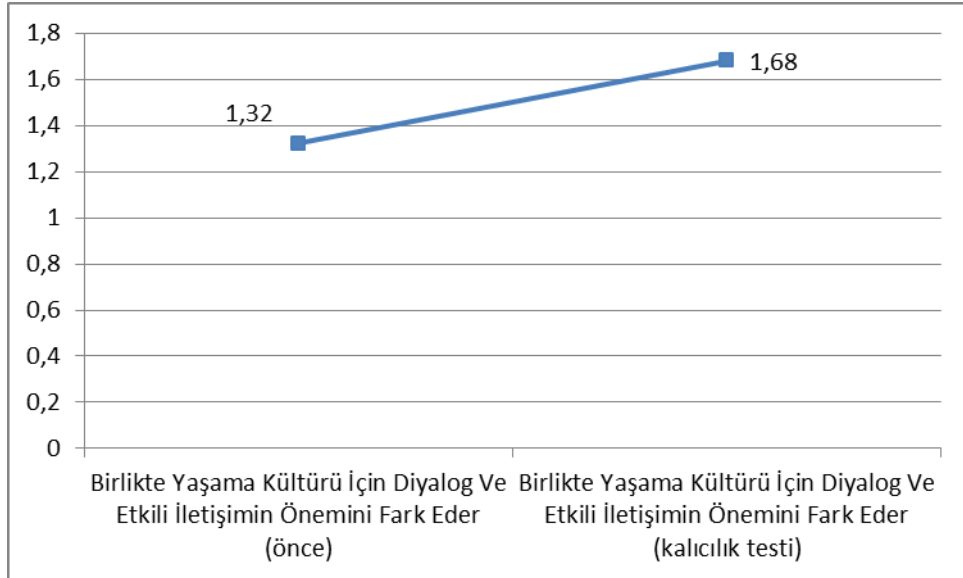
Şekil 44: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 80: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark İlişkinin Sonuçları

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (ön test)	25	1,320	0,945	-1,809	0,083
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (kalıcılık testi)	25	1,680	0,945		

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,809$; $p=0,083>0,05$).

Şekil 45: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

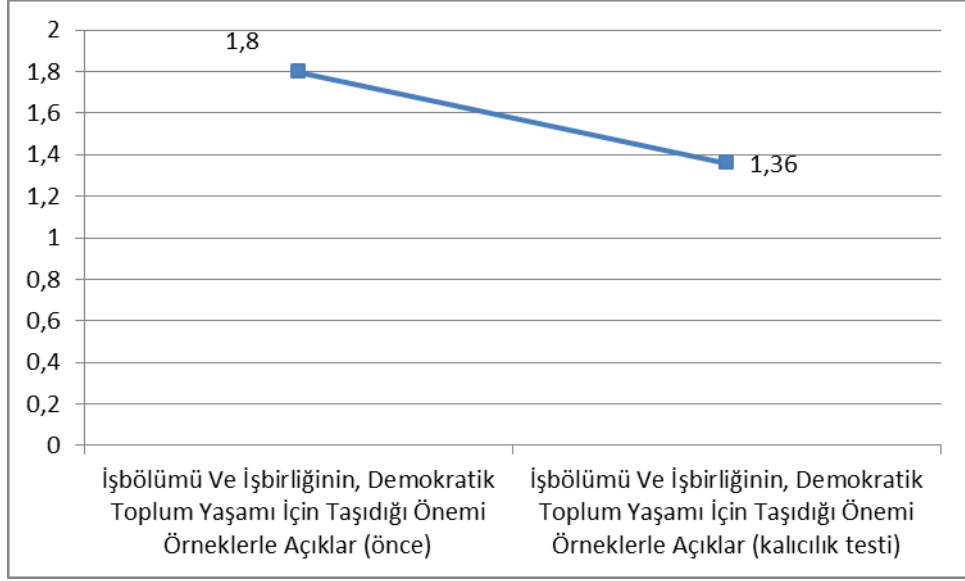
İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 81: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (ön test)	25	1,800	0,817		
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	25	1,360	0,907	-2,290	0,031

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=2,290$; $p=0,031<0,05$).

Şekil 46: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Kalcılık Testi Puanları Arasındaki Fark

İş bölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ortalaması ($x=1,800$) işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalcılık testi ortalamasından ($x=1,360$) yüksektir.

4.9. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

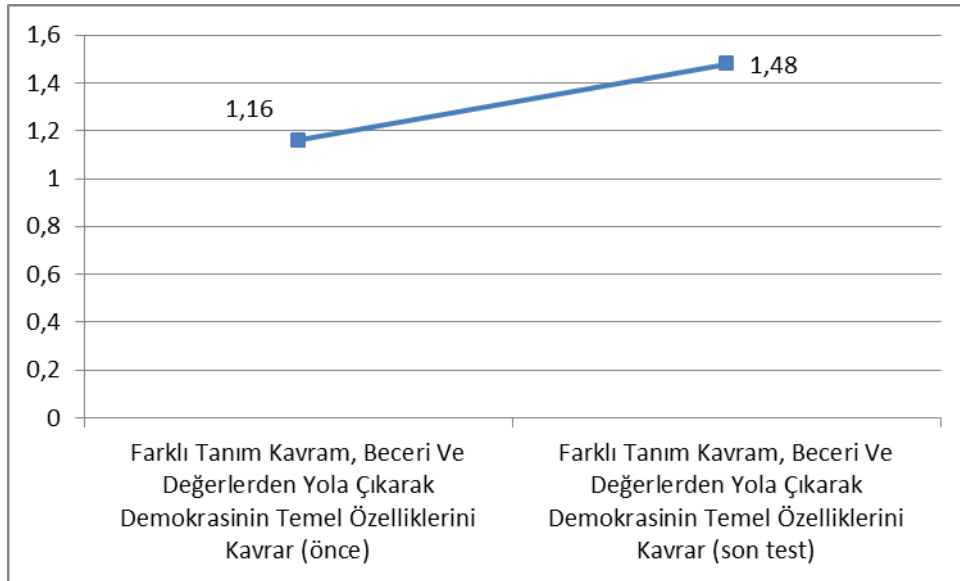
8. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki konuların öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun ön test ile son test başarı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 82: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (ön test)	25	1,160	0,746	-1,877	0,073
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (son test)	25	1,480	0,918		

Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,877$; $p=0,073>0,05$).

Şekil 47: Kontrol Grubu “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına

ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 83: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (ön test)	25	1,480	0,714		
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (son test)	25	1,760	1,052	-1,127	0,271

Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test ile demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,127$; $p=0,271>0,05$).

Şekil 48: Kontrol Grubu “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

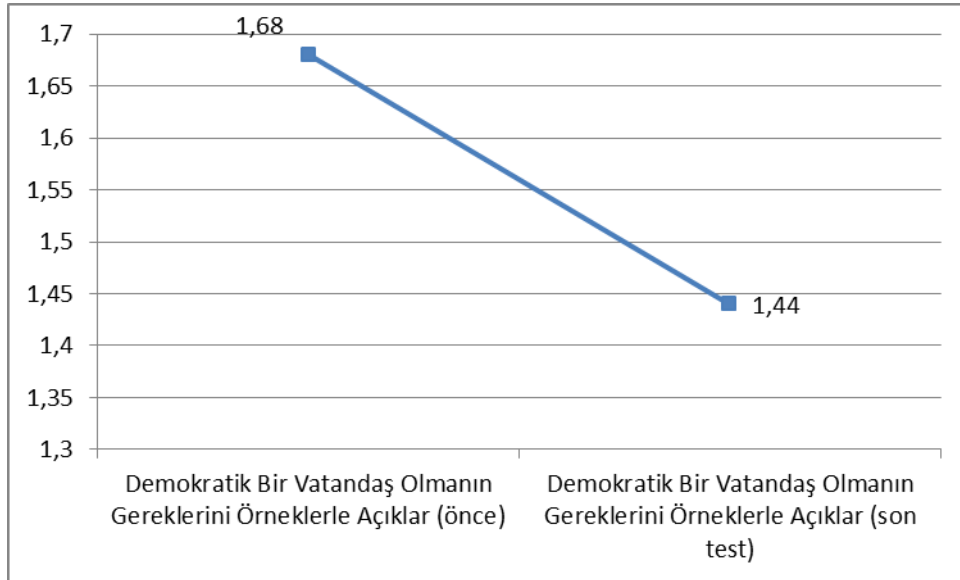
Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar

kazanımına ilişkin son test arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 84: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar (ön test)	25	1,680	0,802	1,297	0,207
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar (son test)	25	1,440	0,870		

Demokratik bir vatandaş olmanın gereklilerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile demokratik bir vatandaş olmanın gereklilerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,297$; $p=0,207>0,05$).

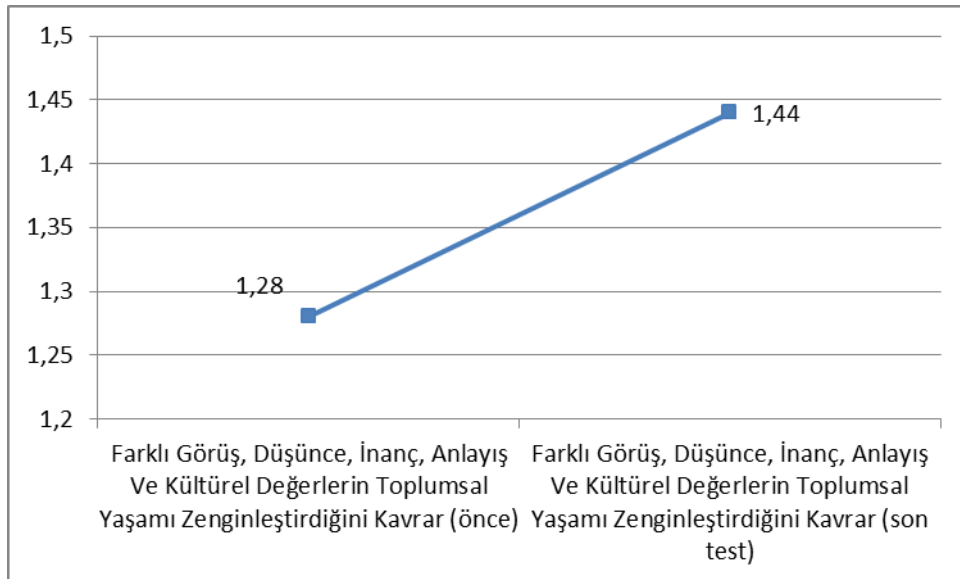
Şekil 49: Kontrol Grubu “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin son test arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 85: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (ön test)	25	1,280	0,891		
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (son test)	25	1,440	0,917	-1,072	0,294

Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test ile farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,072$; $p=0,294>0,05$).

Şekil 50: Kontrol Grubu “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 86: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (ön test)	25	2,000	0,866		
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (son test)	25	1,680	0,988	-1,877	0,073

Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test ile ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=1,877$; $p=0,073>0,05$).

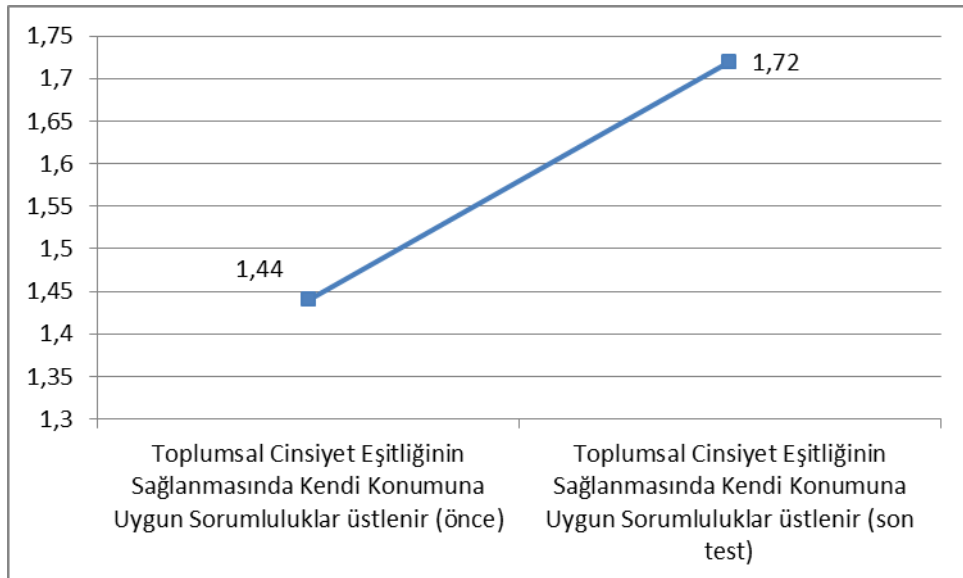
Şekil 51: Kontrol Grubu “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin ön test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 87: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (ön test)	25	1,440	0,821	-1,429	0,166
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (son test)	25	1,720	0,936		

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin ön test ile toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,429$; $p=0,166>0,05$).

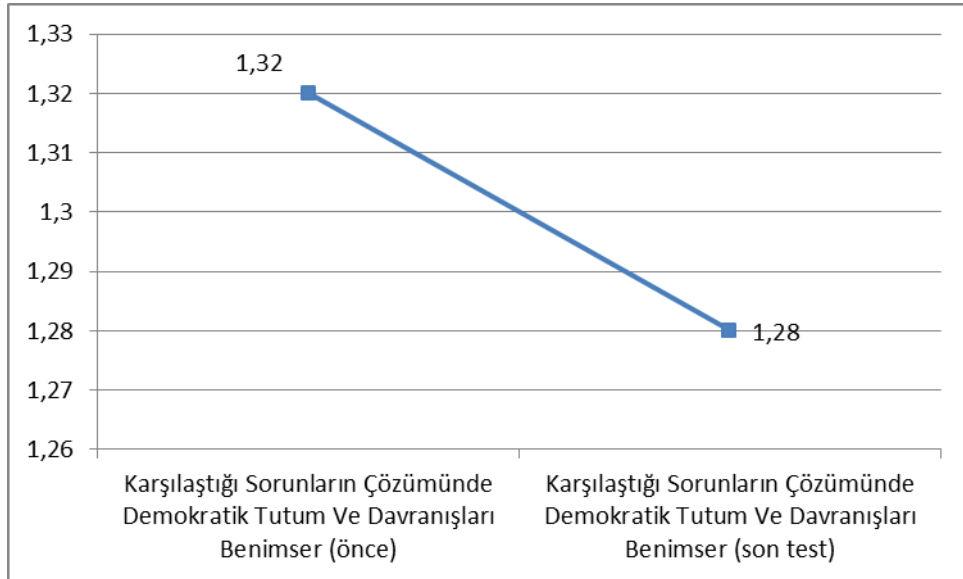
Şekil 52: Kontrol Grubu “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 88: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (ön test)	25	1,320	1,069	-0,189	0,852
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (son test)	25	1,280	0,980		

Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test ile karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=0,189$; $p=0,852>0,05$).

Şekil 53: Kontrol Grubu “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımına İlişkin Ön Test ile Son Test Puanları Arasındaki Fark

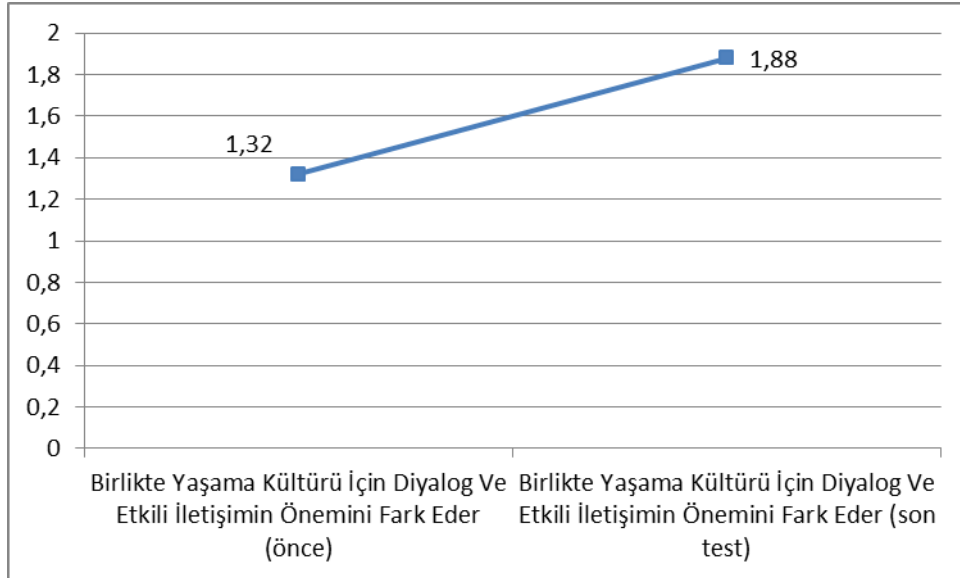

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 89: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (ön test)	25	1,320	0,945	-2,682	0,013
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (son test)	25	1,880	0,881		

Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test ile birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t=-2,682$; $p=0,013<0,05$).

Şekil 54: Kontrol Grubu “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

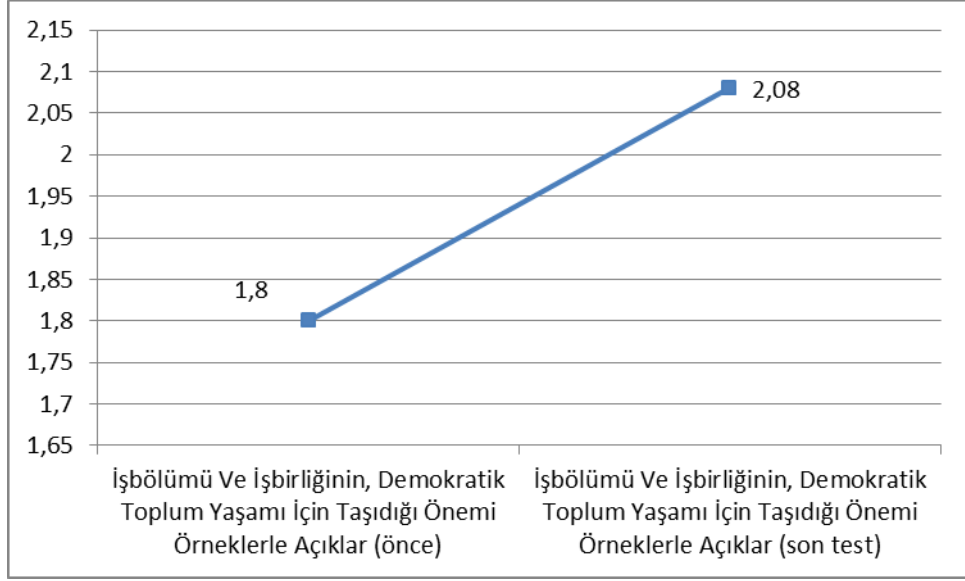
Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test ortalaması ($x=1,320$) birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test ortalamasından ($x=1,880$) düşüktür.

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz sonrası bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 90: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımı Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (ön test)	25	1,800	0,817	-1,193	0,244
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (son test)	25	2,080	0,862		

İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test ile işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test ortalamalarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan eşleştirilmiş grup t-testi sonucunda, aritmetik ortalamalar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,193$; $p=0,244>0,05$).

Şekil 55: Kontrol Grubu “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımına İlişkin Ön Test İle Son Test Puanları Arasındaki Fark

4.10. Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

9. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde örnek olay yönteminin kullanıldığı deney grubunun ön test, son test ve kalıcılık testi başarı puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Deney grubunda kazanımların gerçekleşme düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin yapılan ön test analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 91: Deney Grubunda “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (ön test)	Erkek	13	0,923	0,862	-1,633	0,116
	Kız	12	1,500	0,905		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,633$; $p=0,116>0,05$).

Tablo 92: Deney Grubunda “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (ön testi)	Erkek	13	1,231	1,013	-0,917	0,369
	Kız	12	1,583	0,900		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,917$; $p=0,369>0,05$).

Tablo 93: Deney Grubunda “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereksinimleri Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereksinimleri Örneklerle Açıklar (ön testi)	Erkek	13	1,077	0,862	-0,778	0,445
	Kız	12	1,333	0,779		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik bir vatandaş olmanın gereksinimleri örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,778$; $p=0,445>0,05$).

Tablo 94: Deney Grubunda “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (ön test)	Erkek	13	1,077	0,760	-2,070	0,050
	Kız	12	1,750	0,866		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2,070$; $p=0,050<0,05$). Kızların farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test puanları ($x=1,750$), erkeklerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test puanlarından ($x=1,077$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 95: Deney Grubunda “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (ön test)	Erkek	13	1,308	0,751	-1,469	0,156
	Kız	12	1,750	0,754		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,469$; $p=0,156>0,05$).

Tablo 96: Deney Grubunda “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (ön test)	Erkek	13	1,462	0,776	-1,450	0,161
	Kız	12	1,917	0,793		

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,450$; $p=0,161>0,05$).

Tablo 97: Deney Grubunda “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (ön test)	Erkek	13	1,000	0,817	-1,997	0,058
	Kız	12	1,750	1,055		

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,997$; $p=0,058>0,05$).

Tablo 98: Deney Grubunda “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder (ön test)	Erkek	13	1,385	0,650	-2,215	0,037
	Kız	12	2,000	0,739		

Araştırmaya katılan öğrencilerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet

değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2,215$; $p=0,037<0,05$). Kızların birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test puanları ($x=2,000$), erkeklerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test puanlarından ($x=1,385$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 99: Deney Grubunda “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (ön test)	Erkek	13	1,308	0,855	-2,538	0,018
	Kız	12	2,167	0,835		

Araştırmaya katılan öğrencilerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2,538$; $p=0,018<0,05$). Kızların işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanları ($x=2,167$), erkeklerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanlarından ($x=1,308$) yüksek bulunmuştur.

Deney grubunda kazanımların gerçekleşme düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin yapılan son test analiz sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 100: Deney Grubunda “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (son test)	Erkek	13	1,923	0,862	0,249	0,805
	Kız	12	1,833	0,937		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,249$; $p=0,805>0,05$).

Tablo 101: Deney Grubunda “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (son test)	Erkek	13	2,385	0,650	-0,435	0,667
	Kız	12	2,500	0,674		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,435$; $p=0,667>0,05$).

Tablo 102: Deney Grubunda “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (son test)	Erkek	13	1,539	0,776	-1,735	0,096
	Kız	12	2,083	0,793		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,735$; $p=0,096>0,05$).

Tablo 103: Deney Grubunda “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (son test)	Erkek	13	1,769	0,832	-0,571	0,574
	Kız	12	1,583	0,793		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,571$; $p=0,574>0,05$).

Tablo 104: Deney Grubunda “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (son test)	Erkek	13	2,154	0,899	-0,532	0,600
	Kız	12	2,333	0,779		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,532$; $p=0,600>0,05$).

Tablo 105: Deney Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (son test)	Erkek	13	1,692	0,947	-1,839	0,079
	Kız	12	2,333	0,779		

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,839$; $p=0,079>0,05$).

Tablo 106: Deney Grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (son test)	Erkek	13	1,462	0,519	-0,616	0,557
	Kız	12	1,667	1,073		

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,616$; $p=0,557>0,05$).

Tablo 107: Deney Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder (son test)	Erkek	13	1,769	0,927	-1,065	0,298
	Kız	12	2,167	0,937		

Araştırmaya katılan öğrencilerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,065$; $p=0,298>0,05$).

Tablo 108: Deney Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar (son test)	Erkek	13	2,308	0,751	-1,724	0,098
	Kız	12	1,750	0,866		

Araştırmaya katılan öğrencilerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1,724$; $p=0,098 > 0,05$).

Deney grubunda kazanımların gerçekleşme düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin yapılan kalıcılık testi analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 109: Deney Grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,539	0,776	1,215	0,237
	Kız	12	1,083	1,084		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1,215$; $p=0,237 > 0,05$).

Tablo 110: Deney Grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (kalıcılık testi)	Erkek	13	2,231	0,927	-0,298	0,768
	Kız	12	2,333	0,779		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,298$; $p=0,768>0,05$).

Tablo 111: Deney Grubunun “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,615	0,768	-0,349	0,730
	Kız	12	1,750	1,138		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,349$; $p=0,730>0,05$).

Tablo 112: Deney Grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,539	0,776	-0,690	0,497
	Kız	12	1,750	0,754		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,690$; $p=0,497>0,05$).

Tablo 113: Deney Grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (kalıcılık testi)	Erkek	13	2,154	0,899	-1,621	0,119
	Kız	12	2,667	0,651		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,621$; $p=0,119>0,05$).

Tablo 114: Deney Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,462	1,050	-2,686	0,013
	Kız	12	2,417	0,669		

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2,686$; $p=0,013<0,05$). Kızların toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ($x=2,417$), erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanlarından ($x=1,462$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 115: Deney Grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,923	0,760	-0,239	0,814
	Kız	12	2,000	0,853		

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,239$; $p=0,814>0,05$).

Tablo 116: Deney Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,385	0,961	-1,314	0,202
	Kız	12	1,833	0,718		

Araştırmaya katılan öğrencilerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,314$; $p=0,202>0,05$).

Tablo 117: Deney Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,462	0,967	-1,660	0,111
	Kız	12	2,083	0,900		

Araştırmaya katılan öğrencilerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-1,660$; $p=0,111>0,05$).

4.11. Onuncu Alt Amaca İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorum

10. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi “Demokrasi Kültürü” temasındaki 9 kazanım ile ilgili konuların öğretiminde yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretim etkinliklerinin kullanıldığı kontrol grubunun ön test, son test ve kalıcılık testi başarı puanları arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Kontrol grubunda kazanımların gerçekleşme düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin yapılan ön test analiz sonuçları aşağıda verilmiştir

Tablo 118: Kontrol Grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrır” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrır (ön test)	Erkek	13	1,154	0,899	-0,042	0,967
	Kız	12	1,167	0,577		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrır kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,042$; $p=0,967>0,05$).

Tablo 119: Kontrol Grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (ön test)	Erkek	13	1,462	0,877	-0,132	0,896
	Kız	12	1,500	0,522		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,132$; $p=0,896>0,05$).

Tablo 120: Kontrol Grubunun “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklarini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklarini Örneklerle Açıklar (ön test)	Erkek	13	2,077	0,641	2,964	0,007
	Kız	12	1,250	0,754		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik bir vatandaş olmanın gereklarini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2,964$; $p=0,007<0,05$). Erkeklerin demokratik bir vatandaş olmanın gereklarini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanları ($x=2,077$), Kızların demokratik bir vatandaş olmanın gereklarini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanlarından ($x=1,250$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 121: Kontrol Grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (ön test)	Erkek	13	1,154	0,801	-0,730	0,473
	Kız	12	1,417	0,996		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,730$; $p=0,473>0,05$).

Tablo 122: Kontrol Grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (ön test)	Erkek	13	2,077	0,954	-0,455	0,654
	Kız	12	1,917	0,793		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,455$; $p=0,654>0,05$).

Tablo 123: Kontrol Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (ön test)	Erkek	13	1,539	0,519	0,616	0,557
	Kız	12	1,333	1,073		

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,616$; $p=0,557>0,05$).

Tablo 124: Kontrol Grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (ön test)	Erkek	13	1,385	1,044	0,309	0,760
	Kız	12	1,250	1,138		

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,309$; $p=0,760>0,05$).

Tablo 125: Kontrol Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder (ön test)	Erkek	13	1,462	1,050	0,773	0,448
	Kız	12	1,167	0,835		

Araştırmaya katılan öğrencilerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,773$; $p=0,448>0,05$).

Tablo 126: Kontrol Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Ön Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (ön test)	Erkek	13	1,462	0,660	-2,352	0,028
	Kız	12	2,167	0,835		

Araştırmaya katılan öğrencilerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=-2,352$; $p=0,028<0,05$). Kızların işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanları ($x=2,167$), erkeklerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin ön test puanlarından ($x=1,462$) yüksek bulunmuştur.

Kontrol grubunda kazanımların gerçekleşme düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin yapılan son test analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 127: Kontrol Grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (son test)	Erkek	13	1,769	0,725	1,703	0,102
	Kız	12	1,167	1,030		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1,703$; $p=0,102>0,05$).

Tablo 128: Kontrol Grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (son test)	Erkek	13	1,846	1,068	-0,419	0,679
	Kız	12	1,667	1,073		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,419$; $p=0,679>0,05$).

Tablo 129: Kontrol Gruplarının “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereksinimleri Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereksinimleri Örneklerle Açıklar (son test)	Erkek	13	1,692	0,630	-1,553	0,134
	Kız	12	1,167	1,030		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik bir vatandaş olmanın gereksinimleri örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1,553$; $p=0,134>0,05$).

Tablo 130: Kontrol Grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar (son test)	Erkek	13	1,462	0,967	-0,120	0,906
	Kız	12	1,417	0,900		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar kazanımına ilişkin son test

puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,120$; $p=0,906>0,05$).

Tablo 131: Kontrol Grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (son test)	Erkek	13	2,077	0,760	2,262	0,033
	Kız	12	1,250	1,055		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=2,262$; $p=0,033<0,05$). Erkeklerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test puanları ($x=2,077$), kızların ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin son test puanlarından ($x=1,250$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 132: Kontrol Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (son test)	Erkek	13	1,692	0,855	-0,151	0,881
	Kız	12	1,750	1,055		

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,151$; $p=0,881>0,05$).

Tablo 133: Kontrol Grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (son test)	Erkek	13	1,385	0,650	-0,547	0,600
	Kız	12	1,167	1,267		

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,547$; $p=0,600>0,05$).

Tablo 134: Kontrol Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemi Fark Eder (son test)	Erkek	13	1,923	0,862	-0,249	0,805
	Kız	12	1,833	0,937		

Araştırmaya katılan öğrencilerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kazanımına ilişkin son test puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,249$; $p=0,805>0,05$).

Tablo 135: Kontrol Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Son Test Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşındığı Önemi Örneklerle Açıklar (son test)	Erkek	13	2,308	0,630	-1,402	0,174
	Kız	12	1,833	1,030		

Araştırmaya katılan öğrencilerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin son test puanları

ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1,402$; $p=0,174>0,05$).

Kontrol grubunda kazanımların gerçekleşme düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin yapılan kalıcılık testi analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 136: Kontrol Grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,615	0,650	3,080	0,005
	Kız	12	0,750	0,754		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=3,080$; $p=0,005<0,05$). Erkeklerin farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ($x=1,615$), Kızların farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanlarından ($x=0,750$) yüksek bulunmuştur.

Tablo 137: Kontrol Grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,539	1,198	1,357	0,188
	Kız	12	0,917	1,084		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1,357$; $p=0,188>0,05$).

Tablo 138: Kontrol Grubunun “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,385	0,506	-0,368	0,724
	Kız	12	1,500	1,000		

Araştırmaya katılan öğrencilerin demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,368$; $p=0,724>0,05$).

Tablo 139: Kontrol Grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrır” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrır (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,308	1,032	-0,494	0,626
	Kız	12	1,500	0,905		

Araştırmaya katılan öğrencilerin farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrır kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,494$; $p=0,626>0,05$).

Tablo 140: Kontrol Grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir (kalıcılık testi)	Erkek	13	2,154	0,801	-0,039	0,969
	Kız	12	2,167	0,835		

Araştırmaya katılan öğrencilerin ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,039$; $p=0,969>0,05$).

Tablo 141: Kontrol Grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar Üstlenir” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,769	0,599	1,450	0,161
	Kız	12	1,333	0,888		

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1,450$; $p=0,161>0,05$).

Tablo 142: “Kontrol Grubunun Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,615	0,870	1,704	0,102
	Kız	12	1,083	0,669		

Araştırmaya katılan öğrencilerin karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının

cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=1,704$; $p=0,102>0,05$).

Tablo 143: Kontrol Grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,846	0,801	-0,912	0,371
	Kız	12	1,500	1,087		

Araştırmaya katılan öğrencilerin birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder kalıcılık testi kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=0,912$; $p=0,371>0,05$).

Tablo 144: Kontrol Grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” Kazanımının Cinsiyete Göre Kalıcılık Testi Puanları Arasındaki Farka İlişkin Sonuçlar

Kazanım	Grup	N	Ort	Ss	t	p
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar (kalıcılık testi)	Erkek	13	1,308	0,751	-0,294	0,771
	Kız	12	1,417	1,084		

Araştırmaya katılan öğrencilerin işbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar kazanımına ilişkin kalıcılık testi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($t=-0,294$; $p=0,771>0,05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

“Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanımına ilişkin sonuçlar:

Deney grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanım düzeylerine ilişkin son test sonuçları, ön test sonuçlarına göre yükseldiği ($p<0,05$), kalıcılık testi sonuçlarının ise, ön test sonuçlarıyla benzer düzeyde olduğu ($p>0,05$), son test sonuçlarına göre de kalıcılık testi sonuçlarının düşüş gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Diğer bir ifade ile örnek olay yöntemi ile işlenen dersler ilk etapta öğrencilerin “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanım düzeylerine olumlu etki etmiş, ancak zaman içerisinde bu etki kalıcı olmamıştır. Cinsiyet açısından incelendiğinde, deney grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Kontrol grubunun “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Cinsiyet açısından kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test ve son test sonuçlarına göre, “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanım düzeyleri birbirlerine benzerlik gösterirken, kalıcılık testi sonuçlarında kız öğrencilerin kazanım düzeyinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanımına ilişkin ön test, son test ve kalıcılık test sonuçları karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarına göre “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanımına ilişkin deney ve kontrol grubu öğrencileri benzer düzeydedirler.

“Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanımına ilişkin sonuçlar:

Deney grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanım düzeylerine ilişkin son test ve kalıcılık testi sonuçları, ön test sonuçlarına göre yükseldiği ($p<0,05$), son test sonuçlarına göre de kalıcılık testi sonuçlarının benzer düzeylerde olduğu belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile örnek olay yöntemi ile işlenen dersler ilk etapta ve kalıcılık açısından öğrencilerin “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanım düzeylerine olumlu etkileri olmuştur. Cinsiyet açısından incelendiğinde, deney grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Kontrol grubunun “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Cinsiyet açısından incelendiğinde, kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanımına ilişkin ön test, son test ve kalıcılık test sonuçları karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, ön test sonuçlarının birbirlerine benzer düzeyde olduğu ($p>0,05$) son test ve kalıcılık testi sonuçlarına göre ise deney grubunda yer alan öğrencilerin “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanım düzeylerinin kontrol grubundaki öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Diğer bir ifade ile ön testte “Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanımına ilişkin deney ve kontrol grubundaki öğrenciler benzer düzeylerdeyken, örnek olay yöntemi ile işlenen dersler sonucunda deney grubundaki öğrencilerin kazanım ve kalıcılık düzeyleri yükselmiştir.

“Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklere Örneklerle Açıklar” kazanımına ilişkin sonuçlar:

Deney grubunun “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklere Örneklerle Açıklar” kazanım düzeylerine ilişkin son test sonuçları, ön test sonuçlarına göre yükseldiği ($p<0,05$), kalıcılık testi sonuçlarının ise, son test ortalamalarına göre düşüş göstererek, ön test ve son test sonuçlarına benzer düzeyde olduğu belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile örnek olay yöntemi ile işlenen dersler ilk etapta öğrencilerin “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanım düzeylerine olumlu etki etmiş, ancak zaman içerisinde bu etki düşüş göstermiştir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, deney grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklere Örneklerle Açıklar” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Kontrol grubunun “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklere Örneklerle Açıklar” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Cinsiyet açısından incelendiğinde, kontrol grubunda yer alan kız öğrencilerin, ön test sonuçlarına göre, erkek öğrencilerden “Demokrasinin İnsana ve

İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser” kazanım düzeylerinin yüksek olduğu, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında ise kazanım düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu saptanmıştır ($p>0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” kazanımına ilişkin ön test, son test ve kalıcılık test sonuçları karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, ön test “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” kazanım düzeylerinin, deney grubundaki öğrencilerden yüksek olduğu, ($p<0,05$) son test ve kalıcılık testi sonuçlarına göre ise deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin benzer kazanım düzeylerine sahip olduğu belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile ön testte kontrol grubu öğrencilerinin “Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerini Örneklerle Açıklar” kazanım düzeyleri deney grubundaki öğrencilerden yüksekken, son test ve kalıcılık testlerinde gruplar eşit kazanım düzeylerine gelmişlerdir. Örnek olay yöntemi ile işlenen dersler sonucunda deney grubunun aradaki farkı kapattığı görülmüştür.

“Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” kazanımına ilişkin sonuçlar:

Deney grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubu öğrencileri ön test, son test ve kalıcılık testlerinde “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” kazanımına ilişkin benzer düzeydedir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, deney grubunda yer alan kız öğrencilerin ön test sonucunda ““Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” kazanım düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında ise erkek ve kız öğrencilerin benzer kazanım düzeylerinde oldukları saptanmıştır($p>0,05$).

Kontrol grubunun “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubu öğrencileri ön test, son test ve kalıcılık testlerinde “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” kazanımına ilişkin benzer düzeydedir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, kontrol grubunda yer alan erkek öğrencilerin son test sonucunda “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” kazanım düzeylerinin kız öğrencilerden yüksek olduğu, ön test ve kalıcılık testleri sonuçlarında ise erkek ve kız öğrencilerin benzer kazanım düzeylerinde oldukları saptanmıştır($p>0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar” kazanımına ilişkin ön test, son test ve kalıcılık test sonuçları karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarına göre “Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar” kazanımına ilişkin deney ve kontrol grubu öğrencileri benzer düzeydedirler.

“Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” kazanımına ilişkin sonuçlar:

Deney grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” kazanım düzeylerine ilişkin son test sonuçları, ön test sonuçlarına göre yükseldiği ($p<0,05$), kalıcılık testi sonuçlarının ise, ön test sonuçlarına göre yükseldiği ($p<0,05$), son test sonuçlarına göre de kalıcılık testi sonuçlarının benzer düzeyde olduğu belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile örnek olay yöntemi ile işlenen dersler öğrencilerin “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” kazanım ve

kalıcılık düzeylerine olumlu etkileri olmuştur. Cinsiyet açısından incelendiğinde, deney grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Kontrol grubunun “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>0,05$), kalıcılık test sonuçlarında ise son test sonuçlarına göre kazanım düzeylerinde yükselme olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Cinsiyet açısından kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test ve kalıcılık test sonuçlarına göre, Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” kazanım düzeyleri birbirlerine benzerlik gösterirken, son test sonuçlarında erkek öğrencilerin kazanım düzeyinin kız öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” kazanımına ilişkin ön test, son test ve kalıcılık test sonuçları karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, ön test kazanım düzeylerinin deney grubundaki öğrencilerden yüksek olduğu ($p<0,05$), deney grubunda yer alan öğrencilerin de son test kazanım düzeylerinin kontrol grubundaki öğrencilerden yüksek olduğu ($p<0,05$), kalıcılık testi sonuçlarının ise birbirlerine benzer düzeyde olduğu belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile ön testte kontrol grubu öğrencilerin “Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir” kazanım düzeyleri daha yüksek, son teste deney grubu öğrencilerin daha yüksek, kalıcılık testinde ise öğrencilerin kazanım düzeyleri birbirlerine benzerdir.

“Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” kazanımına ilişkin sonuçlar:

Deney grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubu öğrencileri ön test, son test ve kalıcılık testlerinde “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” kazanımları benzer düzeydedir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, deney grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerinin ön test ve son test sonuçlarında, “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” kazanım düzeylerinin benzer olduğu ($p>0,05$), kalıcılık test sonuçlarında ise kız öğrencilerin kazanım düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Kontrol grubunun “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubu öğrencileri ön test, son test ve kalıcılık testlerinde “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” kazanımına ilişkin benzer düzeydedir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, kontrol grubunda yer alan kız ve erkek ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında benzer kazanım düzeylerinde oldukları saptanmıştır($p>0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” kazanımına ilişkin ön test, son test ve kalıcılık test sonuçları karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarına göre “Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir” kazanımına ilişkin deney ve kontrol grubu öğrencileri benzer düzeydedirler.

“Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” kazanımına ilişkin sonuçlar:

Deney grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” kazanım düzeylerine ilişkin ön test ve son test sonuçlarının birbirlerine benzerlik gösterdiği ($p>0,05$), kalıcılık testi sonuçlarının ise son test sonuçlarıyla benzer düzeyde olduğu ($p>0,05$), ön test sonuçlarına göre de kalıcılık testi sonuçlarının yükseldiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Diğer bir ifade ile örnek olay yöntemi ile işlenen dersler öğrencilerin “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” kazanım düzeylerinin kalıcılığına olumlu yansımaları olmuştur. Cinsiyet açısından incelendiğinde, deney grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Kontrol grubunun “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Cinsiyet açısından incelendiğinde, kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” kazanımına ilişkin ön test, son test ve kalıcılık test sonuçları karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, ön test ve son test sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>0,05$), kalıcılık testi sonuçlarında ise deney grubundaki öğrencilerin “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” kazanım düzeylerinin kontrol grubundaki öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Diğer bir ifade ile ön test ve son test sonuçlarına göre “Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser” kazanımına ilişkin deney ve kontrol grubu öğrencileri benzer düzeydeyken, örnek olayla

işlenen dersler sonucunda deney grubundaki öğrencilerin kazanıma ilişkin kalıcılık düzeyleri kontrol grubundaki öğrencilerden yüksek olarak gerçekleşmiştir.

“Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” kazanımına ilişkin sonuçlar:

Deney grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubu öğrencileri ön test, son test ve kalıcılık testlerinde “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” kazanımları benzer düzeydedir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, deney grubunda yer alan kız ve erkek öğrencilerinin ön test ve son test sonuçlarında, cinsiyet açısından incelendiğinde, kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Kontrol grubunun “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” kazanım düzeylerine ilişkin son test sonuçları, ön test sonuçlarına göre yükseldiği ($p<0,05$), kalıcılık testi sonuçlarının ise, son test ortalamalarına göre düşüş göstererek, ön test ve son test sonuçlarına benzer düzeyde olduğu belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile yapılandırmacı yaklaşıma göre işlenen dersler ilk etapta öğrencilerin “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” kazanım düzeylerine olumlu etki etmiş, ancak zaman içerisinde bu etki düşüş göstermiştir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yapılan ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” kazanımına ilişkin ön test, son test ve kalıcılık testi sonuçları karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları

arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarına göre “Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder” kazanımına ilişkin deney ve kontrol grubu öğrencileri benzer düzeydedirler.

“İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” kazanımına ilişkin sonuçlar:

Deney grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” kazanım düzeylerine ilişkin ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile deney grubu öğrencileri ön test, son test ve kalıcılık testlerinde “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” kazanımları benzer düzeydedir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, deney grubunda yer alan kız öğrencilerin kazanım düzeylerinin ön test sonuçlarında erkek öğrencilerden yüksek olduğu ($p<0,05$), son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Kontrol grubunun “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” kazanım düzeylerine ilişkin ön test ve son test sonuçlarının birbirlerine benzer düzeyde olduğu ($p>0,05$), kalıcılık testi sonuçlarının ise, ön test ve son test kazanım düzeylerinden daha düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Diğer bir ifade kontrol grubu öğrencilerin “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” kazanım düzeyleri ön test ve son testte benzer düzeyde iken, 56 gün sonra yapılan kalıcılık testinde düşüş göstermiştir. Cinsiyet açısından incelendiğinde, kontrol grubunda yer alan kız öğrencilerin kazanım düzeylerinin ön test sonuçlarında erkek öğrencilerden yüksek olduğu ($p<0,05$), son test ve kalıcılık testleri sonuçlarında “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” kazanım düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiği saptanmıştır ($p>0,05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” kazanımına ilişkin ön test, son test ve kalıcılık test sonuçları karşılaştırılmalı olarak incelendiğinde deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, ön test -son test, ön test - kalıcılık ve son test-kalıcılık testi sonuçları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile ön test, son test ve kalıcılık testleri sonuçlarına göre “İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar” kazanımına ilişkin deney ve kontrol grubu öğrencileri benzer düzeydedirler.

Araştırmadan çıkan sonuçlar bütünsel olarak ele alındığında; dokuz kazanımın ikisinde deney grubu öğrencilerin son test sonuçları kontrol grubundan daha olumlu, ikisinde de kalıcılık testi sonuçları daha olumludur. Diğer bir ifade ile örnek olay yöntemi ile işlenen derslerin öğrencilerin kazanım düzeylerine yapılandırmacı yaklaşıma göre işlenen derslerden daha fazla olumlu etkilerinin olduğu söylenebilir. Örnek olay yönteminin etkililiğine yönelik elde edilen bu sonuçlar; Pehlivanlar (2005), Uğur (2007), Saral (2008), Çamur (2008), Özkan (2010), Aydemir (2010), Sancar (2010), Yılmaz (2011), Adam (1992) tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmaları ve Şimşek (2005), Çam (2009), Yalçinkaya (2010) tarafından yapılan doktora tez çalışmalarından elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir.

Ayrıca, öğrencilerin bazı kazanımlarda kalıcılık düzeylerinin düşüş göstermesi, sekizinci sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmada, öğrencilerin SBS’ye odaklanarak, derslerine kendilerini tam olarak verememelerinin bir sonucu olduğunu düşündürmektedir. Araştırmanın benzerlerinin 6. ve 7. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmesi, öğrencilerin sınav stresinden uzak daha objektif sonuçlara ulaşılmasına olanak sağlayacaktır. Çalışmanın yine benzerleri, diğer derslerin kazanımları üzerinde de gerçekleştirilerek, örnek olay yönteminin etkinliğine ilişkin daha genel sonuçlara ulaşılabilir.

5.2. Öneriler

1. Sekizinci sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi kazanımlarının istenilen düzeyde gerçekleşebilmesi ve programda önerilen etkinliklerin amacına

ulaşabilmesi için haftalık bir (1) ders saatinden oluşan ders süresine bir (1) ders saati daha eklenerek ders haftada iki (2) ders saatine çıkarılmalıdır.

2. Dersin kazanımları incelendiğinde genelde soyut kavramlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bağlamda okul ve sınıf ortamlarının dersin kazanımlarını gerçekleştirmeye yönelik somut materyallerle desteklenerek fiziki alt yapıları güçlendirilmelidir.
3. Dersin kazanımlarının istenilen düzeyde gerçekleştirilmesinde çoklu zekâ kuramına uygun olarak ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak ders konusuna uygun öğretim strateji, yöntem ve teknikler öğretmenler tarafından mutlaka işe koşulmalıdır. Araştırma sürecinde ve literatürde öğrencilerin düz anlatım yöntemleriyle ders işlemekten hoşlanmadıkları görülmüştür.
4. İlkokul düzeyinde kazanımların gerçekleşme düzeyinin ve kalıcılığın artması için örnek olay yöntemiyle öğretimin yapıldığı etkinliklere sıklıkla yer verilmelidir. Bu çalışma sonucunda örnek olay ile öğretimin bu konuda olumlu sonuçlar verdiği görülmüştür.
5. İlkokul düzeyinde öğretmenler örnek olay yöntemiyle öğretim yapmaya özendirilmelidir.
6. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının örnek olay yöntemiyle pratik yapmalarına olanaklar sunulmalıdır.
7. Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi programına yönelik bilimsel araştırmalar lisansüstü eğitim araştırmaları için üniversiteler tarafından teşvik edilmelidir. Çalışma sürecinde bu alanda yeteri kadar bilimsel araştırma yapılmadığı görülmüştür.
8. Öğretmenlerin meslek hayatlarında alanlarına yönelik olarak katıldıkları hizmet içi eğitimler öğretmenlerin eğitimdeki gelişmeleri takip edebilmeleri bakımından önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katılmaları ihmal edilmemeli, bu eğitimler yoluyla öğretmenlere çeşitli öğretim metotları hakkında bilgiler verilmelidir.

9. Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi ders ve çalışma kitaplarında içerik zenginleştirilmeli, konulara ve kazanımlara uygun örnek olaylara yer verilmelidir.

10. Programda belirtilen kazanımlar ile ders kitaplarındaki içerik örtüşmelidir.

11. İlkokul düzeyindeki öğrencilere olumlu model olmak önemlidir. Bu bağlamda okulda görev yapan eğitimci ve diğer tüm personeller davranışlarıyla olumlu modeller olmaya özen göstermelidir. Okul ortamında bulunan bireylerin davranışları vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersinin kazanımlarıyla çelişmemelidir.

KAYNAKLAR

- Adam, M. (1992). The Response Of Eleventh Graders To The Use Of The Case Method Of Instruction In Social Studie. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Simon Fraser University*, Canada.
- Ağaoğlu, E. (2005). Sınıf Yönetimiyle İlgili Temel Olgular, Zeki KAYA (Editör). *Sınıf Yönetimi (5. Baskı)*. Ankara, Pegem A Yayınları.
- Akbaşlı, S. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, R. Turan, R.; Sünbül, A. M. ve Akdağ, H.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-I*. Ankara, Pegem Akademi Yayınları.
- Akgün, İ. H., Doğan, Y., ve Torun, F.(2012, Nisan). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Buldukları Okul Ortamının Demokratikliğine Yönelik Görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu: Değişen Dünyada Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitiminde Yeni Yönelimler ve Sorunlar*, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akıllıoğlu, T. (1992). *İnsan Haklarının Korunması Alanında Uluslararası Temel Belgeler (2. Baskı)*, Ankara, Bilgi Yayınevi.
- Akpınar, B. (2010). *Eğitim Programları ve Öğretim*, Ankara, Data Yayınları.
- Akyüz, Y. (2010), *Türk Eğitim Tarihi M. Ö. 1000- M. S. 2010* (18. Baskı), Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Alacapınar, G. F. (2008). *Örnek Olay Yöntemi ve Eğitim İçin Örnek Olaylar*, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Alkın, S. (2007). *İngiltere ve Türkiye’de İlköğretim Programlarındaki Vatandaşlık Eğitiminin Karşılaştırılması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arblaster, A. (1999). *Demokrasi* (Çev. Yılmaz, N.), Ankara, Doruk Yayıncılık.
- Arı, R. (2009). *Eğitim Psikolojisi* (4. Baskı), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Armstrong, D. G. And Savage, T. V. (1990), *Secondary Education* (Second edition).

New York, Macmillan Publishing Company.

- Aydemir, G. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay Yönteminin Öğrencilerin Çevre Bilincine ve Çevreye Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bagdasarov Z. ve diğerleri (2012). *An Investigation of Case-Based Instructional Strategies on Learning, Retention, and Ethical Decision-Making*. Journal of Empirical Research on Human Research Ethics, Vol. 7, No. 4, pp. 79–86. print issn 1556- 2646, online issn 1556-2654.
- Başaran, İ. E. (2005). *Eğitim Psikolojisi Gelişim, Öğrenme ve Ortam* (6. Baskı), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Başaran, İ. E. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Ankara, Ekinoks Yayınevi.
- Beetham, D. ve Boyle, K. (2005). *Demokrasinin Temelleri: 80 Soru 80 Cevap* (Çeviren: Kopuzlu, A. Z.), Ankara, Adres Yayınları.
- Bilen, M. (2006). *Plandan Uygulamaya Öğretim* (7. Baskı). Ankara, Anı Yayıncılık.
- Brander, P. ve diğerleri (2008). *Pusulada Gençlere İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzu* (Çev: Yeşiladalı, B.), İstanbul, Bilgi İletişim Grubu Yayıncılık.
- Bruner, J. (2009). *Eğitim Süreci* (Çev: Öztürk, T.), Ankara, Pegem Akademi Yayınları.
- Büyükdüvenci, S. (1995). *Demokrasi Eğitimi. Felsefe Dünyası*, 17.
- Büyükkaragöz, S. (1990), *Demokrasi Eğitimi*, Ankara, Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- Büyükoztürk Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (14. Baskı). Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Chomsky, N. (2007). *Demokrasi ve Eğitim*, C. P. Otero (Editör), (Çev. Abadoğlu E.vd.), İstanbul, Bgst Yayınları.
- Cin, M. (2005). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgilerde Kullanılabilecek Strateji, Yöntem ve Teknikler*. Tanrıören, A.(Editör) *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. İstanbul, Lisans Yayıncılık, s. 119-164.
- Clapham, A. (2010). *İnsan Hakları*, Ankara, Dost Kitabevi Yayınları.

- Cüceloğlu, D. (2007). *Keşkesiz Bir Yaşam İçin İletişim* (26. Baskı), İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Çakmak, Z. (2005). Devlet ve Devlet Şekilleri, Temiz, T. E.(Editör), *Vatandaşlık Bilgisi*, İstanbul, Lisans Yayıncılık.
- Çam, A. (2009). *Örnek Olay Temelli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Çözünürlük Dengesi İle İlgili Kavramları Anlamalarına Etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çamur, Ö. (2008). *Örnek Olay Yönteminin Mürettebat Koordinasyonu Dersinde Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, V. (2005). *Sınıf Yönetimi* (3. Baskı), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Çepni S. (2009). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş* (4. Baskı), Trabzon.
- Demircioğlu, İ. H. (2005). *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Demircioğlu, İ. H. (2008). Türkiye’de Tarih Öğretimi Aktif Vatandaşlık Eğitimini Desteklemekte midir? Türk Tarih Öğretmenlerinin Görüşleri, Safran, M. ve Dilek, D.(Eds.), *21. Yüzyılda Kimlik, Vatandaşlık ve Tarih Eğitimi*, İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi.
- Demircioğlu, İ. H., Mutluer, C., Demircioğlu, E. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Demokratik Öğretmen Nitelikleri Hakkındaki Görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi* 19/2, 577,586.
- Demirel, Ö. (2009). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı* (15. Baskı), Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dewey, J. (1988). *Özgürlük ve Kültür* (Çev: Vedat Günyol, V.), İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Dewey, J. (1990). *The School And Society and The Child And The Curriculum* (Expanded Edition), The University of Chicago, The United States of America.
- Dewey, J. (2007). *Deneyim ve Eğitim* (Çev: Akıllı, S.), Ankara, ODTÜ Yayıncılık.

- Dewey, J. (2010). *Günümüzde Eğitim*, Joseph Ratner (Editör),(Çev. Akdağ, H.),Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Dewey, J. (2010). *Okul ve Toplum*, (Çev: Başman H. A.), Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Doğan, İ. (2005). *Vatandaşlık Demokrasi ve İnsan Hakları*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Dori, Y. J., & Herscovitz, O. (1999). Question-posing Capability as an Alternative Evaluation Method: Analysis of an Environmental Case Study, *Journal of Research In Science Teaching*, 36(4), 411–430.
- Duman, B. (2008). Eğitim ve Öğretim İle İlgili Temel Kavramlar (Ed. Duman, B.), *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara, Maya Akademi Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, M. (2000). *Demokrasi, Laiklik, Resmi İdeoloji* (2. Baskı), Ankara, Liberte Yayınları.
- Ersoy, A. F. (2007). *Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmenlerin Etkili Vatandaşlık Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ertürk, S. (1993). *Eğitimde Program Geliştirme* (7. Baskı), Ankara, Meteksan Yayınları.
- Fidan N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime Giriş*. İstanbul, Alkım Yayınevi.
- Finley, M. I. (2003). *Antik ve Modern Demokrasi*, İstanbul, Ayraç Yayınevi.
- Flowers, N. (2010). *Pusulacık Çocuklar İçin İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzu*(Çev: Çulhaoğlu, M.), İstanbul, Bilgi İletişim Grubu Yayıncılık.
- Flynn, A. E. (2000). *The Influence Of Small Groups İn Case-Based Learning*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Arizona Satate University, USA.
- Galluci, K. K. *The Case Method of Instruction, Conseptual Change, and Student Attitude*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Graduate Faculty of Nort Carolina State University, Raleigh, North Carolina.

- Genç S. Z. (2006). Demokratik Kazanımların Gerçekleştirilmesinde İlköğretim Öğretmenlerinin Etkililiğinin Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 171, 43-53.
- Giordano, G. (2009). Solving Education's Problems Effectively A Guide to Using the Case Method. *Published in the United States of America*.
- Gollob, R. ve Krapf, P. (2007). *Exploring Children's Rights*, The Council of Europe, Strasbourg.
- Gollob, R. ve Weidinger, W. (2010). *Growing up in Democracy*, Gollob, R., Krapf, F. ve Weidinger, W.(Eds.), Council of Europe, Belgium.
- Gollob, R., Krapf, F., Olafsdottir, O. ve Weidinger, W. (2010), *Educating for Democracy*, Gollob, R., Krapf, F. ve Weidinger W.(Eds.), Council of Europe, Belgium.
- Gömlüksiz, N. (2006). Öğretimde Strateji, Yöntem ve Teknikler (s. 135-168), Gürol M.(Editör), *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme* (4. Baskı), Ankara, Akış Yayıncılık.
- Gözler, K. (2003). *Anayasa Hukukuna Giriş*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları.
- Gözler, K. (2005). *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları.
- Gözütok, D. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (3. Baskı). Ankara, Ekinoks Yayınevi.
- Gülmez, M. (2001). *İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi, Egemenlik İnsanıdır* (2. Baskı), Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) Yayını, No: 303: Ankara.
- Gündüz, M. ve Gündüz, F. (2007). *Yurttaşlık Bilinci* (3. Baskı), Ankara, Anı yayıncılık.
- Güven, M.İ (2011). Öğretme-Öğrenme Süreci (s. 151-264), Duman, B.(Editör), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (2. Baskı). Ankara, Anı Yayıncılık.
- Güven, S. (2009). Demokrasi Eğitimi, Turan, R., Sünbül, A. M. ve Akdağ, H.(Eds.), *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar-I*, Ankara, Pegem Akademi Yayınları.

- Herreid, C. F. (1998). *Why isn't Cooperative Learning Used to Teach Science? BioScience* [e-book]. Retrieved from <http://www.actionbioscience.org/education/herreid.html> (29.11.2012 tarihinde erişilmiştir).
- Herried, C. F. (2005a). Using Case Studies to Teach Science. *Amerikan Institute for Biological Sciences*, Electronic Journal Website.
- Herreid, C. F. (2005b). *The Interrupted Case Method, Journal of College Science Teaching*[e-book], Retrieved from <http://www.nsta.org/publications/news/story.aspx?id=51003>(29.11.2012 tarihinde erişilmiştir).
- Herried, C. F. (2005c), Using Case Studies to Teach Science. Amerikan Institute for Biological Sciences.[e-book]. Retrieved from <http://www.actionbioscience.org/education/herreid.html> (29.11.2012 tarihinde erişilmiştir).
- Herried, C. F. (2005d), The Business End of Cases, Journal of College Science Teaching [E-book] .Retrieved from <http://www.nsta.org/publications/news/story.aspx?id=51145&print=true>,(29.11.2012 tarihinde erişilmiştir).
- Hesapçioğlu, M. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitim Programları ve Öğretim*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- İnsan Hakları Evrensel Beyanname, (2008). İstanbul, Yaylım Yayıncılık.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (17. Baskı), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Karpat, H. K. (2010). *Türk Demokrasi Tarihi*, İstanbul, Timaş Yayınları.
- Kaya, E. (2005). Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Temiz, T. E.(Editör), *Vatandaşlık Bilgisi*, İstanbul, Lisans Yayıncılık.
- Kepenekçi, K. Y, (2003). Demokratik Okul, *Eğitim Araştırmaları*, 1,1 s. 44-53, Ankara, Anı Yayıncılık.

- Kepenekçi, K. Y. (2008). *Eğitimciler İçin İnsan Hakları ve Vatandaşlık*, Ankara, Ekinoks Yayınevi.
- Kerlinger, F. (1986). *Foundations of Behavioral Research Library of Congress Catalogin in* (Third Edition), Publication Data, New York.
- Kıncal R. ve Uygun S. (2006), Demokrasi ve Okul Meclisleri Projesi Uygulamalarının Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 171-, s.31-41.
- Kıncal, R. (2007). *Vatandaşlık Bilgisi* (2. Baskı), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Kongar, E. (2007). *Demokrasi ve Kültür* (6. Baskı), İstanbul, Remzi Kitabevi.
- Küçükahmet, L. (2009a). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (23. Baskı), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükahmet, L. (2009b). *Program Geliştirme ve Öğretim* (24. Baskı), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Levent, E. (2006). *AB Sürecinde Belgelerle İnsan Hakları, Eğitim, Demokrasi, Vatandaşlık*, İstanbul, Arı Sanat Yayınevi.
- Mueller, D. C. (2009). *Reason, Religion, and Democracy*, Cambridge University Press, United Kingdom.
- Nas, R. (2006). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (3. Baskı), Bursa, Ezgi Kitabevi.
- National Council for the Social Studies (1994), *Expectations of Excellence: Curriculum Standards for Social Studies*, Washington DC: National Council for the Social Studies.
- Özkan, Ö. (2010). *Örnek Olay Yönteminin Hayat Bilgisi Dersi Öğrenme Ortamlarında Kullanımının Etkililiği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, C. (2007). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış, Öztürk, C.(Editör), *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi-Yapılandırmacı Bir Yaklaşım*, Ankara, Pegem A Yayıncılık.

- Pamuk, A. ve Alabaş, R. (2008). Tarih Eğitimi ve Vatandaşlık Algısı: Trabzon Örneği, Safran, M. ve Dilek, D.(Eds.), *21. Yüzyılda Kimlik, Vatandaşlık ve Tarih Eğitimi*, İstanbul, Yeni İnsan Yayınevi.
- Parker, W. C. (2009). *Social Studies in Elementary Education* (Thirteenth Edition), Perason Education, Inc, The United States of America.
- Pehlivan, H. (1997). *Örnek Olay ve Oyun Yoluyla Öğretimin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Düzeyine Etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pehlivanlar, E. (2005). *İlköğretim 6.Sınıf Canlının İç Yapısına Yolculuk Ünitesinde Örnek Olay Yönteminin Başarıya, Hatırlamaya ve Biliş Üstü Becerilerin Gelişimine Etkisi*, Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Fen Bilgisi Öğretmenliği Bilim Dalı: İstanbul.
- Sağırılı, M. (2005). Bir Konu Alanı olarak Vatandaşlık Bilgisi, Temiz, T. E.(Editör), *Vatandaşlık Bilgisi*, İstanbul, Lisans Yayıncılık.
- Sancar, N. A. (2010). *İlköğretim Birinci Kademedeki Fen ve Teknoloji Dersi Öğretiminde Kullanılan Örnek Olay Yönteminin Etkililiği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, sosyal bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saral, S. (2008). *Örnek Olaya Dayalı Öğrenmenin Onuncu Sınıf Lise Öğrencilerinin İnsanda Üreme Sistemi Konusunu Öğrenmelerine ve Motivasyonlarına Katkısı* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Savaş, B. (2010). Öğretim Yöntemleri, Aslan, M.(Editör), *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (3. Baskı), Anı Yayıncılık: Ankara.
- Sönmez, V. (2005). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu* (6. Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sönmez, V. (2007). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı* (13. Baskı). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Sönmez, V. (2008). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (2. Baskı), Ankara, Anı Yayıncılık.

- Sönmez, V. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu* (6. Baskı), Ankara, Anı Yayıncılık.
- Srinivasan ve diğerleri (2007). Comparing Problem-Based Learning with Case-Based Learning: Effects of a Major Curricular Shift at Two Institutions. *Academic Medicine, Vol. 82, No. 1*.
- Sünbül, A. M. (2010). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (4. Baskı), Konya, Eğitim Kitabevi.
- Şimşek, S. (2005). *Örnek Olaya Dayalı Öğretimin İlköğretim Hayat Bilgisi Dersinde Akademik Başarıya ve Öğrenmede Kalıcılığa Etkisi*, Yayımlanmamış doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Tan, Ş. (2002). Öğrenme Ortamı Olarak Sınıf, Demirel, Ö. ve Kaya, Z.(Editör), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* (2. Baskı), Ankara, Pegem A Yayınları.
- Taşkesen, A. (2005). Demokrasi ve Demokrasi Kültürü, Temiz, T. E.(Editör), *Vatandaşlık Bilgisi*, Lisans Yayıncılık, İstanbul.
- Taşpınar, M. (2005), *Kuramdan Uygulamaya Öğretim Yöntemleri*. Elazığ, Üniversite Kitabevi.
- Taşpınar, M. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara, Data Yayınları.
- TDK (2009), Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara
- Temiz, T. E. (2005). Ülkemizde Vatandaşlık, İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi, Temiz, T. E.(Editör), *Vatandaşlık Bilgisi*, İstanbul, Lisans Yayıncılık.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi* (4. Baskı), Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:150: Ankara.
- Töremen, F. (2002). Eğitim ve Hukuk, Taşpınar, M.(Editör), *Öğretmenlik Mesleği*, Elazığ, Üniversite Kitabevi.
- Töremen, F. ve Çete, M. (2004). *Eğitimde Paradigma Değişimi*, İstanbul, Hayat Yayınları.
- TTK (2010). İlköğretim Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi (sekizinci Sınıf) Öğretim Programı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları: Ankara.

- Uğur, A. (2007). *Oluşturmacı Sosyal Bilgiler Öğretiminde Örnek Olay İncelemesi Tekniği Kullanımının Öğrencilerin Empatik Düşünme Becerilerine Etkisi: Bir Eylem Araştırması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uşun, S. (2006). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Uygun, O. (2003). *Demokrasinin Tarihsel Felsefi ve Ahlaki Boyutları*, İstanbul, İnkılap Kitabevi.
- Üstel, F. (2011). *Makbul Vatandaşın Peşinde* (5. Baskı), İstanbul, İletişim Yayıncılık.
- Vinson, K. D. (2006). Oppression, Anti-Opression, And Citizenship Education (Edited by Ross, E. W.), *The Social Studies Curriculum Purposes, Problems, and Possibilities* (Third Edition), State University of New York Press, Albany.
- Yalçınkaya, E. (2010). *Örnek Olaya Dayalı Öğrenme Yönteminin Onuncu Sınıf Öğrencilerinin Gazlar Konusu İle İlgili Kavramları Anlamalarına, Tutumuna ve Motivasyonuna Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yeşil, R. (2002). *Okul ve Ailede İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Yeşil, R.(2005). Okul ve Ailede Demokrasi, Temiz, T. E.(Editör), *Vatandaşlık Bilgisi*, İstanbul Lisans Yayıncılık.
- Yıldızlar, M. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (2. Baskı), Ankara, Pegem Akademi Yayınları.
- Yılman, M. (2006). *Demokrasimizin Kültürel Temelleri* (10. Baskı), Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Yılmaz, M. (2011). *Örnek Olay Yönteminin Lise 9. Sınıf Öğrencilerinin Anlatım Bozuklukları Konusundaki Başarılarına ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yurdakul, B. (2009). Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleri Altun, E.(Editör), *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri: Eğitim Bölümleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri I-II*. Ankara, Pegem Akademi Yayınları.

Yücel, H. A. (2011). *İyi Vatandaş İyi İnsan* (5. Baskı), İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

<http://ttkb.meb.gov.tr/okulmeclisleri/index.html> (11. 10. 2011 tarihinde erişilmiştir).

<http://www.egitim.aku.edu.tr/metod02.htm> (27.11.2012 tarihinde erişilmiştir).

<http://www.socialstudies.org/positions/effectivecitizens> (28. 05. 2011 tarihinde erişilmiştir).

<http://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm> (18.10.2011 tarihinde erişilmiştir).

EKLER

EK-1. Mili Eğitim Müdürlüğü'nün İzin Yazısı ve Valilik Oluru

T.C.
ADİYAMAN VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 48278708/730.03/ 6562 14 Mart 2013

Konu : Anket Değerlendirme İzni 113

VALİLİK MAKAMINA
ADİYAMAN

İlgi : a) MEB. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının 11/04/2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.00.573/ 1950 sayılı emirleri.
b) Fırat Üniversitesi Rektörlüğünün 28/02/2012 tarih ve 11611387/199.2-225 sayılı yazısı.

Fırat Üniversitesi Rektörlüğü ilgi (b) yazısında; Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitim Bilimi Dalı Doktora Öğrencisi İ.Hakan AKGÜN'ün tezi ile ilgili İlköğretim "8. Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinde Örnek Olay Yönetimiyle Öğretimin Öğrenme Düzeyine ve Kalıcılığa Etkisi" konulu doktora tezi ile ilgili İlimize bağlı Emniyet Ortaokulunda öğrenim gören öğrencilere yönelik uygulayacağı belirtilmektedir.

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitim Bilimi Dalı Doktora Öğrencisi İ.Hakan AKGÜN tarafından ön test – son test örnek olay yönetimi ile 2012-2013 öğretim yılının II. Yarıyılında 9 haftalık ders işleme süreci ve kalıcılık testini uygulamak amacıyla Emniyet Ortaokulunda öğrenim gören öğrencilere yönelik uygulamasına ilgili okul Müdürlüğünün uygun göreceği zamanlarda, eğitim-öğretim aksatılmadan, ayrıca ilgilice yapılacak araştırma ve tez çalışmasının bir örneğini "Araştırma Sahibinin" tutanağıyla birlikte İl Milli Eğitim Müdürlüğü Temel Eğitim Bölümüne gönderilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınızı arz ederim.

Seyfi ÖZKAN
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
14/03/2013
Murat SÜZEN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-2. Araştırmada Kullanılan Örnek Olaylar ve İlgili Resimler

ÖRNEK OLAY-1

Kazanım:

Farklı tanım kavram, beceri ve değerlerden yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar.

Açıklamalar:

Hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, eşitlik, özgürlük, katılım, sosyal adalet, sivil toplum örgütlenmesi, çoğulculuk, farklılıklara saygı, uzlaşma, eleştirel düşünme, vb. kavram değer ve beceriler demokrasi kültürü ile ilişkilendirilir.

GANDİ

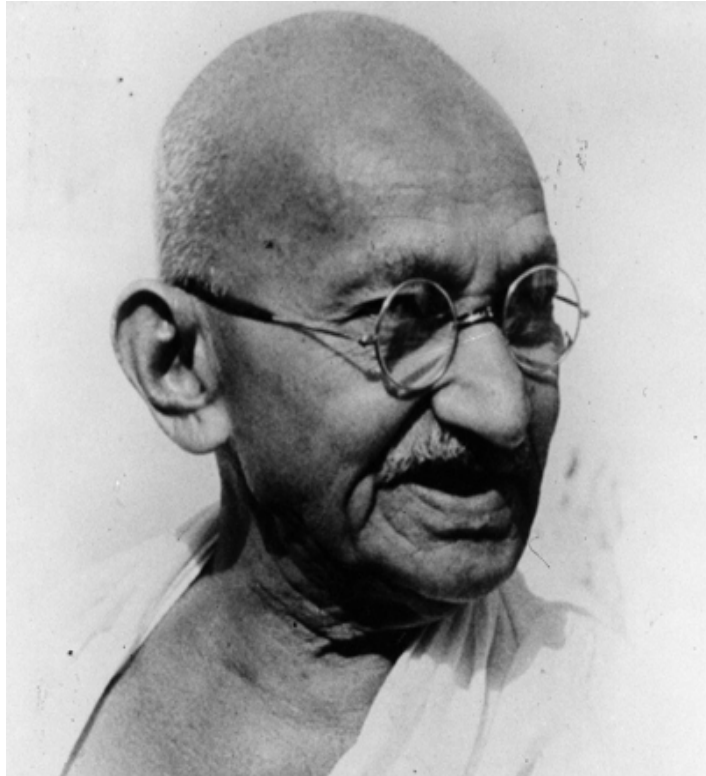
24 yaşında Afrika'daki Hintlilerin avukatlığını yapmak için Afrika'ya giden Gandhi burada çeşitli ayrımcılıklara maruz kalır. Birinci sınıf bileti olmasına rağmen kendisinden üçüncü sınıf mevkide yolculuk etmesi istenir, kabul etmeyince trenden atılır. Yoluna bir at arabasıyla devam eder; ancak burada da Avrupalı bir yolcuya yer açmak için arabanın basamaklarında oturması istenir, bu duruma karşı çıkınca arabacı tarafından dövülür. Gittiği bazı otellere alınmaz. Afrika'da karşılaştığı bu ayrımcılıklar onun hayatında bir dönüm noktası oluşturur ve her türlü ayrımcılığa sosyal adaletsizliğe, eşitsizliğe, esarete karşı bir uyanış başlar.

Gandi 1915'te ülkesi Hindistan'a döner. Ancak ülkesi İngilizlerin sömürgesi altındadır. Ülkesini kendi halkı değil İngilizler yönetmektedir. İngilizler Hintlilere yönetimde yer vermediği gibi onları her türlü ayrımcılığa ve haksız vergilere maruz bırakmaktadır. Gandhi Hindistan'a döndüğünde buradaki toplum örgütleriyle çalışmaya başlar ve halkının İngiliz esaretinden kurtulması, eşitsizliğin giderilmesi, ayrımcılığın ortadan kaldırılması için şiddet içermeyen bir pasif direniş geliştirir. Halkının cehaletten kurulması için çabalar. İnsanları haksızlıklara ve ayrımcılığa karşı örgütler. Birçok defa hapse girer ancak mücadelesini bırakmaz. İngilizlerin ülkelerini terk etmesini ister ve halkı bu yönde örgütleyerek çeşitli yürüyüşler ve şiddet

içermeyen eylemler düzenler. 1947 yılında Hindistan toplumunun direnişini sonuç verir ve İngilizler yönetimden çekilerek idareyi Hintlilere devreder ve Hindistan bağımsızlığına kavuşur.

SORULAR

1. Siz Gandhi'nin yerinde olsaydınız ne yapardınız?
2. Siz o dönemde Hindistan'da yaşıyor olsaydınız ne yapardınız?
3. Sizce o dönemde Hintlilerin hangi hakları engellenmiştir?
4. Gandhi'nin Ülkesini İngilizlerin sömürgesinden kurtarmak için yaptıkları sizce doğru mu?
5. Gandhi'nin ülkesi için mücadelesini verdiği konular neyi amaçlamaktadır?

Kazanım: Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser.

Acıklamalar:

Demokrasi, hayatın her alanında; ailede, okulda ve toplumsal çevrede demokratik ve insan haklarının özündeki değerlere uygun davranışlar sergilenmesi çerçevesinde ele alınır.

Cumhuriyetin demokrasinin yaşam biçimine dönüştürülebileceği en iyi yönetim biçimi olduğu vurgusu yapılır.

Milli egemenliğin anlamı ve önemi konusunda Atatürk'ün sözlerinden örnekler verilir.

ÖRNEK OLAY-2

RÜMEYSA

Suriye'deki iç savaşta büyük ağabeyini, babasını ve amcasını kaybeden on iki yaşındaki Rümeyssa küçük ağabeyi, iki küçük kız kardeşi, annesi ve dayısı ile Türkiye'ye sığındı ve bir kampa yerleştirildi. Burada bir süre kaldıktan sonra Suriyeli çocukların eğitimlerinden geri kalmaması için kampta Arapça bilen öğretmenler eşliğinde dersler başladı. Rümeyssa derslerine iyi çalışıyor bir yandan da hızla Türkçe öğreniyordu. Rümeyssa'nın Mehmet isminde bir öğretmeni vardı. Mehmet öğretmen derste sürekli öğrencilerin de fikirlerini sorarak dersleri işliyor, birçok konuda öğrencilerin de düşüncelerini dikkate alarak sınıfla ilgili konularda ortak kararlar alıyordu. Rümeyssa bu durumdan çok etkilendi çünkü onun ülkesinde sürekli bir çatışma hali vardı ve insanların fikirleri çokta sorulmaz her şey önlerine hazır olarak gelirdi. Bir de sınıfın duvarında *“Toplumda en yüksek özgürlüğün, en yüksek eşitlik ve adaletin devamlı şekilde sağlanması ancak tam anlamıyla milli egemenliğin kurulmuş olmasına bağlıdır. Bu nedenle özgürlüğün de, eşitliğin de, adaletin de dayanak noktası milli egemenliktir.”* ATATÜRK sözü vardı. Bu söz de Rümeyssa'yı çok etkiliyordu.

Çünkü onun ülkesinde egemenlik bir kişinin elindeydi ve özgürlük, eşitlik, adalet yoktu.

Rümeysa ülkesinde yaşanan olaylar aklına geldiğinde çok üzülüyor ve çok uzaklara dalıyordu. Bu durum Rümeysa'yla aynı yaşta bir kızı olan Mehmet öğretmenin dikkatini çekmişti. Bir gün öğretmen Rümeysa'ya “benim de senin yaşında bir kızım var, adı Aylin, istersen seni onunla tanıştıtabilirim” dedi. Rümeysa çok heyecanlanmıştı. “Çok isterim dedi.” Sonraki hafta Aylin'de babasıyla kampa geldi. Rümeysa Aylin'in hayatını merak ediyordu, tabi Aylin de haberlerde çıkan Suriye haberlerinden dolayı Suriye'yi çok merak ediyordu. Aylin Rümeysa'ya “neden orda savaş oluyor” diye sordu. Rümeysa “bizim devlet başkanımız çok uzun yıllardır bizi yönetiyor, ondan önce de onun babası bizi yönetiyordu ama biz hiç mutlu değiliz, onun gitmesini istiyoruz, o ise gitmek istemiyor, bunun için benim de; ağabeyimi, babamı ve amcamı öldürdüler” dedi. Aylin çok etkilenmişti, “Ama neden o kötü biriyse ona oy veriyorsunuz?” diye sordu. Rümeysa “Ona oy versek de vermesek de hep o seçiliyor, birçok insan korktuğu için ona oy veriyor ya da o az oy olsa da hep birinci olarak başkanlığa devam ediyor.” dedi. Aylin dehşete kapılmıştı. Çünkü orada insanların iradesine hiç önem verilmiyordu. Cumhuriyet böyle bir şeye müsaade etmezdi, çünkü cumhuriyette insan iradesi ve bireysel tercihler çok önemliydi, eşitlik ve özgürlük vardı, çok sayıda parti seçime girer ve insanlar bireysel tercihlerine göre oylarını kullanırdı. Suriye'de de çok parti ve cumhuriyet vardı ancak bunlar hiç gerçek anlamda çalışmazdı. Sadece kâğıt üzerinde vardı, diktatör başkan hiçbir şekilde cumhuriyetin gereklerini yerine getirmezdi. Sonra Rümeysa Aylin'e okulda Mehmet öğretmenin onların fikirlerini sormasından çok etkilendiğini anlatınca, Aylin Rümeysa'ya evde de bizlerin fikirleri sorularak ortak kararlar alınır, çevremizde de insanların bireysel tercihlerine önem verilir diyerek ona bazı örnekler anlattı. Rümeysa ve Aylin birbirlerini çok sevmişlerdi ancak akşam olmak üzereydi ve Aylin artık gitmeliydi. Sonraki hafta tekrar görüşmek üzere ayrıldılar.

Rümeysa o gün bir karar vermişti, büyüyünce öğretmen olacak ve bu yaşadıklarını öğrencilerine öğretecekti. Öğrencilerinin ve çocukları olursa çocuklarının kişisel tercihlerine çok önem verecekti. Hatta bir kızı olursa adını Aylin kuracaktı.

SORULAR

1. Siz Rümeysa'nın yerinde olsaydınız ne yapardınız?
2. Siz Rümeysa'nın yerinde olsaydınız ülkenize dndgnzde neler yapardınız?
3. Sizce Suriye'de insanlar neden mutlu değil?
4. Sizce Suriye devlet başkanının yaptıkları doğru mu?

Kazanım: Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar.

Açıklama: Demokratik bir vatandaşın, etkin ve sorumlu; eşitlik ve sosyal adalet yanlısı, hak ve özgürlüklere saygılı, katılımcı, demokratik davranış biçimini içselleştirmiş vb. özellikleri vurgulanır.

ÖRNEK OLAY-3

OVACIK KÖYÜ

İzmir'in Bergama ilçesinin Ovacık köyü tarım ve hayvancılıkla geçinen, zengin yer altı kaynakları ve doğal güzellikleri ile insanı büyüleyen şirin bir köydür. Ovacık köyünün zengin yer altı kaynaklarını bilen yabancı maden şirketleri 1990'lı yıllarda Ovacık köyünde siyanürle altın arama çalışmalarına başladı. Siyanür çeşitli sanayi kollarında kullanılan bir tür asit ve bu asitten türeyen metal tuzlardan oluşan bir tür zehirdir. Altın ve gümüş üretiminde 19. Yüzyıldan beri kullanılan siyanürle üretim sonucunda ortaya çıkan yoğun atıklar çevreye ve insan sağlığına ciddi zararlar vermektedir. Siyanür atıkları; toprağa, suya geçer ve yok olmaz, nehir sularına karışmasıyla nehir canlıları ölür, ayrıca havadan, topraktan ve sudan meyve ve sebzelere geçerek insan vücuduna alınır ve çeşitli hastalıklara hatta ölümlere yol açabilir.

Bu durumun farkında olan etkin, sorumluluk sahibi ve katılımcı olan bölge halkı Ovacık köyünde siyanürle altın aranmasına karşı çıktı ve tepkilerini ortaya koymak için çeşitli eylemlerde bulundular. “*Biz altın değil toprağımızı istiyoruz!*” diyerek çevre köydeki kadınlar toplanarak yürüyüşe geçtiler. Erkekler yarı çıplak bir şekilde oturma eyleminde bulundular. Seslerini medyada duyurmak için birçok ilginç eylem ve yürüyüş gerçekleştirdiler. Siyanürle altın aramanın insan ve doğa için doğuracağı zararlı sonuçları ısrarla dile getirdiler. Demokratik vatandaş olmanın gereklerini bildikleri için şiddete başvurmuyor haklarını demokratik yollardan arıyorlardı. İrmaklarının ve topraklarının kimyasal maddelerle kirlenmesini istemiyorlardı. Onlar çocukları için temiz ve sağlıklı bir çevre bırakmak istiyorlardı. Bunun onların en doğal hakkı olduğunu ve bu hakka saygı gösterilmesi gerektiğini düşünüyorlardı. Bunun için yediden yetmiş bütün halk yetkililere sesini duyurmaya

çalıştı. Bergamalılar bu eylemlerini inatla yıllarca sürdürdüler. Hukuki yoldan haklarını aradılar, mahkemeye verdiler ve mahkemeyi kazandılar.

SORULAR

1. Sizce yöre halkının yaptıkları doğru mu?
2. Sizce altın arayan şirketlerin yaptıkları doğru mu?
3. Siz Ovacık köyünde yaşıyor olsaydınız ne yapardınız?
4. Sizce Ovacıklı insanlar ne gibi özelliklere sahiptir?

(<http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/436579.asp> web adresindeki haberden bazı alıntılar yapılır hazırlanmıştır.)

Kazanım: Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar.

Açıklamalar: Toplumdaki farklılıkların doğal olduğunun kabulüne ve bunun korunmasının önemine dikkat çekilir.

Farklılıkların toplumun birlik ve beraberliğine katkı sağlaması gerektiğinin önemi vurgulanır.

ÖRNEK OLAY-4

FARKLILIKLAR ZENGİNLİĞİMİZDİR

Konya'nın Beyşehir ilçesine bağlı bazı köylerde ekin tarlalarını istila eden fareler, arazide hasat edilecek ürün bırakmadı. Arazilerde inceleme yapan Beyşehir Ziraat Odası Başkanı tarla farelerinin istilasını nedeniyle yaklaşık yüzde 50'lik bir ürün kaybının olduğunu tahmin ettiklerini söyledi. Tarla farelerinin çoğalmasını, son yıllarda artış gösteren anız yangınlarına bağlayan Başkan, doğal dengenin bozulması nedeniyle ilginç bir kampanya başlattıklarını da açıkladı.

Başkan, fareleri yok etmek için tarlalara kır yılanı bırakacaklarını ve kendilerine getirilen yılan başına 5 TL para vereceklerini bildirdi. Başkan, ilçeye bağlı bazı köy ve beldelerde görülen dev farelerin 1 kilogram ağırlığa sahip olduğunu çiftçilerden öğrendiklerini anlatarak, "Anız yangınları sonucu toprakta böcek, yılan kalmadı. Doğal denge bozuldu. Farenin en büyük düşmanları olan yılanlar ve tilkiler insanlar tarafından öldürüldüğü için doğada azaldılar ve bu nedenle fareler tarlalarda çoğalmaya başladı. Oysa bir tilki yılda yaklaşık 6 bin 500 tane fare yiyormuş. Yılanın da fare ile beslendiği göz önünde bulundurulursa, farelerin çoğalması normaldir. Kampanya ile toplanan bu yılanları sorun yaşanan bölgelerde tarlalara salıp, farelerin çoğalmasının önüne geçmeye çalışacağız. Aksi takdirde hasat sonrasında bu farelerin açıklıktan köyleri istila etme endişesi de var." dedi.

Bu durumdan köyde yaşayan çocuklar da çok olumsuz etkileniyordu. Durumun farkında olan öğretmen öğrencilerine "Toplumlar da aynen böyledir. Toplumlar çok farklı

kültürel değerlere, farklı görüş, inanç ve anlayışlara sahiptir ve toplumda her birey farklı işler yaparak; kimi avukat, kimi bakkal, kimi öğretmen, kimi fırıncı, kimi ayakkabıcı vb. birbirini tamamlar. Toplumsal yaşam içerisinde farklılıkların bulunması doğaldır ve farklı görüş, düşünce, inanç ve anlayış toplumsal yaşamı zenginleştirir. Farklılıklara gösterilen özen ve saygı hem toplumun birlik ve beraberliğine hem de dünya barışına katkı sağlar. Bu doğal denge bozulduğu zaman çok olumsuz sonuçlarla karşılaşmaktadır. Köyde de bu doğal denge bozulduğu için sonuçları çok ağır oldu.” diyerek öğrencilerinden bu konuda daha dikkatli olmalarını istedi.

SORULAR

1. Siz Başkanın yerinde olsaydınız ne yapardınız?
2. Siz köylülerin yerinde olsaydınız ne yapardınız?
3. Sizce Başkanın başlattığı kampanya neyi amaçlıyor ve doğru mu?
4. Siz öğretmenin söyledikleri hakkında neler düşünüyorsunuz?

(http://www.haberkonya.com/haber/3612/Fareler_tarlalari_istila_etti.html web adresindeki haberden alıntılar yapılarak hazırlanmıştır)

Kazanım: Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir.

Açıklamalar: Irk, din, dil, milliyet, mezhep, bölge, cinsiyet, sosyal sınıf/tabaka vb. unsurlara dayalı ayrımcılık ve toplumsal dışlama evrensel boyutta ele alınır. Ayrımcılığı önlemenin hukuksal düzenleme ve önlemlerin yanında bireysel çabalar da gerektirdiği vurgulanır.

Önyargı, dışlama, aşağılama gibi davranışların insan hakları ile bağdaşmadığı vurgulanır.

ÖRNEK OLAY-5

KÖLELİK

Amerika'da yaşayan insanlar, Avrupa'dan göç edenlerin oluşturduğu bir topluluktu. 18. yüzyılın ortalarında Amerika'nın orta, güney ve güneydoğu bölgelerindeki verimli topraklarda, büyük çiftliklerin ağırlıkta olduğu tarıma dayanan bir ekonomi yerleşmişti. Bu çiftliklerde genellikle sığır yetiştiriciliği ile pamuk, tütün ve şeker kamışı tarımı yapılmaktaydı. Ancak bu verimli toprakları ekip biçmek, değerli madenleri çıkarmak için büyük bir işgücüne ihtiyaç vardı. Sömürgeci, ırkçı ve önyargılı Avrupalılar bu durum karşısında çareyi, köleleştirilen Afrikalı yerlileri çalıştırılmak üzere Amerika'ya getirmekte buldular. Köle tacirleri tarafından tutsak edilen Afrikalı esirler zincire vurularak Amerika'ya getiriliyor ve buralarda kurulan pazarlarda satılıyordu.

Köleler, taşınır herhangi bir mal gibi görüldükleri ve onlara hiçbir hak ve özgürlük tanınmadığı için, kendilerinden istenen her türlü işi yapmakla yükümlüydüler. Beyazlar insan haklarıyla hiçbir şekilde bağdaşmayacak şekilde zencilere her türlü hakarete bulunuyor, onları dışlıyor ve aşağılıyorlardı. Efendilerinin kötü davranışları, ağır yaşam ve çalışma koşulları, insan sayılmayan binlerce kölenin ölümüne yol açtı.

Fransız devriminden sonra köleler devrim bildirgesinde yer alan ilkelerin kendilerine bazı haklar tanıdığını söylediler. Köle ticaretine karşı çeşitli dernekler

kurdular. Davullar çalarak toplantılar düzenleyen köleler ayaklandı. Evler, kamış tarlaları düzenli olarak yakıldı. Köleliğin kalkmasını istemeyen sömürgeci beyazlar ile zenciler arasında şiddetli çatışmalar yaşandı. Sonunda insan haklarına aykırı, insanlar arasında ayrımcılık yapılan kölelik sisteminin kaldırılması ile huzur ortamı sağlandı.

SORULAR

1. Zencilere yapılanları doğru buluyor musunuz? Neden?
2. Sizce zencilerin hangi hakları engellenmiştir?
3. Siz bu dönemde yaşayan bir zenci olsaydınız ne yapardınız?
4. Siz bu dönemde yaşayan bir beyaz olsaydınız ne yapardınız?

(<http://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6lelik> web adresinden bazı alıntılar yapılarak hazırlanmıştır)

Kazanım: Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir.

Açıklamalar: Toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin insan haklarına aykırı olduğu üzerinde durulur. Atatürk'ün kadın haklarına verdiği önemi belirten örnekler verilir.

ÖRNEK OLAY-6

SEHER ÖĞRETMEN

Seher çok fakir bir ailenin ilk çocuğuydu. Annesini kaybetmiş, bir ayağı topal babası ve üç küçük kardeşiyle yapayalnız kalmıştı. Her gün dağlarda bir yandan keçilerini otlatırken bir yandan da çorap, atkı, şapka vs. örüyordu. Eve gelince yemek yapıp diğer işlerle de ilgilenmek zorundaydı. Kardeşlerinin önlükleriyle okuldan gelmeleri ve okuldan söz etmeleri içini yakar, kavururdu. Çok istediği halde okula gidememişti. Bütün işlerin kendine baktığı evde nasıl okula gitsin ki? Hem de babasının tutumu belliyken.

Seher çok üzülmesine rağmen elinden yapacak bir şey gelmiyordu. Köyün öğretmeni de Seher'e yardım etmek istemişti. Birkaç kez Seher'in babasıyla görüşmeye gelmişti ancak babası her seferinde :“Kız çocuğu değil mi? Okuyup da ne yapacak? Evde o kadar iş dururken, hem oğullarım okula gidiyor ya! Yetmez mi?” diyerek öğretmeni başından savmıştı.

Bir gün Seher'in babası hastalandı ve acilen ameliyata alındı. Seher ameliyat sonrası hastane içinde koşa koşa babasını aramaya başladı. Sonunda “Babam herhalde buradadır!” diyerek önünde durduğu kapıyı zorlamaya başladı. Seheri gören hemşirelerden biri: “Ne yapıyorsun sen? Burası yoğun bakım odası. Kocaman harflerle yazılı görmüyor musun?” diye Seher'i azarladi. Seher okuma bilmemenin zorluğunu bir daha yaşamıştı. Babası iyileşip eve döndüğünde Seher bütün olanları gözyaşlarıyla babasına anlattı. Babası kendinin düştüğü bu zor durumda ilk yardımına koşan kızının yaşadıklarını duyduktan sonra içinde bir üzüntü oluştu ve onu okula

göndermemekle hata yaptığını anladı. O günden sonra karar vermişti, Seher de okula gidecekti.

Seher okula başladı, aradan yıllar geçti Seher öğretmen oldu ve bir köy okuluna tayini çıktı. Seher'in köyde göreve başladığı ilk gün dikkatini çeken bir şey oldu. Tüm öğrenciler erkekti. Anlaşılan bu köyün insanları da kızlarını okula göndermek istemiyorlardı. Yaşadıkları bir bir gözünün önüne gelmeye başladı. Bu köydeki kızların da daha fazla acı çekmemeleri için elinden geleni yapacağına kendi kendine söz verdi. Tek tek bütün ailelerin evlerini dolaşıp aileleri kızlarını okula göndermeleri için ikna etmeye çalıştı. Birkaç aile dışında aileler o kadar kararlıydı ki yinede kızlarını okula göndermediler. Hepsi “ Kız çocuğu okula mı gider?”diyordu. Hepsinin kafasındaki bu anlamsız düşüncelere aşına olan Seher yılmadı, yorulmadı. Hem ne diyordu ATATÜRK : “İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan mürekkeptir. Kabil midir ki, bu kütlenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünlüğü ilerleyebilsin? Mümkün müdür ki, bir cismin yarısı toprağa zincirle bağlı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebilsin?” Bu durumun farkında olan Seher yılmadan çalışacak ve amacına ulaşacaktı.

Bir süre sonra şehirden öğretmen arkadaşları Seher'in ziyaretine geldiler. Durumu arkadaşlarına anlattıktan sonra birlikte kızlarına okula göndermeyen ailelere ziyarete gittiler ve kendi başlarından geçen olayları “Tüm zorluklara rağmen biz okuduk.” mesajıyla ailelere anlattılar. Aileler belli etmeseler de etkilenmişlerdi. Artık kafalarında “kız çocuğu okula mı gider?” düşüncesi değil “ ben okuyamadım bari kızım okusun. Ben cahil kaldım bari kızım kurtulsun.” düşünceleri vardı. O günden sonra aileler okumanın önemini tamamen kavradı; kızlar da okullarına kavuştu. Böylelikle köydeki bütün kızlar okutuldu.

SORULAR

1. Siz Seher'in yerinde olsaydınız neler yapardınız?
2. Sizce aileler çocuklarını okula neden göndermiyorlardı?
3. Sizce Seher'in öğretmen olduğu köyde yaptıkları neyi amaçlıyordu?
4. Sizin çevrenizde böyle bir durum olsa neler yapardınız?
5. Sizce kız çocukları okula gönderilemeseydi ne gibi sorunlarla karşılaşılırdı?

Kazanım: Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser.

Açıklamalar: Sorunların çözümünde şiddete başvurmayı ve hukuk dışı yolları reddeden yöntemlerin gereğine ve önemine vurgu yapılır.

ÖRNEK OLAY-7

SAĞLIK ÇALIŞANLARINA ŞİDDET

İzmir Torbalı Devlet Hastanesi Kadın Servisi'nde hemşire ve ebe olarak görev yapan dört personel 27 Eylül 2011 tarihinde bir hasta yakını tarafından hakarete maruz kaldı. Ebe ve hemşireler, hasta yakınından şikâyetçi olunca olay yargıya taşındı. Mahkemede görülen dava 19 Şubat 2013'te sonuçlandı. Zanlı olan hasta yakını duruşmadaki savunmasında, "Olay günü devlet hastanesinde işlemlerimi yapıyordum. Bana saat 11'de çıkışımın yapılacağını söylediler. 12.30'a kadar beklememe rağmen işlemlerim yapılmadı. Görevlilerin bulunduğu odaya gittiğimde odada oturup çay kahve içtiklerini ve sohbet ettiklerini gördüm. Ben neden işlemlerin yapılmadığını sordum. Onlar da: "beğenmiyorsan, gider şikâyet edersin" dediler. Bunun üzerine görevlilerden birine, sinirle: 'sen geri zekâlısın' dedim ve odadan çıktım. Hastamın olduğu odaya gittiğimde bu görevliler peşimden gelerek bana saldırdılar ve bana aynı hakarete bulundular. Ben hakaret kastıyla hareket etmedim. Bu nedenle suçsuzum. Beraatımı talep ediyorum." ifadelerini kullandı.

Davacılarından biri: "Ben sanıktan şikâyetçiyim. Herhangi bir gecikme yaşanmamasına rağmen olay tarihinde sanık, taburcu işlemlerinin geciktirildiğini ileri sürerek bizlere hakaretler etti." dedi. Hastanede servis sorumlusu olduğunu ifade eden bir görevli: "On ikiye on kala sanık geldi. Taburcu işlemlerimiz halen yapılmadı." dedi. Biz: "on biri çeyrek geçe hastayı doktorlarına gönderiyoruz, onun görmesinden sonra taburcu edebiliyoruz, sabah taburcu olmak isteyen hasta ancak öğleden sonra taburcu olabiliyor dedim; ancak hasta yakını bize hakaretle karşılık verdi." şeklinde konuştu. Olayı bizzat gördüğünü ve duyduğunu anlatan bir tanık ise ifadesinde: "Olay tarihinde ben tansiyon ilacı almaya gitmiştim. Kadın bağırmaya başladı. Hemşirelere 'salak ve geri zekâlı' diyerek bağırdı." dedi.

Davaya katılanların iddiaları ve savunmanın alınmasının ardından mahkeme heyeti sanık hakkında; "kamu görevlisine görevi nedeniyle hakaret suçundan ve ayrıca aynı suçun birden fazla kişiye işlenmesi nedeniyle, 8 bin 800 lira para cezası ve 5 yıl denetim altında tutulması kararı verdi.

Mahkeme sonrası bazı sağlık çalışanları; hastanelerde sıklıkla şiddete maruz kaldıklarını ve hukuki yollardan haklarını aradıklarını belirterek bu mahkeme sonucunun caydırıcı olmasını dilediklerini dile getirdi.

SORULAR

1. Sizce hasta yakınının yaptıkları doğru mu? Neden?
2. Siz hasta yakınının yerinde olsaydınız neler yapardınız?
3. Sizce hastane personellerinin yaptıkları doğru mu? Neden?
4. Siz hastane personellerinin yerinde olsaydınız neler yapardınız?
5. Sizce buna benzer durumlarla karşılaşıldığında insanlar haklarını hangi yollardan aramalıdır?

(<http://www.memurlar.net/haber/348512/> web adresindeki haberden alıntılar yapılarak hazırlanmıştır)

Kazanım: Birlikte yaşama kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder.

Açıklamalar: Herkesin fikirlerini ifade etmesine olanak sağlamanın önemi vurgulanır.

ÖRNEK OLAY-8

HOŞGÖRÜ KENTİ MARDİN

Mardin Müftüsü Dursun Ali Coşkun ve beraberindeki bazı yöneticiler, rahatsızlığından dolayı çene ameliyatı geçiren Süryani Cemaati Metropoliti Saliba Özmen'e manastırda geçmiş olsun ziyaretinde bulundu. Mardin'de yaşanan farklılıkların Mardin'in ve Türkiye'nin zenginliği olduğunu belirten İl Müftüsü Dursun Ali Coşkun, burada yaşayan farklı dinlerin, kültürlerin, dillerin asırlardır aynı havayı teneffüs ettiğini ve birbirlerinin acısını, sevincini, bayramlarını hep birlikte paylaştığını söyledi. Mardin'in farklılıkları ile bir barış kenti olduğunu ve bu birlikte yaşama kültürünü, dünyanın kendisine örnek alması gerektiğini vurgulayan Coşkun, "Mardin, zaten binlerce yıldır dilleri ve dinleri, kültürleri, ırkları ne olursa olsun, huzur içerisinde, barış içerisinde dünyada kardeşçe yaşamının en güzel örneğini teşkil ediyor." ifadesini kullandı.

Mardin'de insanların et ve tırnak gibi bir arada olduğunu belirten Coşkun, sözlerine şöyle devam etti: "Hoşgörü kenti Mardin'de insanlar iç içe kardeşçe yaşamayı öğrendiler. Bugün Süryani Cemaati Metropoliti Saliba Özmen'e geçmiş olsun dileklerimizi ilettik. Ameliyat esnasında bizden dua istedi. Biz de bütün kalbimizle şifa bulması için dua ettik. Zaten olması gereken de budur. Mardin'de farklı dinler ve diller acı günde, iyi günde, bayramlarda hep birlikte bir arada olmayı ve bu ortamı paylaşmayı çok iyi başarmıştır. Aslında dünyanın Mardin'in yaşama kültürünü örnek alması gerekir."

Ameliyat esnasında Müslümanların dualarını hissettiğini belirten Süryani Cemaati Metropoliti Saliba Özmen ise "Mardin, binlerce yıldır Müslümanların, Hıristiyanların, Yahudilerin, Ermenilerin, Yezidilerin ve bütün etnisitelerin bir araya

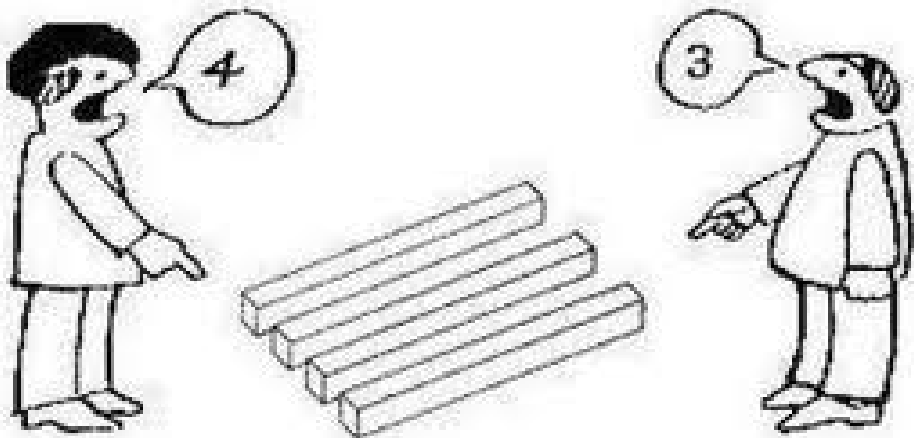
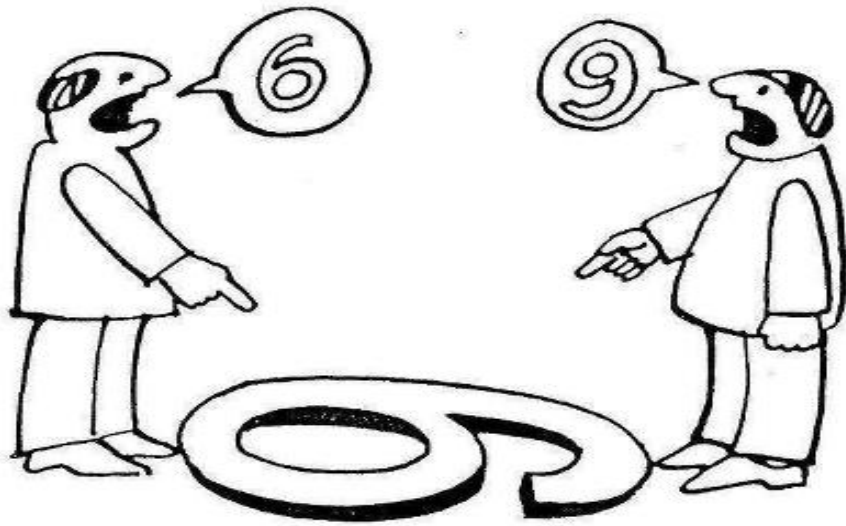

geldiği bir hoşgörü Şehridir. Mardin'in güzelliği de işte budur. Umarız bu güzellik bütün dünyaya örnek olur. Bayramlarımızda, taziyelerimizde, dğnlerimizde, birbirimizin sevincini ve acısını paylaşmayı biliyoruz. Mardin'deki bu birlikteliği dünya ülkelerinin kendilerine örnek alması gerekir. Ameliyat esnasında dualarınızı hissettim. Sizlerin ve Müslümanların duaları sayesinde iyileştim." diye konuştu. Orada bulunan Mardinli bir vatandaş_ise Mardin'de değişik dinlerden ve ırklardan herkesin çok rahat bir Şekilde fikirlerini ifade edebildiği, insanların birbirleriyle olan diyaloglarının birlikte kardeşçe yaşamalarını sağladığını ve bu kardeşlikten herkesin mutlu olduğunu belirtti.

SORULAR

1. Sizce Mardin'de insanların kardeşçe yaşama kültürü nasıl oluşmuştur?
2. Mardinli vatandaşın söyledikleriyle ilgili neler düşünüyorsunuz?
3. Siz de Mardin'de farklı dinler, diller ve kültürlerle birlikte yaşıyor olsaydınız neler yapardınız?
4. Sizce insanların birbirlerini doğru anlayarak kardeşçe yaşamaları için neler gereklidir?

(<http://www.haberler.com/dunya-mardin-deki-birlikte-yasama-kulturunu-ornek-4353722-haberi/> web adresindeki haberden alıntılar yapılarak hazırlanmıştır)

Kazanım: İşbölümü ve işbirliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar.

Açıklamalar: Paylaşma, yardımseverlik, işbirliği, işbölümü, dayanışma vb. kavramlara vurgu yapılır.

ÖRNEK OLAY-9

VAN İÇİN HERKES EL ELE

23 Ekim 2011'de Van'da meydana gelen depremde 700'ün üzerinde insan yaşamını yitirdi, çok sayıda ev, iş yeri, kamu binası yıkıldı ve birçok bina da hasar gördü. Ancak bu duruma hem Türkiye hem de dünyadan birçok ülke duyarsız kalmadı ve hemen çok sayıda yardım kampanyaları düzenlenerek Van'ın yaraları sarılmaya çalışıldı.

Van'da yaşanan 7,2'lik depremin hemen ardından Türkiye'nin hemen her yerinden kimi öğrenci, kimi öğretmen, kimi doktor, kimi avukat, yüzlerce insan gönüllü olarak Van'daki yaraları sarmak için geldiler. Depremzedeler için Van'a gelen yardımların toplandığı depolarda sabahlara kadar çalışan bu gönüllü insanlar tam bir kardeşlik örneği sergilediler.

Çoğunluğunu üniversite öğrencilerinin oluşturduğu bu gönüllü insanların gösterdikleri özveri gören herkesi duygulandırdı. Türkiye'nin birçok ilinden hatta çeşitli ülkelerden Van'a gelen gönüllüler, aralarında iş bölümü yaparak tam bir işbirliği içerisinde, gelen yardım kamyonlarını bir yandan depolara boşaltıyor bir yandan da boşalttıkları malzemeleri koli yaparak halka dağıtıyorlardı.

İzmir'den gelen bir gönüllü depremin hemen ertesi günü Van'a geldiğini belirterek, gönüllüler arasında iş bölümü yaparak mahallerde çalışmalar yaptıklarını ve halkın ihtiyaçlarını belirlediklerini, yaptıkları tespitlerin ardından depodan aldıkları yardım malzemelerini gece saatlerinde ailelere ulaştırdıklarını ifade etti. Ankara'dan gelen bir üniversite öğrencisi ise: "Biz ülkenin diğer bölgelerindeki insanlar da bu felaketi yaşayabilirdik. O açıdan bu insani görevimizi yerine getiriyoruz. Biz bir grup

arkadaşımızla buraya hem yardım getirdik hem de duygularımızı paylaşmak için buraya geldik. Van'da tam bir kardeşlik tablosu oluşturduk.' dedi.

Van'da tam bir iş birliği ve dayanışma örneğinin yaşandığını belirten üst düzey bir yetkili “Van depremi ile tüm Türkiye seferber olarak depremzedelerimizin yaralarını sarmaya çalışıyor. Türkiye'nin tamamında hem kamu kurumları, hem çeşitli sivil toplum kuruluşları hem de bireysel olarak birçok yardım kampanyası düzenlendi. Bu kampanyalarla depremzedelerin ihtiyaç duyduğu her çeşit yaşam malzemesi temin edilerek Van'a ulaştırıldı. Ayrıca dünyanın birçok ülkesinden de çeşitli yardımlar Van'a ulaştırıldı. Türkiye'nin ve dünyanın çeşitli yerlerinden Van'a gelen çok sayıda insan gece gündüz demeden çalışarak tüm dünyaya bir kardeşlik ve dayanışma örneği sergiledi. Bu durum gerek Van'da yaşayan depremzedeleri gerekse tüm Türkiye'yi çok derinden duygulandırdı” dedi.

SORULAR

1. Siz de Van depreminde yardım ettiniz mi, ya da çevrenizde bu depreme yardım edenleri gördünüz mü, gördüyseniz neler hissettiniz?
2. Siz Van'da yaşayan bir depremzede olsaydınız bu durum karşısında neler hissederdiniz?
3. Sizce iş bölümü ve iş birliği yapmak neden önemlidir, birer örnek veriniz?
4. Günümüzde böyle bir durumla karşılaşırsaydınız neler yapardınız?

(http://www.van.bel.tr/tr/i/Van_da_karde%C5%9Flik_%C3%A7emberi web adresindeki haberden bazı alıntılar yapılarak hazırlanmıştır)

EK-3. Pilot Uygulamada Kullanılan Akademik Başarı Testi

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Okulu:

Sevgili Öğrenciler;

Bu çalışma bilimsel bir araştırmaya yön vermek amacıyla yapılmaktadır. Sizlerden istenen; soruları dikkatlice okumanız ve doğru olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretlemenizdir. Bir soruda birden fazla seçeneği işaretlemeyiniz. İçten cevaplarınız ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

S.1) Aşağıdakilerden hangisi, insanların temel hak ve hürriyetlerinin korunduğu ve geliştirildiği bir yönetim şekli olan demokrasinin egemen olduğu bir toplumda görülmesi beklenemez?

- A) Farklı görüş ve düşüncelerin olması,
- B) Kararların tartışılarak alınması,
- C) Toplum içinde saygı ve hoşgörünün egemen olması,
- D) Her birey sınırsız haklara ve hürriyetlere sahiptir

S.2) Okullar, çocuklara demokrasi ve insan hakları ile bu hakları kullanmayı öğretmelidir. Bunun için öğrencilere içi boş demokrasi tanımları ve çeşitli kavramlar ezberletmek yerine, okulda demokrasinin ve insan haklarının yaşamda uygulanmasına ve öğrencilerin bu kavramları yaşayarak öğrenmelerine çalışılmalıdır.

Bu metindeki görüşün dayanağı, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demokrasi bir yaşam biçimidir.
- B) Demokrasi gelişmiş toplumlara özgüdür.
- C) İnsan onuru, demokrasinin temel değeridir.
- D) Demokrasilerde insan amaç değil, araçtır.

S.3)

Her insanın düşünceleri farklıdır. İnsanların birbirlerinin düşüncelerine saygı duyarak diyalog kurmaları, birlikte yaşama kültürünün oluşması için çok önemlidir.

Aşağıdakilerden hangisi insanların birbirlerini daha doğru anlayarak diyalog kurmaları için gereklidir?

- A) Etkili iletişim kurmak
B) Cinsiyet ayrımı yapmamak
C) Adil olmak
D) Etkin vatandaş olmak

S.4) Bir toplumda insanlar birbirlerinin düşünce ve görüşlerine saygı gösteriyorsa bu toplumda aşağıdakilerden hangisi yaygın değildir?

- A) Devlet farklı düşünceleri birleştirmek için çalışır
B) Basın ve yayın her görüşe saygılıdır.
C) Farklı görüşleri savunan dernekler vardır.
D) Herkes istediği dini tercih edebilir.

S.5)

İnsan hangi durumda ve hangi koşullar altında bulunursa bulunsun, sadece insan olduğu için değerlidir.

Aşağıdaki ifadelerden hangisi bu düşünceyi desteklemez?

- A) Bireylerin aklından geçen her şeyi serbestçe söyleyebilmesi
B) İnsanların farklı dinlere sahip olabileceğinin kabul edilmesi
C) Farklı mesleklere sahip insanların eşit ücret alamaması.
D) Farklı düşüncelere sahip olan insanlara saygı gösterilmesi

S.6) ‘‘Tatlı söz yılanı bile deliğinden çıkarır.’’ atasözünü açıklayan en doğru ifade aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İletişimde diyalogun önemli olduğu
- B) Her insanın tatlı söz söyleyemeyeceği
- C) Güzel söz söylemenin bir marifet olduğu
- D) Her insanın etkili iletişim becerilerine sahip olmadığı

S.7)

Selvi'nin bu konuşması;

- I. Bireysel farklılıklar insanların birlikte yaşamalarına yardımcı olur.
- II. Bireylerin kendilerine has özellikleri birbirini tamamlar.
- III. İşbirliği yapmak her zaman ve her şartta başarıyı getirir.

yukarıdaki ifadelerden hangilerini desteklemektedir?

- A) I ve III
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

S.8)

Şemada aşağıdaki insani değerlerden hangisinin açıklaması yoktur?

- A) Eşitlik B) Özgürlük C) Hoşgörü D) Dayanışma

S.9) “İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan mürekkeptir. Kabil midir ki, bu kütlenin bir parçasını ilerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünlüğü ilerleyebilsin? Mümkün müdür ki, bir cismin yarısı toprağa zincirle bağlı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebilsin?”

Atatürk'ün yukarıdaki görüşüne göre aşağıdaki ifadelerden hangisi doğru değildir?

- A)Toplumda kadın ve erkek her alanda eşit hak ve özgürlüklere sahip olmazsa o toplum modern bir toplum olamaz
- B) İş hayatında kadın-erkek sayısı eşit olmalıdır.
- C) Toplumsal alanda sadece erkekler ya da sadece kadınlar egemen olmamalıdır.
- D)Kadın ve erkek arasındaki fiziksel farklılıklar olağan görülmelidir.

S.10) Rengârenk irili ufaklı, her biri farklı biçimde ve farklı özellikte balıkların bulunduğu bir denizi düşünelim. Bu güzelliğin büyüğü ortamını seyretmek bile insana büyük bir zevk verir. Toplumlarda farklı ırk, dil, din ve kültür özellikleriyle bu denize benzer.

Yukarıdaki metinden çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farklı kültürler toplumsal yaşamı zenginleştirir.
- B) Toplumlar bazı özellikleriyle bir birinden ayrılır.
- C) Her toplumun kendine özgü bir kültürü vardır.
- D) Toplumlar farklı kültürlerden oluşur.

S.11) Gerçeğin çok yönlü olduğu, bu nedenle düşünce ayrılıklarının normal görülmesi ve bizden farklı düşünenlere saygı gösterilmesi gerektiği bilinci, insanlara aşağıdaki özelliklerden öncelikle hangisinin geliştirilmesiyle kazandırılabilir?

- A) Eleştirel düşünme ve hoşgörü
- B) Çalışkan ve dürüst olma
- C) Duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebilme
- D) Doğayı ve canlıları tanıma

S.12) ‘‘ İnsanın en büyük buluşu ateş, tekerlek, motor ya da maddi dünya ile ilgili her hangi bir şey değildir. İnsanın en büyük buluşu, anlaşarak ekip halinde çalışmaktır.’’ **SENNİNG**

Senning yukarıdaki sözü ile ne anlatmak istemektedir?

- A) Teknolojik gelişmelerin insan hayatına etkisini
- B) Toplumda iş birliği ve iş bölümünün önemini
- C) İnsanoğlunun çok önemli buluşlar gerçekleştirdiği
- D) İş bölümü yapabilen tek canlının insan olduğunu

S.13)

Aileler çocuklarına demokratik değerler, insan sevgisi ve insan haklarına bağlılık duygusu kazandırmaya çalışmalıdır. Bunun için de öncelikle anne ve babaların bu değerleri kendi davranışlarına yansıtmaları, çocuklarına örnek olmaları gerekmektedir.

İrfan Bey’e göre, çocukların demokratik değerleri kazanmalarının temel koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anne ve babaya demokrasi eğitimi verilmesi
- B) Anne-babaların demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak benimsemeleri
- C) Demokrasinin ilkelerini hayata geçiren yasaların çıkarılması
- D) Demokrasi kültürünün okuldan çok evde kazandırılması

S.14)Yaşamımızda kimi zaman sorunlarla karşılaşabiliriz. Bu sorunlar can sıkıntısı, üzüntü, kızgınlık gibi duygular hissetmemize sebep olabilir. Bu sorunların çözümünde aşağıdaki yöntemlerden hangisini uygulamamız sorunu çözmemizde bize yardımcı olmaz?

- A) Sorunu tanımlama
- B) Sorunun sebeplerini araştırma
- C) Çözüm yolları belirleme
- D) Sorunu çözebilecek bütün yolları deneme

S.15) Özgürlük, başkalarının hakkına girmeden kişinin istediğini söyleyebilmesi ve yapabilmesidir. Özgürlük kişinin her istediğini söyleyebilmesi ve yapabilmesi değildir.

Yukarıdaki paragraftan çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A)Özgürlüklerin belli bir sınırı olmalıdır.
- B)Bazı temel hak ve hürriyetler değişmemelidir.
- C) Doğru kabul edilen bilgiler zamanla değişebilir.
- D) Her doğru her yerde söylenmemelidir.

S.16) Demokratik toplumlarda insanlar düşüncelerini açıklama ve farklı siyasi görüşleri tercih etme hakkına sahip oldukları gibi, başkalarının da görüş ve tercihlerine de hoşgörü göstermek zorundadırlar. Çünkü farklı görüşler demokrasinin vazgeçilmez öğeleridir ve daha doğru kararlara ulaşılmasını sağlarlar.

Bu parçada, demokrasinin hangi özelliği üzerinde daha çok durulmuştur?

- A)Kaynağını özgürlükten alması
- B)Ulusal egemenliğe dayanması
- C) Bireylerin tercihlerine saygılı olması
- D)İnsanlar arası eşitliğe önem vermesi

S.17)

Yukarıda Baba ile Ayşe arasında geçen bir diyalog verilmiştir. Baba'nın basketbol oynaması için Ayşe'ye izin vermemesinin nedeni açıklayan ifade aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Ayşe'nin basketbol oynayabilecek yaşta olmaması
- B) Basketbolun zor bir spor olması
- C) Kalıplaşmış rollerin eşitsizliklere neden olması
- D) Basketbolun erkeklere uygun bir oyun olması

S.18) İnsanlarda birlikte yaşama kültürünün oluşabilmesi için insanlar arasında etkili iletişim ve diyalog çok önemlidir. Ancak insanların birbirleriyle etkili iletişim kurabilmeleri bazı olanakların sağlanmasına bağlıdır. Aşağıdakilerden hangisi bu olanaklardan birisidir?

- A) İnsanlar sadece kendileriyle ilgili konularda fikirlerini söylemelidir.
- B) İnsanlar fikirlerini özgürce ifade edebilmelidir.
- C) Her fikir bilimsel olmalıdır.
- D) Büyüklerin fikirleri her zaman doğrudur.

S.19)

Numara	Demokratik Ülke	Demokratik Olmayan Ülke
1	Katılımcılık önemsenir	Toplumda kutuplaşma vardır.
2	Hak ve özgürlükler güvence altına alınmıştır	Hak ve özgürlüklere saygı yoktur
3	Güçler birliği ilkesi benimsenir	Güçler ayrılığı ilkesi benimsenir
4	Her insanın özgürlüğü sınırlıdır	Bazı insanlar sınırsız özgürlüğe sahiptir.

Yukarıdaki tabloda hangi seçenekte verilen bilgiler yer değiştirirse eşleştirme doğru olur?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

S.20) Toplumların çok farklı kültürel değerlere, farklı görüş, düşünce inanç ve anlayışlara sahip olduğunu görürsünüz. Gökkuşağının renkleri gibi insanların birbirinden farklı olduğunu, farklı işler yaptığını aynı zamanda birbirlerini tamamladığını gözlemleriz.

Bu paragrafta aşağıdakilerden hangisi anlatılmak istenmiştir?

- A) Toplumun her alanında mutlaka eşitlik olmalıdır.
B) Farklılıklarımız zenginliğimizdir.
C) Bireysel tercihler mutlaka önemsenmelidir.
D) İnsanlar fikirlerini özgürce ifade edebilmelidir.

S.21)

Demokratik vatandaş etkin, sorumlu, eşitlik ve sosyal adalet yanlısı, hak ve özgürlüklere saygılı, katılımcı, demokratik davranış biçimini içselleştirmiş vb. özelliklere sahip vatandaşdır.

Erkan'ın söylediklerine göre aşağıda verilen davranışlardan hangisi demokratik vatandaşın özelliklerinden biri değildir?

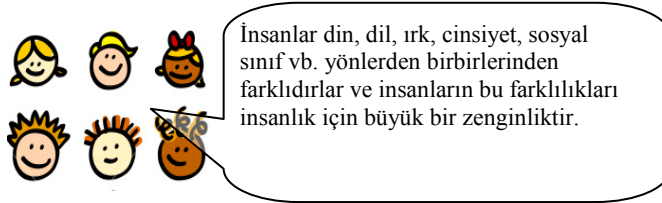
- A) Mehmet bakkalın vergisini düzenli ödemesi.
- B) Ali'nin çok farklı sivil toplum kuruluşlarına üye olması.
- C) Almanya'da yaşayan Ayşe Hanımın Türkiye'de oy kullanması.
- D) Zeynep'in hak ve özgürlüklerinin sınırsız olduğunu düşünmesi.

S.22)“Bir toplum, bir millet erkek ve kadın denilen iki cins insandan meydana gelir. Mümkün müdür ki, bir toplumun yarısı topraklara zincirlerle bağlı kaldıkça, diğer kısmı göklere yükselebilir!”

Atatürk'ün yukarıdaki sözünden çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kadın- Erkek eşitliği eğitimle gerçekleşir.
- B) Kadınlara haksızlık yapılmaktadır.
- C) Kadın erkek eşitliği sağlanmadan toplum ilerlemez.
- D) Kadınlar toplumun yarısını oluşturmaktadır.

S.23)

Yukarıdaki ifadeye en uygun söz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her insan bir dünyadır. – Herbert
- B) İnsan düşünme ve akıl yürütme yeteneği ile donatılmış tek varlıktır. – Cicero
- C) İnsan, aklına uygun olarak davrandığı ölçüde özgürdür - Leibniz
- D) Hiçbir varlık, insan kadar yükselemez ve onun kadar alçalamaz. - Friedrich Holderin

S.24)

Benim ülkem Afganistan. Fakat ülkemde kız çocuklarının okula gönderilmesine sıcak bakılmıyor. Benim de en büyük hayalim doktor olmaktı. Bu hayalimi gerçekleştirmek üzere İngiltere'ye yerleştim. Fakat bir hayalim daha var. Ülkem de doktor olarak görev yapmak.

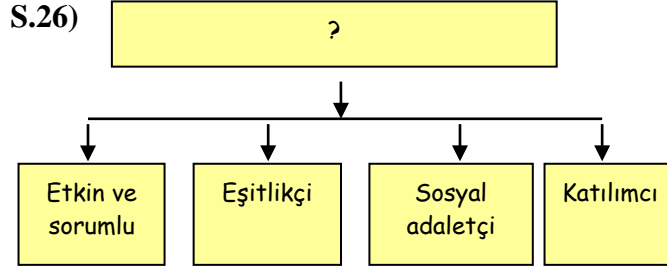
Yukarıdaki Safiye Hanım'ın sözlerinden çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kadının rolleri toplumdan topluma değişmektedir.
- B) Tarih boyunca kadınlara hep haksızlık yapılmıştır.
- C) Kadınlara en fazla hak tanıyan ülke İngiltere'dir.
- D) Kadınların rolleri zamanla değişmektedir.

S.25) “Ailede, okulda, çarşıda kısacası toplumun her alanında insanlar buldukları ortamlarda düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmelidir. Ancak bu durumda insanlar arasında etkili iletişim kurulmuş olur.” İnsanlar arasında etkili ve doğru iletişim kurulması durumunda aşağıdakilerden hangisi gerçekleşir?

- A) İnsanlar birbirlerini daha doğru ve daha iyi anarlar.
- B) İnsanlar birbirlerinin düşüncelerini her zaman eleştirirler.
- C) İnsanlar her konuda düşüncelerinin mutlaka kabul edilmesi gerektiğini düşünürler.
- D) İnsanlar birbirlerinin düşüncelerine saygı göstermezler.

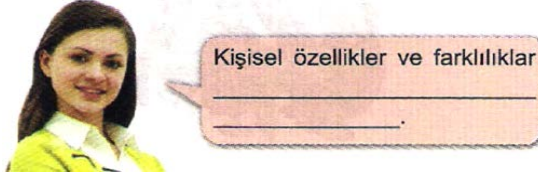

Diyagramdaki “?” işaretinin olduğu yere aşağıdakilerden hangisini yazardınız?

- A) Demokratik yaşamın engelleri
- B) Bireyi kendine özgü yapan özellikler
- C) Demokratik vatandaşın özellikleri
- D) Demokrasinin gelişim özellikleri

S.27)

Zeliha öğretmenin cümlesi aşağıdakilerden hangisi ile tamamlanmalıdır?

- A) Toplumda siyasi çekişmelere neden olur.
- B) Toplumsal yaşamı zenginleştirir.
- C) İnsanların birbirlerini anlamamalarına neden olur.
- D) Kendimizi daha iyi tanımamızı sağlar.

S.28)

Demokrasi insanların temel hak ve hürriyetlerini özgür bir şekilde yaşayabildikleri düzendir. Bu düzenin devamı açısından insanlar hem kendi hak ve hürriyetlerini hem de başkalarının hak ve hürriyetlerini korumak ve gözetmek zorundadır.

Ayşe öğretmenin anlattıklarına göre demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak seçmiş bir bireyden, aşağıdaki davranışlardan hangisini yapması beklenemez?

- A) Görüş ve düşüncelerini özgürce ifade etmesi
- B) Kendi haklarını diğer insanların haklarından daha önemli görür.
- C) Hak ve özgürlüğüne sahip çıktığı gibi, başka insanların da hak ve özgürlüklerine sahip çıkması
- D) Haklarını yasal yollardan araması

S.29)

Yaşamımızda kimi zaman sorunlarla karşılaşabiliriz. Ancak hayatımızda karşılaştığımız sorunları çözmenin çeşitli yolları vardır. Sorunların çözümünde en önemli yöntem farklı bakış açılarını göz önünde bulundurmadır.

Begüm öğretmen sorunların çözümünde neyin önemli olduğundan bahsetmektedir?

- A) Olayları farklı yönlerden değerlendirme.
- B) Sorunları çözerken sorunlara odaklanmak gerekmektedir.
- C) Sorunun nedenini araştırmalıyız.
- D) Büyüklerimizin tecrübelerinden yararlanmalıyız.

S.30)

Çevremize baktığımızda herkesin ilgi ve yeteneğine göre farklı işler yaptığını görürüz. Kimi bakkal, kimi kasap, kimi ayakkabı tamircisi, kimi tesisatçı, kimi doktor, kimi öğretmen, kimisi de polistir. Bu işlerin her biri toplumun bir ihtiyacını karşılar. Sıraladığımız bu mesleklerin biri diğerini tamamlar. Toplumdaki bireylerin huzurlu bir şekilde

Öğrencilerin söylediklerine göre;

- I. İnsanların yaşamında iş bölümünün olması hayatı kolaylaştırır.
- II. Devlet çalışma şartlarını düzenleyecek tedbirler almalıdır.
- III. Her birey yaşamını sürdürebilmek için diğer bireylere ihtiyaç duyar.
- IV. Her meslek farklı beceriler gerektirir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) I-II ve IV   B) II- III   C) I ve III   D) I- III ve IV

S.31) Demokrasi, halkın kendi kendisini yönetecek kişileri kendi iradesiyle seçtiği yönetim biçimidir. Demokratik bir yönetimde aşağıdaki özelliklerden hangisi söz konusu olamaz?

- A)İnsanın doğuştan bazı haklara sahip olduğunu kabul etme
- B) İnsan haklarının sınırlarını yasalarla belirleme.
- C)Bireyler arasındaki farklılıkları ortadan kaldırma
- D) Demokratik yönetimlerde halk yönetime dolaylı olarak katılır.

S.32)

Hiç kimseye bulunduğu ırk, din, dil, cinsiyet vb. nedenlerle ayrımcılık yapılmamalıdır. Bu tür ayrımcılık uygulamaları mutlaka hayatımızdan çıkarılmalıdır.

Aşağıdakilerden hangisi ayrımcı uygulamalara örnek gösterilemez?

- A) Tüm şartları uygun olmasına rağmen engelli olduğu için bir kişinin işe alınmaması
- B) İnançları farklı olsa da tüm vatandaşlara aynı hukuk kurallarının uygulanması
- C) Kadın olduğu için bir insanın eğitim hakkından mahrum bırakılması
- D) Aslen ülkenin başka bir yöresinden olan kişinin taşındığı yerdeki insanlarca dışlanması

S.33) Aşağıdakilerden hangisi demokratik bir toplumda görülen tutum ve davranışlardan biri değildir?

- A) Herkes fikirlerini özgürce ifade edebilir.
- B) Bireyler ülke yönetimine doğrudan katılırlar.
- C) Bireyler sorunları değerlendirirken eleştirel düşünürler.
- D) Demokrasilerde güçler ayrılığı ilkesi vardır.

S.34)

“Özgürlüğün, eşitliğin ve adaletin dayanak noktası milli egemenliktir.”

Atatürk bu sözüyle aşağıdakilerden hangisine değer verdiğini göstermiştir?

- A)Özgür düşünceye
B)Halkın iradesine
C)Hak arayışına
D)Milli bağımsızlığa

S. 35) Demokrasi; yalnızca ayrıcalıklı bir ya da birkaç kişinin değil, bir bütün olarak halkın ülkenin yönetimine katıldığı bir yönetim sistemidir.

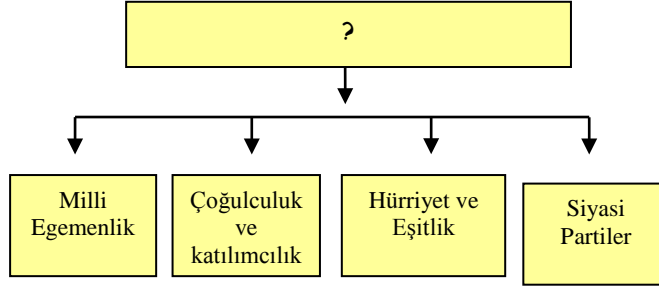
Bu cümle aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Demokrasilerde milli egemenlik ve eşitlik ilkeleriyle hareket edildiğinin.
B) Demokrasilerde vatandaşların sorunlarına karşı duyarlı olduğunun
C) Demokrasilerde hukukun üstünlüğü ilkesinin temel alındığının
D) Demokrasi için dayanışmanın önemli bir değer olduğunun

S. 36) Demokrasi ancak cumhuriyet ile gelişebilir. Demokrasi diğer rejimlerle, cumhuriyetle olduğu gibi uyum içerisinde olamaz. Bu metinde anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demokrasi ve cumhuriyet birbirinde kesin çizgilerle ayrılır.
B) Cumhuriyet ve demokrasi anlayışı sürekli çatışır.
C) Demokrasi ve cumhuriyet birlikte ortaya çıkan iki kavramdır.
D) Cumhuriyet, demokratik anlayış için uygun bir yönetim biçimidir.

S-37)

Yukarıdaki şekilde soru işareti olan yere aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

- A) Yönetim şekilleri
- B) Toplumsal değerler
- C) Demokrasinin temel ilkeleri
- D) Cumhuriyet ve demokrasi arasındaki fark

S-38) Demokrasi prensibinin en çağdaş ve mantıki uygulamasını temin eden hükümet şekli cumhuriyettir.

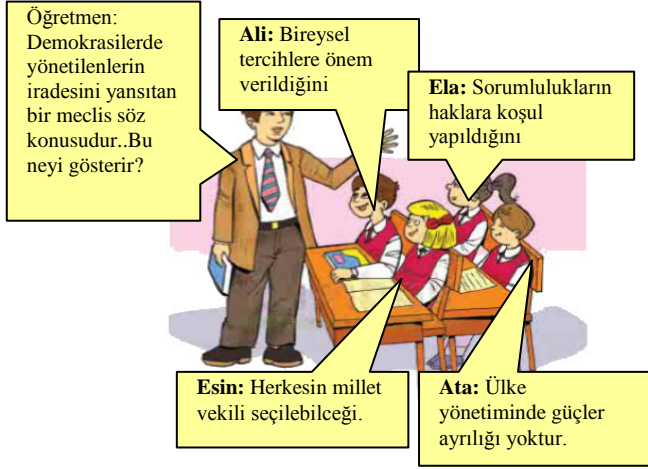
Atatürk'ün bu sözüne dayanarak;

- I. Demokrasi ve cumhuriyet birbirinin tamamlayıcısıdır.
- II. Cumhuriyet demokrasiye göre daha özgürlükçüdür.
- III. Demokrasi cumhuriyete oranla akla ve mantığa daha yakındır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III

S.39)

Öğretmenin sorusunu hangi öğrenci doğru cevaplamıştır?

- A) Ali B) Ela C) Esin D) Ata

S.40) Demokratik bir ülkede “katılımcılık” ilkesi aşağıdakilerden hangisiyle hayata geçirilebilir?

- A) İdarenin yargı denetimine açık olmasıyla
B) İnsanların hak ve özgürlükler bakımından birbirine denk olmasıyla
C) Toplumunu oluşturan sosyal sınıflar arasındaki ekonomik dengesizliklerin giderilmesiyle.
D) Yönetimlerde alınacak siyasi kararlarda kişilerin söz sahibi olmasıyla

S.41) Cenk ve Arzu insan hakları konusunda bir gösteriye katılmışlardır. Onların bu davranışına dayanarak hangi sonuca ulaşamaz?

- A) Demokratik haklarını kullandıkları.
B) Katılımcılık ilkesine göre hareket ettikleri.
C) Hak ve özgürlüklere değer verdikleri.
D) Vatandaşlık görevlerini yerine getirdikleri.

S-42) Toplumsal yaşamda bireyler arasında pek çok farklılık bulunmaktadır. Farklılıklara karşı hoşgörölü ve önyargısız olduğumuzda, içinde yaşadığımız toplumun birlik ve beraberliğine olduğu kadar dünya barışına da katkı sağlamış oluruz.

Bu görüşleri dile getiren bir kişinin aşağıdaki düşüncelerden hangisini kendisine dayanak aldığı söylenebilir?

- A) Farklılıklar toplumsal yaşam için önemli bir sorundur.
- B) Barış ve huzur farklılıkların yok edilmesiyle gerçekleşir.
- C) Farklılıklar toplumsal yaşam için bir sorun oluşturmaz.
- D) Farklılıklar bazı insanlara yasalar önünde üstünlük sağlar.

S-43) Önyargı, bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş peşin yargı veya fikirdir? Buna göre önyargı aşağıdakilerin hangisinin önünde engeldir?

- A) Dışlayıcı davranışın
- B) Ayrımcı uygulamaların
- C) Farklılıklara saygının
- D) Küçümseyici davranışın

S-44) I- İnsanlara sadece sosyal konumları nedeniyle saygı duymak
II. İnsanların farklı özelliklerde olduğunu kabullenmek.
III. İnsanları sahip olduğu özellikleri nedeniyle yargılamak.
IV. İnsanları diğer canlılardan daha özel ve daha değerli görmek.

Yukarıdakilerden hangileri ayrımcılık ifade eder?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II-III ve IV

S.45) Toplumlar çok farklı kültürel değerlere, farklı görüş, düşünce, inanç ve anlayışlara sahip olduklarını görürüz. Farklılıkların yaşamı tek düze olmaktan çıkararak zenginleştirdiğine tanık oluruz. Bu metinde farklılıkların hangi yönü öne çıkarılmaktadır?

- A) Sınıflama ölçütü olma
- B) Bütünleşmeye yaptığı katkı
- C) Ayrımcılığa olan etkisi
- D) Çatışmalara konu yapılması.

S.46) Ülkemizde bayanların hemşire olması yadırganmaz, erkeklerin hemşire olması yadırganır. Kadınların çocuk bakıcısı olması yadırganmaz, erkeklerin çocuk bakıcısı olması yadırganır. Bu durumun temelinde aşağıdakilerden hangisinin olduğu söylenilebilir?

- A) Hukuk kuralları   B) Toplumsal cinsiyet kalıpları
C) Demokrasi ilkeleri   D) Toplumsal eşitlik anlayışı

S.47) 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun ile yapılacak evliliklerde resmi nikâh yapma zorunluluğu ve tek eşli evlilik yapılması esası getirilmiştir. Kadınlara toplum yaşayışı içerisinde istedikleri mesleğe girebilme, mahkemelerde tanıklık yapma, miras ve boşanma gibi haklar tanınmıştır.

Buna göre, cumhuriyetin ilk yıllarında aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştirilmeye çalışıldığı söylenemez?

- A) Hak ve özgürlüklerin genişletilmesi.
B) Toplumsal eşitliğin sağlanması.
C) Sınıf farklılıklarının korunması
D) Ayrımcılığın ortadan kaldırılması

S.48) Karşılaşılan bir sorunun çözümünde aşağıdakilerden hangisi olumlu katkı yapmaz?

- A) Demokratik yollardan hak aramak.
B) Sorunla ilgili olan herkesin bakış açılarını göz önünde bulundurmak.
C) Uzlaşma sağlanamadığında sorunun çözümsüz olduğunu düşünmek.
D) Sorunla ilgili olanların ihtiyaç ve beklentilerini belirlemek.

S-49) Kimi zaman insan, içinden çıkamadığı bir olayla karşılaştığında ya da zorlandığı bir durum yaşadığında, çok büyük bir sorunla karşı karşıya olduğunu zanneder. Ama bazen aslında ortada sandığı gibi bir sorun hiç yoktur. Ya da çok büyük sanılan bir sorunun çözümü aslında sadece kişinin olaya bakış açısını değiştirmesindedir. İnsan sadece bakış açısını değiştirerek, olayları çok daha farklı şekilde algılayabilme imkânını yakalar. Bu durum neyi göstermektedir?

- A) Kişinin, sorunun çözümünün bir parçası olduğunu
- B) Bazı sorunların çözülemeyeceğinin kabul edilmesi gerektiği
- C) Sorun çözme becerisinin herkeste bulunmadığı
- D) Sorun çözmeye çalışmanın yeni sorunlar oluşturduğunu

S.50) Sorunlar, şiddete dayalı hukuk dışı yöntemlerle çözmeye çalışmak;

- I. Başka haksızlıkların yaşanmasına
- II. Sorunların kalıcı olarak çözülmesine
- III. Sorunların büyümesine

Sonuçlarından hangilerine neden olması beklenilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III

S. 51) Diyalog ve hoşgörü demokratik toplumların en önemli özelliğidir. Herkesin fikirlerini özgürce ifade edebildiği karşılıklı hoşgörü ve anlayışın bulunduğu ortamlar farklılığın ve zenginliğin göstergesidir.

Buna göre diyalog ve hoşgörü aşağıdakilerden hangisine katkı sağlar?

- A) Farklılıkların ortadan kaldırılmasına
- B) Ayrımcılığın güçlenmesine
- C) Birlikte yaşama kültürüne
- D) Fikir ve düşüncelerin sınırsız olmasına

S. 52)

- * Bir elin nesi var iki elin sesi var
- * Birlikten kuvvet doğar
- * Baş başa vermeyince taş yerinden kalkmaz

Bu üç atasözünde aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Sağlıklı yaşamın
- B) Yardımlaşma ve dayanışmanın
- C) İletişime açık olmanın
- D) Hoşgörülü olmanın

S.53) Her ülkenin farklı zamanlarda deprem, sel, çığ, açlık ve kıtlık gibi felaketle karşı karşıya kalma ihtimali vardır. Bazen yaşanan felaketlerle o ülkenin kendi başına hareket etmesi, sorunu tek başına çözmesi pek mümkün olmayabilir.

Bu durumlar aşağıdakilerden hangisini gerekli kılmaktadır?

- A) Yaşanabilecek sorunları önceden tahmin ederek önlemler almayı.
- B) Sorunları kendi başına çözmeyi
- C) Uluslararası dayanışmayı
- D) Sorunun yaşandığı ülkede birlik ve beraberliğin olması.

S.54) Bir köyde okul ihtiyacını karşılamak için köy halkından 80 kişinin 5 traktör desteğiyle gönüllü olarak çalıştığı inşaatın temel aşaması 20 gün gibi kısa bir sürede bitirildi.

Yukarıdaki bilgide anlatılan durum aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A) Toplumsal iş birliğine
- B) Milli dayanışmaya
- C) Uluslar arası dayanışmaya
- D) Üretime dayalı iş bölümüne

EK-4. Araştırmada Kullanılan Nihai Akademik Başarı Testi

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Okulu:

Sevgili öğrenciler;

Bu çalışma bilimsel bir araştırmaya yön vermek amacıyla yapılmaktadır. Sizlerden istenen; soruları dikkatlice okumanız ve doğru olduğunu düşündüğünüz seçeneği işaretlemenizdir. Bir soruda birden fazla seçeneği işaretlemeyiniz. İçten cevaplarınız ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

S.1) Demokrasi, halkın kendi kendisini yönetecek kişileri kendi iradesiyle seçtiği yönetim biçimidir. Demokratik bir yönetimde aşağıdaki özelliklerden hangisi söz konusu olamaz?

- A) İnsanın doğuştan bazı haklara sahip olduğunu kabul etme
- B) İnsan haklarının sınırlarını yasalarla belirleme.
- C) Bireyler arasındaki farklılıkları ortadan kaldırma
- D) Demokratik yönetimlerde halk yönetime dolaylı olarak katılır.

S.2)

Aileler çocuklarına demokratik değerler, insan sevgisi ve insan haklarına bağlılık duygusu kazandırmaya çalışmalıdır. Bunun için de öncelikle anne ve babaların bu değerleri kendi davranışlarına yansıtmaları, çocuklarına örnek olmaları gerekmektedir.

İrfan Bey'e göre, çocukların demokratik değerleri kazanmalarının temel koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anne ve babaya demokrasi eğitimi verilmesi
- B) Anne-babaların demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak benimsemeleri
- C) Demokrasinin ilkelerini hayata geçiren yasaların çıkarılması
- D) Demokrasi kültürünün okuldan çok evde kazandırılması

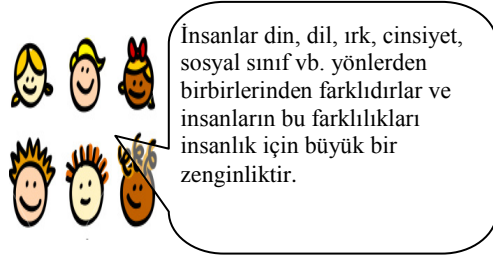
S.3) Aşağıdakilerden hangisi, insanların temel hak ve hürriyetlerinin korunduğu ve geliştirildiği bir yönetim şekli olan demokrasinin egemen olduğu bir toplumda görülmesi beklenemez?

- A) Farklı görüş ve düşüncelerin olması,
- B) Kararların tartışılarak alınması,
- C) Toplum içinde saygı ve hoşgörünün egemen olması,
- D) Her birey sınırsız haklara ve hürriyetlere sahiptir

S.4) Bir toplumda insanlar birbirlerinin düşünce ve görüşlerine saygı gösteriyorsa bu toplumda aşağıdakilerden hangisi yaygın değildir?

- A) Devlet farklı düşünceleri birleştirmek için çalışır
- B) Basın ve yayın her görüşe saygılıdır.
- C) Farklı görüşleri savunan dernekler vardır.
- D) Herkes istediği dini tercih edebilir.

S.5)

Yukarıdaki ifadeye en uygun söz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Her insan bir dünyadır. – Herbert
- B) İnsan düşünme ve akıl yürütme yeteneği ile donatılmış tek varlıktır. – Cicero
- C) İnsan, aklına uygun olarak davrandığı ölçüde özgürdür - Leibniz
- D) Hiçbir varlık, insan kadar yükselmez ve onun kadar alçalamaz. - Friedrich Holderin

S.6)“Bir toplum, bir millet erkek ve kadın denilen iki cins insandan meydana gelir. Mümkün müdür ki, bir toplumun yarısı topraklara zincirlerle bağlı kaldıkça, diğer kısmı göklere yükselebilsin!”

Atatürk’ün yukarıdaki sözünden çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kadın- Erkek eşitliği eğitimle gerçekleşir.
- B) Kadınlara haksızlık yapılmaktadır.
- C) Kadın erkek eşitliği sağlanmadan toplum ilerlemez.
- D) Kadınlar toplumun yarısını oluşurmaktadır.

S.7)Yaşamımızda kimi zaman sorunlarla karşılaşabiliriz. Bu sorunlar can sıkıntısı, üzüntü, kızgınlık gibi duygular hissetmemize sebep olabilir. Bu sorunların çözümünde aşağıdaki yöntemlerden hangisini uygulamamız sorunu çözmemizde bize yardımcı olmaz?

- A) Sorunu tanımlama
- B) Sorunun sebeplerini araştırma
- C) zm yolları belirleme
- D) Sorunu çözebilecek bütün yolları deneme

S.8)

Her insanın düşünceleri farklıdır. İnsanların birbirlerinin düşüncelerine saygı duyarak diyalog kurmaları, birlikte yaşama kültürünün oluşması için çok önemlidir.

Aşağıdakilerden hangisi insanların birbirlerini daha doğru anlayarak diyalog kurmaları için gereklidir?

- A) Etkili iletişim kurmak   B) Cinsiyet ayrımı yapmamak
C) Adil olmak   D) Etkin vatandaş olmak

S.9)

Çevremize baktığımızda herkesin ilgi ve yeteneğine göre farklı işler yaptığını görürüz. Kimi bakkal, kimi kasap, kimi ayakkabı tamircisi, kimi tesisatçı, kimi doktor, kimi, öğretmen, kimisi de polistir. Bu işlerin her biri toplumun bir ihtiyacını karşılar. Sıraladığımız bu mesleklerin biri diğerini tamamlar. Toplumdaki bireylerin huzurlu bir şekilde birlikte yaşamasına yardımcı olur.

Öğrencilerin söylediklerine göre;

- I. İnsanların yaşamında iş bölümünün olması hayatı kolaylaştırır.
II. Devlet çalışma şartlarını düzenleyecek tedbirler almalıdır.
III. Her birey yaşamını sürdürebilmek için diğer bireylere ihtiyaç duyar.
IV. Her meslek farklı beceriler gerektirir.

yargılardan hangilerine ulaşılabilir?

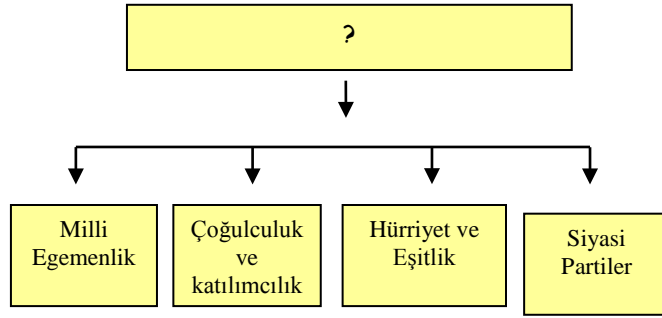
- A) I-II ve IV   B) II- III   C) I ve III   D) I- III ve IV

S. 10) Demokrasi; yalnızca ayrıcalıklı bir ya da birkaç kişinin değil, bir bütün olarak halkın ülkenin yönetimine katıldığı bir yönetim sistemidir.

Bu cümle aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) Demokrasilerde milli egemenlik ve eşitlik ilkeleriyle hareket edildiğinin.
- B) Demokrasilerde vatandaşların sorunlarına karşı duyarlı olunduğunun
- C) Demokrasilerde hukukun üstünlüğü ilkesinin temel alındığının
- D) Demokrasi için dayanışmanın önemli bir değer olduğunun

S-11)

Yukarıdaki şekilde soru işareti olan yere aşağıdakilerden hangisi yazılabilir?

- A) Yönetim şekilleri
- B) Toplumsal değerler
- C) Demokrasinin temel ilkeleri
- D) Cumhuriyet ve demokrasi arasındaki fark

S.12) Demokratik bir ülkede “katılımcılık” ilkesi aşağıdakilerden hangisiyle hayata geçirilebilir

- A) İdarenin yargı denetimine açık olmasıyla
- B) İnsanların hak ve özgürlükler bakımından birbirine denk olmasıyla
- C) Toplum oluşturulan sosyal sınıflar arasındaki ekonomik dengesizliklerin giderilmesiyle.
- D) Yönetimlerde alınacak siyasi kararlarda kişilerin söz sahibi olmasıyla

S.13) Rengârenk irili ufaklı, her biri farklı biçimde ve farklı özellikte balıkların bulunduğu bir denizi düşünelim. Bu güzelliğin büyüğü ortamını seyretmek bile insana büyük bir zevk verir. Toplumlarda farklı ırk, dil, din ve kültür özellikleriyle bu denize benzer.

Yukarıdaki metinden çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farklı kültürler toplumsal yaşamı zenginleştirir.
- B) Toplumlar bazı özellikleriyle bir birinden ayrılır.
- C) Her toplumun kendine özgü bir kültürü vardır.
- D) Toplumlar farklı kültürlerden oluşur.

S-14) I- İnsanlara sadece sosyal konumları nedeniyle saygı duymak
II. İnsanların farklı özelliklerde olduğunu kabullenmek.
III. İnsanları sahip olduğu özellikleri nedeniyle yargılamak.
IV. İnsanları diğer canlılardan daha özel ve daha değerli görmek.

Yukarıdakilerden hangileri ayrımcılık ifade eder?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II-III ve IV

S.15)

Benim ülkem Afganistan. Fakat ülkemde kız çocuklarının okula gönderilmesine sıcak bakılmıyor. Benim de en büyük hayalim doktor olmaktı. Bu hayalimi gerçekleştirmek üzere İngiltere'ye yerleştim. Fakat bir hayalim daha var. Ülkem de doktor olarak görev yapmak.

Yukarıdaki Safiye Hanım'ın sözlerinden çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kadının rolleri toplumdan topluma değişmektedir.
- B) Tarih boyunca kadınlara hep haksızlık yapılmıştır.
- C) Kadınlara en fazla hak tanıyan ülke İngiltere'dir.
- D) Kadınların rolleri zamanla değişmektedir.

S.16) Karşılaşılan bir sorunun çözümünde aşağıdakilerden hangisi olumlu katkı yapmaz

- A) Demokratik yollardan hak aramak.
- B) Sorunla ilgili olan herkesin bakış açılarını göz önünde bulundurmak.
- C) Uzlaşma sağlanamadığında sorunun çözümsüz olduğunu düşünmek.
- D) Sorunla ilgili olanların ihtiyaç ve beklentilerini belirlemek.

S.17) Gerçeğin çok yönlü olduğu, bu nedenle düşünce ayrılıklarının normal görülmesi ve bizden farklı düşünenlere saygı gösterilmesi gerektiği bilinci, insanlara aşağıdaki özelliklerden öncelikle hangisinin geliştirilmesiyle kazandırılabilir?

- A) Eleştirel düşünme ve hoşgörü
- B) Çalışkan ve dürüst olma
- C) Duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebilme
- D) Doğayı ve canlıları tanıma

S.18) Her ülkenin farklı zamanlarda deprem, sel, çığ, açlık ve kıtlık gibi felaketle karşı karşıya kalma ihtimali vardır. Bazen yaşanan felaketlerle o ülkenin kendi başına hareket etmesi, sorunu tek başına çözmesi pek mümkün olmayabilir.

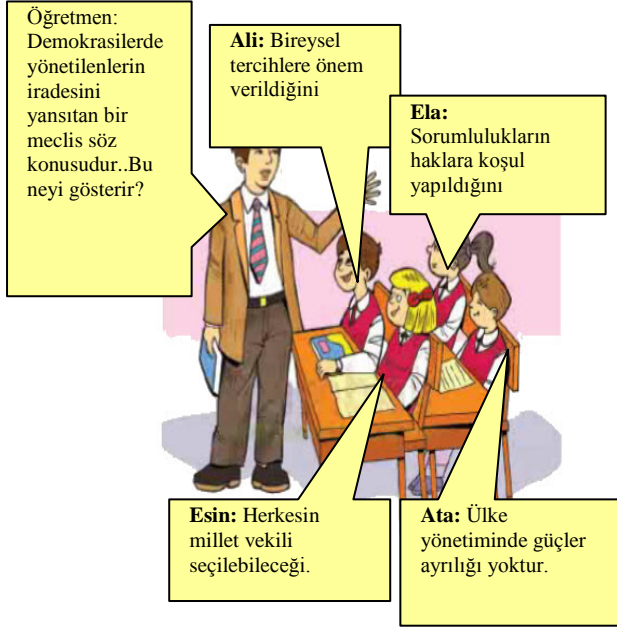
Bu durumlar aşağıdakilerden hangisini gerekli kılmaktadır?

- A) Yaşanabilecek sorunları önceden tahmin ederek önlemler almayı.
- B) Sorunları kendi başına çözmeyi
- C) Uluslararası dayanışmayı
- D) Sorunun yaşandığı ülkede birlik ve beraberliğin olması.

S. 19) Demokrasi ancak cumhuriyet ile gelişebilir. Demokrasi diğer rejimlerle, cumhuriyetle olduğu gibi uyum içerisinde olamaz. Bu metinde anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demokrasi ve cumhuriyet birbirinde kesin çizgilerle ayrılır.
- B) Cumhuriyet ve demokrasi anlayışı sürekli çatışır.
- C) Demokrasi ve cumhuriyet birlikte ortaya çıkan iki kavramdır.
- D) Cumhuriyet, demokratik anlayış için uygun bir yönetim biçimidir.

S.20)

Öğretmenin sorusunu hangi öğrenci doğru cevaplamıştır?

- A) Ali B) Ela C) Esin D) Ata

S.21) Cenk ve Arzu insan hakları konusunda bir gösteriye katılmışlardır.

Onların bu davranışına dayanarak hangi sonuca ulaşamaz?

- A) Demokratik haklarını kullandıkları.
B) Katılımcılık ilkesine göre hareket ettikleri.
C) Hak ve özgürlüklere değer verdikleri.
D) Vatandaşlık görevlerini yerine getirdikleri.

S-22) Toplumsal yaşamda bireyler arasında pek çok farklılık bulunmaktadır. Farklılıklara karşı hoşgörülü ve önyargısız olduğumuzda, içinde yaşadığımız toplumun birlik ve beraberliğine olduğu kadar dünya barışına da katkı sağlamış oluruz.

Bu görüşleri dile getiren bir kişinin aşağıdaki düşüncelerden hangisini kendisine dayanak aldığı söylenebilir?

- A) Farklılıklar toplumsal yaşam için önemli bir sorundur.
- B) Barış ve huzur farklılıkların yok edilmesiyle gerçekleşir.
- C) Farklılıklar toplumsal yaşam için bir sorun oluşturmaz.
- D) Farklılıklar bazı insanlara yasalar önünde üstünlük sağlar.

S.23) Toplumlar çok farklı kültürel değerlere, farklı görüş, düşünce, inanç ve anlayışlara sahip olduklarını görürüz. Farklılıkların yaşamı tek düze olmaktan çıkararak zenginleştirdiğine tanık oluruz. **Bu metinde farklılıkların hangi yönü öne çıkarılmaktadır?**

- A) Sınıflama ölçütü olma
- B) Bütünleşmeye yaptığı katkı
- C) Ayrımcılığa olan etkisi
- D) Çatışmalara konu yapılması.

S.24) 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun ile yapılacak evliliklerde resmi nikâh yapma zorunluluğu ve tek eşli evlilik yapılması esası getirilmiştir. Kadınlara toplum yaşayışı içerisinde istedikleri mesleğe girebilme, mahkemelerde tanıklık yapma, miras ve boşanma gibi haklar tanınmıştır.

Buna göre, cumhuriyetin ilk yıllarında aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştirilmeye çalışıldığı söylenemez

- A) Hak ve özgürlüklerin genişletilmesi.
- B) Toplumsal eşitliğin sağlanması.
- C) Sınıf farklılıklarının korunması
- D) Ayrımcılığın ortadan kaldırılması

S-25) Kimi zaman insan, içinden çıkamadığı bir olayla karşılaştığında ya da zorlandığı bir durum yaşadığında, çok büyük bir sorunla karşı karşıya olduğunu zanneder. Ama bazen aslında ortada sandığı gibi bir sorun hiç yoktur. Ya da çok büyük sanılan bir sorunun çözümü aslında sadece kişinin olaya bakış açısını değiştirmesindedir. İnsan sadece bakış açısını değiştirerek, olayları çok daha farklı şekilde algılayabilme imkânını yakalar.

Bu durum neyi göstermektedir?

- A) Kişinin, sorunun çözümünün bir parçası olduğunu
- B) Bazı sorunların çözülemeyeceğinin kabul edilmesi gerektiğini
- C) Sorun çözme becerisinin herkeste bulunmadığını
- D) Sorun çözmeye çalışmanın yeni sorunlar oluşturduğunu

S. 26) Diyalog ve hoşgörü demokratik toplumların en önemli özelliğidir. Herkesin fikirlerini özgürce ifade edebildiği karşılıklı hoşgörü ve anlayışın bulunduğu ortamlar farklılığın ve zenginliğin göstergesidir.

Buna göre diyalog ve hoşgörü aşağıdakilerden hangisine katkı sağlar?

- A) Farklılıkların ortadan kaldırılmasına
- B) Ayrımcılığın güçlenmesine
- C) Birlikte yaşama kültürüne
- D) Fikir ve düşüncelerin sınırsız olmasına

S.27) Bir köyde okul ihtiyacını karşılamak için köy halkından 80 kişinin 5 traktör desteğiyle gönüllü olarak çalıştığı inşaatın temel aşaması 20 gün gibi kısa bir sürede bitirildi.

Yukarıdaki bilgede anlatılan durum aşağıdakilerden hangisine örnektir?

- A) Toplumsal iş birliğine
- B) Milli dayanışmaya
- C) Uluslararası dayanışmaya
- D) Üretime dayalı iş bölümüne

T.C.
ADYAMAN VALİLİĞİ
Merkez Emniyet İktisat Okulu Müdürlüğü
2011-2012 DERS YILI DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ 7. Sınıf / A Şubesi
ÖĞRETMEN NOT ÇİZELGESİ

Sıra No	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	SINAVLAR				PROJE				PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR					PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR					2. DÖNEM				
		SINAVLAR				PROJE				PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR					PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR					Ortalama	Ortalama			
		1	2	3	4	1	2	3	4	Ort	1	2	3	4	5	Ort	1	2	3			4	5	
1	1.	1	2	3	4	1	2	3	4	Ort	1	2	3	4	5	Ort	1	2	3	4	5	Ort	Ortalama	Ortalama
2	2.	36	39	45	50	45	45	45	50	45	50	45	50	45	50	45	50	45	50	45	50	45	50	45
3	3.	65	60	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85
4	4.	95	95	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
5	5.	79	73	80	85	80	80	80	85	80	80	80	85	80	80	80	85	80	80	80	85	80	80	85
6	6.	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
7	7.	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
8	8.	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85
9	9.	72	64	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75
10	10.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
11	11.	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
12	12.	64	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
13	13.	93	90	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
14	14.	68	62	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
15	15.	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87	87
16	16.	89	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90	90
17	17.	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85
18	18.	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85
19	19.	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85
20	20.	70	60	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70
21	21.	64	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85	85
22	22.	90	93	90	93	90	93	90	93	90	93	90	93	90	93	90	93	90	93	90	93	90	93	90
23	23.	70	68	70	68	70	68	70	68	70	68	70	68	70	68	70	68	70	68	70	68	70	68	70
24	24.	55	77	55	77	55	77	55	77	55	77	55	77	55	77	55	77	55	77	55	77	55	77	55
25	25.	65	70	65	70	65	70	65	70	65	70	65	70	65	70	65	70	65	70	65	70	65	70	65
26	26.	85	78	85	78	85	78	85	78	85	78	85	78	85	78	85	78	85	78	85	78	85	78	85
27	27.	100	95	100	95	100	95	100	95	100	95	100	95	100	95	100	95	100	95	100	95	100	95	100
28	28.	55	70	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65	65

ABUBEKİR BOZAN
DERS ÖĞRETİM

ABUBEKİR BOZAN
DERS ÖĞRETİM

AZİZ ÖZBİT GİÇ
OKUL MÜDÜRÜ

05.06.2012 16.53.31

T.C.
ADIYAMAN VALİLİĞİ
Merkez Emniyet İktisat Okulu Müdürlüğü
2011-2012 DERS YILI GÖRSEL SANATLAR DERSİ 7. Sınıf / A Şubesi
ÖĞRETMEN NOT ÇİZELGESİ

S. NO	NO	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	PROJE			PERFORMANSI BELİRLEMEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR			ÖĞRENCİ ÜRÜN DERSYAZI	1. DÖNEM PUANI	PROJE			PERFORMANSI BELİRLEMEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR			ÖĞRENCİ ÜRÜN DERSYAZI	2. DÖNEM PUANI	YIL SONU PUANI
			1	2	Ort	1	2	Ort			1	2	Ort	1	2	Ort			
			1	71	GÖZKAN ÖZİN						50	55	52,50	60	56,25				
2	188	GÜLÇAN AKSOY				100	100	100,00	95	97,50				85	85	85,00	85	85,00	91,25
3	265	OKTAY HAZAR				90	85	87,50	85	86,25				100	100	100,00	100	100,00	93,13
4	346	MUHAMMED İBRAHİM TERGİŞ				70	70	70,00	75	72,50				60	45	52,50	70	61,25	66,88
5	365	ÇARBAKAR HAZAR				10	10	10,00	10	10,00				80	60	70,00	70	70,00	40,00
6	401	ŞEHİR YENİCİ				100	75	87,50	90	88,75				60	60	60,00	60	60,00	74,38
7	406	ELİFE ÖZCAN				90	95	92,50	100	96,25				100	100	100,00	100	100,00	98,13
8	433	ESRA YAVUZ				90	95	92,50	100	96,25				100	100	100,00	80	90,00	93,13
9	445	SABİH ERİN KAZANLI				85	75	80,00	70	75,00				90	90	90,00	90	90,00	82,50
10	489	DELAN AKAR				70	75	72,50	85	78,75				100	100	100,00	100	100,00	89,38
11	499	MURAT ÇİHAN ÖZCÜ				80	75	77,50	70	73,75				60	60	60,00	60	60,00	66,88
12	493	AYRIL YEMAN				80	80	80,00	80	80,00				90	90	90,00	90	90,00	85,00
13	500	FATMA ÖRSÜN				85	90	87,50	100	93,75				100	100	100,00	100	100,00	96,88
14	750	FURKAN TAŞKIN				60	60	60,00	70	66,25				70	70	70,00	70	70,00	68,13
15	811	MEHMET FURKAN GÜNGÖR				70	75	72,50	80	76,25				70	70	70,00	70	70,00	73,13
16	875	MELİKE ÜÇGÜ				70	85	77,50	100	88,75				100	100	100,00	100	100,00	94,38
17	877	ESMA ERGİ				60	60	60,00	70	66,25				100	100	100,00	100	100,00	83,13
18	942	ESRA TURAN				100	100	100,00	100	100,00				85	85	85,00	85	85,00	92,50
19	965	ÇAĞLAY FURKAN ERDOĞAN				60	60	60,00	60	60,00				60	60	60,00	60	60,00	60,00
20	1008	PERHAT ÜSÜN				85	90	87,50	100	93,75				80	80	80,00	80	80,00	86,88
21	1110	GÜLŞAH ÖZKALCI				100	100	100,00	100	100,00				100	100	100,00	100	100,00	100,00
22	1151	YUNUS DEMİR				60	75	67,50	90	78,75				80	80	80,00	80	80,00	79,38
23	1177	AYRIL ERİN AKAR				10	10	10,00	10	10,00				60	60	60,00	60	60,00	35,00
24	1177	AYRIL ERİN AKAR				60	75	67,50	90	78,75				85	85	85,00	100	92,50	85,63
25	1178	SERKAN ERGİ				10	10	10,00	10	10,00				60	60	60,00	60	60,00	35,00
26	1180	DEMİR ARICAN				60	60	60,00	60	60,00				100	100	100,00	100	100,00	88,00
27	1181	BURCU BİÇİCİ				80	80	80,00	80	80,00				80	80	80,00	80	80,00	80,00
28	1184	REYHAN GÜRSÜYEM				60	70	65,00	60	65,00				100	100	100,00	100	100,00	82,50

e-okul

AYSEN SOYDAN
DERS ÖĞRETMENİ

AZİZ ÖZBİLGİÇ
OKUL MÜDÜRÜ

05.06.2012
16:43:25

T.C.
ADIYAMAN VALİLİĞİ
Merkez Emniyet İlköğretim Okulu Müdürlüğü
2011-2012 DERS YILI **TEKNOLOJİ VE TASARIM** DERSİ 7. Sınıf / A Şubesi
ÖĞRETMEN NOT ÇİZELGESİ

S. NO	NO	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	ÜRÜN DOSYASI		PERFORMANSI BELİRLEMEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR			1. DÖNEM PUANI	2. DÖNEM PUANI	YIL SONU PUANI				
			DÜZEN KUSAKI	KURGU KUSAKI	1	2	3				Ort			
												1	2	3
1	71	GÖKHAN ÖZEN	40	70	60	60	60	56,67	70	55	55,55	55,00	62,50	59,59
2	188	GURCAN ARSLAN	70	85	85	85	85	80,00	75	75	75,75	75,00	75,00	77,50
3	255	OKTAY HALIZAR	85	85	85	85	85	85,00	85	85	85,00	85,00	85,00	85,00
4	346	MURHAMMED HUSSEYİN TEKİRAS	70	70	75	75	75	71,67	70	60	60,00	60,00	55,00	63,34
5	365	GURBANALI HALIZAR	70	70	70	70	70	70,00	70	70	70,00	70,00	70,00	70,00
6	401	SUZDAI YILMAZ	60	60	60	60	60	60,00	55	55,55	55,00	47,50	53,75	
7	406	FELİK DOĞAN	80	85	85	85	85	83,33	80	75	75,75	75,00	77,50	80,42
8	433	ESRA YAVUZ	70	70	85	85	85	75,00	60	60	60,00	60,00	50,00	62,50
9	445	SABRİ ERGİN KARAKUŞ	70	70	85	85	85	75,00	60	60	60,00	60,00	50,00	62,50
10	480	DİLAN AKAR	75	75	75	75	75	75,00	85	85	85,00	85,00	85,00	80,00
11	490	MURAT CEMAL ÖZGÜ	80	80	80	80	80	80,00	60	60	60,00	60,00	50,00	65,00
12	493	AYRİM YAMAN	70	75	75	75	75	73,33	65	65	65,00	65,00	65,00	69,17
13	500	FATMA DURSUN	85	85	85	85	85	85,00	85	85	85,00	85,00	85,00	85,00
14	750	FURKAN TAŞKIN	80	80	80	80	80	80,00	65	65	65,00	65,00	65,00	72,50
15	811	MELİKE FURKAN DÜNGÖR	40	45	45	45	45	43,33	60	60	60,00	60,00	50,00	46,67
16	875	MELİKE UĞUR	80	80	80	75	78	79,17	85	85	85,00	85,00	85,00	82,09
17	877	ESMA UĞUR	80	85	85	85	85	83,33	85	85	85,00	85,00	85,00	84,17
18	967	ESRA HUNAY	70	75	75	75	75	73,33	75	75	75,00	75,00	75,00	74,17
19	886	ÇAĞATAY FURKAN ERDOĞAN	40	45	45	45	45	43,33	85	85	85,00	85,00	85,00	64,17
20	1108	FERİT UZUN	70	70	70	70	70	70,00	85	85	85,00	85,00	85,00	77,50
21	1110	GURCAN ÖZAKCI	80	80	85	85	85	81,67	85	85	85,00	85,00	85,00	83,34
22	1151	YURDUSÖZ MİR	90	85	85	85	85	86,67	85	85	85,00	85,00	85,00	85,84
23	1147	ZURUR FERİT AKAR	42	45	45	45	45	44,00	60	60	60,00	60,00	60,00	52,00
24	1177	AYŞE ÜRAN	75	70	70	70	70	71,67	60	60	60,00	60,00	60,00	65,84
25	1178	MERKAN KOCİ	70	55	55	55	55	60,00	60	60	60,00	60,00	60,00	60,00
26	1180	CIĞDEM ARKUN	85	85	85	85	85	85,00	60	60	60,00	60,00	62,50	73,75
27	1181	BURCU BİÇİCİ	85	85	85	85	85	85,00	85	85	85,00	85,00	85,00	85,00
28	1181	REYHAN GÜŞELİM	85	50	70	75	73	69,17	70	75	75,75	75,00	67,50	68,34

e-okul

ÜLKER ZEMİN
DERS ÖĞRETMENİ

AZİZ ÖZBİLGİÇ
OKUL MÜDÜRÜ

05.06.2012
16:48:18

T.C.
ADYAMAN VALİLİĞİ
Merkez Emniyet İktisat Okulu Müdürlüğü
2011-2012 DERS YILI DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ 7. Sınıf / B Şubesi
ÖĞRETİM NOT ÇİZELGESİ

NO	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	PERFORMANSI BELİRLEMeye YÖNELİK ÇALIŞMALAR										PERFORMANSI BELİRLEMeye YÖNELİK ÇALIŞMALAR										1. DÖNEM PUNU	2. DÖNEM PUNU	YIL SONU PUNU			
		SINAVLAR					PROJE					DERS VE ETKİNLİKLERE KATILIM					PERFORMANS GÖREVİ										
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5						
1	MEHMET BAĞCAN	58	56				70	75	72,50	75						65	65	65,00	60					60,00	62,50	55,83	59,21
2	CEYLAN KARACAN	95	85				100	90	95,00	85						90	100	95,00	90					90,00	92,50	89,17	89,51
3	ENYUP BAĞCAN	88	85				100	90	95,00	85						90	100	95,00	85					90,00	90,00	85,00	86,34
4	ABDU CEMAL	85	90				40	40	40,00	50						80	100	90,00	70					70,00	70,00	81,67	85,43
5	VEYSEL ENGİN	29	32				85	95	90,00	80						100	100	100,00	100					100,00	100,00	85,00	81,84
6	ERENGAZİ KÖZİR	66	85				65	65	65,00	80						60	60	60,00	70					70,00	65,00	46,67	52,24
7	FATMA AYVAZ	53	46				80	80	80,00	80						85	85	85,00	75					75,00	80,00	62,00	59,92
8	FEDAT YENİCE	11	80				80	90	85,00	80						80	80	80,00	70					70,00	75,00	62,67	68,35
9	BAĞLA ÖZDAĞ	64	68				80	80	80,00	85						95	95	95,00	100					100,00	97,50	83,17	77,34
10	FATMA ÇELERİ	95	100				100	100	100,00	100						100	100	100,00	95					95,00	77,50	70,50	71,03
11	SERKAN ÖZDEMİR	31	30				40	40	40,00	50						50	62	56,00	75					75,00	75,00	85,83	92,05
12	MALİ TURKAY	72	75				80	80	80,00	85						85	85	85,00	95					95,00	97,50	85,83	92,05
13	CHAN TURKAY	34	48				60	60	60,00	50						55	65	60,00	85					85,00	87,50	79,17	77,84
14	MEHMET FATİH ÖZELGİ	74	60				65	75	70,00	50						70	70	70,00	75					75,00	72,50	45,17	45,43
15	ABDURR-KANALIS	63	45				100	100	100,00	100						65	65	65,00	65					65,00	65,00	38,33	64,83
16	RESMİYE ŞAHİN	100	100				80	90	85,00	80						90	100	95,00	90					90,00	85,00	76,00	74,23
17	AYŞE AKSOY	70	61				85	75	80,00	80						80	90	85,00	60					60,00	62,50	45,83	63,16
18	MEHMET ERGİN	73	77				80	80	80,00	80						65	65	65,00	65					65,00	65,00	48,33	59,46
19	AYŞE AKSOY	72	55				75	65	70,00	75						70	80	75,00	80					80,00	77,50	70,17	73,43
20	MEHMET ERGİN	76	90				90	100	95,00	90						75	85	80,00	70					70,00	75,00	72,67	69,55
21	MEHMET ERGİN	78	73				85	85	85,00	85						75	85	80,00	90					90,00	92,50	85,83	86,00
22	MEHMET ERGİN	72	69				85	95	90,00	85						100	100	100,00	100					100,00	100,00	85,33	85,43
23	MUHAMMED EYÜP GURNOY	74	80				80	90	85,00	80						85	85	85,00	85					85,00	85,00	80,00	79,42

T.C.
ADIYAMAN VALİLİĞİ
Merkez Emniyet İktisat Okulu Müdürüğü
2011-2012 DERS YILI FEN VE TEKNOLOJİ DERSİ 7. Sınıf / B Şubesi
ÖĞRETİM NOT ÇİZELGESİ

Sıra No	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	SINAVLAR												PERFORMANSI BELİRLEME YONELİK ÇALIŞMALAR					PERFORMANSI BELİRLEME YONELİK ÇALIŞMALAR					YIL SONU PUNANI							
		PROJE				DERS VE ETKİNLİKLERE KATILIM				DERS VE ETKİNLİKLERE KATILIM				DERS VE ETKİNLİKLERE KATILIM					PERFORMANS GÖREVİ												
		1	2	3	4	1	2	3	Ort	1	2	3	Ort	1	2	3	Ort	1	2	3	4	5	Ort								
1	140	MEHMET ARSALAN	48	36	40				50	50				40,00	45,00	42,25	48	53	40				50	50				40,00	45,00	45,50	46,38
2	312	DEVİRİM DOĞAN	85	70	70				85	85				80,00	87,50	76,13	77	55	70				80	80				80,00	80,00	72,40	79,27
3	316	EYYUP BAKIR	77	60	70				80	75				80,00	78,75	71,44	62	70	48				60	60				60,00	60,00	59,25	65,31
4	342	ARZU ÇELİK	36	70	55				70	65				75,00	71,25	64,06	76	62	65				70	75				70,00	71,25	68,58	66,31
5	348	NEVSEL DAĞ	30	30	30				20	20				20,00	26,25	26,25	16	50	30				30	30				30,00	30,00	27,50	26,81
6	389	ERENVAZİ KIZIL	53	30	60				70	70				80,00	75,00	63,50	50	65	75				60	60				60,00	60,00	62,50	62,81
7	387	DERYA AYAZ	45	35	55				50	60				50,00	50,00	48,75	35	30	30				50	50				50,00	45,00	47,50	46,81
8	395	FATMA SEVER	70	40	50				50	50				50,00	50,00	46,13	56	50	50				70	70				60,00	60,00	62,50	63,00
9	399	VEDAT YERLİ	45	35	40				50	50				50,00	50,00	41,25	48	40	45				60	60				60,00	60,00	62,50	63,00
10	434	ÇAĞLA ÖZDAS	45	45	30				60	60				60,00	60,00	41,25	48	40	45				80	80				60,00	60,00	62,50	63,00
11	453	BARİŞ TEZCAN	45	45	40				60	60				60,00	60,00	41,25	48	40	45				80	80				60,00	60,00	62,50	63,00
12	457	FATMA ÇELİK	80	60	55				60	60				80,00	70,00	66,25	63	50	55				60	60				60,00	60,00	62,50	63,00
13	481	SERKAN ÖZDİMİR	38	50	45				70	70				70,00	70,00	64,50	67	45	60				70	70				60,00	60,00	62,50	63,00
14	481	HALİL TURAN	40	65	40				50	50				30,00	40,00	43,25	76	45	60				70	70				60,00	60,00	62,50	63,00
15	496	CHAHUR GURAK	20	10	50				30	30				50,00	50,00	41,25	48	40	45				70	70				60,00	60,00	62,50	63,00
16	502	MEHMET FATMA ÖZELÇİ	32	45	45				50	50				80,00	40,00	30,00	40	30	45				70	70				60,00	60,00	62,50	63,00
17	511	ABUZER ÖZAKAÇ	10	25	30				20	20				30,00	40,00	40,50	30	40	35				20	20				20,00	20,00	21,25	21,38
18	511	ENİŞTE YARIN	73	50	65				70	70				20,00	20,00	21,25	16	35	35				40	40				40,00	42,50	41,88	41,31
19	523	MEHMET ALI ATIL	35	50	70				55	55				70,00	70,00	64,50	65	35	55				75	75				60,00	60,00	62,50	63,00
20	789	MEHMET ALI ATIL	35	30	45				50	50				55,00	55,00	52,50	67	35	55				75	75				60,00	60,00	62,50	63,00
21	789	MEHMET ALI ATIL	30	30	40				60	60				60,00	60,00	41,25	48	40	45				60	60				60,00	60,00	62,50	63,00
22	827	MEHMET ALI ATIL	35	57	65				60	60				65,00	61,25	54,56	47	45	45				70	70				55,00	56,25	56,25	48,11
23	864	EDANUR AKCI	60	35	55				55	55				60,00	60,00	40,00	55	45	55				60	60				60,00	60,00	62,50	63,00
24	1089	MEHMET ALI ATIL	60	60	45				75	75				80,00	77,50	60,63	75	62	58				85	85				60,00	60,00	62,50	63,00
25	1162	MEHMET ALI ATIL	57	65	55				60	65				30,00	46,25	55,81	63	65	45				80	80				60,00	60,00	62,50	63,00
26	1179	BAHAR ATAS	57	70	40				75	75				80,00	77,50	61,13	70	46	60				60	60				60,00	60,00	62,50	63,00
27	1182	MUHAMMED EYYUP GÜRSOY	56	50	40				65	70				80,00	73,75	54,94	70	50	55				60	60				60,00	60,00	62,50	63,00

Abuzer Özakac

Abuzer Özakac
DERS ÖĞRETİMİ

Aziz Özbilgiç
Okul Müdürü

05.06.2012 16.53.31

T.C.
ADİYAMAN VALİLİĞİ
Merkez Emniyet İlköğretim Okulu Müdürlüğü
2011-2012 DERS YILI GÖRSEL SANATLAR DERSİ 7. Sınıf / B Şubesi
ÖĞRETMEN NOT ÇİZELGESİ

S. NO	NO	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	PROJE			PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR			ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI	1. DÖNEM PUANI	PROJE			PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR			ÖĞRENCİ ÜRÜN DOSYASI	2. DÖNEM PUANI	YIL SONU PUANI
			1	2	Ort	1	2	Ort			1	2	Ort	1	2	Ort			
			1	140	MEHMET ANILAN						60	60	62,50	70	66,25				
2	311	DEMİR DOĞAN				80	85	82,50	90	86,25				100	100	100,00	100	100,00	93,13
3	316	FYRUP İMİR				60	65	62,50	70	66,25				100	100	100,00	100	100,00	83,13
4	362	AKU ÖZİK				90	85	87,50	85	86,25				100	100	100,00	100	100,00	93,13
5	348	AYYIL OĞU				10	10	10,00	70	40,00	70	70	70	70	70,00	70	70,00	55,00	
6	359	ERENCAZ KIZIL				70	75	72,50	85	78,75				85	100	92,50	90	91,25	85,00
7	387	DERYA AYAZ				70	85	77,50	100	88,75				100	100	100,00	100	100,00	94,38
8	396	FATMA SENER				60	80	70,00	100	85,00				85	85	85,00	95	90,00	87,50
9	399	VEDAT YENİÇİ				90	95	92,50	100	96,25				90	90	90,00	90	90,00	93,13
10	431	ÇAĞLA ÖZGÜŞ				80	90	85,00	100	92,50				100	100	100,00	100	100,00	96,25
11	453	BARIS HIZCAN				90	95	92,50	100	96,25				90	90	90,00	90	90,00	93,13
12	457	FATMA ÇELİBİ				80	80	80,00	85	82,50				100	100	100,00	100	100,00	91,25
13	481	SERKAN ÖZPOHAR				85	90	87,50	100	93,75				70	70	70,00	70	70,00	81,88
14	481	HALİE TUĞAN				90	85	87,50	80	83,75				100	100	100,00	100	100,00	91,88
15	496	ERHAN ÇUBUK				10	10	10,00	50	30,00				45	45	45,00	50	47,50	38,75
16	502	MEHMET FATEH ÖZDÜZ				80	80	80,00	80	80,00				100	100	100,00	100	100,00	90,00
17	511	ABDUR KANAKOĞUŞ				10	10	10,00	55	32,50				45	45	45,00	65	55,00	43,75
18	514	RUZAYE ŞAHİN				85	90	87,50	100	93,75				100	100	100,00	100	100,00	96,88
19	621	FURKAN ARAS				75	80	77,50	85	81,25				100	100	100,00	100	100,00	90,63
20	759	MUBARRAC ZELİLE				70	80	75,00	85	80,00				70	70	70,00	70	70,00	75,00
21	767	ÇARMA KORKMAZCAN				85	85	85,00	90	87,50				100	100	100,00	100	100,00	93,75
22	807	LEYLA İZGÜL				80	90	85,00	100	92,50				100	100	100,00	100	100,00	96,25
23	964	DERYA YİĞİT				80	80	80,00	80	80,00				100	100	100,00	100	100,00	90,00
24	1085	EDANUR AYCI				85	85	85,00	85	85,00				85	85	85,00	85	85,00	85,00
25	1167	HOŞANUR ÇURUOĞLU				85	90	87,50	100	93,75				100	100	100,00	100	100,00	96,88
26	1179	BAHAR ATAS				100	100	100,00	100	100,00				100	100	100,00	100	100,00	100,00
27	1182	MELİH ERGİ YILP ÇURSOY				70	70	70,00	70	70,00				70	70	70,00	70	70,00	70,00

e-okul

AYŞEN SOYDAN
DERS ÖĞRETMENİ

Soydan

AZİZ ÖZBİTİÇ
OKUL MÜDÜRÜ

05.06.2012

16.43.25

T.C.
ADYAMAN VALİLİĞİ
Merkez Eğitim Kurumları Okulu Müdürlüğü
2011-2012 DERS YILI MATEMATİK DERSİ 7. Sınıf / B Şubesi
ÖĞRETİLEN NOT ÇİZELGESİ

S/N	NO	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	SINAVLAR					PROJE					PERFORMANSI BELİRLEMENE YONELİK ÇALIŞMALAR					PERFORMANSI BELİRLEMENE YONELİK ÇALIŞMALAR					1. DÖNEM PUANI	SINAVLAR					PROJE					PERFORMANSI BELİRLEMENE YONELİK ÇALIŞMALAR					2. DÖNEM PUANI	YIL SONU PUANI
			DERS VE ETKİNLİKLERE KATILIM					PERFORMANS GÖREVİ					DERS VE ETKİNLİKLERE KATILIM					PERFORMANS GÖREVİ						DERS VE ETKİNLİKLERE KATILIM					PERFORMANS GÖREVİ											
			1	2	3	4	Ort	1	2	3	4	5	Ort	1	2	3	4	5	Ort	1	2	3		4	5	Ort	1	2	3	4	5	Ort								
1	140	MEHMET ARSLAN	45	35	47						55	60	57,50	50	55	55,00	56,25	45,81	42	45	45						45	50	47,50	50	50,00	48,75	45,18	45,97						
2	312	DEVLET DOĞAN	70	63	56						90	90	90,00	90	75	82,50	89,25	68,68	68	68	68						80	85	82,50	80	80,00	81,25	70,81	70,75						
3	316	EVYAP BAKIR	62	66	54						70	75	72,50	75	75	75,00	72,50	62,25	52	52	52						70	70	70,00	65	65,00	67,50	57,13	60,75						
4	342	AZİZ ÇELİK	62	55	65						85	90	87,50	85	20	25	25,00	66,25	70,31	52	52	52					85	85	85,00	80	80,00	82,50	71,13	71,72						
5	348	YERSEL DAĞ	36	11	33						20	25	22,50	25	60	60,00	58,25	53,44	43	43	43						40	45	42,50	5	5,00	21,25	32,81	26,00						
6	359	BENLİBAŞI NİZAR	40	20	45						55	60	57,50	60	42	42,00	53,75	38,64	35	40	42						65	60	60,00	65	65,00	62,50	55,39	54,37						
7	382	DERYA AYAZ	50	48	45						55	60	57,50	60	60	60,00	59,75	50,44	45	45	45						40	45	42,50	65	65,00	58,75	37,19	43,82						
8	386	FATMA SEVER	50	37	42						50	50	50,00	55	50	50,00	52,50	45,38	30	42	48						50	45	47,50	65	65,00	58,75	37,19	43,82						
9	399	VEHAT YENİCE	45	74	65						60	60	60,00	60	60	60,00	60,00	66,00	55	56	52						50	50	49,50	55	55,00	51,25	45,25	45,32						
10	434	ÇAĞLA ÖZDİN	50	37	42						50	50	50,00	55	50	50,00	52,50	45,38	30	42	48						50	45	47,50	65	65,00	58,75	37,19	43,82						
11	457	BANIS TEVCAN	45	74	65						60	60	60,00	60	60	60,00	60,00	66,00	55	56	52						50	50	49,50	55	55,00	51,25	45,25	45,32						
12	457	FATMA CELEBİ	33	38	50						55	47	46				45,00	44,94	37	35	50						60	60	60,00	75	75,00	72,50	58,88	62,44						
13	481	SEKMAN ÖZGENİR	55	47	46						70	75	72,50	75	50	50,00	50,00	49,94	37	35	50						60	60	60,00	65	65,00	62,50	49,94	49,75						
14	484	HALİL TURAN	46	26	35						50	50	50,00	40	40	40,00	45,00	38,00	35	40	36						45	45	45,00	45	45,00	42,50	39,50	38,75						
15	498	ŞAHİN ÇELİK	58	60	57						75	80	77,50	75	60	60,00	76,25	62,81	45	60	56						45	45	45,00	70	70,00	72,50	58,88	62,44						
16	502	MEHMET FATİH ÖZELCI	18	20	24						30	35	32,50	35	30	30,00	33,75	23,94	20	25	22						30	30	30,00	35	35,00	32,50	26,00	26,00						
17	512	ROZALP KARAKUŞ	33	60	42						45	50	47,50	45	45	45,00	48,75	45,94	37	36	45						45	50	47,50	50	50,00	48,75	45,94	45,97						
18	514	ROZALP KARAKUŞ	13	28	32						35	40	37,50	35	35	35,00	31,25	25,05	26	24	38						30	30	30,00	35	35,00	32,50	26,00	26,00						
19	523	EROL ERGİN	68	70	68						85	90	87,50	85	85	85,00	88,75	73,06	78	74	62						85	85	85,00	80	80,00	82,50	73,06	73,06						
20	739	NUHMET ALI AYIL	45	56	47						50	55	52,50	55	50	50,00	51,75	51,69	35	50	53						60	60	60,00	60	60,00	62,50	49,94	49,75						
21	767	GAZİPE KORBACAN	27	15	38						50	50	50,00	50	45	45,00	48,00	43,50	43	40	48						50	45	47,50	55	55,00	52,50	41,16	39,45						
22	807	LEVA KORKUT	48	38	38						50	50	50,00	50	50	50,00	50,00	49,50	43	40	48						50	50	49,50	60	60,00	57,50	46,52	46,52						
23	954	DERYA YIGİT	30	20	32						45	50	47,50	50	45	45,00	48,00	43,50	43	40	48						50	45	47,50	50	50,00	47,50	46,52	46,52						
24	1085	EMANUR AKCI	46	68	65						55	55	55,00	60	60	60,00	57,50	52,43	38	28	47						60	60	60,00	65	65,00	62,50	49,94	49,75						
25	1162	NİSANUR GÜNDOĞAL	36	32	38						100	100	100,00	95	40	40,00	43,25	35,54	38	38	46						85	90	87,50	85	85,00	82,50	71,90	70,72						
26	1179	BAHAR AYAS	45	32	50						55	60	57,50	65	65	65,00	61,25	40,56	50	50	46						60	60	60,00	65	65,00	62,50	49,94	49,75						
27	1182	NUHMET ERGİN GÜNGÖR	42	34	50						55	60	57,50	50	55	55,00	53,75	44,94	48	47	53						55	55	55,00	55	55,00	52,50	41,16	39,45						

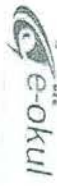
MİRO SABAS
DERS ÖĞRETİMİ

AZİZ ÖZBİLGİÇ
OKUL MÜDÜRÜ

05.06.2012 16.53.31

T.C.
ADYAMAN VALİLİĞİ
Merkez Emniyet İlkoğretim Okulu Müdürlüğü
2011-2012 DERS YILI MÜZİK DERSİ 7. Sınıf / 8 Şubesi
ÖĞRETİM NOT ÇİZELGESİ

DERS NO	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	SINAVLAR					PROJE					PERFORMANSI BELİRLEME YÖNELİK ÇALIŞMALAR					1. DÖNEM PUANI	SINAVLAR					PROJE					PERFORMANSI BELİRLEME YÖNELİK ÇALIŞMALAR					2. DÖNEM PUANI	YIL SONU PUANI																	
		1		2		Ortalama	1		2		Ortalama	1		2		Ortalama		1		2		Ortalama	1		2		Ortalama																								
		1	2	1	2		1	2	1	2		1	2	1	2			1	2	1	2		1	2	1	2		1	2																						
1	MEHMET ARSLAN																																																		
2	EVYAP DOĞAN																																																		
3	EVYAP BAĞIR																																																		
4	ARZU ÇELİK																																																		
5	ELİTAZ ÇELİK																																																		
6	ELİTAZ ÇELİK																																																		
7	ELİTAZ ÇELİK																																																		
8	FATMA EYER																																																		
9	VEDAT YENİCE																																																		
10	CAHİN ÖZCAN																																																		
11	BAKİM TEZCAN																																																		
12	FATMA ÇELİK																																																		
13	SEKİDAN ÖZSOYUN																																																		
14	CELAL TEZCAN																																																		
15	MEHMET AKIN ÇELİK																																																		
16	ALAZER KAMANUS																																																		
17	REZATİNE SAMAN																																																		
18	EVYAP AKOĞLU																																																		
19	EVYAP AKOĞLU																																																		
20	MELANET AKIL ATIL																																																		
21	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
22	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
23	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
24	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
25	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
26	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
27	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
28	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
29	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
30	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
31	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
32	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
33	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
34	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
35	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
36	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
37	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
38	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
39	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
40	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
41	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
42	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
43	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
44	EVYAP KOCAYAZAN																																																		
45	EVYAP KOCAYAZAN																																																		

TULAY DEMİRBAŞ
DERS ÖĞRETİMİ

AZİZ ÖZBİLGİÇ
OKUL MÜDÜRÜ

05.06.2012 16:41:47

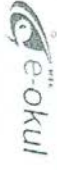
T.C.
ADIYAMAN VALİLİĞİ
Merkez Emniyet İlköğretim Okulu Müdürlüğü
2011-2012 DERS YILI TEKNOLOJİ VE TASARIM DERSİ 7. Sınıf / B Şubesi
ÖĞRETMEN NOT ÇİZELGESİ

S. NO	NO	ÖĞRENCİNİN ADI SOYADI	ÜRÜN DOSYASI		PERFORMANSI BELİRLEMEYE YÖNELİK ÇALIŞMALAR				1. DÖNEM PUANI	2. DÖNEM PUANI	YIL SONU PUANI				
			DÜZENLEME KUSURU	KURULUŞ KUSURU	1	2	3	Ort							
												1	2	3	Ort
1	140	MELİH T. ARSLAN	65	30	50	50		50	48,33	80	55	55,55	55,00	47,50	47,92
2	312	DEVKİM DOĞAN	70	70	70	70		70	70,00	85	85	85,85	85,00	85,00	77,50
3	316	EYYUP BAKIR	80	80	80	80		80	80,00	80	80	80,80	80,00	80,00	80,00
4	312	ARALU ÇELİK	75	75	85	85		85	78,33	85	85	85,85	85,00	85,00	81,67
5	318	WYSİL DAG	40	40	40	40		40	40,00	60	55	55,55	55,00	47,50	43,75
6	329	ERENGÜZ KURBAN	70	70	70	70		70	70,00	85	85	85,85	85,00	85,00	77,50
7	387	EDİRİ AKIŞ	75	85	85	85		85	81,67	85	75	75,75	75,00	75,00	78,34
8	395	FATMA SIVIR	85	85	85	85		85	85,00	80	85	85,85	85,00	82,50	83,75
9	399	VEDAT YINICI	85	75	75	75		75	78,33	80	80	80,80	80,00	80,00	79,17
10	434	ÇAĞLA ÖZMAŞ	85	85	85	85		85	85,00	85	85	85,85	85,00	85,00	85,00
11	453	BARİS TEZCAN	70	70	70	70		70	70,00	80	85	85,85	85,00	82,50	76,25
12	457	FATMA ÇELİK	80	80	80	80		80	80,00	80	85	85,85	85,00	82,50	81,25
13	481	ŞERKAN ÇELİK	60	50	50	50		50	53,33	60	60	60,60	60,00	50,00	51,67
14	484	HÜLİ TUĞAN	75	85	85	85		85	81,67	85	85	85,85	85,00	85,00	83,34
15	496	CİHAN ÇURUK	40	40	40	40		40	40,00	60	55	55,55	55,00	47,50	43,75
16	507	MEHMET FATİH ÇELİK	75	75	75	75		75	75,00	60	60	60,60	60,00	60,00	67,50
17	511	ABDURRİH KARAKUŞ	40	40	40	40		40	40,00	60	55	55,55	55,00	47,50	43,75
18	514	BEKİR YILMAZ	75	75	75	75		75	75,00	85	85	85,85	85,00	85,00	80,00
19	623	EYÜP AKSİMA	80	85	90	90		90	85,00	70	85	85,85	85,00	77,50	81,25
20	759	MUHAMMET ALİ ATELLİ	70	70	75	75		75	71,67	60	60	60,60	60,00	55,00	63,34
21	767	GAMUR KORKMAZCAN	80	80	80	80		80	80,00	75	85	85,85	85,00	80,00	80,00
22	807	LEYLA DEMKURU	70	75	75	75		75	73,33	85	75	85,85	81,67	82,34	78,34
23	954	ÖZGÜR YILMAZ	85	85	85	85		85	85,00	80	85	85,85	85,00	82,50	83,75
24	1085	EDANUR AYCI	85	85	85	85		85	85,00	85	85	85,85	85,00	85,00	85,00
25	1162	NİSANUR GÜNDOĞDU	85	85	85	85		85	85,00	85	85	85,85	85,00	85,00	85,00
26	1179	BAHAR ATAS	85	85	85	85		85	85,00	85	85	85,85	85,00	85,00	85,00
27	1180	MUHAMMED EYYUP GÜRSOY	85	85	85	85		85	85,00	80	80	80,80	80,00	80,00	82,50

S/N	NO	ÖĞRENCİNİN ADI-SOYADI	SINAVLAR					PROJE					PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR					PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR					PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR					PERFORMANSI BELİRLEMENE YÖNELİK ÇALIŞMALAR											
			1	2	3	4	Ort	1	2	3	4	Ort	1	2	3	4	Ort	1	2	3	4	Ort	1	2	3	4	Ort	1	2	3	4	Ort	1	2	3	4	Ort	1	2
1	140	MELİKE AŞKAN	41	31	48						60	60	60	60	60	60,00	62,50	45,63	46	30	48						70	70	70	70	70	70,00	70,00	52,00	48,85				
2	132	BERKAY DOĞAN	58	80	70					65	65	65	65	65	65,00	90,00	74,50	70	65	75						100	100	100	100	100	100,00	100,00	72,50	78,00					
3	316	EVYAP DAKAR	40	55	40					72	72	72	72	72	72,00	80,00	53,75	68	55	75						85	85	85	85	85	85,00	85,00	65	78,00					
4	342	KAZI ÇELİK	45	35	45					46	46	46	46	46	46,00	80,00	53,50	50	50	48						85	85	85	85	85	85,00	85,00	63,00	67,25					
5	348	AYRUL DİD	20	35	35					46	46	46	46	46	46,00	47,50	34,38	30	30	43						75	75	75	75	75	75,00	75,00	45,00	50,65					
6	339	BENLİZLİ KILIN	35	62	75					75	75	75	75	75	75,00	80,00	63,00	40	45	75						90	90	90	90	90	90,00	62,50	62,75	64,38					
7	387	DERYALAVZ	45	40	60					70	70	70	70	70	70,00	75,00	55,00	45	40	45						85	85	85	85	85	85,00	85,00	53,75	54,38					
8	395	FATMA SEVER	45	60	40					70	70	70	70	70	70,00	80,00	75,00	45	40	45						85	85	85	85	85	85,00	85,00	53,75	54,38					
9	399	YILDIZ YENİCE	45	40	40					65	65	65	65	65	65,00	75,00	55,00	45	40	45						85	85	85	85	85	85,00	85,00	53,75	54,38					
10	434	ÇAGLA ÖZDAS	50	70	55					85	85	85	85	85	85,00	95,00	80,00	40	40	50						90	90	90	90	90	90,00	90,00	55,00	51,88					
11	432	YASİN TEZCAN	35	30	45					60	60	60	60	60	60,00	70,00	48,75	30	40	45						70	70	70	70	70	70,00	71,25	68,75	68,75					
12	432	FATMA ÇELİK	55	70	65					85	85	85	85	85	85,00	90,00	75,00	20	30	45						95	95	95	95	95	95,00	95,00	74,00	74,50					
13	441	SERKAN KARIM	55	70	65					85	85	85	85	85	85,00	90,00	75,00	20	30	45						95	95	95	95	95	95,00	95,00	74,00	74,50					
14	441	HALİL İBRAHİM	55	75	30					85	85	85	85	85	85,00	90,00	75,00	20	30	45						95	95	95	95	95	95,00	95,00	74,00	74,50					
15	466	ÇİĞDEM ÇUKUR	55	75	30					85	85	85	85	85	85,00	90,00	75,00	20	30	45						95	95	95	95	95	95,00	95,00	74,00	74,50					
16	502	MERHET FATİH ÖZELCI	20	25	20					45	45	45	45	45	45,00	50,00	41,25	20	30	50						85	85	85	85	85	85,00	85,00	69,00	69,00					
17	511	ABDURRİŞİM KARAÖZ	20	70	45					55	55	55	55	55	55,00	60,00	41,25	20	30	50						80	80	80	80	80	80,00	80,00	45,00	45,38					
18	514	ABDURRİŞİM KARAÖZ	45	40	45					45	45	45	45	45	45,00	50,00	41,25	20	30	50						80	80	80	80	80	80,00	80,00	45,00	45,38					
19	623	EVYAP ARKADAŞ	45	40	50					75	75	75	75	75	75,00	80,00	68,50	50	76	76						95	95	95	95	95	95,00	95,00	74,25	70,38					
20	759	MURHANER ALI ATIL	20	35	55					60	60	60	60	60	60,00	75,00	52,50	40	40	56						90	90	90	90	90	90,00	90,00	74,25	70,38					
21	762	GAMZE KÖMÜRÇÜZAN	35	35	50					60	60	60	60	60	60,00	65,00	48,25	20	50	50						95	95	95	95	95	95,00	95,00	80,25	80,25					
22	802	DERYA BOZKURT	60	60	70					60	60	60	60	60	60,00	65,00	51,25	25	55	45						90	90	90	90	90	90,00	90,00	80,25	80,25					
23	864	DERYA YILIT	45	45	40					65	65	65	65	65	65,00	70,00	55,00	40	40	67						95	95	95	95	95	95,00	95,00	80,25	80,25					
24	1068	EDİMAN AKCI	55	70	60					85	85	85	85	85	85,00	90,00	88,75	40	85	75						95	95	95	95	95	95,00	95,00	80,25	80,25					
25	1109	BERKAY ATILAS	45	45	60					85	85	85	85	85	85,00	90,00	88,75	40	50	71						95	95	95	95	95	95,00	95,00	80,25	80,25					
26	1182	MEHMET ERGUN GURSOY	30	30	45					70	70	70	70	70	70,00	75,00	49,00	56	30	45						85	85	85	85	85	85,00	85,00	74,00	72,00					

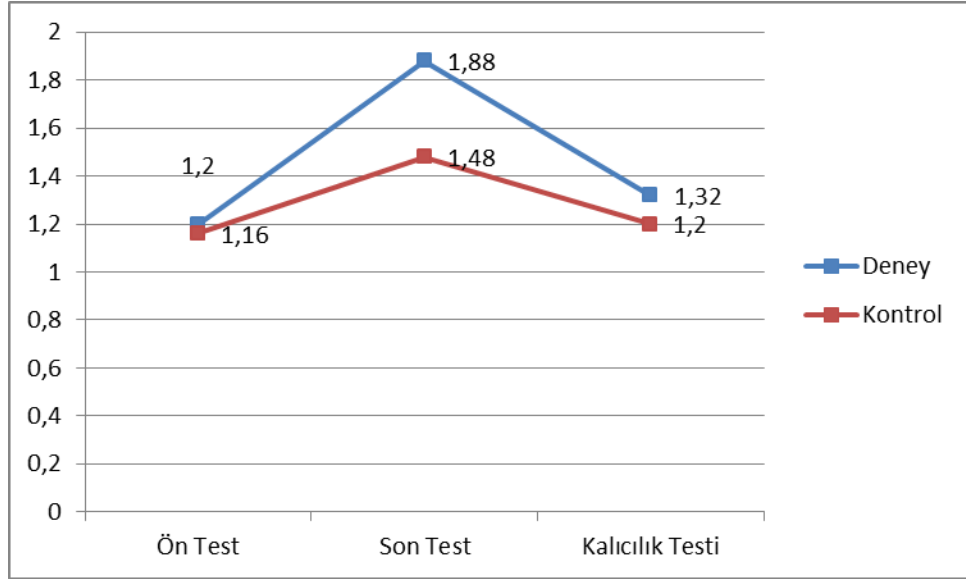

ESRA GÜZEL
DERS ÖĞRETİMİ

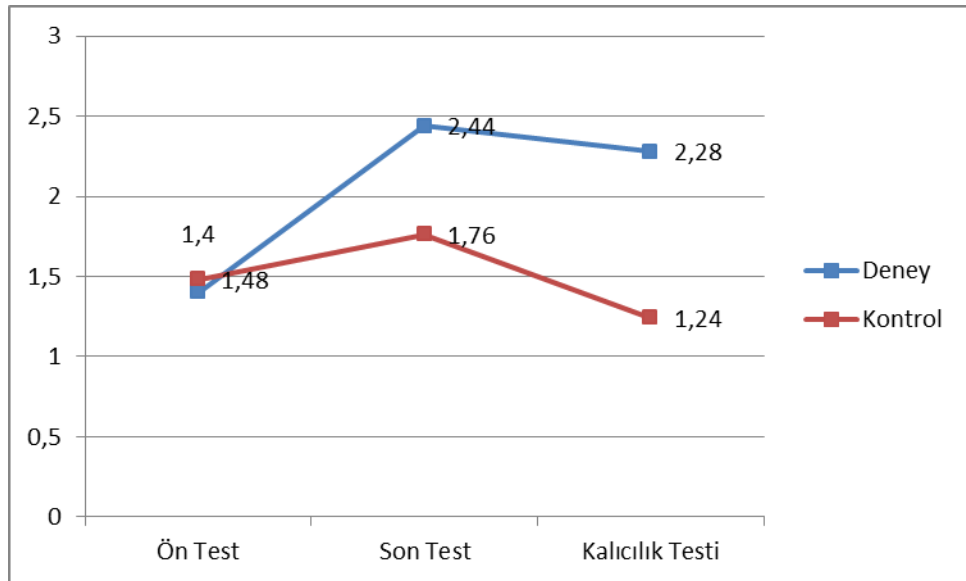
AZİZ ÖZBİLİCİ
OKUL MÜDÜRÜ

05.06.2012 16.53.31

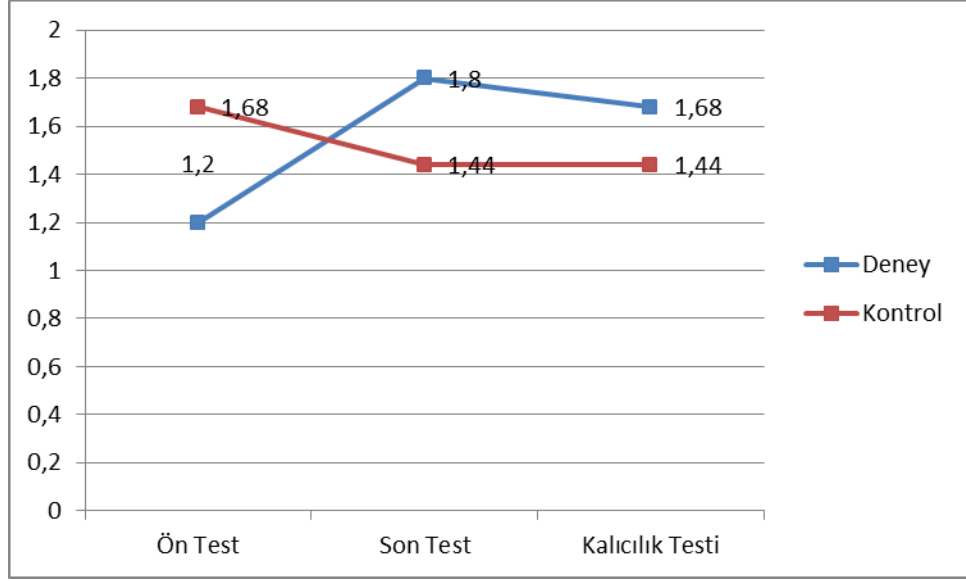
EK-6. Araştırma Sonuçlarına İlişkin Ek Grafikler

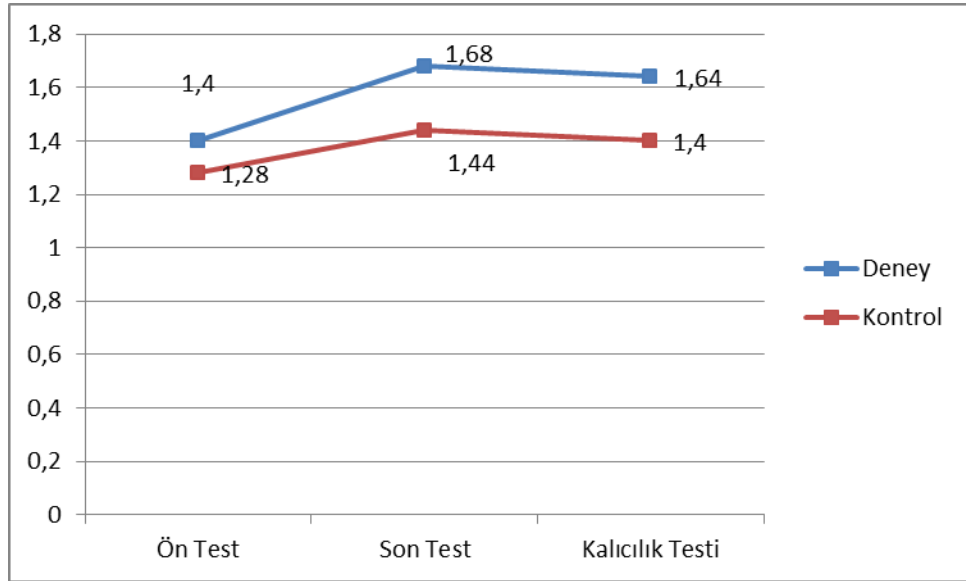
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkarak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar

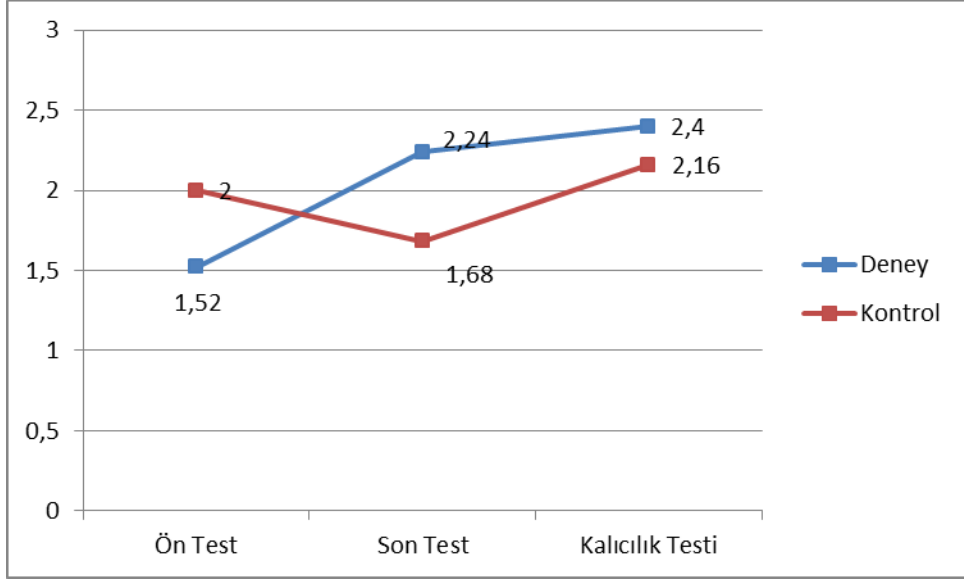
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser

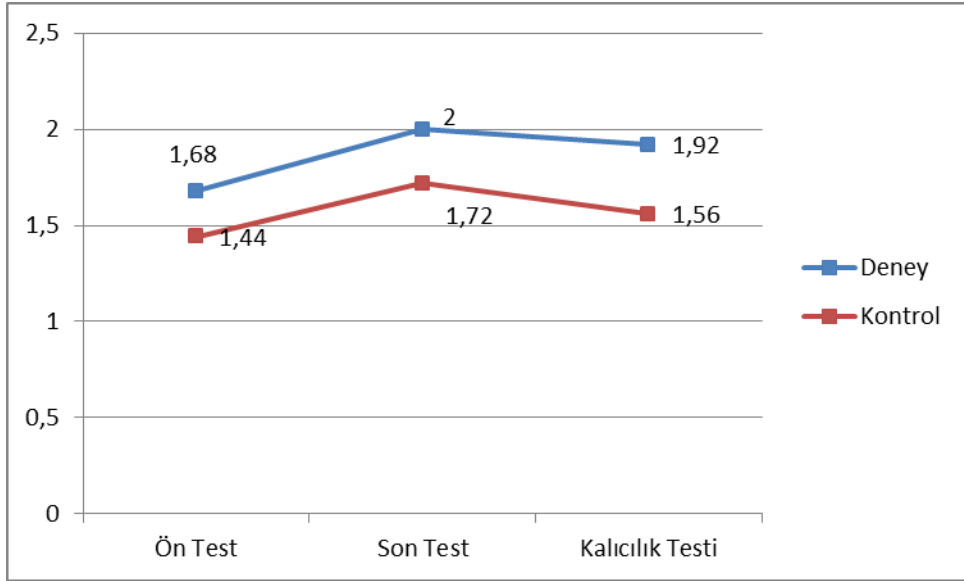
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerni Örneklerle Açıklar (önce) -
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklerni Örneklerle Açıklar (sonra)

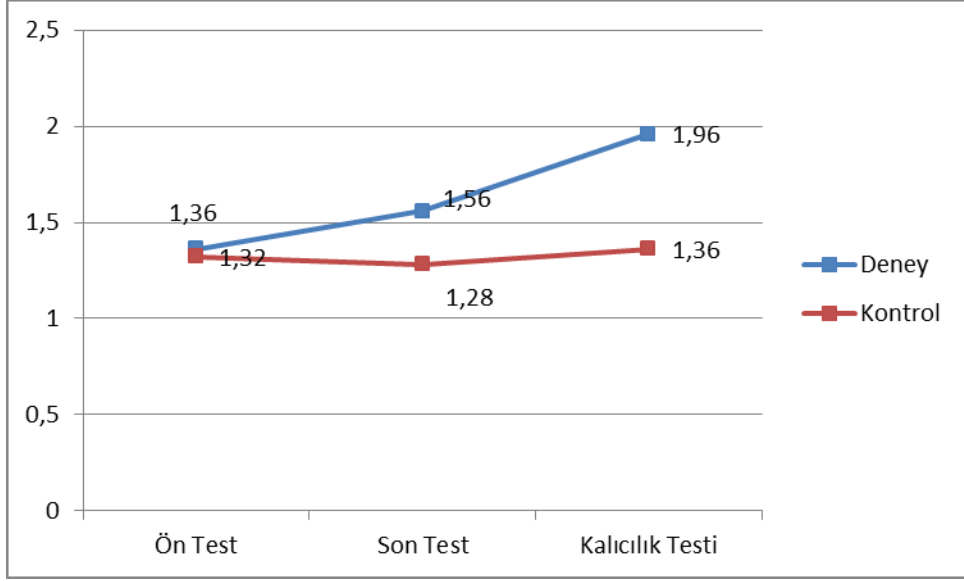
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal
Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrır

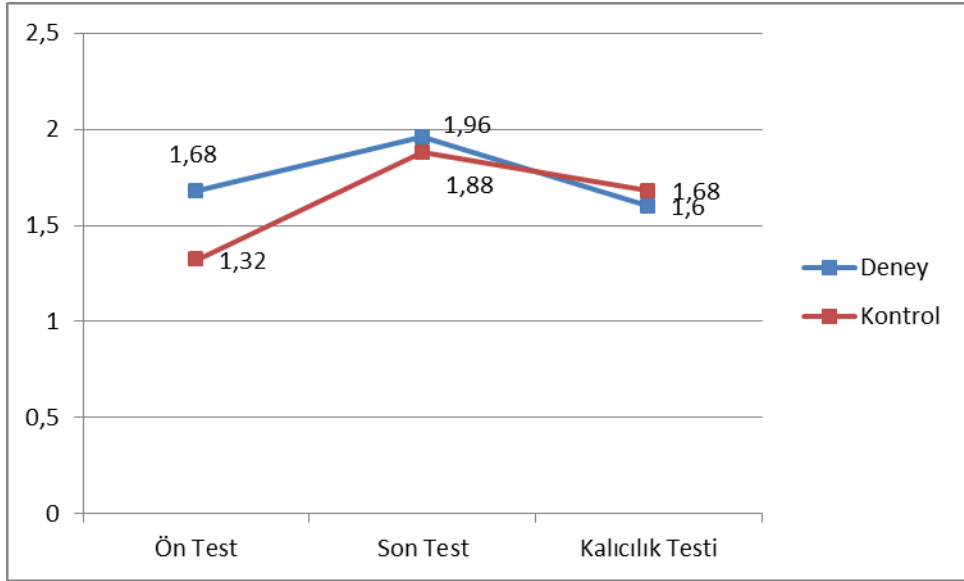
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir

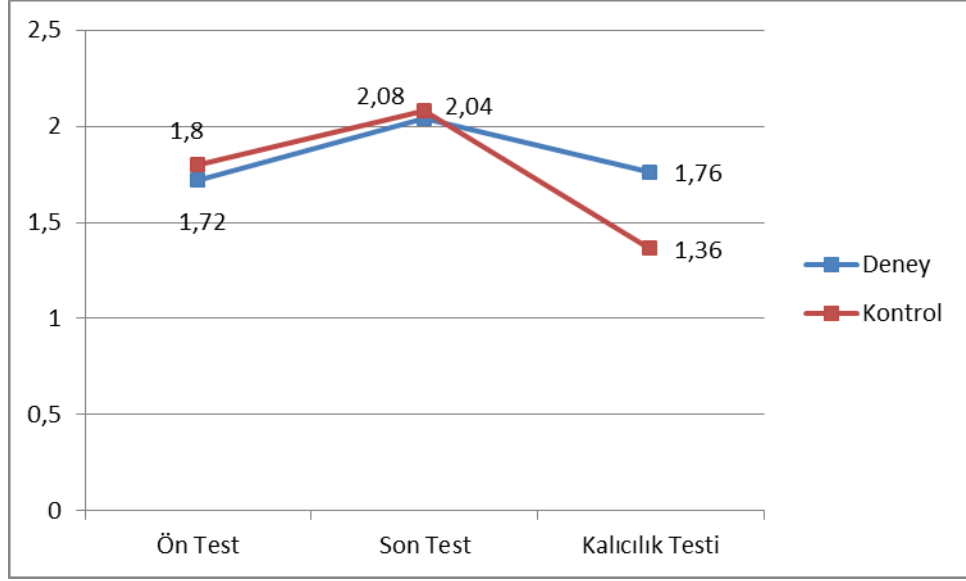
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir

Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser

Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder

İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi
Örneklerle Açıklar

EK-7. Araştırma Bulgularına İlişkin Özet Tablo

KAZANIMLAR		Ön Test	Son Test	Kalıcılık Testi		
Farklı Tanım Kavram, Beceri ve Değerlerden Yola Çıkararak Demokrasinin Temel Özelliklerini Kavrar	D	1,200	1,880	1,320	ST>Ö T	ST> KT
	K	1,160	1,480	1,200		
		D=K	D=K	D=K		
Demokrasinin İnsana ve İnsan İradesine Verdiği Önemi Fark Ederek Onu Bir Yaşam Biçimi Olarak Benimser	D	1,400	2,440	2,280	ST>Ö T	KT> ÖT
	K	1,480	1,760	1,240		
		D=K	D>K	D>K		
Demokratik Bir Vatandaş Olmanın Gereklilerini Örneklerle Açıklar	D	1,200	1,800	1,680	ST>Ö T	
	K	1,680	1,440	1,440		
		D<K	D=K	D=K		
Farklı Görüş, Düşünce, İnanç, Anlayış ve Kültürel Değerlerin Toplumsal Yaşamı Zenginleştirdiğini Kavrar	D	1,400	1,680	1,640		
	K	1,280	1,440	1,400		
		D=K	D=K	D=K		
Ayrımcılığın Çeşitli Biçimlerini Sorgulayarak Ayrımcılık Yapmama Konusunda Duyarlılık Gösterir	D	1,520	2,240	2,400	ST>Ö T	KT> ÖT
	K	2,000	1,680	2,160	KT>S T	
		D<K	D>K	D=K		
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Kendi Konumuna Uygun Sorumluluklar üstlenir	D	1,680	2,000	1,920		
	K	1,440	1,720	1,560		
		D=K	D=K	D=K		
Karşılaştığı Sorunların Çözümünde Demokratik Tutum ve Davranışları Benimser	D	1,360	1,560	1,960	KT> ÖT	
	K	1,320	1,280	1,360		
		D=K	D=K	D>K		
Birlikte Yaşama Kültürü İçin Diyalog ve Etkili İletişimin Önemini Fark Eder	D	1,680	1,960	1,600		
	K	1,320	1,880	1,680	ST>Ö T	
		D=K	D=K	D=K		
İşbölümü ve İşbirliğinin, Demokratik Toplum Yaşamı İçin Taşıdığı Önemi Örneklerle Açıklar	D	1,720	2,040	1,760		
	K	1,800	2,080	1,360	ST>K T	KT> ÖT
		D=K	D=K	D=K		

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Arş. Gör. İsmail Hakan AKGÜN

Doğum Tarihi: 01.07.1979

Doğum Yeri: Adıyaman

Askerlik Durumu: Yaptı (2001-2002)

İletişim : hakgun@adiyaman.edu.tr ,

hakanakgun02@hotmail.com

hakanakgun02@gmail.com

Tlf: 0532 6814550

Eğitim Durumu :

2010-- : Fırat Üniversitesi Sosyal Bil. Enst. İlköğretim ABD, Sosyal Bilgiler Eğitimi

2007- 2009: Niğde Üniv. Sosyal Bil. Enst. İlköğretim ABD, Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans (Mezun-Diploma Notu: 91,25).

2003-2007: Fırat Üniv. Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (Mezun-Diploma Notu: 77.64).

2007- 2010: Anadolu Üniv. AÖF, İktisat Bölümü (Lisans-Mezun).

1999-2000: Zonguldak Karaelmas Üniv. Bartın MYO Turizm ve Otelcilik Programı (Önlisans-Mezun).

Merkezi Sınav Notları :

KPDS: 72 (İngilizce, Mayıs-2010)

ALES: 82,438 (Kasım-2009-Sözel)

Çalıştığı Kurumlar

02.03.2007-05.03.2010-Adıyaman Üniversitesi Rektörlüğü (Memur)

08.03.2010- 07.12.2011-Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rıfat Eğitim Fak. İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğrt. ABD Araştırma Görevlisi.

08.12.2011- Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğrt. ABD Araştırma Görevlisi (Devam Ediyor).

Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayımlanmış Makaleler

ORUÇ, Ş., AKGÜN, İ. H., (2010) “İlköğretim Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Öğrencilerinin Grafik Okuma Becerisini Kazanma Düzeyleri”, Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, C. I. Sayı:I, s. 51-58.

Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Sunulan Bildiriler

AKGÜN, İ. H., ŞİMŞEK, N., “Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması” , 2. International Conferance On New Trends In Education and Their Implications, 27-29 April 2011, Antalya-Turkey (Tam Metin).

AKGÜN, M., AKGÜN, İ. H., “Dünyada ve Türkiye’de Bilgisayar Destekli Öğretimin Tarihi Gelişimi” , 2. International Conferance On New Trends In Education and Their Implications, 27-29 April 2011, Antalya-Turkey (Tam Metin).

ŞİMŞEK, N., AMAÇ, Z., AKGÜN, İ. H., “Teacher Competencies: A Comparison Between Turkey and Germany”, The European Conference On Educational Research, 12-13 September 2011, Freie University, Berlin/ Germany.

AKGÜN, İ. H., DOĞAN, Y., ve TORUN, F., “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Buldukları Okul Ortamının Demokratikliğine Yönelik Görüşleri”, Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu: Değişen Dünyada Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitiminde Yeni Yönelimler ve Sorunlar, 20-22 Nisan 2012, Marmara Üniversitesi, İstanbul (Tam Metin Basıldı).

TORUN, F., AKGÜN, İ. H. ve DOĞAN, Y., “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çocuk Haklarına İlişkin Tutumları”, Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi

Sempozyumu: Değişen Dünyada Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitiminde Yeni Yönelimler ve Sorunlar, 20-22 Nisan 2012, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

DOĞAN, Y., TORUN, F. ve **AKGÜN, İ. H.**, “Öğretmen Adaylarının Katılımcı Vatandaşlık Görevlerini Yerine Getirmelerine Yönelik Görüşleri”, Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu: Değişen Dünyada Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitiminde Yeni Yönelimler ve Sorunlar, 20-22 Nisan 2012, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

AMAÇ, Z., **AKGÜN İ. H.** ve ÇELİK, S., “Multicultural Experiences of Teacher Educators in the US: What Can We Learn from Them?”, The European Conference On Educational Research, 18-21 September 2012, University of Cadiz, Cadiz/ Spain.

TORUN, F. ve **AKGÜN, İ. H.**, DOĞAN, Y., “Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Konularında Yer Alan Bazı Tarihi Kavramları Anlama Düzeyleri”, Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Eğitim Bilimleri Araştırmaları Sempozyumu, 1-3 Ekim 2012, Sinop.

AKGÜN, İ. H., AMAÇ, Z. “İlköğretimde Okul Ortamının Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersinin Kazanımlarının Gerçekleşmesi İçin Uygunluğu’na Yönelik Öğretmen Görüşleri” Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu II, 26-28 Nisan 2013. Aksaray.

Ulusal Bilimsel Toplantılarda Sunulan Bildiriler

ŞİMŞEK, N., **AKGÜN, İ. H.**, AMAÇ, Z., “Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Öğrencilerinin Grafik Okuma Becerisini Kazanma Düzeyleri”, 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 5-7 Mayıs 2011, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas (Tam Metin Basıldı).

AMAÇ, Z., ŞİMŞEK, N., **AKGÜN, İ. H.**, “ABD Öğretmen Eğitiminde Yaklaşımlar ve Türkiye’de Sınıf öğretmenliği İçin Bir Öneri”, 10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 5-7 Mayıs 2011, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas (Tam Metin Basıldı).

Çalıştaylar

Ulusal Sosyal Bilgiler Eğitimi Çalıştayı, Gaziantep Üniversitesi Nizip Eğitim Fakültesi 14-16 Aralık 2012, Gaziantep.

Akademik Görevler

Kilis 7 Aralık Üniversitesi M.R. Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğrt. ABD Farabi Koordinatörü

Kilis 7 Aralık Üniversitesi M.R. Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğrt. ABD Bologna Koordinatörü

Kilis 7 Aralık Üniversitesi M.R. Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğrt. ABD Erasmus Koordinatörü

Ödüller:

Teşekkür Belgesi; Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı (Aralık-2011).

Sertifikalar:

Milli Eğitim Bakanlığı Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü Temel İngilizce Kursu (120 Saat).

Adıyaman Düzey Eğitim Kurumları Pre-İntermediate İngilizce Kursu (260 Saat).

Fırat Üniv. Bilgi İşlem Daire Başkanlığı Bilgisayar İşletmeni

Elazığ Akademi Bilgisayar ve Yabancı Dil Kursu Bilgisayar İşletmeni